הארץ

1.35 ש"ח יום ו' ו' בשבט תשמ"ז, 6 בפברואר 1987 VOL. 68/20604 FEBRUARY 6 1987
כולל מע"מ (באילת 1.15 ש"ח)

הבאר עלולה להתייבש

הסיוע לחקלאות צריך להינתן רק כדי להתגבר על הריבית הרצחנית, שהיתה נהוגה לשם בלימת האינפלציה. אך הקיבוצים שהשקיעו כספים בבורסה ואצל מתווכים מפוקפקים, שלא יתבעו עתה מהציבור לשאת בנטל. במקום לבחון דברים לגופם, מגיב הליכוד בהעלאת תביעות משלו לגריפת כספי הציבור לרווחה, ואף גורם מה־לחידוש תנופת ההתנחלות לרווחה. שינוי רוצה להזכיר לציבור, כי גם למשאביה של מדינת ישראל יש גבול וכי אף בארותיה עלולות להתייבש. ומה שיותר חשוב־באר־אפילו הבאר האמריקאית יש לה סוף

שינוי מפלגת המרכז

איינהורן יודיע ביום א' אם יתפטר מבנק לאומי

זימן להיום כנס של בכירי הבנק מכל הארץ ● אהרון דברת וצדיק בינו מועמדים לתפקיד המנכ"ל ● הוועד הארצי קורא גם להתפטרות בוקסבאום והירש

מאת נחמיה שטרסלר ואריה לביא

בבנק לאומי מתחזקת הערכה שהמנכ"ל מרדכי איינהורן יגיש את התפטרותו בישיבת הדירקטוריון שתתקיים ביום ראשון הקרוב. איינהורן זימן אתמול באופן מפתיע ישיבה של ראשי החטיבות שתתכנס הבוקר בשעה 9. בשעה 10 זימן איינהורן את 120 בכירי הבנק מכל הארץ מדרגת עוזר מנכ"ל ומעלה.

(סוף בעמוד 2, טור 4)

מחריף הקרע בין הליכוד והמערך סביב אישור תקציב המדינה

שפירא: כסף למוסדות דתיים תנאי לסיוע לתק"ם וליש"ע

אגו"י וש"ס תובעות כל אחת למוסדותיה כ־30 מיליון דולר ● ספק אם גם בשבוע הבא תהיה הצבעה בקריאה ראשונה על תקציב המדינה ● הליכוד תובע כי הקצאת הסכומים לעבוי ישובי יש"ע ולעיירות הפיתוח יעוגן בהסכם התקציב לשנה הבאה

מאת עדנה אריהוד
סופרת "הארץ" לענייני כלכלה

מחריף הקרע בין סיעות הליכוד והמערך בנושא אישור תקציב המדינה, לאחר שהמערך דוחה את־ מול נסיונות מצד סיעת הליכוד להגיע לעסקה לפיה התנאי לאישור פרישת ההטבות לתק"ם ומגזרים ההסתדרותיים אחרים היא תמיכה עקרונית של המערך בהקצאת משאבים מתרומה של התקציב לשנת 1987 לעיירות הפיתוח וישובי יש"ע.

את הקרע החריפה הודעת יו"ר ועדת הכספים ח"כ אברהם שפירא, כי יתנה כל סיוע שתתבעים המערך הליכוד בסיוע של 30 מיליון דולר למוסדות דת

לאור החרפת הקרע בין הסיעות אין סיכוי כי גם בשבוע הבא תהיה הצבעה בקריאה ראשונה על תקציב המדינה. הקרע בין שתי הסיעות מנע גם דיון על סעיפי התקציב

(סוף בעמ' 11)

הרמטכ"ל בא לשמיר, אך לא הספיק להשמיע את טיעוניו נגד שומרון

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

מתברר כי הרמטכ"ל, רב אלוף משה לוי, לא הספיק להציג ביום ראשון האחרון בפני ראש הממשלה את נימוקיו וטיעוניו נגד מינוי דן שומרון ליורשו. הרמטכ"ל, שקיבל את אישור שר הבטחון להפגש עם שמיר, הגיע אמנם ללשכתו, נכנס אליו, אך בשל קוצר הזמן נקבע כי תתקיים בין השניים פגישה נוספת, בה יציג הרמטכ"ל את טיעוניו בהרחבה.

הפגישה היתה אמורה להתקיים במהלך השבוע, אך הממשלה הקדימה והחליטה עוד ביום ראשון על מינוי שומרון לרמטכ"ל. למרות שתוכננה לו פגישה עם משה לוי, היה ראש הממשלה שותף, עם כל השרים האחרים, להחלטה על מינויו של שומרון.

בילד: וייט ניסה להימלט נורה ונפצע

המבורג (אי־פי). שליח הכנסיה האנגליקנית, טרי וייט, נורה ונפצע אנושות כאשר ניסה להימלט מחוטפיו בלבנון — ידיעה זו הועברה אתמול על ידי מערכת העתון המערב־גרמני "בילד" למכונות הדפוס בגרמניה. הידיעה מסתמכת על "מקורות בטוחים בלבנון".

פרשנות / זאב שיף

האם אחסנת כלים בצבא הסורי מהווה אות לשינוי?

שר הבטחון יצחק רבין גילה: הסורים מצמצמים צבאם, מאחסנים כמות ניכרת של טנקים ותותחים ● לפי כל הסימנים, המצב הכלכלי הרעוע הוא הגורם העיקרי המקשה על סוריה להחזיק צבא סדיר כה גדול

הודעתו של שר הביטחון יצחק רבין כי בכוחות היבשה של הצבא הסורי הלו לאחרונה צמצומים וכמות ניכרת של טנקים ותותחים הוכנסו לאחסנה עוררה עניין רב. השאלה היא אם בצבא הסורי מתחולל תהליך חדש שמשמעותו צמצום היכולת והכוונות התוקפניות? האם פירוש הדבר שהסורים ראים מעתה את ה"איזון האסטרטגי" שלהם עם ישראל רק בהיבט הגנתי?

לפי כל הסימנים, המצב הכלכלי הרעוע הוא הגורם העיקרי המקשה על סוריה להחזיק צבא סדיר כה גדול. גם היקף כוח האדם המגויס מקשה על סוריה.

ספק רב אם הצמצומים בצבא הסורי נועדו להטעות את ישראל ועל מנת לגרום לכך שתרפה מכוננותה. עם זאת יהיה מוגזם להסיק כי אחסנת כמה מאות טנקים ותותחי שדה מעידים על שינויים משמעותיים ביכולת הצבאית הסורית או על תפנית בתפישת הביטחון הלאומי של דמשק. לצבא הסורי למעלה מ־4000 טנקים ואחסנה של כמה מאות מאלה בתוספת עוד כמה מאות נגמ"שים וקני תותח אינם משנים בצורה משמעותית את היכולת התוקפנית, ויתכן שלא לפעולה מוגבלת ברמת הגולן. הדבר יכול להעיד, למשל, כי הסורים החליטו לשנות את מערך המילואים שלהם ולבנותו על שיטה דומה לזו של צה"ל שגם הוא מאחסן חלק ניכר ממערכות הנשק שלו ובפרט של עוצבות המילואים.

העובדה שהצמצומים נעשים רק בכוחות היבשה מחייבת גם היא להיזהר ממסקנה נמהרת באשר לתהליך העובר על הצבא הסורי. אילו הצמצומים היו מתחוללים גם בחיל האוויר והיינו מתבשרים על סגירת כמה טייסות קרב והרשמתם של מטוסים היה לדבר משמעות רצינית יותר. משום כך יש להמתין עד אשר יתברר השלב הבא בתהליך הצמצומים של הצבא הסורי ורק אז להחליט כיצד על צה"ל לנהוג.

המהומה במפלגה הליברלית, אמש. על הבמה, מימין לשמאל: יצחק קעטבי, יצחק מודעי, אברהם שריר. מולם — אחד מיריבי מחנה מודעי. (צילום: אלכס ליבק, "חדשות").

מהומה, תיגרות ידיים ומיקרופונים סמויים בישיבת מועצת הליברלים

בנו של ח"כ פסח גרופר גילה מיקרופון אצל אחד מאנשי מודעי שבעזרתו ניסה להפריע לנואמי הצד שכנגד ● ראשי מחנה מודעי טענו: הכנו אמצעים שונים כדי למנוע מאנשי פת, נסים ושריר לפוצץ את הכינוס ● סבידור דיבר בגנות מודעי והושתק על ידי אחד השומרים

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

קללות, השמצות, תיגרות ידיים, מיקרופונים סמויים ודקות ארוכות של מהומה רבתי אפיינו אמש את ישיבת מועצת המפלגה הליברלית שהתכנסה תחת צווים של בית המשפט המחוזי, שהתקבלו בשעות הבוקר, והגבירו את היריבויות בין המחנות.

ישיבת המועצה אמש זומנה על ידי בית הדין של המפלגה הליברלית, לאחר פשרה שהושגה לפני כחודש בין מחנהו של השר יצחק מודעי למחנה השרים שריר, פת ונסים. מודעי ביקש באמצעות כינוס המועצה אמש להביא לשינוי מספר סעיפים בתקנון המפלגה, כך שתינתן לו האפשרות להגדיל את מוסדות התנועה על ידי צירוף אנשים, ולהשיג במפלגה רוב מוחלט. מתנגדיו פנו שלשום לבית הדין הפנימי של המפלגה הליברלית בטענה כי מועצת המפלגה אינה מוסמכת לדון בשינוי תקנון. בית הדין דחה את העתירה, ואתמול בבוקר, פנה עו"ד שרגא בירנן לבית המשפט המחוזי בירושלים, שאסר לקיים דיון בסעיפים בהם מבקשים לשנות את תקנון המפלגה. בתגובה לכך פנו ראשי מחנה השר מודעי, גם הם לבית

(סוף בעמ' 11)

חריש לא יפעל נגד הרבנים שכפרו בסמכות בג"ץ; החליט לפנות להמר

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש החליט אתמול שלא לנקוט צעדים משפטיים נגד שמונה הרבנים המשמשים כאבות בתי דין רבניים שחתמו על עצומה בה הכריזו, כי הם כופרים בסמכות בג"ץ לפסוק בהליכי גיור (בעקבות הוראת בג"ץ להורות על רישומה של הגיורת שושנה מילר כיהודיה).

בתום התייעצות בה נטלו חלק גורמים בכירים במשרד המשפטים הוחלט שהיועץ המשפטי לממשלה יפנה לשר הדתות זבולון המר ויבקש ממנו לשקול, אם להעמיד את הרבנים לדין משמעתי או להסתפק בקביעת נורמות התנהגות הולמות לרבנים, כדי להבטיח שלהבא ייאסר על רבנים לחתום על עצומות שיש בהם משום כפירה בהחלטות בתי המשפט.

גורם משפטי בכיר שהשתתף בהתייעצות אמר אמש: "אפשר היה להורות למשטרה לפתוח בחקירה נגד הרבנים ולא מן הנמנע שגם ניתן היה להגיש נגדם כתבי אישום על פי החוק הפלילי. אבל הגענו למסקנה שמבחינת טובת הציבור עדיף לבקש משר הדתות האחראי על חוק הדיינים לקבוע נורמות התנהגות של רבנים ואבות בתי־דין רבניים".

עם זאת הדגישו גורמים משפטיים כי אם שר הדתות לא ינקוט צעדים כלשהם (קביעת נורמות או העמדתם של הרבנים לדין משמעתי) יוכל היועץ המשפטי לשוב ולדון בנקיטת הליכים משפטיים במישור הפלילי נגד הרבנים.

תוקפי נמלי התעופה ברומא ובוינה זממו לפוצץ מטוס אל־על מעל ת"א

דו"ח חקירה באיטליה: ארגונו של אבו־נידאל אחראי להתקפות ויש להעמיד את אבו־נידאל לדין ● יתכן שאמנם יוגש נגדו כתב אישום ● בסיס היציאה לפעולה: דירה בדמשק

רומא (ע"ד). המחבלים הערבים שרצחו 13 בני אדם בהתקפת הדמים על נמל התעופה של רומא בסוף 1985, התכוונו לתפוס מטוס נוסעים של "אל־על" ולפוצצו אותו מעל תל־אביב. כך נאמר בדו"ח חקירה של התביעה האיטלקית על הפיגוע ברומא.

התובע הציבורי, דומניקו סיקה, אומר בדו"ח כי ארגון המחבלים של אבו־נידאל היה האחראי להתקפת הדמים, שנעשתה ברומא בעת ובעונה אחת עם התקפה דומה על נמל התעופה של וינה, שבה נהרגו שלושה בני אדם.

התובע האיטלקי אומר כי בסיסו של ארגון המחבל הזה הוא בסוריה, ויש לו קשרים עם המודיעין של חיל האוויר הסורי.

שלושה לדין

בדו"ח, שהוגש לפני שבוע והגיע אתמול לידי רויטר, ממליץ סיקה להעמיד לדין את אבו־נידאל, מחבל

(סוף בעמ' 11)

המשטרה מתנתקת ממערכות האזעקה הממוחשבות של הבנקים והמלטשות

המדובר במאות סניפי בנקים ומקומות רגישים, ביניהם שגרירויות ודירות של אחמ"ים ● הגורמים שהיו מחוברים למוקדי המשטרה נתבקשו לקבל את השירות מחברות פרטיות ● המשטרה: היו תקלות רבות במערכת, אזעקות שווא, יש לנו עומס רב ומחסור בכוח אדם

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

המשטרה החליטה לבטל את ההסדר, הקיים זה כמה שנים, של חיבור מערכות אזעקה ממוחשבות בבנקים, במלטשות יהלומים ובאתרים רגישים אחרים, במישרין אל המוקד המשטרתי.

בקרוב ינותקו מערכות האזעקה מתחנות המשטרה, והמוקדים לא יספקו עוד שירותי מעקב התרעה על פריצות ושוד. כך נודע לסופר "הארץ".

המשטרה הודיעה באחרונה לכל הגורמים שמערכות האזעקה שלהם מחוברות אליה, כי עליהם לקבל את השירות הזה מחברות פרטיות. הניתוק היה אמור להיכנס לתוקף בדצמבר, אך עקב פניה של כמה גורמים למפכ"ל המשטרה ניתנה ארכה להתארגנות מחדש.

בשנים האחרונות פעלים בתחנות המשטרה מוקדי התרעה ממוחשבים שאליהם מחוברים מאות סניפי בנקים, מלטשות יהלומים, שגרירויות, דירות של אישים חשובים, וגורמים אחרים. החיבור נעשה באמצעות קווי טלפון. כל פריצה או חדירה לאחד המקומות האלה מפעילה אזעקה במוקד המשטרה, ועל צג מחשב נרשם מקום הארוע. המשטרה אמורה להזניק ניידות אל המקום.

קשיי ותקלות תפעול

בשנים האחרונות היו קשיים ותקלות רבות בתפעול המערכת, והיו אף מחדלים בלכידת פורצים. בכמה מקרים, כגון שוד הכספות במבנה בנק הפועלים בירושלים, הצליחו הפורצים להתגבר על מערכת האזעקה וניצלו את הפרצות בה. התעוררו גם בעיות בקשר לאחריות על הטיפול במערכת, הפעלת קווי טלפון של בזק עם ציוד של חברה פרטית.

כמה מאות סניפי בנקים ברחבי הארץ כבר התחברו למוקד האזעקה הממוחשב של אחת מחברות השמירה הפרטיות. מערכת זו מתבססת על יחידת אזעקה המותקנת במקום מוגן, ובה יש הפעלה כפולה של קו טלפון ושל שידור אלחוטי. אם הפורצים מנתקים את קו הטלפון המחובר למוקד, המערכת ממשיכה לשדר באלחוט הודעה על פריצה, וניידות נשלחות אל מקום הארוע.

דובר המשטרה אמר בתגובה כי המשטרה כורעת במצוקה קשה של כוח אדם, ומשימותיה מתרבות. המשטרה מתקשה לתת את השירות הטוטאלי לציבור, ויש עומס רב על המוקד המשטרתי וניידות המשטרה. "מוקד האזעקה הממוחשב העסיק אותנו בעשרות קריאות שווא ביממה בגלל תקלות. לכן, ראוי שהגופים המחוברים — ברובם מוסדות המסוגלים לממן זאת — ידרשו את השירות מחברות פרטיות. ניתנה שהות להתארגנות", הסביר הדובר.

שוק ההון

ביקושי ענק

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שתי הנפקות קטנות של בנק ישראל בסכום כולל של 50 מיליון שקל זכו אתמול להצלחה יוצאת דופן שיש בה כדי להצביע לא מעט על עודפי הנזילות הגדולים בשוק ההון.

שוק המניות הצביע גם אתמול על עוצמתו כאשר המשבר סביב התקציב אינו משפיע כמעט על המשקיעים שממשיכים להזרים כספים לשוק המניות ולהלך מהצבר־ים. המחזור בשוק המניות גדל לכ־12 מיליון דולר.

ערך את העמוד: בועז שפירא

חדשות הארץ
מתפרסם היום בעמודים
חלק א' 7—11
חלק ג' 1—10

בגליון זה 30 עמודים
בצירוף 40 עמודי מוסף
העיתון מופיע
ב־3 חלקים

סוף שבוע עם הארץ
היום בעתון
ובמוסף השבועי

התפקיד המיותר ביותר במדינה
יואל מרקוס

ראש חולה במיטה בריאה
רפואה שוויונית לנבחרים
רומן פריסטר

שיחת השבוע

עם הפרופ' **ישעיהו ליבוביץ** ביום הולדתו ה־84
לילי גלילי

מלכי השכונה
האלפרונים נגד גבעת שמואל
רן כסלו

יום רביעי, שעה 20.25
כך פועל תא חבלני
נדב שרגאי

מגן דוד חצוב במלח
מסע בפולין היהודית
יהודית הנדל

על הגובה
רכיבה טיפולית לנכים
סימה קדמון

שריד היסטורי
להקת "החוונקים" מגיעה ארצה
שרון גל

פולס על ישראל ודרום אפריקה ● נחמיה שטרסלר על כלכלה ואסטרולוגיה ● אורי ניר במחנה בלאטה ● שאול צדקא על פשיטת המשטרה בבי.בי.סי. ● מיכאל אוהד על יצחק גרינבוים ● אלי אלעד בסערת מעיין

מקורות מדיניים/עקיבא אלדר ● הקשר האמריקאי/צבי בראל ● תרופות/זאב יפת ● חמוש במשקפיים/קובי ניב ● הטלוויזיה של השבוע/הדה בושס

אלרום
בית טוב מביא טוב!

נוה הדרים
ראשון לציון

דירות 5 חדרים 132 מ"ר בסטנדרט בניה גבוה.
החל מ-.118,000 ש"ח כולל מע"מ ופיתוח
וכן קוטגים ופנטהאוזים.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א', ג', ה', ו', 9.00-13.00
ב', ד', 14.00-18.00 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 03-959556

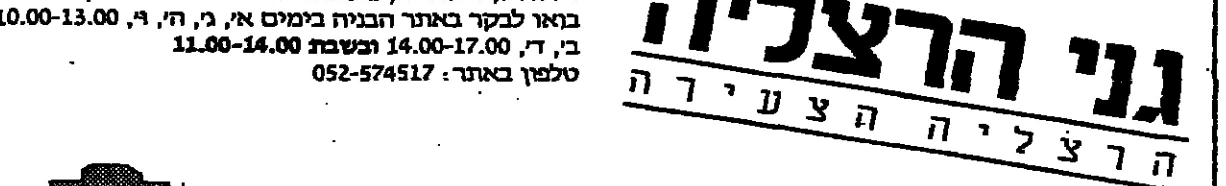

גני הרצליה
הרצליה הצעירה

דירות 5, 4 חדרים, פנטהאוזים בגדלים שונים וקוטגים.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א', ג', ה', ו', 10.00-13.00
ב', ד', 14.00-17.00 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 052-574517

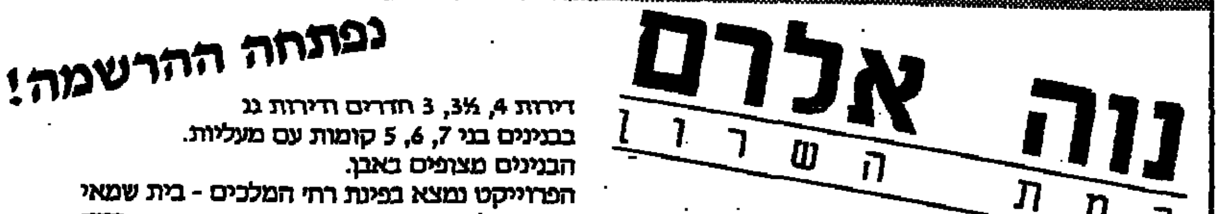

נוה אלרם
רמת השרון

נפתחה ההרשמה!

דירות 4, 3½, 3 חדרים ודירות גג
בבנינים בני 7, 6, 5 קומות עם מעליות.
הבנינים מצופים באבן.
הפרוייקט נמצא בפינת רחי המלכים - בית שמאי
בהמשך לשכונה היוקרתית נוה־דמגן.

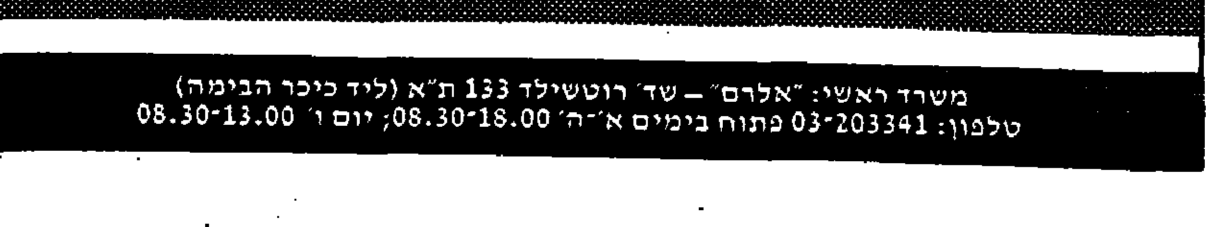

משרד ראשי: "אלרום" — שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה)
טלפון: 03-203341 פתוח בימים א'-ה' 08.30-18.00; יום ו' 08.30-13.00

صكنا عن الاصل

صكنا من الاهل

אל אהראם: דבריו של שר ההגנה אבו גזאלה על ישראל — סולפו

שגריר ישראל בקהיר משה ששון זומן למשרד החוץ המצרי ושם נמסר לו בשם שר החוץ איסמת עבדל אלמגיד כי "אין אמת" בפרסומים על דבריו של שר ההגנה.

שלובי־זרוע בצעדים ראש הממשלה יצחק שמיר, וראש עיריית יריחו ג'מיל צבחי הלף. שמיר ביקר אתמול ביריחו, סייר ליד הירדן ועלה על גשר אלנבי, ונפגש עם ראשי היישובים היהודיים באיזור. (כתב אורי ניר, צילם רחמים ישראלי.)

קהיר (ע"ד ורע"צ). העתון אל אהראם מסר אתמול, כי הדברים שיוחסו לשר ההגנה עבד־אל־חלים אבו גזאלה על הצורך להביס את ישראל — סולפו. הכתב הצבאי של העתון מסר כי הדו"ח על נאומו של אבו גזאלה לפני ועדה פרלמנטארית "סולף ועורר סערה בישראל".

בעקבות הנאום הזה האשים ראש הממשלה יצחק שמיר את אבו גזאלה בנקיטת קו אנטי־ישראלי על אף חוזה השלום בין מצרים לישראל.

אל אהראם מוסר, כי "הארץ" ציטט בהרחבה מתוך דברי אבו גזאלה. (כזכור, נאמר באותו ציטוט, שפורסם בשבוע שעבר, כי אבו גזאלה אמר בנאומו שישראל נותרה אויבתה העיקרית של מצרים, וכי ביחד עם סוריה תוכל מצרים להביס את ישראל).

"שום דבר מסוג זה לא קרה... אני רוצה לשאול את ישראל: מדוע תהיה מצרים מעוניינת בצעד כזה אם סוריה מותחת ביקורת על מצרים וקוראות למדינות ערב ולמדינות המוסלמיות להטיל חרם כלכלי עליהן" — שאל הכתב הצבאי של אל אהראם, מוחמד עבדול מנעם, בכתבה שלו בעתון שהופיע אתמול.

נאומו של גזאלה, כפי שאושר ע"י הביון הצבאי המצרי, פורסם באל אהראם בחודש שעבר ובו הוא חוזר ומאשר את מחויבותה של מצרים להסכם השלום עם ישראל.

"אי אפשר בלי אש"ף"

עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ", מוסר כי "אי אפשר להגיע לשלום בלי השתתפות אש"ף בשי־חות במסגרת של משלחת ירדנית־פלשתינאית", אמר השבוע שגריר מצרים בישראל מוחמד בסיוני. בתשובה לשאלות חברי חוג "מבוף" של מפלגת העבודה ברעננה אמר בסיוני, כי אש"ף הוא הנציג הלגי־טימי היחיד של העם הפלשתינאי ועל כן אם רוצים בשלום, יש לשתפו בתהליך השלום. סופר "הארץ" מציין כי עמדתה של ממשלת ישראל היא שלילת השתת־פותו של אש"ף בגוף בוועידה הבינ"ל.

בסיוני הבהיר באותו פורום, כי מצרים רואה את הפתרון הסופי של הבעיה הפלשתינאית במסגרת של קונפדרציה ירדנית־פלשתינאית. סופר "הארץ" מציין כי בכך אישר למעשה בסיוני את הגירסה ששמעון פרס והנשיא המצרי חוסני מובארק הגיעו באלכסנדריה לידי הבנה שהפתרון הרצוי הוא קונפדרציה ירדן־שטחים ולא הפתרון של מדינה פלשתינית.

בתשובה לשאלה בעניין התב־טאויות המלחמה של שר ההגנה אבו גזאלה אמר בסיוני, כי "אין שחר להצהרות או להתבטאויות שצוטטו מפיו בעתון אל ספיר". השבוע זומן גם שגריר ישראל בקהיר משה ששון למשרד החוץ המצרי ושם נמסר לו בשם שר החוץ איסמת עבדל אלמגיד כי אין להחליטין אמת בפרסומים על דבריו של שר ההגנה. המצרים לא הביעו התנגדות לכך שיינתן להכחשתם פומבי בישראל.

שמיר: נראה שהסורים אינם הולכים למלחמה בקרוב

אמר בפגישה עם ראשי אגו"י: סכנת מלחמה היא תאורטית בלבד

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

סכנת מלחמה עם סוריה היא תאורטית בלבד — אמר אמש ראש הממשלה יצחק שמיר בפגישה עם ראשי אגודת ישראל. שמיר אישר את דברי שר הביטחון יצחק רבין בתוכנית "מוקד" וסיפר שהסורים הוליכו לצפונם את צבאם כיוון שהם סובלים ממחסור במטבע חוץ ומפקדות אנרגיה נאלצים להנהיג קיצוצים באספקת החשמל. "הסורים מנסים לבנות צבא באופן שנהפ תראה שהם אינם הולכים למלחמה בקרוב. אי־אפשר לראות את הרעה נפתחת מצפון מחר או מחרתיים" אמר שמיר.

תוך הבושותיה של מצרים, טוען שמיר כי שר ההגנה אבו גזאלה אמר כנראה את דברי השיטנה שיוחסו לו בעיתון הלבנוני כלפי ישראל.

שמיר הטיל ספק ברצינות כוונ־תיה של בריה"מ בעניין הגירת יהו־דים. עם זאת אמר "יש לנו ספק מ"מ עם בריה"מ. היא מעוניינת לדבר איתנו כדי לשפר את מעמדה בארה"ב אך שום דבר לא זז כיב־תיים. הם מפיצים שמועות כיוון שוחרי שיטתם, ברצונם ליצור רושם של שיפור ביחסים מבלי לשפר אותם בפועל.

ראש הממשלה אמר כי בביקורו בארה"ב ידון עם הנשיא רייגן ושר החוץ שולץ בגיבוש עמדה משותפת בהתנגדות לוועידה בינלאומית. שמיר טען כי זהו רעיון סובייטי וישראל שללה אותו מאז ממשלת בן־גוריון מחשש להיכנס למלכודת.

שמיר יודיע בוואשינגטון מי יהיה השגריר הבא

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס יסכמו את מינוי השגריר החדש בוואשינגטון עוד טרם צאתו של שמיר לארה"ב ב־15 בחודש. שני האישים החליטו על־כך על מנת לאפשר לשמיר לבשר לשר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ בפגישתם בוואשינגטון את דבר המינוי.

נודע כי בשיחות עם כמה אישים, ביניהם שר הבטחון יצחק רבין, לא שלל שמיר את ההצעה למנות את שר הכלכלה גד יעקובי לתפקיד. שמו של יע־קבי יהיה קרוב לוודאי השם הראשון שפרס יציג בפני שמיר. על פי ההסדר בין השניים רשאי רק פרס להציג מועמדים לתפקיד. אפשר שבתמורה יאפשר פרס לשמיר להציג בקרוב מועמד מטעם הליכוד להחליף את השגריר באו"ם בני־מין נתניהו עם סיום תקופת כהונתו.

6 מטוסי אף־16 חדשים ינחתו בקרוב

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

6 מטוסי אף־16 מוטסים בידי טייסים אמריקאים עומדים לנ־חות בקרוב בשדה תעופה צבאי בישראל. יהיו אלה הראשונים מבין 75 מטוסי האף־16 שרכשה ישראל בארה"ב.

פרשנות מדינית / עודד זראי

פיזור הפרלמנט — צעד מתחייב מהליכת מובארק לקדנציה שניה

ראשי שלושת מפלגות האופוזיציה העיקריות במצרים, קידמו אמש בברכה חמה את החלטת הנשיא מובארק לפזר את מועצת העם (הפרלמנט) ולקיים בחירות חדשות. היה בכך משום ביטוי ראשוני לזהירות צעדו של הנשיא, המסיים את כהונתו הנשיאותית הראשונה (שש שנים על פי החוקה) בסתיו השנה.

המימשל המצרי מואשם על ידי גורמי אופוזיציה רבים באי חוקיות הבחירות האחרונות למועצת העם במאי 1984. לבד ממפלגת השלטון, הצליחה רק מפלגת הוופד האופוזיציונית לעבור את אחוז החסימה הגבוה (כ־8%) באותן בחירות. בחודש שעבר הוצע תיקון לחוק הבחירות היחסיות המאפשר גם למועמדים עצמאיים שמחוץ למסגרת המפלגתית להיבחר. מפלגות האופוזיציה מצפות גם להורדת אחוז החסימה.

הנשיא מובארק מבקש ליישם את חוק הבחירות המתוקן ולהביא תוך חודשיים לבחירות מועצת עם חדשה, כשרה דימוקראטית יותר. אותה מועצת עם לכשתיבחר תצטרך לנקוב בשם המועמד לכהונה הנשיאותית השנייה באוקטובר. עד אז יש להניח שהנשיא מובארק יבטא את השבי שש שנות כהונתו בשורה של צעדים בתחום הפנים. פיזור הפרלמנט אוד לאתמול הוא אחד מהם.

איינהורן מנכ"ל יחליט

(סוף מעמוד 1)

הערכה היא שאיינהורן מנסה לארגן תמיכה בהמשך כהונתו על ידי יצירת משקל נגד לדרישות ועד העובדים.

מקורבי איינהורן אומרים שעדיין לא בשלה החלטתו והוא יקבל אותה רק לאחר שישמע את דעתם של הבכירים. המקורבים אומרים שאיינ־הורן קיבל אתמול פניות מאנשי משק בכירים שלא להתפטר. בחוגי ועד המנהלים מטילים ספק אם הב־כירים אמנם התייצבו לימינו של המנכ"ל. סופר "הארץ" מזכיר שבין המוזמנים היום לישיבה עם איינהורן גם אותם 100 בכירי הבנק שהיו הראשונים שדרשו את התפטרותו של המנכ"ל. אם איינהורן אמנם יתפטר הרי שמוזכרים כעת שני מועמדים לתפקיד המנכ"ל: אהרון דברת מנכ"ל קונצרן כלל וצדיק בינו יו"ר מועצת המנהלים של הבנק הבינלאומי.

הדרישה לעזר התפטרויות אתמול הוליש ועד העובדים הארצי של הבנק לדרוש את התפטרותו של המנכ"ל איינהורן של המשנה למנכ"ל חיים ברקאים ושל המבקר הראשי יעקב הירש. ההוד־עה התקבלה בתום פגישות שהיו ביומיים האחרונים בין ועד העובדים של בל"ל לבין יו"ר מועצת המנה־לים ד"ר מאיר חת. בישיבות אלה השתתף גם איינהורן שאמר כי מילא את הוראות של הדירקטוריון. "לא יכולתי לעמוד מול הדרישות של יפת", אמר איינהורן בפגישה אתמול עם ועד העובדים ועם יו"ר הבנק ד"ר מאיר חת. בקטע זה אמר יו"ר ועד המנהלים יהושע נגרין: "של יפת לא יכולת לעמוד אך מולינו עמדת".

אמש אמר נגרין ל"הארץ", ש"איינהורן ביקש ליצור רושם שהוא פקיד קטן שמקבל כמעט חצי מליון דולר בשנה".

אתמול סייג ד"ר חת את תמיכתו במנכ"ל מרדכי איינהורן ואמר בכנס מנהלים של הבנק שיביא לישיבת הדירקטוריון את רשמיו מהפגישות שהיו לו עם מנהלי הבנק בכל הארץ ובכנסים שנערכו בשבוע האחרון וכן את עמדת ועד העובדים.

אמש בקונצרט / נתן מישורי

אמנות גדולה

המנצח קלאודיו אבאדו והפילהרמונית הישראלית בקונצרט למינויים מס' 6 סדרה א' בהיכל התרבות בתל־אביב. בתוכנית: הסימ־פוניה מס' 9 ברה במול מאז'ור מאת גוסטב מאהלר.

מיד עם פתיחות פרקה הראשון של הסימפוניה התשיעית (1908־9) מאת מאהלר (1860־1911) פתח לנו המנצח אבאדו (נולד 1933) עולם חדש של צליל צבע ותנועה. כמותו, מזמן לא נשמע כאן. אגב, הוא שינה לצורך הביצוע את מושבם הקבוע של קבוצות הכנרים השניים, הוויולות והצ'לנים.

דומה היתה אמנות הביצוע הגדולה של אבאדו לאמנותם של מוסיקאי, צייר וכוריאוגרף כאחד. הדמויות המוכרות היטב של אקורדים, מוטיבים מלודיים בסיסיים ו/או מסובבים בשפתו היהודית של מאהלר הודר ולבשו מידי רגע ארשת חדשה לחלוטין, כשהם מחוללים כבמעין נשף מסיכות מסורתי, שנושאו הוא השינוי והחילוף המתמידים, התנגשויות ולא התמזגויות. מתוך עולם צליל מתכתש זה, של צורות וצבעים, חילופים ומהלכים צליליים כוריאוגרפים מורכבים, צימח אבאדו בעקבות מאהלר את אווירת השהייה על פי תהום אי־האמונה באדם, באלוהים ובסדר ההרמוני שבעולם.

הוא המשיך בפרק ב' בצבעים זוהרים את הנסיון לקריעת מסך הסיוטים של אי־האמונה, באמצעות זכרון הימים הפשוטים, שכבר אינם קיימים, וחזר והסתער בתנועה מסחררת עד לשיא שבפרק השלישי. ההשלמה עם המציאות, שבפרק הסיום, כפי שהתבטאה בהצללות המתארכות שבכלי הקשת, וברגעים המוסיקליים שהולכים ודוממים עד לשתיקה גדולה אחרונה, היתה כאן באמצעות אבאדו, למעין ביטוי של אני מאמין באי־היכולת לתפוס את מהות האהבה, התפילה, הטבע והקיום. הוא הביא על כן לתחושה מלאה לחלוטין של גוויה וזידלון.

ראיתי שמעתי

ברונפמן | דיין | קדר

ברונפמן קנה בית במיליון דולר בירושלים

איש העסקים היהודי־קנדי, צ'רלס ברונפמן, קנה מ־האוניברסיטה העברית את אחד הבתים היפים בשכונת טלביה בירושלים. הבית, בקרן הרחובות מרכוס־דובנובסקי, נחשב ל־פנינה ארכיטקטונית. הוא היה שייך לזוג ירושלמי שתרם אותו לאוניברסיטה העברית וזו קיימה אתמול מכרז למכירתו. הציפיות היו שניתן יהיה לקבל עבור הבית חצי מיליון דולר לכל היותר, אך במהלך המכרז קפץ המחיר למיליון דולר.

אגב, ברונפמן אינו מתכוון לגור בירושלים, אלא מייעד את הבית למשרדי קרן ברונפמן.

אריה לביא

דיון בלתי פורמלי ביחסי ממשלה־סוכנות

אין זה חזיון שיגרתי שח"כים, שרים וחברי הנהלה הציונית, מתכנסים לדיון משותף כדי לדון במערכת היחסים בין הממשלה לבין הסוכנות וה־הסתדרות הציונית. השבוע התקיימה בבניין הסוכנות פגי־שה בלתי פורמלית כזו, בה השתתפו ארבעה ח"כים (נאווה ארד, דידי צוקר, מרים תעסה־גלזר ועוזי לנדאו), השרים יעקב צור ויוסף שפירא, ששה חברי ההנהלה הציונית (אורי גורדון, אליעזר שפי־ר, חיים אהרון, מתי דרובלס, נסים זוילי וד"ר אלי תבין) ומזכיר הממשלה, אליקים רובינשטיין. כמובן שבפגישה לא התקבלו החלטות וגם לא הושגו סיכומים, אך כל אחד מהמשתתפים ניצל את המפגש כדי להביע את דעתו על השות־פות בין ישראל והתפוצות, על בעלי המאה (קרי: התורמים הגדולים למגביות), שהפכו גם לבעלי הדיעה, תרומתה הירודה של הסוכנות, וכדומה.

השר יוסף שפירא, למשל, קבל על כך שמחצית מן התרו־מות הנאספות ע"י המגביות בעולם עבור ישראל, אינן מוע־ברות כלל ארצה, אלא נשארות בקהילות היהודיות בחו"ל. הוא הציע להקים מגבית מיוחדת שכל כספי התרומות שיאספו בה יועברו ארצה.

ג.אדם

אילנה דיין ל"ערב חדש"

אילנה דיין, המגישה בעלת הקול המרשים מגלי־צה"ל, יצרה כבר כמה תקדימים בחזית התקשורתיים הקצרים. בשבוע הבא תקבע תקדים נוסף: דיין, בת ה־22, תצטרף כמגישה קבועה לצוות "ערב חדש", שלא ידע עד כה אישה־מגישה. לפני כשלושה שבועות הוזמנה דיין לראיון במוסף־המוספים של "ערב חדש" לצידו של דן מרגלית. עתה מספרים כי היתה זו בעצם בחינה סמויה. לאחר שעמדה בהצלחה במבחן המסך, היא מצטרפת לצוות הקבוע. דיין תגיש את "ערב חדש" פעם בשבוע.

* * *

מ"מ ראש הממשלה, שמעון פרס, יחנך ביום ראשון את האולפן הנייד הראשון של גלי צה"ל, מתקן שאין רבים כמותו בעולם. לתוהים אם זוהי תשובת גל"צ לביקורו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, באול־פני החדשים של "קול ישר־אל", התשובה היא לא.

ביום א' בין 4־5 אחה"צ, יהיה פרס אורח "קו פתוח" בתחנה הצבאית, ויענה במשך שעה על שאלות המאזינים בענייני אק־טואליה.

לילי גלילי

מת שלמה קדר

בירושלים מת אתמול אחרי מחלה קצרה שלמה קדר, (73), שהיה בשנות השלושים חבר קיבוץ נען, ואחר כך מפעילי ההגנה בירושלים. בשנים ערב קום המדינה עבד במחלקה המדינית של הסוכנות במחיצת משה שרת, ואחר כך היה מעוזרו של דוד בן גוריון. בשנות החמישים הצטרף ל־משרד החוץ, ושימש בין היתר כציר ישראל בפראג, צ'כוס־לובקיה, בתקופה שלאחר משפט סלנסקי. לאחר שובו ארצה מונה מפקח כללי במשרד החוץ. בתח־ילת שנות השישים עבר לעיר־יית ירושלים לתפקיד מנהל שירות העירייה, ואחר כך כמנכ"ל העירייתי הראשון. לאחר יציאתו לגימלאות המשיך לכהן בבית הדין האזורי ל־עבודה בירושלים כנציג ציבור.

א.ב.

בעריכת עידית רוזנבלום

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: מעונן חלקית עד בהיר עם עליה קלה בטמ־פרטורות.

הטמפרטורות:
- ירושלים: 8–15 .
- תל־אביב: 12–21 .
- חיפה: 12–19 .
- באר־שבע: 7–21 .

הגולן 9–15, צפת 7–14, טבריה 11–22, שומרון 9–18, נתב"ג 10–20, יריחו 11–24, אילת 9–24 .

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.6163	+0.0050
נוסעים	1.9211	+0.0059
שחור	1.5800	–

שער הסל

יציג	1.6729	–0.0011

עורך את העמוד: בועז שפירא

שיחת היום / גדעון אלון

עם: משה בן־זאב, לשעבר היועץ המשפטי לממשלה
על: הרבנים שהבריזו שהם כופרים בסמכות בג"ץ

אי אפשר להיות אזרח במדינה ולכפור בפסיקה של בתי משפט

מה דעתך על החלטת הרייש, שלא לנקוט צעדים משפטיים נגד 8 הרבנים, שהבריזו שהודעתם, ביזה, לטענתה ההלכה של בג"ץ?

איני יודע בוודאות, אם יש בהתנהגותם של הרבנים הפרה של החוק הפלילי. אני מבין שיש סעיפים רלוונטיים בחוק העונשין, נגד בזוי בית־המשפט. אני הייתי רוצה שיינקטו נגדם אישום צעד.

אבל הרייש החליט להעביר את "הכדור" לשר הדתות הממונה על בתי־הדין הרבניים.

אני מבין את הקושי של התביעה לטפל בהפרות חוק שנעשות ע"י אנשים רבים. זה לא דבר פשוט להעמיד לדין 52 רבנים. קושי דומה קיים, בנקיטת צעדים משפטיים נגד שובתים שמסרבים לכבד צווי מניעה, המורים להם לשוב לעבודה. בכלל להעמיד בישראל רב לדין פלילי ולא על מעשה שעשה, אלא רק על עמדה והתבטאות, זה דבר קשה. האם כשצריך היה להעמיד לדין את הרב סלומון מפתח־תקווה על מעשה שעשה ולא רק דיבר, העמידו אותו לדין?

אבל 8 מבין הרבנים משמשים כאבות בתי־הדין הרבניים, שמעמדם מקביל לזה של שופטים. אי אפשר להעמיד אותם לפחות לדין משמעתי?

יש לזכור שהרבנים הללו לא עשו שום אקט פוזיטיבי, אלא פירסמו כרוז וזו התורה מילולית. שיש בה משום קביעת עמדה נגד פסיקת בג"ץ. כנראה שניתן להעמיד אותם לדין בפני בי"ד למשמעת של הדיינים, בתנאי שבאישום נגדם ייאמר שבפרסום הכרוז היה משום התנהגות שאינה הולמת דיין לפגוע בסמ־כות בג"ץ. אבל חייבים לשקול היטב צעד זה לפני שנוקטים בו. משום שבבתי דין רבנים יושבים דיינים שגם עמיתיהם של 8 הרבנים שחתמו על הכרוז, הם יצטרכו לפסוק שהתנהגות חב־ריהם אינה הולמת. ואז עלול שברו של המשפט לצאת בהפסדו.

מה התמורה שיש לדעתך בהתנהגותם של הרבנים?

כולנו מחויבים בציות לפסקי דין של בתי המשפט. אם אתה כופר בהחלטות בית־המשפט, אתה כופר בדבר מאד בסיסי, מב־חינת הנורמות של תקינות המשטר. אינך יכול להיות אזרח במדינה ולכפור בפסיקה של בתי משפט, כי בכך אתה כופר בר־יבונות ובסמכות של המדינה. הטרגדיה שלנו, היא הקונפליקט הקיים בין אלה שרואים עצמם מחויבים להלכה לבין אלה המחויבים לחוק. לא צריך להיתמם. הלוך הרוחות בחוגים האלה, הוא שהם מקבלים את פסיקת בג"ץ בנושאי אישות בתחום ברירה ובחריקת שיניים. אבל, לעניות דעתי יש להילחם באלה שכופרים במדינה כמדינת חוק, בכל הדרכים האפשריות. כמובן שהדבר צריך להיעשות בתבונה. יש לבור את האמצעים, אבל שומה להילחם על נפש המדינה.

יקי ברכה

שנה מלאה ל"דף חדש" נוף האדם הספרותי הלוחם של השבועון "העולם הזה" האהוב לנתן זך העורך היקר, ישנן פינות יפות למפונים

וידוי
לנתן זך

שמי יונה,
בכרך הומה מאהבה הומה
תמיד עם עצמי ובדידותי
מלקט את בגרותי המורדת
שאין בה משוא פנים ומורא

כמו כן ברכה מיוחדת לעורך המשנה ידידי
שמעון צמרת
שעושה את מלאכתו במסירות

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	2	4	מעונן	4	7
אתונה	7	12	מעונן	7	14
בוקארשט	–8	–2	בהיר	–	–
בריסל	3	5	מעונן	1	7
וינה	–13	–8	ערפל	–12	3
ז'נבה	1	4	מעונן	–1	3
לונדון	7	9	מעונן	7	10
ליסבון	12	14	מ"ח	9	–16
מדריד	0	9	בהיר	5	12
ניו־יורק	–4	7	בהיר	2	7
פאריס	1	5	מעונן	0	5
פרנקפורט	–5	–1	ערפל	1	2
ציריך	0	1	מעונן	–	–
קהיר	10	21	בהיר	12	24
קופנהאגן	0	2	מעונן	0	1
רומא	8	14	מ"ח	2	13
שטוקהולם	2	4	גשם	–1	4

הנוסע למאושר
אל על ELAL

לאילת
"הטיסה הזולה ביותר
109 ש"ח בלבד. הלוך ושוב.

139 ש"ח		109 ש"ח	
נחיתות באילת	המראה משדה דב	נחיתות באילת	המראה משדה דב
08:55	08:00	14:55	14:00
11:55	11:00		
17:55	17.00		

טיסות יום יומיות
כל הטיסות יוצאות וחוזרות לת"א (שדה דב)

חופשה במחיר מציאה
החל מ־179 ש"ח
טיסה + מלון + רכב + תלושי הנחה למסעדות, שייט ביאכטה ומועדון לילה
(הרכב לא כולל ביטוח, קילומטרז' חלק, מספר המכוניות מוגבל)

מבצעים מיוחדים ותוכניות נופש
מוזלות לרוב בתי המלון באילת

פרטים והזמנות: ת"א — בן יהודה 228, טל. 03-452735, 03-442297
ירושלים — יפו 210, טל: 03-383554, 02-380668
מצדה — טל. 053-43969 רחובות — 453517, 08-451155
הסוכן הנסיעות שלך.
בתוף לתקנות טיסות השכר, המארגן: שחף תעופה בדבר (1984) בע"מ.
המוביל: שחף שירותי תעופה בע"מ, ר.ת.א. 109.
שחף

זכו בפיס

בהגרלת הפרס המצטבר של מפעל הפיס מס. 06/'87 שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 180,000.00 ש"ח זכה המספר 662371 . הפרס המצטבר בסך 400,000 ש"חים יחולק בהגרלה הקרובה. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 280,000 ש"חים (כולל צבירה). (מינימום פרס ראשון 180,000 ש"חים).

בסך 12,00 ש"ח זכה המספר: 578525 .

בסך 6,000 ש"ח זכו המספרים: 407550; 853900 .

בסך 300 ש"ח זכו המספרים: 029409; 046374; 056479; 084064; 102554; 100188; 127592; 130677; 132780; 135324; 186350; 219467; 256145; 268369; 338705; 345577; 390626; 423826; 465994; 509683; 571294; 628255; 628638; 664198; 712178; 719427; 837134; 861802; 888239; 888248; 886546; 889337 .

בסך 150 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 2329; 5026 .

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 484; 988

בסך 16 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 692; 759; 789 .

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4 זכו בסך של 4.80 ש"ח.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 84; 05; 06; 08; 12; 18; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 47; 48; 51; 57; 59; 62; 65; 67; 69; 74; 88; 91 .

ביום השנה למותו של
חנן זוז ז"ל
תתקיים אזכרה ביום שני, ה־9.2.87 בשעה 16.00
בבית העלמין בהרצליה
המשפחה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ
על פטירתה של אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה
ד"ר לשם כבוד
רנה מלכה צימנד ע"ה
לבית דויטש

דוד צימנד
הנרי ואנדה צימנד והילדים
פני ואלכסנדר ישורון והילדים

נדחו עתירות ואנונו; הפסיק את שביתת הרעב

האח מאיר ואנונו בצאתו מביהמ"ש המחוזי בי־ם

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

כל שלוש עתירותיו של מרדכי ואנונו נדחו אתמול בבית המשפט המחוזי בירושלים. השופט צבי כהן החליט, כי המדינה רשאית למנוע מואנונו להיפגש עם חברתו ג'ודי זימט, שלא במתכונת של חילופי פתקים, משני עברי מחיצת זכוכית. כן החליט השופט כהן לדחות את בקשותיו של ואנונו להיפגש עם כומר אנגליקני ולא להיות מוחזק בתנאי בידוד.

במקביל הודיע אתמול בבית המשפט פרקליטו של ואנונו, עו"ד אמנון זכרוני, שואנונו הפסיק אתמול בצהריים את שביתת הרעב שלו, "כדי להתחזק לקראת המשפט".

קודם שנתן השופט את החלטתו בשני העניינים האחרונים, טען עו"ד רני אסן, ממשרדו של עו"ד זכרוני: "משתמשים בעניין ביטחון המדינה כבתורת גג המכסה על הכל. באר־ושהו מקום מתקבל הרושם שהמד־ינה רודפת את ואנונו... האיש נשאר בלי אף זכות מזכויות היסוד שלו, וכעת רוצים לשלול ממנו גם את חופש הפולחן. אם נמשיך את ההיגיון הזה — יצטרכו לבנות לו כלא נפרד, כמו להס, סגנו של היטלר, בגרמניה. '...' אני חותם על כך שאם מרשנו היה חוזר בתשובה והיה מבקש רב, שלטונות בית הכלא היו רואים בזה משהו חיובי."

המחלוקת בין שרון לאדן על מלחמת יום כיפור נמשכת

מאת ראובן פדהצור

בראשונה מאז מלחמת יום הכי־פורים, נפגשו בדיון משותף האלו־פים במילואים אריאל שרון ואברהם אדן. השניים ניתחו את מהלכי אבי־רותיהם במלחמת יום הכיפורים. בסיום הדיון נשארו השניים חלוקים בדעותיהם, לגבי מה שאירע במלחמה, בדיוק כפי שהיו חלוקים באוקטובר 1973.

שני האלופים קיימו את הדיון במסגרת ההשתלמות של קצינים בכירים, הנערכת בימים אלה. בראש ההשתלמות עומד האלוף אורי אור. 28 קצינים בכירים, רובם תתי אלו־פים משתתפים בהשתלמות, הנ־משכת 6 שבועות.

בי"ד רבני הוציא פסיקה שלא בסמכותו; המחוזי ביטל אותה

קבע שעובד ישיבת אשקלון שעבודתו הופסקה לא יקבל פיצויים

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע, אליעזר ריבלין, ביטל אתמול פסק בוררות של בית־הדין הרבני באשקלון, בני־מק שבית הדין הרבני נהג במשא פנים, ופרסם את החלטתו בחוצות אשקלון עוד לפני שדן בו.

מדובר בתביעה שהגיש אשר אלהרר תושב העיר נגד ישיבת אשקלון. אלהרר עבד בישיבה 10 שנים, וכשהופסקה עבודתו, סירבה הישיבה לשלם לו פיצויי פיטורין, בהסתמכה על הסכם שחתמה עמו. לפיו הוא מסכים לתרום מראש לישיבה כל סכום המגיע לו.

אלהרר יום פנייה לבית הדין הרבני באשקלון, ושם חתם על הסכם עם הישיבה המסמכה את בית הדין הרבני לתת פסק בוררות בתביעתו. לאחר שהפסיד בתביעה, פנה אלהרר אל בית המשפט המחוזי ודרש לבטל את פסק הבוררות.

השופט קבע כי אין תוקף לפסק הבוררות כיוון שחוק פיצויי פיטורין הוא חוק מגן שאין להתנות עליו, ואין למסור סכסוך באותו עניין להכרעת בורר. הסמכות היחידה לדון בתביעות מסוג זה היא: בית הדין לעבודה.

המלצה לא להציג את "נחמן" — על חיי ביאליק — בחינוך הממלכתי דתי

מנהל האגף לחינוך ממלכתי דתי במשרד החינוך, יעקב הדני, הורה להציג את ההצגה של התיאטרון לילדים ולנוער ב"חינוך הממלכתי בלבד"

מאת נילי מנדלר
סופרת "הארץ"
לענייני חינוך

מנהל האגף לחינוך ממלכתי־דתי במשרד החינוך, יעקב הדני, מסתייג מההצגה "נחמן", על ילדותו של המשורר חיים נחמן ביאליק, המוע־לית על ידי התיאטרון לילדים ולנוער. אחרי שצפה בהצגה, ההו־מוריסטית באופיה, הוסיף הדני סייג להמלצה הכלולה בחוזר מנכ"ל משרד החינוך, ולפיו ההצגה מיועדת "לממלכתי בלבד".

באחת הסצינות בהצגה, נראים התלמידים בני השבע, משננים ארבע ב"חדר", עם המלמד, בקצב סוער של רוקנרול, כשהם נסחפים באכס־טזה. המלמד מכה את נחמן הקטן, כאשר הוא מאחר לשיעור. סצינה אחרת כוללת דיאלוג בין ביאליק לסבו. ביאליק: "אלהים שונא אותי". הסב: "לא נכון, אלהים אוהב אותך". ביאליק: "לא נכון, אלהים אוהב את ארץ ישראל". בימאי ההצגה, ישראל גוריון אמר בתגובה: "בהתחלה עשו בעיות. היו מורים מבתי ספר ממלכתיים־דתיים שחששו. השבתי שהבעיה נפתרה". מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, הגיב: "אם יעקב הדני החליט לא להמליץ על המחזה, אני לא מתווכח. בדברים שנושאים אופי דתי, על פי החוק, יש לאגף הדתי זכות הכרעה". הדני נמנע מלהגיב.

השופט במשפט אלי עמר למשמע טיעוני נציגת המדינה

"בושה למדינה שכך היא טוענת, חבל שהיא שוכחת שהיא המדינה"

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

"בושה שכך המדינה טוענת. חבל שהמדינה שוכחת לפעמים שהיא המדינה". בלשון זו מתח אתמול השופט שאול אלוני ביקורת על נציגת המדינה, עו"ד רחל זכאי, שהופיעה בתביעתו של אלי עמר נגד 12 עובדי מינהל מקרקעי ישראל המחרימים אותו ומסרבים לשתף אתו פעולה.

ביקורתו של השופט אלוני הושמעה בעקבות דבריה של עו"ד זכאי שטענה, כי יש לראות את החלטת העובדים להטיל על עמר חרם כשביתה על־פי הפסיקה המקובלת.

עוד טענה בארכת המדינה, כי אין לאלי עמר זכות קנייה בעבודה וניתן לאכוף רק את זכותו לקבל שכר גם אם הוא אינו עובד. בתגובה אמר השופט אלוני, כי פסק הדין עליו דיברה עו"ד זכאי "נקלט יפה במדינת ישראל כיוון שאנשים אינם עובדים ומקבלים שכר".

במהלך הדיון הבהיר מנהל מחוז המרכז של המינהל, מיכאל ודדי, כי הוא לא הפריע ולא יפריע לעמר.

הוחלט, בהסכמת פרקליטו של עמר, עו"ד מיבי מוזר, ששמו של ודדי יימחק מהתביעה. עו"ד זכאי מייצגת את מנהל המחוז, ואילו 11 העובדים הנוספים מיוצגים על־ידי עו"ד רב וייסגלס.

המשך הדיון בתביעתו של עמר יתקיים ב־18 במארס.

במסגרת רפורמה במערכת המשפט בארץ

מתגבשת תוכנית לאיחוד בתימ"ש השלום והמחוזי

מאת איתן רבין
סופר "הארץ" באילת

תוכנית סודית, שנרקמה בחד־שים האחרונים, מבשרת מהפכה בבתי המשפט בארץ. התוכנית עוברה בשלב זה בוועדה לבתי משפט שבראשה עומד נשיא בית המשפט העליון. ועדה זו דנה בהצעות לשינוי מבנה המערכת. לסופר "הארץ" נודעו פרטי תוכנית, הם מובאים כדלקמן:

א. בתי המשפט השלום והמחוזיים יאוחדו במסגרת בית משפט של ערכאה אחת בלבד.

ב. במסגרת ערכאה זו, לפי אחת ההצעות, יהיו שני סוגים של שו־פטים: שופטים זוטרים ושופטים בכירים, אשר כולם יישבו בערכאה הראשונה. בין הערכאה הראשונה לבית המשפט העליון יוקם בית משפט לערעורים שידון בערעורים של הערכאה הראשונה, כאשר השו־פטים הבכירים ידונו בערעורים אלה.

אדם יוכל לערער לבית המשפט לערעורים, אך לבית המשפט העל־יון, יוכל לערער רק ברשות.

עפ"י התוכנית יישבו שופטים מחוזיים עם שופטי שלום באותה דרגה, אך משכורותיהם של השו־פטים המחוזיים יהיו גבוהות יותר משל אלה שבשלום.

לסופר "הארץ" נודע, כי נשיא בית המשפט העליון השופט שמגר תומך בהצעה זו. עתה מבררים מה דעת השופטים המחוזיים עליה.

אווה מפולין שאלה את נבון: "ואצלכם מאמצים ילדים?"

"ואצלכם יש משפחות שמאמצות ילדים?", שאלה אווה ליפינסקה, בת ה־12, תלמידת י"א, את שר החינוך יצחק נבון. "שאוק", השיב לה נבון במלה הפולנית היחידה המוכרת לו. המתורגמן שישב לצדו, הצביע עליו ואמר לאווה בפולנית, כי השר עצמו אימץ ילדה. אווה, בת לאם אלכוהוליסטית, הזוה מגיל 3 בבית יתומים, נעצה בנבון מבט ממושך. השיחה ביניהם התקיימה אתמול משני עברי שולחן הישיבות בלשכתו של השר, שאליה משלחת נוער פולנית, רשמית, ראשונה בארץ. חמישה נערים וחמש נערות, מלווים בשתי מחנכות. במהלך הפגישה שרו חברי המשלחת "הבאנו שלום עליכם" בעברית ובפולנית. רציניים, מנומסים מאוד הם חברי "קורצ'אקובצי" ("בני קורצ'אק"), תנועת נוער על שם המחנך הדגול. ביקרו כבר ב"יד ושם", בכנסת, במזרח ירושלים ובחברון. אווה מספרת שבכל רחבי פולין מעלים הצגה על הדוקטור יאנוש קורצ'אק. היא מספרת גם על בית הילד בו היא חיה, הפועל ברוח קורצ'אק. יש בו שבע קבוצות מעורבות של בנים ובנות, גילאי 3־18. היוצאים מדי בוקר ללימודים בבתי הספר. בשלב מאוחר יותר תוסיף גם ששום בית ילדים אינו יכול למלא מתקציה של משפחה. בצילום: אווה, אתמול, בלשכת נבון. (כתבה: נילי מנדלר, צילום: רוני בעמן)

מדוע השתמש ביד"ע מתחום האווירונאוטיקה לגילוי מוקדם של מחלת הסוכרת

מאת ירדן טל
סופר "הארץ" בחיפה

יישום ידע שנצבר בתחום המחקר האווירונאוטי הביא לידי פיתוח שיטה חדשה לגילוי מוקדם של מחלת הסוכרת.

ד"ר ישעיהו לוי, מהפקולטה להנדסה אווירונאוטית בטכניון, מו־מחה לתורת הזרימה בניסויים במנהרות אוויר, פיתח, בשיתוף ד"ר עמליה רוזנר ממכון העיניים ע"ש גולדשלג בבית החולים שיבא בתל־השומר, טכניקת מדידה של זרימת דם ברשתית העין, על פי ידע מתחום התמחותו.

כידוע, אחד מסימני ההיכר של מחלת הסוכרת היא פגיעה בראייה. טכניקת המדידה החדשה היא רגי־שה ביותר ומאפשרת, לדעת מפת־חיה, לגלות בעיות המתהוות בראייה עקב מחלת סוכרת עוד לפני שנוד־עו סימני המחלה אצל החולה.

ד"ר לוי הסביר לסופר "הארץ" כי הטכניקה מבוססת על אפקט דופלר, תוך שימוש בקרני לייזר. אפקט דופלר מאפשר למדוד מהירות של גופים נעים, ובמקרה הנדון — מהי־רות התנועה של כדוריות הדם בכלי הדם ברשתית העין. זרימת הדם היא מדד טוב לאיבחון המצב הפיסיולוגי של הגוף. המקום היחיד בגוף שבו אפשר לראות את כלי הדם בפעולה, מבלי לחדור לתוכם, הוא רשתית העין. מכשיר מיוחד, הנמצא כעת בפיתוח, מעבד את האותות המתקב־לים בחזרה משיגור מוצלב של שתי קרני לייזר, בעוצמה לא מסוכנת, לרשתית. התוצאה מתקבלת על המכשיר המיוחד עם נתון המראה את מהירות זרימת הדם ברשתית, שהיא כאמור אינדיקציה לדעת אם מתפתחת מחלת סוכרת בגבע.

תושב חיפה נפצע קשה ממוקש סורי ברמת הגולן

מאת מנחם הורוביץ

תושב חיפה בן 54, נפצע אתמול באורח קשה, בעת שעלה על מוקש סורי ישן בדרום רמת הגולן. האיש נכנס לשדה מוקשים ליד עין־גב. הוא נלקח במסוק של חיל האוויר לבית החולים רמב"ם בחיפה.

ברמת הגולן עדיין פזורים מוק־שים רבים, רובם ישנים מהתקופה שלפני מלחמת ששת הימים. עד היום לא פונו כל שדות המוקשים הם מגודרים בגדרות תיל. השלטים סביב הגדרות מזהירים על "זהירות מוקשים" בשפה העברית אך מטיי־לים רבים לרבות תיירים מחו"ל, אינם מבינים את הכתוב ולא פעם הם נכנסים בטעות לשדות מוקשים.

יוסי ביילין: ישראל אינה יכולה להתעלם ממשטר גזעני

(ע). "ישראל אינה יכולה להתעלם ממשטר גזעני, כי היא חלק מן המועדון של המשטר הדמוקרטי המערבי. רוב הקשרים שלנו — המדיניים, התרבותיים והיהודיים — נמצאים במועדון זה, גם אם הוא לא פעם מאכזב ומצליף בנו". זאת אמר ד"ר יוסי ביילין, המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, בפגישה עם חברי לשכת המסחר ישראל־אמריקה אתמול בערב.

הוא הוסיף, כי איננו מאמין שישראל יכולה להגיד "לא" לוועי־דה בינלאומית, כאשר כללי המשחק שלה ידועים מראש. ד"ר ביילין שלל את הצעת ברית המוע־צות שחמש המעצמות הגדולות יקבעו את סדר היום ואת כללי המשחק.

בהתייחסו לעתיד הגדה המערבית אמר כל הסדר צריך להיות עם חו־סיין והפלשתינים. עוד אמר, כי מאחר שסוריה הוציאה את עצמה מכל מו"מ אפשרי, היא פוטרת אותנו מדילמה לגבי מו"מ אתה.

"שומרי ראש ישראלים לנשיא ניגריה"

ריאד (ע"מ). העיתון "אלמ־ולה" טוען, כי נשיא ניגריה נעזר בצוות ישראלי מיוחד, המורכב מ־40 איש, לשמירה אישית. לדברי העיתון, הסכם על כך בביקורו האחרון של דוד קמחי בניגריה.

ערכה את העמוד: אורית גלילי

בתוקף עד 28.2.87

ט"ו בשבט הגיע - חג להוזלות

מוצרי מכולת

שמן סויה "יעץ הזית" 4.5 ל'	~~7.54 ש"ח~~	6.95 ש"ח
טחינה "ימסעי" 500 גר'	~~3.25 ש"ח~~	2.60 ש"ח
קמח תופח "אפיכלי" 1 ק"ג	~~1.21 ש"ח~~	0.99 ש"ח
קונפיטורות "בית יצחק 778" 330 גר'	~~1.79 ש"ח~~	1.50 ש"ח
מרק עוף "אוסם" 400 גר'	~~5.30 ש"ח~~	4.40 ש"ח
קפה תקה 100 גר'	~~1.38 ש"ח~~	1.19 ש"ח
עוגיות פרצופונים "מזור" 1 ק"ג	~~5.26 ש"ח~~	4.50 ש"ח
חלבה וניל "עליתי" 200 גר'	~~0.87 ש"ח~~	0.73 ש"ח
שוקולד צ'יפס "אופנהיימר" 300 גר'	~~4.00 ש"ח~~	3.49 ש"ח

מוצרי נקיון וקוסמטיקה

נוזל לכלים "קליין" 1 ל'	~~4.10 ש"ח~~	3.28 ש"ח
אבקת כביסה "טיפ" 5 ק"ג	~~13.55 ש"ח~~	11.80 ש"ח
נוזל לניקוי רצפות "קליין" 1 ל'	~~1.38 ש"ח~~	1.25 ש"ח
סבון דיאודורנט "הוסטס" "אינטורסן" 140 גר'	~~0.75 ש"ח~~	0.59 ש"ח
משחת שיניים "סולידוקס פלואור" "יתצהדי" 70 גר'	~~1.19 ש"ח~~	0.99 ש"ח
סלסלת שי "צעיס" שמפו ומייצב, 500 ס"ל, ג'ל אלוורה קרם ידיים 125 מ"ל וקרם גוף 80 מ"ל	~~22.35 ש"ח~~	17.90 ש"ח
נייר טואלט "לילי"-יחוגלה" 24 סל'	~~10.81 ש"ח~~	9.80 ש"ח
לילי ססגוני "יחוגלה" 150 יח'	~~1.59 ש"ח~~	1.40 ש"ח

מוצרי חלב וגלידות

גבינת עיזבל 200 גר'	~~2.95 ש"ח~~	2.50 ש"ח
גבינת גלעד	~~14.43 ש"ח לק"ג~~	12.26 ש"ח לק"ג
יוגורט הבלקן 170 מ"ל	~~0.56 ש"ח~~	0.48 ש"ח

גלידת חורף "סנוקרסט"
כל הסוגים בהוזלות ענק

מוצרי בשר ודגים

בשר הודו אדום/שווארמה	~~10.05 ש"ח לק"ג~~	7.60 ש"ח לק"ג
שניצל הודו 1 ק"ג בשקית	~~10.72 ש"ח~~	8.90 ש"ח
נגיסי עוף "עוף טובי" 1 ק"ג	~~10.10 ש"ח~~	8.30 ש"ח
שניצל חזה עוף מטוגן "עוף טובי" 700 גר'	~~8.80 ש"ח~~	6.39 ש"ח
נקניקיות "יהד חפר"	~~7.00 ש"ח לק"ג~~	5.99 ש"ח לק"ג
כבד בקר קפוא	~~3.38 ש"ח לק"ג~~	2.98 ש"ח לק"ג
סלמי קרקובר "יחתעמי" 500 גר'	~~13.14 ש"ח~~	7.10 ש"ח
נסיכת הנילוס	~~11.50 ש"ח לק"ג~~	6.80 ש"ח לק"ג
אדמונית (עד גמר המלאי)	~~9.40 ש"ח לק"ג~~	7.99 ש"ח לק"ג
פילה דג בקלה	~~4.90 ש"ח לק"ג~~	4.00 ש"ח לק"ג

היפר שק
גם אשראי וגם כדאי
היפר שק - כרטיס האשראי של היפרשוק תנובה.

חגיגת פירות יבשים לט"ו בשבט

שקדים בקליפה 500 גר'	3.96 ש"ח
שזיפים גדול 500 גר'	2.98 ש"ח
תמרים חדראווי/חלאווי 500 גר'	2.80 ש"ח
*צימוקים במשקל 100 גר'	רק 0.41 ש"ח
*בוטנים בקליפה במשקל	2.40 ש"ח לק"ג

* במחלקות תפזורת בלבד.
המבצע בתוקף עד 15.2.87

היפרשוק תנובה מכריז על תחרות:

היפרשוק־תנובה מזמין אתכם לקחת חלק בחגיגות העשור להיפרשוק תנובה, ולהשתתף בתחרות לבחירת "מתכון העשור", נצלו את ההזדמנות להפגין את הכישורים שלכם במטבח, ותוכלו לזכות בפרסים יקרי ערך.

פרס ראשון - מיקרו גל "רוזויר" משווק ע"י הדיראן.
פרס שני - מדיח כלים "קינג" דגם 460.
פרס שלישי - תנור בישול ואפיה "פאר־אלקטרה" דגם 828.
פרס רביעי - מעבד מזון "בראון" דגם UKI
פרס חמישי - קולט אדים "פאר אלקטרה".
פרס שישי - טוסטר אובן "גינרל אלקטריק" דגם T.93

המוצרים מתנת: טרקלין חשמל.

ועוד 50 פרסי נחומים — תוי קניה של היפרשוק תנובה בסך 40 שקל כל אחד.
פרטים בחנויות היפרשוק תנובה.
המבצע עד 28.2.87.

שימורים

מבצע: קחו 4 יחד שלמו עבור 3

זיתים ירוקים גדול מאד "זיתי הגליל" נטו 330 גר'		1.92 ש"ח
מגזלינו מבוקע א/2 "זיתי הגליל"		1.64 ש"ח
רסק עגבניות "יטלי" 100 גר'	~~0.44 ש"ח~~	0.39 ש"ח
תירס בואקום "יכין" 12 אונס	~~1.22 ש"ח~~	0.99 ש"ח
טונה בשמן ובמיץ טבעי "יונה" 180 גר'	~~3.60 ש"ח~~	2.39 ש"ח

כלי בית ומתנות

ספל למרק	~~5.50 ש"ח~~	4.65 ש"ח
תרמוס ג'ירוסטה עם משאבה 2.5 ל'	~~42.30 ש"ח~~	33.80 ש"ח
סט לתבלינים על מדף 12 יח'	~~41.33 ש"ח~~	31.00 ש"ח

מוצרים אלה ניתן להשיג במחלקות כלי בית ומתנות, ברוב חנויות ההיפרשוק.

הרשת שומרת לעצמה את הזכות להגביל כמות הקנייה.
מחירי מוצרים בפיקוח, מוצרים במחירים מירביים ומוצרים שקיבלו אישור להעלאה כפופים לשינויים

היפר שוק תנובה
הרבה יותר בהרבה פחות

בקו הבריאות

לשכת דובר קופת חולים הכללית
והמחי לחנוך לבריאות עורכים:

קו פתוח לבריאות הציבור

כל מה שרצית לדעת וכל מה שכדאי לדעת
צוות רופאים מבי"ח "קפלן" וצוות רופאים
ממרפאת "ליך" וביה"ח כרמל בחיפה
ישיבו טלפונית לשאלות הציבור
בנושא:

נשים בגיל המעבר

במבצע מיוחד שיערך ביום שני 9/2/87
בין השעות 16:00 עד 19:00
בתל אביב ובחיפה

צוות המרכז:
פרופ' מ. לנצט, ד"ר ס. טאור
פרופ' ר. בורנשטיין, ד"ר צ. כץ
03-217078, 03-433306, 03-433300, 03-433500

צוות חיפה:
ד"ר צ. שטראוס, ד"ר א. זיון
ד"ר א. רבינא, ד"ר ס. זויסטובסקי
04-568353, 04-568302-1, 04-568382

שלך יוקר בריאות!
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

هكذا عن الاصل

صكنا من الاهل

גלגל הבורסה / אריה לביא

זרימת הכספים נימשכת

זרימת הכספים לבורסה נימשכה גם אתמול, כמעט תוך התעלמות מהמשבר הממשלתי סביב התקציב. לאחר העליות החדות שהיו שלשום שוב ציפו בבורסה למימוש רווחים. מתברר שהמשקיעים שהעדיפו ניקלטו בירידות קלות ולעתים אף בלא שינוי, למרות עליות חדות שהיו יום לפני כן.

את ההזרמות הטובות לגולות הרבה של שוק ההון היא שתי התפ־קות של בנק ישראל שיבגו ביקושים של 300 מיליון שקל כאשר בנק ישראל הציע בסך הכל צמודים של 50 מיליון שקל (ראה ידיעה בעמוד א').

קרנות הנאמנות נהנו אתמול מביקושים של כ-5 מיליון שקל מזה כ-3 מיליון שקל לקרנות המניות והיתר לקרנות המעורבות או לקרנות הצמודות. במניות זה בנקים הורגש איזון בין הביקוש להיצע. לעומת זאת נרשם ביקוש של כ-5 מיליון שקל לצמודי מט"ח והם עלו בכאחוז. המחזור בשוק המניות גדל ל-12 מיליון דולר.

עליות חדות ב"זעירי החברות"

במיספר מניות שהיה צפוי בהן היצע בגלל עליות חדות נמשכו הביקושים. בין אלה בלטו כלל ישראל שעלו ב-9.5 אחוזים, כלל תעשיות שנסחרו בלא שינוי לאחר ששלשום עלו ב-8 אחוזים. בין המניות הספקולטיביות יותר נר־שמה עלייה של 11.3 אחוזים בסו־מאטסבס, ובמיספר ניכר של מניות נירשמו עליות של 10 אחוזים. בין אלה: דלק חיפושי נפט, אינטרגמא, סקודיטס, גבסי הדים. לצד אלה נרשמו במיספר ניירות ירידות חדות: ארנים ירדה ב-10 אחוזים, ארון מיבנים ירדה ב-10 אחוזים עקב פירסום התוצאות השליליות. בנק ספנות ומרכז הקבלנים ירדו ביותר מ-7 אחוז כל אחת.

מגמה מעורבת בבנקאיות שבהמרה

לאחר מיספר ימים של ביקושים למניות המסחר היתה אתמול מגמה מעורבת במניות אלה כאשר עודפי הביקוש אינם את ההצעים. התשואה נעה בין 16.5 ל-17 אחוזים.

ירידת העמלות במק"מ

המחזור במילוה קצר מועד ירד אתמול ל-3.8 מיליון שקל כאשר בחלק מההנפקות לא הוגשו פקודות כלל:

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	116.89	+0.39
כללי ללא בנקים	133.02	+1.04
מדד אג"ח כללי	110.82	−0.13
אג"ח צמוד מדד	111.78	−0.24
אג"ח צמוד מט"ח	105.56	+0.50

	תשואה שנתית דולרית ב-%
בל"ל 0.1	16.69
הפועלים ש	16.94
איי.די.בי. רג.	16.86
דיסקונט א	16.70
המזרחי ש	16.77

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
227	5	–	–
237	12	–	–
247	19	–	–
317	26	98.65	1.60
327	33	98.27	1.62
337	40	97.91	1.62
347	47	97.55	1.62
417	54	97.18	1.62
427	61	–	–
437	68	–	–
447	75	96.04	1.65
457	82	95.64	1.67

הודעות לבורסה

● אמישר תחלק 1000 (אלף) אחוז הטבה. שמעון לוין ניבחר ליו"ר החברה ויעקב רוזנבוך למנכ"ל. לוין ורוזנבוך מימשו חלק קטן מאופציותיהם בין ה-29 בינואר ל-4 בפברואר.

● אליאנס — הנזקים מהשבתת כוס של 4.3 מיליון שקל. המיפעל באוקטובר-נובמבר 1986 מגיעים ל-800 אלף דולר נוסף לנזקים שהיו עד סוף ספטמבר בסך 1.5 מיליון דולר.

● מגו תרכוש מכונה לייצור חיתולים מחברה צרפתית בסך 900 אלף דולר שתכפיל כושר הייצור בתחום זה.

● י.ו.א.ל. — תקלה בקידוח עגור 1 תחייב את העתקת הקידוח למרחק של 10 מטר מהנוכחי. כתוצאה מכך יגדל אומדן תקציב הקידוח ב-580 אלף דולר ל-4.9 מיליון דולר.

● ניקוב — מניות י.ל.ג. מיקרו מחשבים נמכרו בערכן הנקוב, 100 שקל, למילן תעשיות תוכנה בה מחזיקה ניקוב ב-30 אחוז מהמניות.

● מאיר עזרא קיבלה באמצעות חברת הבת רגנרוסט אופציה לרכישת מוצית מבניות חברת אלאזר תעשיות מזון.

● חמישה יזר תכשיטנים פירסמו תשקיף להנפקת צמודים לזהב, בסך

חברת מאיר עזרא ובנו (1980) בע"מ

הודעה בדבר כינוס אסיפה כללית שלא מן המניין.

הננו להודיע בזאת על כינוס אסיפה כללית שלא מן המנין שתתקיים במשרדי החברה ברח' מטלון 71 ת"א ביום 27 בפברואר 1987.

על סדר היום:

קבלת החלטה מיוחדת בדבר הגדלת ההון הרשום של החברה מ-6,900,000,000 ש"ח באמצעות רישום 10,000,000 מניות נוספות בנות 0.001 ש"ח ע.נ. כ"א אשר תהיינה שוות בזכויותיהן למניות הקיימות בהון החברה.

בפקודת הדירקטוריון
מזכירות החברה.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	5319.81	5242.90	31.93	0.61
אבוקה	492.78	483.33	2.64	0.55
אגת	231.23	226.73	1.00	0.44
אגיר	1557.77	1527.13	0.83	0.05
אודם	2607.90	2557.95	28.47	1.13
אופיר	1803.94	1791.03	−3.93	−0.22
אור	416.62	407.94	0.16	0.04
אוריון	155.35	152.28	0.35	0.23
אורלי	251.57	249.77	0.19	0.08
אורן	754.65	740.09	−0.44	−0.06
אייל	3726.26	3654.36	4.43	0.12
איילת	4946.14	4837.11	42.29	0.88
אירוס	5068.98	5044.33	−1.17	−0.02
איתן	699.13	685.07	−0.89	−0.13
אלון	563.50	551.82	0.73	0.13
אלמוג	677.87	664.68	−1.20	−0.18
ארז	682.13	669.08	2.71	0.41
אש	168.95	168.13	1.25	0.75
אשל	181.43	177.90	−0.03	−0.02
אתרוג	224.42	222.24	−0.13	−0.06
בדולח	2545.78	2497.51	26.23	1.06
ברוש	515.07	505.37	0.53	0.10
ברק	522.77	512.62	2.29	0.45
ברקת	834.51	818.20	−0.16	−0.02
גביש	1413.52	1403.60	4.06	0.29
גבע	1016.37	1001.39	2.55	0.26
גורן	726.00	712.09	−0.64	−0.09
גיא	9256.06	9119.07	−32.38	−0.35
גיל	3101.67	3044.17	7.03	0.23
גלית	584.94	582.10	−0.93	−0.16
דובדבן	395.36	391.71	0.50	0.13
דוכיפת	698.42	684.88	2.61	0.38
דולב	214.69	210.16	0.69	0.33
דורון	1430.98	1403.77	−0.95	−0.07
דותן	245.97	241.19	0.22	0.09
דליה	518.03	508.47	0.03	0.01
דרור	413.68	406.07	0.07	0.02
דקל	421.33	413.42	2.58	0.63
הדס	398.09	394.27	1.37	0.35
ורד	498.70	489.44	−0.79	−0.16
זהבית	2769.14	2713.05	−0.57	−0.02
זוהר	19442.21	19156.49	−104.94	−0.54
זיו	17855.44	17590.93	−114.17	−0.64
זמיר	1034.59	1015.16	5.88	0.58
חוחית	142.39	139.26	0.86	0.62
חליפין	128.76	128.20	−0.15	−0.12
חלמיש	641.84	629.29	−0.43	−0.07
חן	134.54	134.00	−0.21	−0.16
טופז	1304.33	1274.53	1.97	0.15
טל	5238.58	5165.96	22.45	0.44
יבול	822.33	806.82	−0.85	−0.11
יהלום	2373.43	2328.47	26.06	1.13
יסמין	418.28	414.44	−0.48	−0.12
יערה	663.09	648.74	−0.81	−0.12
כוכב	1184.03	1161.37	4.07	0.35
כחל	129.78	127.23	0.14	0.11
כלנית	572.13	561.55	−0.07	−0.01
כספית	701.54	694.57	−0.18	−0.03
כרמל	143.67	140.80	0.32	0.23
כתר	1099.13	1078.03	1.14	0.11
לחם	4449.46	4365.85	7.77	0.18
למשקיע	111478.20	109405.06	−220.23	−0.20
לפיד	408.03	400.20	2.86	0.72
לקט	1721.63	1686.89	−1.08	−0.06
לשם	990.16	971.42	1.88	0.19
מבחר	1204.28	1181.22	1.50	0.13
מבטח	1880.12	1853.92	–	–
מגד	225.24	221.91	1.35	0.61
מגוון	3381.99	3349.90	10.39	0.31
מגל	743.98	730.10	0.65	0.09
מור	1880.12	1853.92	10.14	0.55
מורן	918.32	909.90	1.80	0.20
מטה	26998.27	26521.26	−85.19	−0.32
מיתר	902.33	884.62	1.90	0.22
מעוף	4240.92	4159.35	24.16	0.58
מעיין	751.21	736.85	1.28	0.17
מקשה	1018.92	999.94	1.15	0.12
מרגלית	1397.81	1371.06	10.77	0.79
מרווח	111.36	110.98	0.20	0.18
מרום	1178.92	1156.06	2.65	0.23
נגה	26631.06	26243.08	−86.28	−0.33
נופך	980.93	962.23	6.62	0.69
נמר	501.81	496.15	2.81	0.57
נילי	6434.72	6343.18	38.54	0.61
סביון	602.98	591.51	0.61	0.10
סגולה	132.04	129.46	−0.04	−0.03
סלע	990.92	972.02	−1.33	−0.14
סנונית	706.43	692.81	0.18	0.03
סער	805.87	791.02	1.29	0.16
ספיר	530.53	527.90	−0.02	−0.00
עפיף	889.07	872.69	2.30	0.26
עידית	2471.89	2424.78	14.82	0.61
עירן	7280.79	7174.69	26.17	0.37
ענבר	1183.49	1158.34	1.70	0.15
ענת	2512.30	2489.43	−14.80	−0.59
עפרוני	658.09	643.86	0.14	0.02
ערמון	143.09	140.35	0.34	0.24
פיא	1566.70	1554.91	8.50	0.55
צבר	544.53	533.70	0.94	0.18
צופית	683.34	670.04	3.53	0.53
צוק	118.07	117.60	0.09	0.08
צמיר	994.40	973.76	0.04	0.00
צמיחה	8166.47	8047.49	55.90	0.70
צפרת	1705.69	1671.89	0.51	0.03
קלע	2192.83	2181.88	9.18	0.42
רונית	17949.32	17783.56	−239.48	−1.33
רימון	117.91	117.67	0.00	0.00
רקפת	694.23	681.91	−0.24	−0.04
רשף	729.55	714.06	2.27	0.32
שבים	796.25	780.84	−0.06	−0.01
שהם	909.11	887.27	2.82	0.32
שירה	415.43	412.46	2.01	0.49
שמיר	359.59	357.05	−0.54	−0.15
שנהב	903.75	891.24	5.10	0.58
שסק	874.88	854.41	2.09	0.25
שקד	181.06	177.50	−0.15	−0.08
תאנה	241.59	239.48	0.72	0.30
תבור	738.39	730.17	−19.41	−2.59
תדהר	550.50	547.76	3.31	0.61
תירוש	504.76	498.67	−0.54	−0.11
תמר	217.94	213.81	−0.48	−0.22
תפוח	198.13	196.81	0.74	0.38
תרשיש	1449.70	1439.97	−1.29	−0.09
תשרי	482.32	475.41	−0.36	−0.08

ביטוח כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	43127	+1280
3602	36852	−355
3603	34044	−995
3604	36459	+1076
3605	27636	+16
3606	26354	−278
3607	24435	−23
3608	22671	−73
3609	21683	−31
3610	19877	+11
3611	19232	−12
3612	19096	−68
3613	17975	−80
3614	17290	+9
3615	15984	+9
3616	14650	+8
3617	13735	−167
3618	13049	−161
3619	12021	−152
3620	11413	+12
3621	10854	+11
3622	9983	+10
3623	9389	+15
3624	8852	+14
3625	8090	+5
3626	7493	+4
3627	6958	+4
3628	6440	+13
3629	6045	+13
3630	5720	+12
3631	5298	+15
3632	4997	+15
3633	4726	+15
3634	4271	−59
3635	4045	−57
3636	3901	−56
3637	3626	+2
3638	3381	+2
3639	3099	+2
3640	2571	+8
3641	2232	+7
3642	1987	−30
3643	1726	−27
3644	1614	−46
3645	1458	−42
3701	1185	−5
3702	906.6	+16.4
3703	814.1	−1.1
3704	698.4	−1
3751	353.6	+0.5
3752	142	+0.1
3753	136.5	+0.1
3901	131.7	−0.2
3902	125.5	−0.2
3903	124.7	−0.2
3904	122.8	−0.2
3754	123.8	−1.1
3755	122.6	−1.1
3756	118.5	−1
3757	116.3	−1.1
3758	114.5	– –
3759	114.3	– –
3760	112.8	– –
3761	110.5	– –
3762	107.7	– –
3826	121.5	−0.1
3827	122.6	– –
3828	118.5	– –
3829	116.3	– –
3830	114.4	−0.1
3831	114.2	−0.1
3832	112.7	−0.1
3833	110.4	−0.1
3834	107.6	−0.1
4.25% שגיא		
4101	362.9	+0.9
4102	145.2	+0.1
4103	139.7	+0.1
4104	135.5	+0.1
4301	135.5	+0.1
4302	128	+0.8
4303	127.5	+0.9
4304	125.4	+0.8
4105	110.4	−0.9
4106	107.6	−0.9
4201	124.1	−1.1
4204	118.8	−1.1
4205	116.7	−1.1
4206	115.2	+0.1
4207	114.9	– –
4208	113.5	+0.1
4209	111.2	+0.1
4210	108.4	+0.1
3204	212800	– –
3205	211500	– –
3206	207750	– –
3210	209000	+2599
3211	200000	−5863
3212	195000	−2000
3213	195400	– –
3214	191800	– –
3501	183370	– –
3502	184400	+3400
3503	181416	– –
3504	157075	– –
3505	151000	−1500
3521	154500	– –
3522	143000	−1500
3523	144200	+4200
3524	141000	– –
3525	141280	– –
3526	140625	– –
3527	136000	−2000
3528	135600	– –
3529	137160	– –
3530	130200	−2000
3531	130400	−1700
3532	130000	+2500
3533	128000	+2000
3534	119200	– –
3535	119600	– –
3536	118500	– –
3537	118100	−1000
3538	111500	−2000
3539	112800	– –
3540	111300	– –
3541	107600	– –
3542	107500	– –
3543	102400	−1000
3544	104303	−1100
3545	101347	+53
3549	95968	+50
3552	91996	+48
3554	92057	+49
3555	92057	+49
3546	101786	−437
3547	101569	−440
3548	101461	−440
3550	100392	−433
3551	100018	−436
3553	90477	−1456
3556	86569	−2339
3558	86650	−2428
3559	83573	−2352
3560	79264	−2311
3557	88205	−1302
3572	80689	−1290
3561	80344	+41
3571	80132	+42
3573	80748	+42
3574	74466	+38
3577	74603	+39
3578	68934	+35
3575	73702	+39
3576	73504	+38
3579	68025	+56
3580	65870	+35
3581	58249	+31
3582	53866	+28
3583	51690	+1445
3584	49340	+1418
3585	46943	+1387
3586	43100	+23
3588	43157	+22
3589	39405	+20
3587	43512	+152
3591	39766	+142
3592	39725	+143
3593	39662	+142
3590	39520	+20
3595	37577	+19
3594	37053	−675
רמון		
7001	257.4	−2.5
7002	229.9	−2.3
7003	217.5	+2.5
7004	199.9	+2.2
7005	191.6	+6.2
7006	184.2	+1.1
7007	170.2	+0.6
7008	161.6	+0.6
7009	161.8	+5.2
7010	147.5	+0.7
7011	139.9	+2.2
7012	134.8	+2.1
7013	127	+1.8
7014	109.8	+1.1
7015	94.2	+0.4
7016	93.1	+0.4
7017	92	+0.3
7018	91.8	+0.3
7019	92.2	+0.4
7020	92	+0.4
7021	91.1	+0.4
7201	89.2	+0.8
5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)		
2001	148900	– –
2002	148339	– –
2003	142900	+1000
2004	149500	+1400
2005	141700	– –
2006	138300	– –
2007	136700	– –
2008	134400	– –
2009	136800	– –
2010	137500	– –
2011	132900	– –
2012	133100	– –
2013	133600	+3000
2014	129800	– –
2015	130000	– –
2016	130400	−600
2017	128700	– –
2018	126000	−1000
2019	125900	– –
2020	124700	−500
2021	123500	– –
2022	115559	−2000
2023	116600	– –
2024	112783	– –
2025	109300	– –
2026	108900	– –
2027	103600	−2000
2028	109798	– –
2029	99908	– –
2030	104200	−600
2031	99704	– –
2032	100240	+53
2034	97814	+51
2033	95969	+49
2035	89117	+46
2036	90039	−144
2038	85975	−144
2040	85018	−147
2037	90130	+40
2039	87271	+39
2041	76761	−1759
2052	78806	−1684
2051	79877	+40
2053	75992	+2173
2055	70498	+2084
2054	68092	+33
2056	65216	+31
2057	64196	+201
2059	58575	+188
2058	61908	+26
2060	57426	+24
2061	40827	−482
2062	37537	−453
2063	35670	−445
גלבוע		
6101	12778	+120
6102	7631	+133
6103	6749	+22
6104	6214	+20
6105	5885	+19
6106	5750	+76
6107	5537	+73
6108	5892	+55
6109	3699	+53
6110	3626	+53
6111	2967	+9
6112	2875	+9
6113	1935	+29
6151	741.5	+6.3
6152	710.1	+6.9
6153	615.4	+2
6154	602	+2
6155	385.5	−2.5
6156	315.7	+1
6157	256.4	+0.9
6158	221.9	+0.8
6159	188.1	+3.3
6160	175.1	+1.1
6161	169.1	+1.1
6162	158.6	+1.7
6163	145.1	+0.5
6164	137.5	+0.4
6165	131.2	+2.9
6166	121.8	+1
6167	119	+0.9
6168	117.1	+0.9
6169	110.4	+1.2
6170	105.5	+1
6171	73.3	+0.3
6172	72	+0.2
6801	83	+0.5
ארמון		
2501	169	– –
2502	166.1	+0.8
2503	160.1	+0.2
2504	158.8	+0.2
2505	152.3	+0.3
2506	147.5	+0.1
2507	140.7	−2.8
2508	106.9	+1.1
100% מט"ח		
אל און	1029	+11
אלביט	185.5	+1
אלתא	1080	+4
אלסינט	55.9	– –
סאיסקו	722	−3
תדיר 84	116.4	– –
תדיר 85	420	– –
הכ היש	223	+2.5
דיס הש	156.7	– –
כור	137.8	+0.6
כלל	439	– –
מ"צמ ד	204.2	– –
מ"צמ ב	280.7	– –
מ"צמ י	345	– –
רן	102	−0.8
כול בת	147.6	– –
תיעוש	218.1	+2.1
מדד/מט"ח		
בלת.	156.5	– –
דיס הש	138.2	– –
כור	135.1	−0.5
כלל	175.3	– –
לאומי	126	– –
כב דיס	135.1	+1.1
משא מז	134.5	−0.4
משא מז	132	−0.1
מכא מז	121.4	+0.9

שערי מטבע חוץ

5.2.1987

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות קניה	בנק לאומי העברות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות קניה	בנק הפועלים העברות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות קניה	בנק דיסקונט העברות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.57	1.64	1.6060	1.6260	1.57	1.65	1.6070	1.6270	.57	.64	.6060	1.6262	1.6163	0.0050
1 ליש"ט	2.38	2.48	2.4363	2.4666	2.39	2.51	2.4357	2.4661	2.39	2.51	2.4394	2.4701	2.4503	−0.0007
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.8776	0.8885	0.86	0.90	0.8750	0.8859	0.86	0.90	0.8751	0.8862	0.8813	−0.0076
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2628	0.2660	0.25	0.27	0.2624	0.2656	0.25	0.27	0.2623	0.2656	0.2643	−0.0023
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7770	0.7866	0.76	0.80	0.7756	0.7852	0.76	0.80	0.7758	0.7855	0.7812	−0.0079
1 פרנק שווייצרי	1.02	1.06	1.0385	1.0514	1.02	1.07	1.0381	1.0510	1.02	1.07	1.0408	1.0539	1.0453	−0.0089
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2459	0.2490	0.24	0.25	0.2460	0.2491	0.24	0.25	0.2459	0.2490	0.2473	−0.0011
1 כתר נורבגי	0.22	0.23	0.2283	0.2311	0.22	0.23	0.2280	0.2309	0.22	0.23	0.2281	0.2310	0.2295	−0.0013
1 כתר דני	0.23	0.24	0.2318	0.2347	0.23	0.24	0.2318	0.2347	0.22	0.24	0.2318	0.2347	0.2331	−0.0020
1 מרק פיני	0.34	0.36	0.3505	0.3549	0.34	0.36	0.3506	0.3550	0.34	0.36	0.3504	0.3545	0.3526	−0.0022
1 דולר קנדי	1.18	1.24	1.2102	1.2253	1.19	1.25	1.2116	1.2267	1.18	1.24	1.2088	1.2240	1.2179	0.0111
1 דולר אוסטרלי	1.01	1.11	1.0725	1.0858	1.04	1.11	1.0735	1.0869	1.04	1.12	1.0731	1.0866	1.0794	0.0009
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7717	0.7813	0.53	0.78	0.7727	0.7824	0.49	0.68	0.7740	0.7838	0.7769	−0.0003
10 פרנק בלגיים	–	–	0.4235	0.4288	–	–	0.4240	0.4293	–	–	0.4229	0.4282	0.4257	−0.0033
10 שילינג אוסטריים	1.22	1.27	1.2459	1.2614	1.23	1.28	1.2471	1.2627	1.22	1.28	1.2449	1.2606	1.2520	−0.0114
1000 לירות איטלקיות	1.20	1.27	1.2325	1.2479	1.21	1.29	1.2339	1.2493	1.20	1.28	1.2304	1.2458	1.2385	−0.0103
100 ינים יפאניים	1.03	1.07	1.0490	1.0621	1.03	1.08	1.0469	1.0600	1.03	1.08	1.0486	1.0618	1.0541	−0.0011

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 5.2.1987 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

ל"ז שטרלינג	$ ארצות הברית	1.5180/1.5190
ל"ז ארה"ב	מרקים גרמניים	1.8345/1.8350
	פלורינים הולנדיים	2.0690/2.0700
	פרנקים שוויצריים	1.5430/1.5440
	פרנקים בלגיים	37.94/37.97
	פרנקים צרפתיים	6.1180/6.1220
	לירטות איטלקיות	1304.50/1305.25
	ינים יפאניים	153.15/153.25
לש.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.2414/1.2419

שער הזהב $ 402.60 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ליש"ט	מר"ש/$	מ/$
1 ח'	1.5124/1.5136	1.5393/1.5406	1.8314/1.8321
3 ח'	1.5006/1.5020	1.5322/1.5335	1.8247/1.8254
6 ח'	1.4856/1.4871	1.5223/1.5239	1.8158/1.8168

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי המניות

5.2.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
א.ה.ד. ש	25050		8	+300	+1.2	+8
הספנות 0.1	1767		4128			−1901
הספנות א 0.5	960	תב	6111	−77	−7.4	−7871
הספנות אפ 2	1361		1782	−60	−4.2	−3297
כללי לא בהסדר	28280		1579			+1531
בנק צפאוי 1.0			–	הפסקה	מסחר	–
בנק צפאוי 5.0			–	הפסקה	מסחר	–
בנק בינלאומי 05	5280		4987	−72	−1.4	−6558
מ.ב.ו. 0.5	6367		2082	−5	−0.1	−284

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	89300		109	−310	−0.4	−185
אידיבי ב 100.0	89200		3	−500	−0.6	−12
אידיבי בכ א	545500			−500	−0.1	−1
אגוד 0.1	66650		166	+300	+0.5	+298
דיסקונט ב	113900		34	−600	−0.5	−36
דיסקונט א	114260		166	+400	+0.4	+370
דיסקונט כה ב	13350		65			−65
המזרחי ש	36800		724	−120	−0.3	−784
המזרחי ם	37180		45	+530	+1.5	+353
המזרחי שה 9	16740		15	+90	+0.5	+90
הפועלים מבכ	103790		3.3	−3210	−3	−2.8
הפועלים ש	60600		576	−100	−0.2	−647
הפועלים ם	60630		111	+100	+0.2	+324
כללי א 1.0	154500		21	−1500	−1	−21
כללי שה 7	7600		215	+79	+1.1	+215
בלל 0.1	38650		913			−384
בלל שה 11	14650		260	−150	−1	−269
מימון הסחר 1.0	51300		2	+400	+0.8	+8
מימון הסחר 5.0	26103	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אדנים 0.1	41895	תב	100	−4665	−10	−110
לאומימשכ ש	11200		418			+95
לאומימשכ ם	11200		92	+50	+0.5	+81
כרמל ש	4961	קב		+236	+5	+4487
כרמל שה 1	4100		338	+162	+4.1	+304
בנין ב' 5.0	13400		173	+150	+1.1	+28.9
פת משכ ש	3680		1024	+80	+2.2	+1199
משכן ב ש	4050		1098			−212
טפחות 0.1	16750		20	−250	−1.5	−84
טפחות מבכ ש	21900		21	−100	−0.5	−21
טפחות רג ש	20880		416			−124
טפחות שה 1	9450		13	−60	−0.6	−13
טפחות שה 2	5009		45	+33	+0.7	+40
יעמר 1.0	1849		95	−50	−2.6	−317
יעמר 5.0	1071		1685			−138
מדב 1.0	8900		138	−244	−2.7	−367

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
שלמן אש	780		17470			−16172
הקלאות מבכ א	187000	לב				
הקלאות מבכ ג	150500	לב				
לאומי תעש א ש	11450		440			+174
פתוח תעש מבכ	189000	לב				
פת תעש בכ ג	306000	לב				
פת תעש בכ בג	195000	לב				
פת תעש בכ גג	202500	לב				
פת תעש בכ ר	205000	לב				
פת תעש בכ רד	65801	לב				
מרכז קבלנים 5.0	1410	תב	3567	−110	−7.2	−7180
תיירות בכ	170000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	23000	בה	36	+350	+1.6	+27
כלל ליסינג 0.5ב	17623		292	−178	−1	−598
כלל ליסינג אגוח	14800	בה	113	−150	−1	−42

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
איתן	282		13712	−13	−4.4	−13330
ארדס 0.1	1883		1166	−20	−1.1	−1146
ארדס א 0.5	1015		2205	−40	−5.8	−8085
בטוח משנה 0.1	595	בה	654	−5	−0.8	−478
בטוח משנה 0.5	235		27531	−7	−2.9	−10968
הדר 1.0	381		4221	−4	−1	−3139
הדר 5.0	230		8493	−8	−3.4	−6683
הדר אפ סר 2	199		32723			+20158
הסנה ש	442		70189			−13744
הפניקס 0.1	942		4095	+22	+2.4	+36606
הפניקס 0.5	850		1881			−538
המשנה-הראל 1.0	7000	שב				
המשנה-הראל 5.0	3930		198			
מנורה 1.0	2780		273			−125
מנורה 5.0	1420	תב	3460	+121	+9.3	+3220
סהר ג 1.0	7724		2185			+886
סקוריטס 0.1	1210	תב	1918	+110	+10	+5665
צור ש	407		24083	+17	+4.4	+20070
ציון השקעות 1.0	10400		61	−100	−1	−61
ציון השקעות 5.0	3610		606	+109	+3.1	+111

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אתגר באמצא 1 ש	7835	בה	2028	+712	+10	+4748
אתגר באמצא 5 ש	4680	תב	4828	+390	+9.1	+10876
מאיר עזרא 1.0	1560		4939	+10	+0.7	+6261
כלל סחר	349		51349			−32831
אפ 4	267		81250			−60237
אגח 2	123		30273	−0.5	−0.4	−43371
קריסטל 1.0	785		4093	−35	−4.3	−3412
רבק 0.1	36200	שב				
רבק 0.5	11364		30	+500	+4.6	+71
שופרסל א 2.0	11380		1450	+240	+2.2	+2900
שופרסל ב 10.0	8820		1035			−251

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק ג ש	4525		3449			
הראל 1.0	3300	תב	244	−280	−7.8	−486
הראל 5.0	2620	בה	100	−26	−1	−152
סבות הספקה 0.1	19500	תב	120	−1710	−8.1	−141
סבות הספקה 0.5	8969		530	+89	+1	+584
קוזר 0.1	1230		3094	−26	−2.1	−4016
קוזר 1.0	250	תב	46823	−16	−6.5	−112409
חברת החשמל 0.1			–	הפסקה	מסחר	–
מתמ' קרנה 0.1	3680		1716			
מתמ' קרנה 0.5	1450	תב	6581	−125	−7.9	−11500
קנמורטים 0.1	3401	תב	410	−309	−8.3	−837
קנמורטים 0.5	2600	תב	1130	−180	−6.5	−917

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
קסל 1.0	4143		142	+193	+4.9	+595
קסל אפ 1	2499		90			−60
גלי זהר 1.0	7600		56.8	+177	+2.4	+45.1
גלי זהר 5.0	4752		100	+52	+1.1	+2
מלונות דן 1.0	2126	תב	1209	+195	+10	+1966
מלונות דן 5.0	1700		573	+80	+4.9	+548
חוף האלמוג 1.0	5800		129			−109
כנס סר 1 ש	2350					
מלונות הירדן	2650		615	−138	−5	−547

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
איכות מחשבים	1645		2696			
דטה מיכון 1.0	7780	תב	468	−700	−8.3	−674
ת.ו.ל.ע. 1.0			–	הפסקה	מסחר	–
יעמא 1.0	13100		28			
כלל מחשבים 1.0	14200	בה	117	−400	−2.7	−278
מ.ל.ל. 1.0	11100	תב	249	+400	+5.7	+178
מ.ל.ל. 5.0	4752	תב	584	+432	+10	+1588
משוב מחשבים 1.0	691		1386	−8	−1.1	−613
משוב אופ	545		1418	−4	−0.7	−565
ניקוב מחשבים 1	13410	בה	53	−1490	−10	−75
ניקוב מחש 5	7699		208	−1		−391
ניקוב אפ סר 2	6208		311			−131
תים מחשבים 1.0	1020		3274	−22	−2.1	−4216

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אברום בינוי 1ש			–	הפסקה	מסחר	–
אברום בינוי 5ש			–	הפסקה	מסחר	–
אזון 1.0	778		824	−12	−1.5	−1448
אזון 5.0	354	תב	8925	−40	−10.2	−25530
אזורים 1.0	1130		14236			−9987
אזורים אפ	786		3015	+26	+3.4	+1315
אזורים אגח	138		62108	+4	+3	+46954
אילון 1.0	562		22089	−10	−1.8	−24238
אל-חב 1.0	1520		1551	−30	−1.9	−1590
אבנבים 1.0	3570		397			+159
אפריקה 0.1	50250		567	+1200	+2.5	+592
אפריקה 1.0	44380		981	+1400	+3.3	+1076
אפריקה אפ	25450		222	+1150	+4.7	+327
ארזים	2320		418			
אלון 0.1	2860		1182			−62
אלון 0.5	1849		1998	−50	−2.6	−1972
בן-יקר בת 1.0	6500		264			
ברנוביץ 1.0	3409		470	−70	−2	−330
ברנוביץ 5.0	2828		1230	+40	+1.4	+1053
דנקנר 1.0	5705		500	+200	+3.6	+136
ויתקר 1.0	622		1285			
ויתקר 5.0	460	תב	623	+30	+7	+395
דרור 0.1	13230		684	−70	−0.5	−463
דרור 0.5	10700		746			
המגלוג 1.0	1553		216	+30	+2	+400
המגלוג 5.0	1250		646	+40	+3.4	+1731
ת.ל.ב. 0.1			–	הפסקה	מסחר	–
ת.ל.ב. 0.5			–	הפסקה	מסחר	–
גבסים ובנין	4990		661	+60	+1.2	+186
גבים 0.1	5618		1043	+20	+0.4	+369
גבים 0.5	4890		2421			−2601
הבשרת הישוב ש	83400		415	+1600	+2	+338
ישפרו 0.1	3530		1524	+10	+0.3	+1252
ישראלום 1.0	1584	תב	2232	−171	−10	−2232
ישרס 10.0	16500		226	−450	−2.7	−221
כתף פיתוח 1.0	11666		555	+116	+1	+317
כלל נדל ן	745		15877	+28	+3.9	+17790
לומיר 1.0	5051	בה	149	+70	+1.4	+119
לומיר 5.0	2547		433	+100	+4.1	+236
מ.ת.ב. 1.0	425		14333	−2	−0.5	−5610
מ.ת.ב. אגח	111.5		56810			
מגורי בניה 1.0	826		9474	+8	+1	+3975
מישאל 5.0	461		13857			+1124
מרב 5.0	2315		1080			−681
מרלז 1.0	860		2288	−4	−0.5	−1451
לוינשטין 1.0	601	בה	2196	+14	+2.4	+1657
לוינשטין 5.0	185		44841			−56935
ליפשיץ 1.0	1757		915	−1	−0.1	−55
ליפשיץ 5.0	1090		3993	−10	−0.9	−4623
נאות אביב 0.5	12000		419	−100	−0.8	−390
נכסי אדמים	1258		2332			−2164
סנר השקות 1.0	19400		76	+740	+4	+166
סנר השקות 5.0	13260		213			
סוף 1.0	7700		66	+150	+2	+41
סוף 5.0	3880		86			+14
עמר וסלע סר 1 ש	685		3968	−35	−4.9	−5522
עיר 3.0			–	הפסקה	מסחר	–
קיסריה 0.1	3150		1011			−51
קיסריה 0.5	1640		508	+10	+0.6	+584
רומכין 1.0	485		10561	−19	−4.5	−18396
רומכין 5.0	218		15086	−2	−0.9	−2711
רומכין אופ	1005		1197	−60	−5.6	−2221
רומכין אג"ח	117		4115	−4.5	−3.7	−117061
רסקו מבטל	6650		133			+49
רסקו רג	5850		502	−300	−4.9	−422

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	3789		711	−2	−0.1	−319
מטעי הדר 0.5	3000		884			−1003
מהדרין 0.1	12100		364			−482
נכסי הדרים 1.0	2068	תב	28589	+188	+10	+48847
פרי אור 0.5	4546		385	+216	+5	+139
שבהר 5.0	12050	תב	445	+604	+5.3	+731

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אסם	2140		2491	−26	−1.2	−11409
גולדפרוסט 1.0	3210		88			−58
גולדפרוסט 5.0	2240	תב	791	+120	+5.7	+680
גולדפרוסט אפ 1	1288	תב		+91	+7.6	+1117
דובק מכ ש	6480	תב	2184	+500	+8.4	+3703
דובק מכ ם	6520	תב	1585	+400	+6.8	+2031
עלכל 1.0	1260		450	−5	−0.4	−191
עלכל 5.0	955		758	+35	+3.8	+476
פרי-גן 1.0			–	הפסקה	מסחר	–
פרי-גן 5.0			–	הפסקה	מסחר	–
טמפו בירה 1.0	29000		169	+800	+2.8	+166
טמפו בירה 5.0	22250		219	+700	+3.3	+261
יבוד 1.0	1760		1907	+60	+3.5	+1719
יבוד א 5.0	958		8420	+26	+2.8	+7152
כן 1.0	821		2402	−39	−4.5	−3259
כן 5.0	482		3851	−15	−3.1	−5156
כספרוסט 1.0	15500	תב	256	+1200	+8.4	+585
עלית	22050		1210	+1050	+5	+1163
עסיס ב 0.5	392		17875	+2	+0.5	+7893
אגבל שקל 1	3346		416	+128	+4	+429
שמן מבכ א	6800		560	+100	+1.7	+592

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
ארגד סר 1 ש	738		8810	+18	+2.5	+2844
אופים 1.0	1610		4709			+355
אופנת ברוך 1.0	695		4871			+1651
אופנת ברוך 5.0	460		2180			
אפא א	459		3290			−4340
ארגמן רג ש	17800		72	+350	+2	+91
דלתא-גליל 1.0	4110		1674	−20	−0.5	−1611
דלתא-גליל א 5.0	3400		1454	−30	−0.9	−2181
מניות מאוחד 1	1687		134.1	−63	−3.6	−139
מניות מאוחד 5	965		200			
ויטלבו 1.0	1630		431	−70	−4.1	−821
ויטלבו 5.0	1050		1290	−40	−3.7	−1381
וריטון 1.0	8500		428	+400	+4.9	+782
דיקמן 1.0	2430		352	−10	−0.4	−251
דיקמן 5.0	1680		2223			+2170
לודזיה 0.1	3190		289	−50	−1.5	−189
לודזיה 0.4	2160		1781	−5	−0.2	−6281
לינת 1.0	955		4332			−2074
סיס גליק	850		1696			
מקס 0.1	4640		681	−180	−3.7	−1413
מקס 0.5	2790		2307	−60	−2.1	−1357
עים 1.0	21790		13	−100	−0.5	−27
עים 5.0	18150		82			−50
עמק מרינה 1 ש	493		5982	+6	+1.2	+7501
פולגת א 0.1	5165		366	+20	+0.4	+482
פולגת ב 0.4	3790		1644			−261
פוליגון א 0.5	9509	תב	237	+500	+5.6	+397
פרגוד	4500		921	+100	+2.3	+1222
גיבור סברינה	15700		260	−100	−0.6	−96
תעש רוגזין 1.0	2770		782			

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אקסטן 5.0	3800		691	−55	−1.8	−723
אורדן 0.1	9000		331			−157
אורדן 0.5	8250		51	−50	−0.6	−2

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אלומית 1.0	7050		50	−40	−0.6	−50
אלומית 5.0	5135		48	+60	+1.2	+40
כבלים ש	25200	שב				
תבוף 1.0	7428		81			−8
תבוף 5.0	5300		159			
תבוף אפ	4560		638	−70	−1.5	−494
ויקה 1.0	5500		61.5	+40	+0.7	+245.6
ויקה 5.0	2350		1040.2	+110	+4.9	+811
קטמאט שם 1.0	3650		4076	−30	−0.8	−4454
קטמאט שם 5.0	3470		1036	−20	−0.6	−1224
מתכת פרזם 1.0	3445		1508	+45	+1.3	+1225
כבלי ציון 1.0	2771		960			−210
כבלי ציון 5.0	1680		3249			−357
כבלי ציון אפ	740		3269	+21	+2.9	+2893
מודגן 1.0			–	הפסקה	מסחר	–
מודגן אפ א			–	הפסקה	מסחר	–
קיסבי 1.0	315		17209	+12	+4	+4002
קיסבי 5.0	170		24011	+1	+0.6	+20089
מחשון 0.1	40300		27	+199	+0.5	+32
מחשון 0.5	14600	תב	212	+980	+6.6	+605
סקר פלדה 1.0	19591	תב	70	−1100	−5.3	−491
קינג 1.0	1250	תב	4226	+100	+8.7	+8150
קינג 5.0	670	תב	9146	+50	+8.1	+10833
קליל 1.0	8280		272	−1		−239
קליל 5.0	5800		235			−46
שלדות 5.0	7800		346	−100	−1.3	−463
תעשיות לכיש 1.0	1240		425			+27
תעשיות לכיש 5.0	709		1970	−9	−1.3	−1653

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אלביט 3.0	549000		41	+8000	+1.5	+60
אלקו 0.1	8330		102			
אלקו 0.25 ש	4650		1274	−151	−3.2	−883
אלקו 0.25 ם	4599	תב	89	−511	−10	−209
אלקטרה 0.1	2400		1776			−228
אלקטרה א 0.5	1410		756	+61	+4.5	+3869
אפ 5	1273		9067	+48	+3.9	+14984
אגח 3	128		62980	+4	+3.2	+61657
אלרון 3.0	499000		13	+15000	+3.1	+82
אריה 1.0	33650		244	+1200	+3.7	+357
כלל תעש אלק	2600		1565	+30	+1.2	+486
ספקטרוניקס 1.0	2780		3908	−5	−0.2	−4983
ספקטרוניקס 5.0	1925		2177	−20	−1	−1209
פיטנגר 1.0	644		6885			−1132
פיטנגר 5.0	484		6069			+818
ציקלון 1.0	2450	תב	337	−150	−5.8	−153
ציקלון 5.0	1090	תב	319	−90	−7.6	−1026
קנפטון אלקר 1.	5460	בה	20	−205	−3.6	−28
קנפטון אלקר 5.	4060	תב	765	−440	−9.8	−943
ת.א.ת. 1.0	5450	תב	473	−550	−6	−629
ת.א.ת. 5.0	2340		5948	−80	−3.3	−6783
ת.א.ת. אפ 1	21260		125			+24
תדיראן	7700	תב	879	+530	+7.4	+801

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
א.י.ם. תעשיות 1.	1235		3850	+30	+2.5	+1710
א.י.ם. אפ	673		9675	+10	+1.5	+2700
א.י.ם. אגח	124.5		8325	−3	−2.4	−57595
אלקול 5.0	6650		284	+30	+0.5	+92
אקרשטיין 1.0	1045		4118	−5	−0.5	−1481
אקרשטיין 5.0	785		2659	−24	−3	−10157
אקרשטיין אפ	414		10109	−9	−2.1	−11451
אקרשטיין אגא	116.5		80225	−1	−0.9	−60541
בטון תדיר 1.0			–	הפסקה	מסחר	–
בטון תדיר 5.0			–	הפסקה	מסחר	–
בר-סון 1.0	1470		1109	−80	−2	−872
בר-סון 5.0	627		4447	−24	−3.7	−4556
כרומאגנט 1.0	8300		74	+200	+2.5	+106.5
כרומאגנט 5.0	4400	תב	826	+446	+11.3	+2106
מ.ל.ב. 1.0	905		577			−48
מ.ל.ב. 5.0	636		85	−33	−4.9	−185
מודול השק בנקש	9000		574	−450	−4.8	−1016
מוזאיקה ולטמן 1	18990	לב				
מוזאיקה ולטמן 5	14500					

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אגן 5.0	18200		170			
אליאנס ב	2498		655	+18	+0.7	+30
גל תעשיות 1.0	15900		19			+5
גל תעשיות 5.0	10500		79	+30	+0.3	+26
רקסר 1.0	3333	בה	81	+33	+1	+17
דשנים 0.1	5180		95			−23
דשנים 0.5	1510		2453	−10	−0.7	−1481
חיפה כמי' 10.0	726		17281			+868
טבע ש	12700		3782	−180	−1.4	−4579
ליפסקי 1.0	2940		1830	+140	+5	+954
ים המלח	3700		10914	+25	+0.7	+9560
מרכבימיים 10.0	660		42698			−18945
מקסימה 1.0	8050		94	−50	−0.6	−6
מקסימה 5.0	4800		737	−210	−4.2	−1452
נקה כימיקל 1.0	6990		491			−246
סנו 1.0	19990		286			−7
סנו 5.0	15800		249	+500	+3.3	+297
פריקלאס	657		30487	+6	+0.9	+23972
פריקלאס אופ	277		24780			+8009
קים כימיקל 1.0	12600		271	+335	+2.7	+182
ת.ג.ל. 1.0	4120		119	+70	+1.7	+312
ת.ג.ל. 5.0	3500		315	+9	+0.3	+451
תיא 5.0	12500		62			−62
פרוטארום 10.0	15151		130			
תדר א 5.0	10180	תב	16	−600	−5.6	−181

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
כתר	265		29762			−270
רפרין 1.0	8200		79			−8
רפרין 5.0	5150	תב		+300	+6.2	+100
ת.מ.ג. 1.0	6530		462			+183
יפה 1.0	5753		261	+250	+4.5	+901
לבידי אשקלון 1	645		9124			−1982
לביאשקלון אפ	1180		468	−20	−1.7	−855
מלט ב 0.5	62000		78			−88
מפעלי נייר 10.0	406800		78			
סקוברה 1.0	4108		525			−9
רים 0.1	2875		903			
רים 0.4	2239		1860	−12	−0.5	−2222
תעל ב 0.2	20500		339	−100	−0.5	−161
אמריץ 1.0	8819		97			−69
אמריץ 5.0	4284		773			−557
חמישה יזר	11300		120	+180	+0.9	+38
הגבמלק 1.0	2050		489	−61	−2.9	−1070
הגבמלק 5.0	1378		1209			−759

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	11800		657	+100	+0.9	+281
כור בכ ש	9840000		1.6	90000	+2	.7
כלל תעש 1.0	2650		19208			−2062
מגמי טכנולוגיה	563		9881			−5636

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אגמיק-ש	7930		285			−105
אידיבי פתח 2.0	7648		1336			−79
אינקובה 0.1	117		67769			+13959
אלגר ש	15454	בה	218	+153	+1	+55
אלגר ם	16200	בה	48	+180	+1.1	+23
אלדן ש	4879		2272	−1		−4837
אלדן ם	5000		219			+169
אמישר בכ'			–	הפסקה	מסחר	–
אפיק 1.0	299	תב	9323	−19	−6	−12408
אפיק 5.0	271		3048	−1	−0.4	−580
בולת 1.0	1485	בה	463	+15	+1	+137
חברה לישראל 1.0	16200		1332			
חברה לישראל 5.0	14355		1261			
חלצמן 0.1	132000					−1550
חלצמן 1.0 ש	28800		215			+43
אמצא א 0.5	20000		165	+200	+1	+190
פועלים השק ש	9701		1522	+100	+1	+842
דיסקונט השק ש	4510		2892	+62	+1.4	+1178
מזרחי השק ש	31920		45			−7
מגר השקעות 124	13900		5	+585	+3.8	+45
הירדן 1.0	4086		1439			
הירדן 5.0	1700		3626			−1232
ישום השקעות	262		14680	+5	+2	+13783
יסוא ש	12900		280			+94
ירדן א 0.1	3610		362			−240
כלל 10.0	1493	תב	28601	+130	+9.5	+48490
כלל 50.0	1281		757	+1	+0.1	+320
לנדק 0.1	3199		485	+9	+0.3	+7
לנדק 0.1	1150		1448	+14	+1.2	+1226
מנור 0.1	739		2194	−30	−3.9	−4577
מנור א 0.5	483		2102	−2	−0.4	−4462
אגח 1	118		4657			+4168
עוז השק ב 0.1	3750		196	−150	−3.9	−224
עוז השק ב 0.5	2400		221	−24	−1	−245
פז השק ש	3455		2400	−5	−0.1	−2261
פטה א 0.1	12800		23	+180	+1.4	+9
פטה 0.5	7720		552			
פריץ ב 2.5	6939		548			−98
צמאריגבס 1.0	531	תב	17111	+48	+9.9	+20386
צמאריגבס 5.0	425		6349	+20	+4.9	+5583
קרדן 1.0	228		65080	+2	+0.9	+38523
קרדן 5.0	189		60796	+2.5	+1.3	+25889
גליל טכנולוגיות			–	הפסקה	מסחר	–

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	4099		461			−366
דלק חיפושים 5.0	2977	תב	1245	+271	+10	+639
דלק חיפ' אפ 2	1840		2216			+1342
פז חיפושי נפט	27700		221			−186
יואל 5.0	4900		2120	+100	+2.1	+832
מ.ג.ג. 1.0	11500		190			−56
מ.ג.ג. 5.0	3282		973	+22	+0.7	+1603
פאיל ב 0.3	8610		186			−128
נפטא ש	2200000		3			−2

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
גזית ם	206	תב		−23	−10	−1600

חדשות חוץ

פרש ראש שירותי הביון של מזרח גרמניה

מרקוס וולף נודע בפרשת גונטר גיום, שאותו גייס והכשיר להיות עוזר בכיר לקאנצלר מערב גרמניה, וילי בראנדט. גיום נעצר ב־1974, לאחר שבמשך שנים העביר למזרח ברלין סודות כמוסים של המערב. בעקבות הפרשה נאלץ וילי בראנדט להתפטר מתפקיד הקאנצלר

מזרח ברלין (ע"ח). ראש שירותי הביון של מזרח גרמניה, מרקוס וולף, הנחשב לאחד מאנשי הריגול המוכשרים ביותר בעולם, פרש מתפקידו — על כך מסרה אתמול סוכנות הידיעות המזרח־גרמנית הרשמית אד"נ.

וולף עמד בראש מנגנון הריגול המזרח גרמני מאז 1958, ועלה לדרגת גנרל־קולונל במשרד לבטחון המדינה.

סוכנות אד"נ. מסרה כי וולף, בן 64, פרש מן התפקיד על פי רצונו הוא, וקיבל מידי נשיא מזרח גרמניה, אריך הונקר, את אות הכבוד האזרחי הגבוה ביותר — אות קארל מארקס.

במערב נחשב שיא הצלחתו שלו טיפולו בעניין גונטר גיום, שאותו גייס והכשיר להיות עוזר בכיר לקאנצלר מערב גרמניה, וילי בר־אנדט. כזכור נעצר גיום ב־1974, לאחר שבמשך שנים העביר למזרח ברלין סודות כמוסים ביותר של המערב. בעקבות פרשה זו נאלץ וילי בראנדט להתפטר ממשרת הקאנצלר.

שמו של וולף גם עלה לכותרות ראשיות בקשר לעריקתו בשנת 1985 של ראש המחלקה המזרח גרמנית במודיעין האזרחי של מערב גרמניה, האנס־יואכים טידגה.

מקורות מערביים הביעו הפתעה לנוכח התפטרותו הפתאומית של וולף, רבים חשבו כי הוא עומד לתפוס את מקומו של השר לבטחון המדינה במזרח גרמניה, אריך מילקה, בן 79.

וולף נולד במערבה של גרמניה לאב יהודי, שהיה רופא, מתומכי המפלגה הקומוניסטית. עם עליית היטלר לשלטון עברה המשפחה לשוייץ, ואחר מכן לצרפת. בשנת 1934 עברה המשפחה לבריה"מ, ושם למד מרקוס וולף בבית הספר של הקומינטרן עבור ילדי מהגרים.

עם תום מלחמת העולם השנייה חזר וולף לגרמניה, וסייע שם בתהליך שבו נהפך "האזור הסובייטי" למדינת מזרח גרמניה.

אשה שילדה תינוקת לזוג חשוך ילדים מאיימת לשים קץ לחייה ולחיי ילדתה

האקנסאק, ניו־ג'רסי (ע"ח). אישה אשר ילדה תינוקת לזוג חשוך־ילדים, על פי חוזה של "רחם להשכיר", איימה לשים קץ לחייה ולחיי התינוקת אם לא תימסר לה האפוטרופסות על הילדה.

האיום כלול בשיחה טלפונית מוקלטת, אשר הושמעה אתמול בפני בית משפט בניו־ג'רסי, הדן בשאלת האפוטרופסות.

"אני נתתי לה את החיים ואני יכולה לקחתם ממנה", אמרה היולדת, מרי בת וייטהד, בשיחה טלפונית עם אבי הילדה, ויליאם שטרן. השיחה התקיימה והוקלטה ב־15 ביולי 1986, ואתמול הושמעה באולם בית־המשפט.

כזכור נולדה התינוקת על פי הסכם בין בני הזוג ויליאם ואליזבת שטרן, שניהם רופאים, לבין מרי בת וייטהד, שהסכימה ללדת למענם תמורת תשלום.

וייטהד הוזרעה בצורה מלאכותית בזרעו של ויליאם שטרן, ולפי ההסכם התחייבה למסור את הילוד לידי בני הזוג שטרן מיד לאחר הלידה.

אבל לאחר הלידה סירבה וייטהד לעמוד בתנאים המוסכמים, סירבה לקבל את הכסף ודרשה שהתינוקת תימסר לה ולבעלה, בטענה שהיא האם הטבעית ואיננה יכולה להיפרד מעל בתה. בעקבות זאת נפתחה מערכת משפטית סביב האפוטרופסות על הילדה.

התינוקת היא עכשיו בת 10 חודשים והיא נמצאת בידי בני הזוג שטרן, על פי צו־ביניים שנתן בית המשפט עד לסיום ההליכים בפרשה. לאחר הלידה נתנו לה בני הזוג שטרן את השם מליסה ואילו וייטהד קראה לה שרה. במסמכי בית המשפט היא מכונה "בייבי מ'".

איראן קוראה לתושבי בגדד להימלט מהעיר

בחריין (ע"ח, ע"צ). דובר צבאי בטהראן הזהיר אתמול את תושבי בגדד בירת עיראק, לפנות את העיר ולהימלט בדרך זו מהתקפות תגמול של איראן על הפגזת ערים באיראן בידי חיל האוויר העיראקי.

בבגדד מסר בינתיים דובר צבאי על התקפות נוספות של חיל האוויר העיראקי על שלושה מרכזים עיר־וניים. עיתון הממשלה מסר, כי התקפות האוויר יימשכו עד אשר תסכים איראן לתוכנית שלום כוללת.

שלטונות איראן הודיעו, כי יותר מ־3,000 בני אדם נהרגו וקרוב ל־10,000 נפצעו בהתקפות חיל האוויר העיראקי והתקפות טילים של עיראק על מטרות אזרחיות באיראן מאז החלה ההתקפה האיר־אנית לעבר בצרה ב־9 בינואר.

לפי סיכומים עיראקיים יותר מ־250 אזרחים נהרגו ו־1,000 נפצעו בהתקפות אוויריות של איראן ובהפגזות תותחים באותה תקופה. מספרים אלה אינם כוללים את האבידות משמעותה התקפות טילים על בגדד.

ילד שותה בראשונה מימיו, ממערכת שהותקנה לא מכבר בעזרת יוניצ"ף, במחוז באוצ'י, קאמרון. בפרוייקטים אלה ניתנו מנות בריאות ואף חיים לכמה מדינות במזרח אפריקה שסבלו באחרונה ממחסור במים. (צילום־איי־פי).

דבלין לא תציג את המחזה האנטישמי על שואת יהודי הונגריה

דבלין, (ע"ח). תיאטרון בדאבלין ויתר על תוכנית להעלות להצגה מחזה שנוי במחלוקת הבא להראות כי מנהיגי התנועה הציונית שיתפו פעולה עם הנאצים ברצח שישה מי־ליון יהודים באירופה בתקופת מלחמת העולם השנייה.

קודם לכן ביטל התיאטרון המל־כותי בלונדון את הפקת המחזה "כליה", בעקבות מחאות שהשמיעו היסטוריונים בבריטניה וארגונים יהודיים, כי המחזה רצוף בעיוות דיוקים.

המחזה "כליה" מתאר משפט דיבה דימיוני בבריטניה ב־1967, אולם הוא מתבסס על משפט הדיבה של קסטנר שהתנהל בישראל ב־1954 ואשר לא שם קץ לוויכוח על התפקיד אשר מילאו מנהיגי יהדות הונגריה בתקופת המלחמה.

האפשרות שהמחזה יועלה בדבלין עוררה את זעם מנהיגי הקהילה היה־הודית באירלנד אשר אחד ממנהיגיה אמר כי זהו מחזה מכוער לכל, מ־שיהודי "ספוג בשקרים".

השחקן גבריאל ביירן שהיה אמור למלא את התפקיד הראשי, אמר כי המחבר ג'ים אלן גילה אומץ לב רב כאשר כתב מחזה "החושף את התפקיד האמיתי של כמה ממנהיגי הציונים שהיו נתונים תחת משטר הכיבוש של היטלר".

מיטראן דחה הצעת קדאפי להיפגש על משבר צ'אד

מאת יואב קרני

סופר "הארץ" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"הארץ"). הנשיא מיטראן דחה הצעה של הקולונל קדאפי למפגש פסגה "לצורך הי־דברות ישירה".

נראה כי שליט לוב הציע באמ־תה לצמרת הצרפתית לקיים מפגש כזה, לצורך ליבון העמדות במשבר בצ'אד.

לפני יותר משנתיים נועד מיטראן עם קדאפי בכרתים, ושמע ממנו התחייבויות כי לוב לא תתערב במשבר בצ'אד. עקב ההבטחות הלוביות, שהופרו מאז פעמים אחדות, צמצמה צרפת את הנוכחות הצבאית שלה בצ'אד. הפסגה בכר־תים, שנערכה בתיווכו של ראש ממשלת יוון פאפאנדריאו, עוררה בשעתה ביקורת קשה בצרפת.

משרד החוץ הצרפתי הבהיר אתמול כי אין להעלות על הדעת התוועדות פסגה בין קדאפי למיטראן: "השגריר הלובי בפאריס נמצא כאן ויכול במולם לנהל ולהחליף דברים עם הרשויות המוסמכות".

הקהילה היהודית בניו יורק בודקת אם הממשל סייע להעביר גופת טריפה מפורטוגל לארה"ב

מאת שלמה שמיר

סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). גור־מים יהודיים בניו־יורק בודקים ידיעות כי הסטייט דיפארטמנט סייע להעביר לארה"ב את גופתו של הארכי־בישוף האנטישמי, ולריין טריפה, שמת בשבוע שעבר בפור־טוגל, שבה השתקע לאחר שגורש מארה"ב.

לקונגרס היהודי העולמי הגיע מידע כי ראשי הכנסייה האורתודוכ־סית הרומנית בדטרויט ארגנו את העברת גופתו של טריפה לארה"ב, ועומדים לערוך לו הלויה ממלכתית בכנסייה לק־סיטי, שליד דטרויט.

לפי מידע זה, הועברה הגופה בעזרת שגרירות ארה"ב בליסבון ומחלקת המדינה בוואשינגטון.

טריפה גורש מארה"ב ב־1984, לאחר שהוכח כי שיקר והעלים פרטים על עברו הפאשיסטי בעת שהיגר לארה"ב.

טריפה היה בימי מלחמת העולם השנייה מראשי הארגון הפאשיסטי הרומני "משמר הברזל". הוא האשם בהסתה להרג ביהודים. בינואר 1941 נשא טריפה דרשה אנטישמית בבוקרשט שלאחריה פרצו פרעות ו־300 יהודים נרצחו. לאחר שבית משפט אמריקאי פסק לגרשו סירבו מדינות שונות לאפשר לו להיכנס לתחומיהן. לבסוף, הסכימה לכך פורטוגל.

טרוריסטים ירו על רופא באתונה במחאה על מצב הרפואה הציבורית

(ע"ח). שני טרוריסטים ירו ברופא נודע באתונה, גינקולוג, ליד המרפאה שלו בעיר, וארגון טרור הו־דיע כי זאת אזהרה לפקידי משרד הבריאות ולרופאים העשירים ביוון.

הרופא־המנתח, זכריאס קאפסאלאקיס, מתאושש בבית חו־לים לאחר שנורה שלוש פעמים בר־גלו בלילה שבין שלשום לאתמול.

משטרת אתונה מסרה, כי בזירת הפיגוע נמצאו עלונים, בהם נטען שהתקפה בוצעה ע"י חברי ארגון הטרור "ה־17 בנובמבר", ארגון שנטל על עצמו אחריות לכמה מעשי רצח בשנים האחרונות.

ארגון טרור זה מתח ביקורת על השירות הרפואי הציבורי ביוון וטען כי במעט בלתי אפשרי לאנשים רגילים למצוא מקום אישפוז בבית חולים ולקבל טיפול רפואי ראוי.

ד"ר קאפסאלאקיס ניהל מרפאה רפואית באתונה.

הארגון נטל את שמו, ה־17 בנוב־מבר 1973, מהיום בו דוכא מרד שמ־אלני בטכניון של אתונה ע"י הכת הצבאית השלטת.

מת הפסנתרן־בדרן ליברצ'י; אמרגנו מכחיש שחלה באיידס

פאלם־ספרינג, קליפורניה (ע"ח, ע"צ). ליברצ'י, הפסנתרן הפופולרי, שנהג להופיע בבגדים מנוצנים והפך את הקונצרטים שלו למחזות ראווה — מת כאן שלשום בגיל 67. בני משפחתו וחבריו היו ליד מיטתו ומ־חוץ לבית נבנו מעריצים ומעריצות בוכים, כאשר נודע להם שהבדרן האהוב עליהם הלך לעולמו.

בינתיים הכחיש אמרגנו של ליברצ'י במשך 36 שנים, סיימור הלר, ידיעה שהופיעה בעיתון בעיר ההימורים לאס־וגאס, לפיה הפסנתרן, רווק עד יום מותו, לקה במחלת האיידס. חוקרת העיתונות רבין קוליד אמרה כי ליברצ'י מת מדום לב לאחר שסבל מאנמיה חריפה.

ליברצ'י, ניגן בפני קהל מעריצים באולמות מלאים עד אפס מקום, במשך 50 שנים, והכנסתו הממוצעת היתה יותר מ־5 מיליון דולר בשנה. הוא הופיע בפני הקהל לבוש חלי־פות צבעוניות, לפעמים בארגים ולפעמים בטגול, והעיטור בפרוות וניגן על פסנתרים עשויים מזכוכית ומעוטרים בשרשראות זהב ויהלו־מים. בשנות ה־50 כבש את עולם הבידור בסדרת הטלוויזיה "מופע ליברצ'י".

בביתו בפאלם־ספרינג היו מה שהוא כינה "הצעצועים שלי": ביניהם מיטה בנויה בצורת פסנתר ומכונית עתיקה בחדר ארוחת הבוקר.

הסמל שלו היתה נברשת בדולח שתמיד הבהיקה אורות בקונצרטים שלו. הוא נקט כל אמצעי והיה הקיצוני ביותר כדי להרשים, וכך נראה לא פעם עטור טבעות יהלו־מים בחליפות מוזהבות ומקושטות בנוצות. ליברצ'י, על אף שנותר רווק כל חייו, הכחיש שהוא הומוסקסואל.

כאשר מתחו עליו ביקורת על הפרוות היקרות בהן הופיע על הבמה ואשר משקל כמה מהן עלה על 50 ק"ג, הוא השיב "בכיתי כל הדרך אל הבנק".

ערכה את המדור: אורית גלילי

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

ICEN

THE ISRAEL COMMERCIAL ECONOMIC NEWSLETTER
QUESTION AND ANSWER EVENING IN ENGLISH
For Economically and Commercially Aware Businesspeople

DAN HALPERIN
Former Minister for Economic Affairs
Embassy of Israel, Washington D.C.
and Chief Negotiator of The
Israel-America Foreign Trade Agreement
TOPIC: AN F.T.A. UPDATE

ZALMAN SHOVAL
Former Member of Knesset
Banker, Economist
TOPIC: GOVERNMENT DISENGAGEMENT

DATE: Wednesday Evening, February 11, 1987
TIME: 7:00 PM
- Reservations: ICEN 053-615255.
(As Space is Limited Entrance by Prior Reservation only)
Entrance/Dinner: NIS40 Plus VAT

חדשות המשק

שחקני הבימה השביתו שתי הצגות

על רקע תביעות שכר

(עש"ת). שחקני התיאטרון הלאומי "הבימה" השביתו אתמול את שתי ההצגות של "מיהולה אפרת".

זאת על רקע הודעתו הפסקנית של שר החינוך כי עלו בתוהו כל נסיונותיו להשיג את הסכמת האוצר להקצבה הכספית המיועדת לתוספות שכר בעבורם.

דובר מועצת פועלי תל אביב־יפו מסר כי לאחר מו"מ שנמשך כשנה, הושג לפני שבועות

שמואל עומר

אחדים, באמצעות מועצת פועלי תל אביב, הסכם המבטיח שיפור משמעותי בשכרם ובתנאי עבודתם של השחקנים. אולם ברגע האחרון חזר בו מנכ"ל "הבימה", שמואל עומר, מהתחייבותו לחתום על ההסכם.

בישיבה סוערת, החליטו השחקנים למנוע את זכותם לנקוט בכל האמצעים הארגוניים העומדים לרשותם.

מועצת פועלי תל־אביב הו־דיעה כי היא מתייצבת לימין השחקנים במאבקם, עד שתחזור בה הנהלת "הבימה" מהחלטתה ותחתום על ההסכם שהושג.

עובדי אל על לא שיבשו אתמול טיסות

נמשך המו"מ על חידוש הסכמי השכר

מאת זהר בלומנקרנץ

סופר "הארץ"

לענייני תעופה

עובדי חברת "אל על" לא מי־משו אתמול את איומם לשבש או להשבית את לוח הטיסות הסדיר של החברה. דובר החברה, נחמן קליינמן, מסר, כי אתמול נימשך המשא ומתן בין נציגי ההנהלה לנציגי העובדים על חי־דוש הסכמי השכר בחברה.

בישיבת חרום שהתקיימה שלשום בלילה איימו נציגות העובדים לשבש את טיסות החברה על רקע הקיפאון, לכאורה, אליו נקלע המו"מ בין הצדדים. גורם מוסמך בחברה העריך אתמול, כי איומם של העובדים נועד למנוע את יציאתו אתמול של מפרק החברה, עו"ד אברהם בלום, לספרד, לפני שהושג הסכם שכר שתענה תביעותיהם. עשר טיסות הבוקר של החברה יצאו אתמול במועד, בארבע טיסות מתוך אף הוקדם במספר דקות מועד ההמראה.

"מאיר עזרא" קבלה אופציה לרכישת 50% מ"אלאור"

מאת יונתן שרמן

סופר "הארץ"

לענייני כלכלה

החברה ליבוא מזון "מאיר עזרא" קיבלה אופציה לרכוש 50 אחוז מחברת "אלאור תעשיות מזון", המייצרת שימורים.

האופציה ניתנה להתרחבות של "מאיר עזרא", "דג פרוסט", שכבר כעת משווקת את מוצרי "אלאור".

האופציה ניתנה עד שנת 1990. בנוסף עליה נערכה בי־מים אלו התקשרות בין "מאיר עזרא" ל"אלאור" להקים שות־פות מוגבלת שתעסוק בנושא ייצור ושיווק מוצרי דגים. חברת "דג פרוסט" תספק את הדגים לשותפות.

"סנו" מבקשת להכפיל את היקף ייצור החיתולים

מאת יונתן שרמן

סופר "הארץ"

לענייני כלכלה

המאבק על שוק החיתולים החד־פעמיים מחריף, ובימים אלה חתמה חברת "סנו" על הסכם לרכישת מכונה לייצור חיתולים כאלה. רכישה זו אמו־רה להכפיל את מכירותיה בת־חום זה.

המכונה החדשה תגיע לת־פוקה אופטימלית של 8 מיליון דולר בשנה, וב"סנו" מעריכים כי בשלב הראשון יוכפלו מכי־רות החיתולים שלה לכ־12 מי־ליון דולר.

נזקי השביתה האחרונה באליאנס: 800 אלף ד'

מאת יונתן שרמן

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

נזקי השבתתו של מפעל הצמי־גים "אליאנס", באוקטובר — נובמבר 1986, הסתכמו ב־800 אלף דולר. כך מסרה הנהלת "אליאנס" בתגובה על פניית הבורסה לניירות ערך בנושא זה.

הסכום שנקבה בו ההנהלה כולל הן את נזקי השביתה והן את נזקי השבתת המגן.

הנהלת "אליאנס" מסרה עוד, כי עיצומי העובדים בתקופה שלפני אוקטובר גרמו נזק של 1.5 מיליון דולר, ומכאן שכלל הנזק למפעל מעיצומי העובדים מסתכם ב־2.3 מי־ליון דולר.

כזכור, הושבת מפעל "אליאנס" השבתת מגן לכשלושה שבועות, לאחר שההנהלה סירבה להיענות לתביעות שכר של העובדים.

עלייה במחיר כרטיסי טיסות לאירופה מה־1 באפריל ב־6% לעומת הקיץ שעבר

משרד התחבורה ישקול שינוי נוסף בתעריפים אם יוזלו כרטיסי הטיסה מאירופה לישראל

מאת זהר בלומנקרנץ

סופר "הארץ" לענייני תעופה

כרטיסי הטיסה מישראל לאירופה יתייקרו, מה־1 באפריל, ב־6 אחוזים לעומת הקיץ שעבר.

דובר משרד התחבורה מסר אתמול כי חברות התעופה הסדירות, הפועלות בישראל, הגישו למינהל התעופה האזרחי בקשה לאשר העלאה של 12 אחוז, בנימוק שנגרמו להם הפסדים מירידת שער הדולר לעומת סל המטבעות של אירופה. משרד התחבורה בדק ומצא כי אמנם יש הצדקה לייקר את כרטיסי הטיסה לאירופה, לקראת עונת הקיץ, אך בשעור מתון יותר מדרישת החברות.

משרד התחבורה ישקול שינוי נוסף בתעריפים אם יוזלו כרטיסי הטיסה מאירופה לישראל. המשרד דורש מחברות התעופה להוזיל כרטיסים אלה ב־4% לפחות, אם הן רוצות שיאשר להם לייקר שוב את הטיסות לאירופה.

מחירי כרטיסי הטיסה מישראל לאירופה, הנקובים במטבע חוץ, מוקפאים מאז אפריל 1986. מחירי כרטיסי הטיסה הקבוצתיים הנפוצים ביותר היו בקיץ שעבר: 379 דולר — מישראל ללונדון, לציריך, לכיב־כן, ולוינה. 389 דולר — מישראל לפריז, לפרנקפורט, לאמסטרדאם, ולבריסל, ו־333 דולר מישראל לרומא.

קובלים על הצמדת טילי אוויר אוויר אמריקאיים ללביא בעת טיסות מבחן

ולא טילי ה"פיתון 3" מתוצרת רפא"ל ★ מקור בכיר בהנהלת התעשיה האווירית: התנהל מיקוח ממושך עם רפא"ל, שלא הסתיים, ובגלל לחץ זמן הותקנו הטילים מארה"ב

מאת ראובן פדהצור

סופר הצבאי של "הארץ"

ברפא"ל הביעו באחרונה הת־מרמרות על שמטוס הלביא טס, בטיסות המבחן, כשבקצות כנפיו טילי אוויר־אוויר אמריקאיים ולא טילים מתוצרת רפא"ל.

בצילומי הלביא ניתן להבחין כי הטילים המותקנים בכנפיו הם מדגם "סיידוויינדר" אמריקאיים.

ברפא"ל טוענים כי הטילים האמריקאיים אינם זקוקים לפרסומת נוספת, וראוי היה להתקין בקצות כנפיו של הלביא את טילי ה"פיתון 3" מתוצרת רפא"ל.

מקור בכיר בהנהלת התעשיה האווירית מסר בתגובה כי לפני שה־חלו טיסות הניסוי של הלביא, התנהל מיקוח ממושך עם רפא"ל בנושא התקנת הטילים מתוצרתה בלביא. המו"מ נמשך בשל דרישות שונות של רפא"ל, ובגלל לחץ הזמן הוחלט להתקין את הטילים האמ־ריקאיים.

סיבה נוספת היא המבנה השונה של הטילים האמריקאיים, היוצרים עומס קטן יותר על כנפי המטוס, דבר המגדיל את בטיחות הטיסה.

המקור הבהיר כי בשלבים מתק־דמים יותר של טיסות הניסוי, ייתכן שיותקנו הטילים הישראליים בכנ־פיו של הלביא.

תוך כחודש צפוי מחסור בשמן עקב העדר אריזות

מאת יונתן שרמן

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בתוך כחודש צפוי מחסור חמור בשמן מאכל הארוז בבקבוקי פלסטיק, בגלל מחסור בחומר גלם לאריזה.

מדובר במיכלים של ליטר, ויותר, לשמן סויה, שחומר הגלם לייצורם הוא מתוצרת מפעל "פרוטארום". בימים אלה הודיע "פרוטארום" על כוונתו להפסיק את אספקת חומר הגלם ליצרני הבקבוקים, שתפוקתם השנתית — 20 מיליון בקבוק, מ־1 במארס.

לפיכך ייפסק יצור האריזות לשמן סויה בתחילת מארס, וימים אחדים לאחר מכן צפוי מחסור חמור בשמן מאכל.

יצרני האריזות דנו אתמול בהודעת "פרוטארום", והחליטו לבקש את התערבות משרד התעשיה.

"זה הקמון בזול יהיה", אמר ישראל קסר, בהתבוננו במג שנולד אמש, והפרופ' דורון השיב: "יש לנו מאות כאלה, והמיפעל בבל אחד מהם עולה מאות דולרים ביום". השניים ביקרו אתמול בבית חולים "השרון" של קופת־חולים בפתח־תקווה. (תצלום שאול רוזמים, יפפא)

עליה חדה לדולר באירופה

לונדון (ע"ח). הדולר עלה אתמול עליה חדה בשוקי הכספים של איר־ופה, ככל הנראה עקב שיפור התחזיות לגבי המשק האמריקאי ב־1987, וסימנים המעידים כי המדי־נות המתועשות יפעלו במשותף לבי־לום את הירידות המטבע ה־אמריקאי.

באחד משלבי המסחר אתמול בבוקר עלה הדולר בכ־2 פניג לעומת המארק הגרמני, ל־1.836 מארק.

שמועה שהכחיש משרד ההגנה האמריקאי כי צפויה פעולה צבאית מידית בלבנון לשחרור בני הערובה בה, הוריחה אף היא ביקושים לדולר, ודחפה אותו כלפי מעלה.

עוד סיבה לעליית הדולר היא ההורדה של חצי אחוז הצפויה בשבוע הבא בשער הדיסקונט היפאני, ל־2.5 אחוזים. שער הדיס־קונט הוא שער הריבית הנהוג בין הבנק המרכזי היפני לבין הבנקים המסחריים, והוא משמש בסיס לשע־רי הריבית במשק היפאני.

פעילים בבורסה של פרנקפורט אמרו כי מורגש שינוי באווירת השוק כלפי הדולר, ומומחים בבנ־קים הגדולים בגרמניה צופים עלייה של הדולר עד 1.85 מארק, בזמן הקרוב.

במחיר הזהב לא היה אתמול שינוי, ומחירו נקבע ב"פיקס" בלונ־דון ב־402.60 לאונקיה.

רווח המזרחי בניו יורק גדל ב־10%

אריה לביא

הרווח של בנק המזרחי בניו־יורק, "יראבנק", גדל בשנת 1986 ב־10 אחוז, ל־5.8 מיליון דולר.

הרווח ברוטו, לפני מס, גדל ב־25 אחוז, ל־12.7 מיליון דולר. נכסי הבנק גדלו ל־638 מי־ליון דולר. התשואה על ההון הגיעה ל־12.1 אחוז.

יצויין שרווחי בנק דיסקונט בניו־יורק, ירדו ב־25 אחוז, עקב החלטה להגדיל את ההפרשה לחובות מסופקים.

ערכה את המדור: עדה אושפיז

מכירות מפעל מלווה העצמאות הגיעו לשיא 603 מיליון דולר

125 מיליון דולר נמכרו באמצעות בתי הכנסת

מאת זהר בלומנקרנץ

סופר "הארץ"

לענייני תיירות

מכירות מפעל מלווה העצ־מאות והפיתוח ("בונדס") עלו בשנה שחלפה לשיא: 603 מיליון דולר. כרבע מהאגרות, 125 מי־ליון דולר, נמכרו באמצעות בתי הכנסת.

כך נמסר אתמול לרגל בואם של יותר ממאה רבנים, מכל זרמי היהדות בארה"ב, לישראל, לכינוס לעידוד תיירות, המאורגן בידי משרד התיירות, חברת "אל על" וה"בונדס".

הכינוס ייפתח במוצאי שבת בקבלת פנים במלון "מוריה" בירושלים, בהשתתפות הר"כ ד"ר יוסף בורג.

לקראת הכינוס, שיימשך ארבעה ימים, פורסמו אתמול ממצאי סקר מטעם משרד התיירות, ועל פיהם, פחתה תנועת התיירות היהודית מארה"ב לישראל בשנה שחלפה בכ־40 אחוז — 145 אלף תיירים, לעומת 235 אלף בשנה הקודמת.

עקב כינוס דומה של רבנים, שנערך בארץ במאי בשנה שעברה, באו לארץ 113 משלחות מאורגנות של חברי קהילות מארה"ב. כינוס הרבנים השנה, נועד להביא לארץ גם השנה מספר דומה לפחות של קבוצות כאלה.

מקורות מתכננת להפסיק היום אספקת המים לצפת

משום שאין העירייה פורעת חוב של מיליון ש"ח לחברה

(עו). "מקורות" מתכוונת לנתק היום את אספקת המים לצפת, משום שאין העירייה פורעת חוב של מיליון ש"ח לחברה. כך הודיע אתמול דובר החברה, מרדכי יעקובוביץ, בסיור עתונאים בגליל העליון.

כבר ביום ג' השבוע סופקו לעיר רק 70 אחוז מהמים המגיעים לה, וכל הנסיונות לבוא לידי הסדר לא עלו יפה, מפני שאין לעירייה כסף. הדובר אמר כי החל מהיום יסופקו לעיר מי־שתיה רק שעתיים — שלוש ביממה.

דובר מרכז השלטון המקומי, רן בדנבעם, אמר כי חברת "מקורות" פועלת בשיטה של "ארון־מים". שיטה זו היא בלתי־אחראית ומזיקה לכלל התושבים. חברת "מקורות" היא חברה ממשלתית, ואם יש ממי לדרוש את הכסף שחייבים לחברה — זהו משרד האוצר. על חברת "מקורות" לפנות את הבזה למשרד האוצר ולא לתושבי ישראל. המים שייכים לאזרחי המדינה ולא ל"מקורות", אמר הדובר.

אילו העבירו משרדי הממשלה את הכספים המיועדים לרשויות במ־לואם ובזמן, לא היתה כעת בעיה, הוסיף.

„בזר שטיחים" אשר
רח' דיזינגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים!!!
למכירה: שטיחים פרסיים סיניים
בוכרה בלוצ'סטן קווקז קשמיר
אפגן ושטיחים טורקיים.
שטיחים עתיקים!!
ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
„בזר שטיחים" אשר
ת"א דיזנגוף 184 טל' 243598
190 טל' 234580

هكذا من الاصل

صكنا من الاهل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

2000 צופים בחווית כדורגל נדירה אתמול בר"ג

אלופי אירופה הישוו פעמיים מול בורוסיה

בורוסיה מנשנגלאדבך — סטיאואה בוקארשט (2—2) 2—2

השערים: לבורוסיה: ברנארד קראוס (2), אובה ראן (9). לסטיאואה: ויקטור פיצ'ורקה (5), מיכאל פרונצק (12, עצמי).

★ המצטיין: גיאורגה האג'י.

עקרות הבית בתל־אביב יודעות, כי גם כאשר מדובר בשוק הכרמל אפשר לפעמים לכתת רגליים ימים או שבועות עד אשר נתקלים במציאה של ממש. אוהדי הכדורגל בישראל יודעים, כי גם כאשר מדובר במועדוני צמרת באירופה, הפוקדים אותנו לעיתים, אפשר לעיתים להמתין שנים ממושכות עד אשר חוזים בממצבים של כדורגל אמיתי.

מאת משה הר־געש

מקרה בלתי שיגרתי מסוג זה הזדמן אתמול לכ־2000 צופים באיצטדיון רמת־גן שזכו למנה גדושה של כדורגל באיכות גבוהה. אלופת אירופה סטיאואה בוקארשט מרומניה נפרדה בתיקו 2—2 מבורוסיה מנשנגלאדבך מקבוצות הצמרת של הכדורגל המערב גרמני.

בלי להיכנס לפרשנויות ו/או להסברים על המערכים הטאקטיים ושיטות המישחק של שתי הקבוצות, היה זה מיפגש שלא חייב שמירות אישיות או כדורגל מלחמתי. כדאי פשוט לספר רק מה אירע במגרש: סיגנון מבריק, יכולת אישית וקבוצתית גבוהה, מהלכים מתוחכמים משולבים במסירות קצרות מרגל לרגל או שליחת כדורים ארוכים לשטחים פנויים ובעיקר שפע אירועים ברחבות ה־16 הארבעה שערים ב־12 דקות הפתיחה. הלבנים של בורוסיה, למרות שלא פתחו עם הרכב חזק, הבקיעו ראשונים, כבר לאחר דקה, כאשר ההגנה הרומנית הדפה כדור לברנארד קראוס שבעט בעוצמה מהאויר לרשת. אלופי אירופה מרומניה — עשרה בינלאומים למעט השוער — לא התרגשו והישוו בדקה ה־5, כאשר פיצ'ורקה בעט מקרוב לרשת לאחר התקפה מתואמת. בדקה ה־9 שוב עלתה בורוסיה ליתרון: אובה ראהן פרץ משמאל, הוכשל, כדור העונשין הוגבה לרחבה וראהן עצמו נגח 2—1. גם יתרון זה החזיק מעמד שלוש דקות בלבד, שוב ביצעו הרומנים התקפה אופיינית אך הפעם נעזרו במגן בורוסיה מיכאל פרונצק שהבקיע שער עצמי.

בשלב זה פסק אמנם מטר השערים, אך שתי הקבוצות המשיכו להלהיב במאמצים נוספים להבקיע. ההוכחה הבולטת לרמה הגבוהה היתה מלאות הכפיים למבצע זה או אחר, תופעה נדירה במישחקי רעים בארץ. הכוכב הקולי היה הכוכב הרומני גיאורגה האג'י בן ה־22 בהופעת הבכורה שלו בסטיאואה. הגרמנים לא מצאו תשובה למבצעיו האישיים.

משפט קצר מפי שמעון שנהר, מאמן מכבי תל־אביב שנוצחה שלשום 0—2 ע"י בורוסיה בטורניר הקבוצות, מבטא את החוויה: "ממש עולם אחר שספק אם הכדורגלנים שלנו מודעים אליו".

● בורוסיה מנשנגלאדבך: קמפס, טורסטפן, קראוס, ברונס, בורובקה, פרונצק, באקלורץ, יונג, ברונרס, הוכשטטר, ראן. סילה, כן שותפו: ליין, דרזן, קריגס, הרלובסק, וייגולד.

● סטיאואה בוקארשט: סטאר גנאצ'ה, יובן, בלודריץ', בומבסקו, בוראבסקי, בלינט, סטויקה, בלוני, האג'י, לאקאטוס, פיצ'ורקה. כן שותפו: רוטריו וקרמר.

שפט משה אשכנזי, 2,000 צופים. איצטדיון רמת־גן.

בלם מנשנגלאדבך ברונס (על הקרקע) מתקל את חלוץ סטיאואה האג'י במישחק התיקו 2—2 אתמול ברמת־גן (צילום: עוזי קרן)

בני יהודה ינצחו בשכונה את המוביל

מאת משה הר־געש

מוקד מישחקי המחזור ה־16 בליגה הלאומית בכדורגל יהיה מגר בשכונת התקווה. בני־יהודה במקום השני יארחו את המוליך בית"ר ירושלים. ההפרש הגדול בין שתי הקבוצות מקהה במידה רבה את עוקצו של מאבק זה. אבל גם כך הוא יאפיל מבחינת העניין על כל המישחקים האחרים. השעה הראשית למישחקים 15.00. מכבי פתח תקווה — שמשון תל אביב (היום). הפועל תל אביב — מכבי יפו (13.00).

טבלת הליגה הלאומית

.1	בית"ר ים	15	16–35	34
.2	בני יהודה	15	11–18	25
.3	מכבי ת"א	15	13–26	23
.4	שמשון ת"א	15	9–15	23
.5	הפועל כפ"ס	15	17–21	22
.6	מכבי חיפה	15	10–13	22
.7	הפועל לוד	15	9–16	22
.8	הפועל ת"א	15	11–14	22
.9	הפועל פ"ת	15	15–19	21
.10	מכבי פ"ת	15	12–13	18
.11	הפועל ב"ש	15	11–9	18
.12	מכבי נתניה	15	21–15	17
.13	בית"ר ת"א	15	22–15	16
.14	מכבי יבנה	15	17–12	15
.15	מכבי יפו	15	24–11	11
.16	בית"ר נתניה	15	42–8	7

בני יהודה — בית"ר ירושלים
(בסיבוב הראשון: 2—2)
קבוצות רבות ניסו העונה ללא הצלחה לתפוס כתרות על השכון בית"ר ירושלים. הניסיון של בני־יהודה עשוי להיות מוצלח יותר.
● התחזית: ניצחון לבני־יהודה.

מכבי יבנה — מכבי חיפה
(בסיבוב הראשון: 0—1)
מכבי חיפה לא ליקק דבש ביבנה גם בעונות האליפות, על אחת כמה וכמה כאשר הוא רחוק משיאו והמקומיים משוועים לנקודות על מנת להיחלץ מן האיזור המסוכן.
● התחזית: ניצחון ליבנה.

מכבי תל־אביב — הפועל לוד
(בסיבוב הראשון: 2—2)
חניכיו של שמעון שנהר יבקשו להוכיח, כי התבוסה שהנחילו לבית"ר נתניה לא נבעה רק מחולשת המארחים. הם בהחלט מסוגלים לכך.
● התחזית: ניצחון לתל־אביב.

הפועל תל־אביב — מכבי יפו
(בסיבוב הראשון: 2—3)
האלוף מצפה וראי תקופה ממושכת לגמול ליפואים על הניצחון המפתיע במחזור הפתיחה של הליגה. ספק אם צפוי לו קושי מיוחד אם להתבסס על הכושר הנוכחי של היפואים.
● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

מכבי פתח־תקוה — שמשון תל־אביב
(בסיבוב הראשון: 0—0)
המארחים סובלים מחוסר יציבות והשמשונים טובים יותר לפני שריקת הפתיחה, כך לפחות מלמדת הטבלה.
● התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

הפועל כפר־סבא — הפועל באר־שבע
(בסיבוב הראשון: 1—2)
הפועל כפר־סבא הפתיע בסיבוב הראשון בניצחון חוץ בבאר־שבע. מחר תהיה לו הזדמנות להשלים ניצחון כפול.
● התחזית שלי: ניצחון לכפר־סבא.

מכבי נתניה — בית"ר נתניה
(בסיבוב הראשון: 0—1)
תוצאת הסיבוב הראשון הוכיחה, כי מישחק עם בית"ר נתניה נחשב כמעט לניצחון בטוח, גם אם מדובר בדרבי יוקרתי עם מכבי.
● התחזית שלי: ניצחון למכבי.

הפועל פתח־תקוה — בית"ר תל־אביב
(בסיבוב הראשון: 1—2)
העולה החדש הפתיע בניצחון בסיבוב הראשון, אך הפועל יתקשה לחזור על המבצע. המארחים בהחלט מסוגלים לאון את השכון.
● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

מחזור לפני הסיום נפתרו כל התעלומות בליגה הלאומית

גבת לארצית — מקום שני לחולון

הפועל ירושלים, שניצח 89—85 בגבת ומכבי רמת־גן, שגבר 110—102 על מכבי חיפה, נשארו בליגה ★ קני באניסטר הוביל את חולון לניצחון 75—72 בכפר־גלעדי

כדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

כמעט הכל הוכרע בליגה הלאומית לכדורסל, מחזור אחד לפני סיום העונה הרגילה. שלושה ניצחונות חוץ מרשימים, פתרו אתמול את סימני השאלה האחרונים.

היורד השני לליגה הארצית יהיה הפועל גבת. זאת אחרי שנוצחה אתמול באולמה 85—89 על־ידי הפועל ירושלים שעלה ביחוד עימו מהליגה הארצית בתום העונה שעברה. הירושלמים, שזה היה ניצחון החוץ היחיד שלהם בליגה הלאומית, ימשיכו עונה נוספת בחברה הגבוהה כמו גם מכבי רמת־גן שהמשיך בסידרת ההצלחות שלו וניצח בהיכל הספורט ברוממה את מכבי חיפה 110—102.

הפועל חולון הבטיח לעצמו את המקום השני בניצחון 75—72 בכפר־גלעדי על הפועל גליל־עליון שאיבד בדקה הראשונה את שמואל זיסמן שנפצע. הגליל יודרג שלישי לפני אליצור נתניה שהכניע את הפועל תל־אביב 110—89. מכבי חיפה יסיים חמישי לפני הפועל תל־אביב. הפועל חיפה, שגבר על הפועל רמת־גן 106—87 ביהוד, יסיים קרוב לוודאי שביעי לפני בית"ר תל־אביב שהובס אמש ע"י מכבי תל־אביב 100—135.

אי לכך צפויים בסיבוב הראשון בגמר־סל המישחקים הבאים: מכבי תל־אביב — בית"ר תל־אביב, הפועל חולון — הפועל חיפה, הפועל גליל־עליון — הפועל תל־אביב, אליצור נתניה — מכבי חיפה.

טבלת הליגה בכדורסל

		משח'	נצ'	הפ'	יחס סלים	נק'
.1	מכבי ת"א	21	20	1	1765–2338	41
.2	הפ. חולון	21	16	5	1737–1908	37
.3	גליל־עליון	21	15	6	1859–1939	36
.4	אל. נתניה	21	14	7	1933–2021	35
.5	מכבי חיפה	21	12	9	1921–1996	33
.6	הפועל ת"א	21	11	10	1889–1851	32
.7	הפ. חיפה	21	8	13	1921–1846	29
.8	בית"ר ת"א	21	8	13	1943–1824	29
.9	מכבי ר"ג	21	7	14	2068–1904	28
.10	הפועל ים	21	7	14	1907–1764	28
.11	הפועל גבת	21	6	15	1962–1793	27
.12	הפועל ר"ג	21	2	19	2237–1834	23

אור גורן גיבור הנצחון הרמת גני

אור גורן היה אמש גיבור נצחון קבוצתו מכבי רמת גן על מכבי חיפה, במשחק שהבטיח את הישארותה של הקבוצה הרמת־גנית בליגה הלאומית. גורן יחד עם חבריו לארי גיבסון, עמי נאוי, ג'ים תומס ואמיר בינו הציגו משחק לחימה, נתנו מאמץ קליעה גבוה ויכולת נפלאה וגברו על מכבי חיפה בביתה 110—102, לאחר יתרון חיפאי במחצית 63—60.

משך 35 דקות התנהל קרב שקול, מרתק ורב־תהפוכות, אבל דווקא בדקות הסיום עלו הרמת גנים ליתרון 11 נקודות עליו שמרו כדי לנצח בסיום. אור גורן שקלע 6 סלים של שלוש נקודות להם באויר לשמור על עצמו, למרות ששיחק החל מן הדקה ה־25 כשלחובתו 4 עבירות. לצידו של גורן ניהל את המשחק מצויין עמי נאוי, כאשר ג'ים תומס יחד עם לארי גיבסון ואמיר בינו להתו היטב מתחת לסלים, חטפו כדורים חוזרים ובעצם שלטו מתחת לשני הסלים.

מכבי חיפה, אחרי 5 נצחונות רצופים, לא הרתיע את הרמת־גנים שלחמו על חייהם בליגה והוכיחו לחיפאים כיצד יש להילחם עם כל הנשמה, כדי לזכות בניצחון. במחצית הראשונה התנהל מאבק שקול כשהיתרון עבר לסירוגין מצד לצד. המיפנה הגדול חל בדקות הסיום, כאשר רמת־גן עלתה ליתרון 84—92, 87—98, ואז עוד ניסו החיפאים להתעורר כשקלעו 9 נקודות רצופות ב־50 שניות וצימקו מ־89—104 ל־98—104.

אבי רוזנברג שהיה הבולט בין החיפאים קלע גם הוא סל שישי של שלוש נקודות, אבל רמת־גן האטה את הקצב בסיום, כדי לשמור על נצחונה היקר. בסיום נראו שחקני רמת־גן וקומץ האוהדים שבאו עימם לעיר הכרמל מחובקים ומתנשקים על הפארקט בהיכל. הם היו מאושרים על הנצחון הגדול שהיו ראויים לו.

אברהם ציגמן

4 נקודות בין לאומית לארצית

החלק העצוב ביותר בירידת הפועל גבת לליגה הארצית קשור בשמו של בועז יגאי, מוותיקי הכדורסלנים של הליגה הלאומית או ליתר דיוק הוותיק שבהם, הנאלץ לרדת עם קבוצתו לליגה הארצית, ללא ספק סוף עצוב לשחקן־שאר ולקבוצה סימפטית שנוצחה על־ידי עולה חדשה אחרת, הפועל ירושלים 85—89. הפרש של 4 נקודות שעשו למעשה את ההבדל בין הליגה הלאומית שעליה ימנו המנצחים גם בעונה הבאה לבין הליגה הארצית.

קפטן הירושלמים, עדי בראורי, היה הרוח החיה והגורם הדומיננטי לניצחון שחקניו של המאמן רני כתנא שהצליחו במשימה: להשאיר את הפועל ירושלים בלאומית.

רמז לעומד להתרחש היה בדקה ה־10, כאשר הירושלמים הוליכו 16—24. שמחוני מגבת נכנס למשחק והושג שוויון (24—24). אך גם לאחר ההפסקה הצליחו הירושלמים להוביל ב־8 נקודות (72—80) בדקה ה־33. ב־7 הדקות האחרונות היתה גבת קרובה לליגה הארצית יותר מאשר אי־פעם.

בירושלים הצטיינו גם שני האמריקאים האדר (23 נקודות) ודיק־כראון שהצטיין בהגנה, אף כי משך עימו 4 עבירות קרוב לסיום. בגבת היטיב לשחק אלן הארדי, אך גם בכוחו לא היה להמתיק את הגלולה המרה.

יורם רייס

חולון ניצלה פציעת זיסמן

כדי להבין איך קרה שהפועל גליל עליון הפסיד בכיתת־מבצר של חולון צריך להזכיר מה לא היה במישחק שלתוצאתו משמעות מרחיקת לכת לגבי המיקום הסופי בטבלה: החל מן הדקה ה־2 שיחקו אנשי הגליל ללא הרכז המצטיין שמואל זיסמן, מאחר שנפצע בשריר רגלו. יצא מן המישחק ללא שוב 3 דקות מן הסיום, במצב כמעט מאוזן, יצא בדיך ליף בגלל 5 עבירות. וזה בעצם היה הסיפור כולו: ללא זיסמן וליף לא נותר לגליל מה לעשות מול קני באניסטר וחבריו.

היעדרו של זיסמן פגע קשות בגלילים שאינם רגילים לשחק בלעדיו. בנוסף לכך שיחק טרי וייס עם 4 עבירות החל מן הדקה ה־24 דבר שהיה בעוכרי הגליל. וייס היה מצויין בהגנה ולקח 11 ריבאונדים והנה לכם הסבר נוסף להפסד.

גם אין לשכוח את היריב מחולון שלא ידוע כקוטל קנים. הרף המצב המביך בפתיחה הצליחו אנשי הגליל להוביל בפתיחה ולשיא יתרונם הגיעו בדקה ה־15, כאשר הוליכו ביתרון 9 נקודות (30—21). בהפסקה הוליכו המקומיים ב־3 נקודות.

שתי דקות לאחר ההפסקה הישוו החולונים 44—44, ואז הוכיח קרטיס בריי את מלוא יכולתו והצעיד את הגליל ליתרון של 10 נקודות (61—51). בריי קלע במישחק 27 נקודות.

בדקה ה־35 הוליך אבי מאור את חולון ליתרון 67—66 וזה היה בעצם סוף הסיפור. אנשי הגליל לא הצליחו להשתחרר מטראומת זיסמן וגם יציאתו של ליף הוסיפה מלח על הפצעים. חולון ניצלה זאת עד תום.

יצחק ברתנא

נצחון הנמוכים של נתניה

כדורסלן סגן האלוף אליצור נתניה, קארל נהרסון, לא עלה אתמול בחמישיה הראשונה של קבוצתו בגלל פגיעה בבירכו. אולם גם כך הספיקו לו כ־30 דקות משחק כדי להיות המצטיין בקבוצתו ולסחוף את חבריו לניצחון מרשים בהפרש 21 נקודות (110—89) על הפועל תל אביב.

המשחק אמש לא הזכיר במאומה את המאבק של שתי הקבוצות לפני מספר שבועות, ברבע גמר גביע המדינה, שבו ניצח אליצור בהפרש 2 נקודות בסיום דראמטי. התמודדות הנוכחית היתה בין השחקנים הנמוכים של אליצור סימס, נהרסון וברכה, לבין צמד הגבוהים של הפועל ת"א מרסר ורובינסון, כשידם של הראשונים היתה על העליונה.

אליצור הצליח להוביל במחצית הראשונה בביתה בהפרש 10 נקודות 33—43, לאחר שקודם לכן הצליח הפועל ת"א להחזיק את עצמו בתמונה, 28—30 לזכות אליצור (דקה 14). בפתיחת המחצית השניה הצליחו התל אביבים לקלוע 12 נקודות לקמפת 2 של אליצור, ולצמצם את הפער לחובתם עד כדי 2 נקודות בלבד (57—59) בדקה ה־22. אבל אז חזר למשחק טרי פייר אשר בסיוע הבכר סטיב מאלוביק שיפרו את משחק הבכח של אליצור בהגנה מתחת לסל, הקליטת כדורים חוזרים איפשרו לנהרסון, לסימס ולברכה לצאת להתקפות מתפרצות מרהיבות ולהגדיל את הפער לד כותם.

הפועל ת"א סבל עבירות מיותרות של המרכז עמוס פרישמן (4 זריקות מדוייקות מכוח שלוש נקודות ללא החמצה) וכן עוזיאל קאליש ששיחק עם 4 עבירות במרבית שלבי המחצית השניה.

חנן מאיר

מכבי נאבק רק במחוגי השעון

הדבר המפתיע היחיד שעוד נותר ללא מענה בתום המישחק עם התוצאה האמריקאית בדרבי הקטן של תל־אביב: האם הם קלעו כדורסלני האלופה יותר נקודות ממספר הצופים שנכחו באולם... ללמוד מה יכולים המכבים להפיק ממישחק כזה, כאשר היריב היחיד שעמד מולם הם רק מחוגי השעון.

בחוסר לאמת אם לא נזכיר שהאמריקאים של בית"ר דון דיוויס ודווייט ג'ונס היו בעצם היריב היחיד שהיה ראוי לשמו וקלעו יחד 59 אחוז של הנקודות. אבל אותנו מעניינים, כמובן, המכבים ששטפו את הפארקט במחצית הראשונה קלעו כמעט שיא נקודות (71) שהושג בקלילות רבה, תוך הטיפות כדורים. ליפין וארואסטי התעלקו בצורה טובה בניהול המישחק ולי ג'ונסון הציג יכולת בלתי משרינית והתהלך עם חבוי קורין מגי בהוצאה לפועל. ג'מבצ'י, מאופק עדיין, הותיר רושם שטרם נחלץ סופית. מבציעו ואצל מיקי ברקוביץ' שוב אופיינה חוסר יציבות, בפרט לפני ההפסקה. ב־3 הדקות האחרונות לא היה במישחק אפילו כדורסלן שהוסיף עוד אחד — הויין מגיר במישחקי שתי הקבוצות. גם זה יכול ללמד משהו.

שמואל קלינר

רק 50 באו לומר שלום

כשהפועל רמת גן ידע ימים יפים (וזה לא היה לפני הרבה זמן), היו אלפים פוקדים את היכל הספורט. אבל אמש, ב"גלות" יהוד, במישחקו הביתי האחרון בדרך לליגה הארצית, באו 50 צופים בלבד לומר שלום. זה מסביר יותר מכל על היכן הידרדרה הקבוצה. אפילו מבטים נוגים לא נראו.

המישחק התנהל על פי תסריט שכאילו היה ידוע מראש. בתחילה מישחק שקול, 23—23 (דקה 9), אחר כך בריחה של הפועל חיפה עד לניצחון 87—106.

קשה להתלהב ממישחק בעל אופי פורמאלי בלבד. רק קרב הנקודות בין ג'ונתן דלול מחיפה (35 נק') לבין קיט בנט מר"ג (31) עורר עניין כלשהו. דולנר יוסטון פתח מצויין וקלע 15 נק' ב־15 דקות, אבל צבר בפרק זמן זה 4 עבירות אישיות ויצא למנוחה בת 14 דק', אשר המעיטה ממאזן הנקודות והריבאונדים (9) שלו. במחצית השניה בלט בר"ג מני זולדן שהפליא בקליעותיו.

המישחק התנהל על מי מנוחות ויתרון השיא של חיפה היה בדקה ה־30, 63—83. עד לסיום התפתח מישחק חופשי בו להגנות לא היה כל ערך.

הפועל רמת גן ניפרד מהליגה הלאומית, בקול דממה, עם תקוות כמוסות לשוב ולהקהיל את ההמונים ביד אליהו.

אילן מיש

מחזור 21

הפועל ירושלים — הפועל גבת 85—89 (38—42)

★ המצטיין: עדי בראורי.
● לירושלים קלעו: בראורי 26, הדר 23, קבו 14, בראון 13, מילר 10, בלאס 3.
● לגבת קלעו: הארדי 24, ינאי 19, מאור 16, אלון שמר 11, שמחוני 8, אורן שמר 5, כתבי 2.
● שפטו: דוד רגן ורמי פישר, 1700 צופים בגבת.

מכבי רמת־גן — מכבי חיפה 110—102 (60—63)

★ המצטיין: אור גורן
● לרמת־גן קלעו: תומאס 29, גיבסון 27, גורן 24, נאוי 20, בינו 10.
● לחיפה קלעו: א. רוזנברג 31, פלאוארס 26, ג'ונסון 16, גודזין 11, שפע 11, שלכטר 4, גורלמן 3.
● שפטו: ראובן וירוביק ואברהם נגל, 1500 צופים בהיכל הספורט ברוממה.

הפועל חולון — הפועל גליל־עליון 75—72 (37—42)

★ המצטיין: קני באניסטר
● לחולון קלעו: באניסטר 19, בארטר 12, בנבין 12, טרי 11, אלימלך 11, מאור 6, יעקובי 4.
● לגליל קלעו: ברי 27, ליף 15, וייס 13, חנן 11, הנפלד 4, בר־עשר 2.
● שפטו: טל הדניק ואסא קמינר, 1500 צופים בכפר־גלעדי.

אליצור נתניה — הפועל ת"א 110—89 (57—46)

★ המצטיין: קארל נהרסון
● לאליצור קלעו: נהרסון 31, סימס 21, ברכה 15, מאלוביק 15, גידנס 12, ג'ונסטון 9, פייר 7.
● להפועל קלעו: מרסר 34, רובינסון 24, חיליס 12, פרישמן 12, דיקמן 5, אמסלם 2, גרודיים 7.
● שפטו: ברוך וליגנר ומנשה הרמן, 800 צופים באולם אליצור בנתניה.

מכבי תל־אביב — בית"ר תל־אביב 135—100 (71—47)

★ המצטיין: לי ג'ונסון
● למכבי קלעו: מגי 28, ג'ונסון 24, ליפין 14, ג'מבצ'י 15, ארואסטי 14, ברקוביץ' 15, קורנליוס 11, אדירטי 8, שילר 6, לאסוף 2.
● לבית"ר קלעו: דייויס 30, ג'ונס 29, חזן 16, קליהס 12, שטיין 6, מוסקוביץ' 5, זבארד 2.
● שפטו: אריה זילברברג ונפתלי עוזיה, 150 צופים ביד־אליהו.

הפועל חיפה — הפועל רמת גן 106 — 87 (58 — 44)

★ המצטיין: ג'ונתן דלול
● לחיפה קלעו: דלול 35, יוסטון 21, וולס 12, אופיר 12, קסקי 12, שרטוב 8, ברגע 6.
● לרמת־גן קלעו: בנט 31, זולדן 20, ג'ונס 17, באדר 15, כהן 4.
● שפטו: זאב נוימן ודן בורנשטיין, 50 צופים ביהוד.

מלך הסלים

● דייויס (בית"ר ת"א) 654
● מגי (מכבי ת"א) 558
● יוסטון (הפ. חיפה) 511
● הארדי (הפועל גבת) 501
● גורן (מכבי ר"ג) 494
● הדר (הפועל ים) 491

במחזור הבא

● ביום שני: מכבי תל־אביב — אליצור נתניה, בית"ר תל־אביב — הפועל רמת־גן, הפועל חיפה — הפועל גבת, הפועל ירושלים — הפועל גליל־עליון, הפועל חולון — מכבי חיפה, מכבי רמת־גן — הפועל תל־אביב.

קלן מחזירה היום את שטפן אנגלס לגרמניה

ראשי המועדון מאמינים לגירסתו כי לא קרא שלשום בחיפה "הייל היטלר", אך שולחים אותו מהארץ מחשש שיהיה מטרה לפגיעתם של קיצונים

מאת סופר "ספורט הארץ"

שטפן אנגלס, כדורגלן פ.צ. קלן שהיה מעורב שלשום בתקרית המסעירה עם כדורגלן מכבי חיפה דניאל ברייזלובסקי, יסיים היום את ביקורו בארץ ויחזור לגרמניה על פי החלטת הנהלת הקבוצה מקלן.

הכדורגלן הגרמני טען, כי לא קרא לעברו של ברייזלובסקי "הייל היטלר", והנהלת קבוצתו עומדת מאחורי דבריו של אנגלס, אך לאחר דיונים קדחתניים שנמשכו כל הבוקר, החליטו ראשי המועדון שדיך שאנגלס יעזוב את הארץ. הגרמנים החליטו לשלוח חזרה הביתה, אחרי שהובהר להם, כי אנגלס עלול להיות מטרה לקיצונים שינסו לפגוע בו. עם זאת, שטפן אנגלס לא יעמוד לדין משמעתי פנימי בפ.צ.קלן, משום שראשי המועדון מאמינים, כאמור, לגירסתו כי לא קרא לעבר ברייזלובסקי "הייל היטלר".

עכו תנסה למנוע בריחת הפועל חיפה בראש הטבלה

ליגה ארצית

מאת אילן מיש
סופר "ספורט הארץ"

מישחקי הסיבוב השני בליגה הארצית מתחדשים בסוף השבוע. בשלושת השבועות האחרונים היתה הליגה הארצית בפגרה בגלל גביע הטוטו. עם חידוש משחקי הליגה יארח המוליך, הפועל חיפה את הפועל עכו. החיפאים זכו להתגבר ברמתו של חיים בן שאנן, שהגיע מהפועל באר שבע והם מועמדים לניצחון שיותיר אותם בראש הטבלה. הפועל עכו יהווה יריב עיקש שכן הפסד יפגע בצורה ניכרת את סיכוייו לעלייה לליגה הלאומית.

הפועל חדרה, המדורג שני, זכה לצרף לשורותיו את מלך השערים של הליגה הלאומית בעבר, עודד מכנס. במישחק הראשון בליגה הארצית יבקש מכנס להצדיק את האשראי שניתן לו ולעזור לקבוצתו לעבור בשלום את מישחק החוץ נגד בית"ר רמלה המצוי במאבק הירידה. העובדה שהמשחק יערך באיצטדיון וינטר ברמת גן, בשל עונש הרחקה שהוטל על רמלה, תהיה לחדרתים לעזר והם יזכו לפחות בתיקו.

הכוח רמת גן יארחו היום את הפועל חולון. להכוח בעיות בתחתית הטבלה ואיבוד נקודות קריטי לגביו. אולם מולו יתייצב הפועל חולון שלא יוותר בקלות על הסיכוי לכבוש את המקום השני. כל האפשרויות פתוחות במישחק זה.

הפועל ירושלים נבלם בשני המחזורים האחרונים (נקודה אחת). נראה שיחזור לעצמו בביתו נגד הפועל טבריה שמשאיפת הצמרת שלו נותרה פזילה לעבר התחתית הבוערת. מאבק מסקרן יהיה בנהריה. לבית"ר המקומי המדורג לפני אחרון אין ברירה מלבד ניצחון על הפועל יהוד שלא איבד תקווה בצמרת. נראה שמישחק זה יעניק לנהריה תקוות מחודשות. גם עבור הפועל דימונה יהווה המשחק הביתי נגד הפועל בית שאן הזדמנות להצדיק את מקומו בליגה הארצית. אולם להפועל בית שאן בעיות משלו מה שמבטיח מאבק שקול בו כל תוצאה לא תפתיע.

מאבק תחתית מרתק יהיה ברחובות כאשר הפועל מרמורק יארח את הפועל רמת גן. ניצחון ביתי של מרמורק והוא חולפת על פני רמת גן. המשחק האחרון של המחזור יפגיש ברמת עמידר שתי קבוצות הצמודות זו לזו בטבלה. כל הסיכויים שמכבי רמת עמידר ומכבי שעריים ישארו צמודים גם אחרי השבת.

טבלת הליגה הארצית

.1	הפועל חיפה	15	9–21	29
.2	הפועל חדרה	15	15–22	26
.3	הפועל חולון	15	8–15	24
.4	הפועל עכו	15	14–19	24
.5	הפועל יהוד	15	15–18	24
.6	הפועל ים	15	17–17	23
.7	מכ. שעריים	15	8–12	21
.8	רמת עמידר	15	15–12	21
.9	בית שאן	15	18–15	19
.10	הפ. טבריה	15	20–20	18
.11	ב. רמלה	15	16–13	18
.12	הפועל ר"ג	15	10–6	18
.13	הכח ר"ג	15	16–9	16
.14	הפ. מרמורק	15	23–17	15
.15	ב. נהריה	15	14–16	14
.16	הפ. דימונה	15	19–10	11

מנסדורף לסיבוב השלישי בפילדלפיה ★ הפסד לשלמה גליקשטיין בזוגות

טניס

פילדלפיה (שרות "ספורט הארץ"). עמוס מנסדורף העפיל כאן לסיבוב השלישי באליפות ארצות הברית באולמות בטניס כשניצח את מרטין בלקמן מארצות הברית 6—4, 2—6. בלקמן הדיח בתחרויות המוקדמות את שלמה גליקשטיין.

גליקשטיין הודח גם ממישחקי הזוגות. הוא ביחד עם האירי הגולה מאמבר באוטמי, נוצחו ע"י הצמד האמריקאי סים מאיוס ואנדריי אגאסי 6—2, 6—3.

ההפתעה הגדולה בתחרות זו היתה הפסדו של המדורג ראשון, השוודי מאטס וילאנדר, לבראדנו יאן גונארסון, המדורג 54 בעולם, 7—5, 6—7, 6—7. גם המדורג שלישי, בראד גילברט (ארה"ב) הודח ע"י האוסטרלי ברודריק דייק 6—7, 7—6, 4—6. תוצאות אחרות: מקנרו (ארה"ב) — פרסל (ארה"ב) 6—2, 6—1, קונורס (ארה"ב) — קאסאל (ספרד) 6—2, 7—6.

בטורניר בליון ניצחו שחר פרקיס וגלעד בלום במישחק זוגות את טרווור אלן (אוסטרליה) וסטיב גאי (ניו־זילנד) 6—3, 6—2. במישחקי היחידים הפתיע האמריקאי באר קוקס את המדורג שלישי, תיארי טולאן (צרפת), 6—7, 6—3, 7—6.

ליגה אנגלית

אוורטון חולמת על המקום הראשון

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). אוורטון תוכל להעפיל מחר לראשונה העונה לראש טבלת הליגה האנגלית בכדורגל. זאת אם תנצח במיגרשה את קובנטרי ולאחר השבירה שהמובילה ארסנל משחקת ביום א' בחצי גמר גביע הליגה נגד טוטנהאם. לאוורטון 40 נקודות, שתי נקודות אחרי ארסנל. ליוורפול (48 נק'), שעמדה לשחק נגד ארסנל בליגה, תהיה חופשית.

יתר המישחקים: אסטון־וילה — קווינס פארק ריינג'רס, צ'רלטון — מנצ'סטר יונייטד. צ'לסי — שפילד וונסדיי, לסטר — וימבלדון, נוריץ' — לוטון, סאות'המפטון — ניוקאסל, ווטפורד — נוטינגהאם פורסט, ווסטהאם — אוכספורד.

אנו מודיעים בצער על מותו של
שלמה קדר
ציווה את גופתו למדע
מריזה קדר
וכל המשפחה
ירושלים, 5.2.87

במלאת שבעה לפטירתו של יקירנו
יצחק אמר ז"ל
תתקיים אזכרה ביום ראשון ט' בשבט 8.2.87 בשעה 10.00
בבית העלמין בכפר סמיר
נפגשים ליד השער הראשי
המשפחה האבלה.

במלאת ארבע שנים לפטירתו של
בננו, בעלי, אבינו, אחינו היקר והבלתי נשכח
גיל גליקמן ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו
ביום ראשון ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87
בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בהרצליה
נפגשים ליד השער הראשי
המשפחה

במלאת שנתיים לנפילת בתנו היקרה
סיגל זילברוסר ז"ל
נקיים אזכרה על קברה בחלקה הצבאית בבית העלמין "הדרום" בחולון ביום שני י' בשבט תשמ"ז 9.2.87 בשעה 3.00 אחה"צ
המשפחה

במלאת שתים עשרה שנה לפטירתו של יקירנו
דב גרינשטיין ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון,
ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87) בשעה 16.00
בבית העלמין בקרית־שאול.
נפגשים ליד השער.
המשפחה

במלאת חמש שנים לפטירת יקירנו
יחזקאל גולדנברג ז"ל
(עזרא החזן)
נפקוד את קברו, ונקיים אזכרה ביום שני י' בשבט תשמ"ז (9.2.87) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין הישן בחדרה
המשפחה

לבית גרובר
במות ראש המשפחה
אליעזר גרובר ז"ל
משתתפים בצערכם
קלת אפיקים

המומים ומזועזעים על מותו ללא עת
של עובדנו
חיים עומר ז"ל
ומשתתפים באבלה של המשפחה
מידן מחשבים בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו האהוב
חיים עומר ז"ל
ההלוויה תערך היום, יום שישי ז' בשבט תשמ"ז 6.2.87
בשעה 12.30 בבית העלמין ברמת השרון
המשפחה המתאבלת

ארנסט ורטהיים
איננו
ההלוויה תתקיים היום 6.2.87 בשעה 11.45 שער חדש חולון
אוטובוס יצא מבית המנוח הורקין 30 רמת גן בשעה 11.00
אנה ורטהיים
דניאלה גולדמן ומשפחתה

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי
הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן דרום הלוח הבטוח

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

למפעלנו בירושלים דרוש

מהנדס מכונות/חומרים — מהנדס כימיה

אחריות לתכנון ויישום התהליכים הטכנולוגיים הנדרשים במעבדות המיקרואלקטרוניקה של המפעל

הכישורים:
★ נכונות ויכולת לימוד נושאים חדשים וחדשניים
★ רצוי נסיון קודם בשטחים הנ"ל ★ עצמאות ויוזמה

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083

חדשנות בתדירות גבוהה

מפעלי דפוס אופסט רם בע"מ

לדגל התרחבות, דרושים:
(בפניה נא לציין מס' דרישה)

1) - מונטז'רים - לעבודות צבע
2) - מונטז'רים - לעבודות שחור-לבן
3) דפסי אופסט מקצועיים - ½ גליון היידלברג
4) עוזרי דפסים
5) צעירים/צעירות אחרי צבא המעוניינים ללמוד את מקצועות הדפוס.
6) כורכים מקצועיים
7) פקידים מנוסים
8) קלדניות מחשב

המשרות מוצעות לנשים וגברים.
תנאים מצויינים ואפשרויות קידום לפונים.

מפעלי דפוס אופסט רם בע"מ
שביל המפעל 2 קרית המלאכה, תל-אביב
טלפונים: 03-836082, 03-820415

חברת החשמל לישראל בע"מ

למשרדנו בתל־אביב דרוש:

מהנדס/ת זרם חזק

כישורים דרושים:
★ *ידע ונסיון במערכות חשמל במתח נמוך ומתח גבוה.*
★ *ידע ונסיון במערכות מניה מתח נמוך ומתח גבוה.*
★ *ידע ונסיון בבדיקת מתקנים מתח נמוך ומתח גבוה.*

המעוניינים העונים לדרישות הנ"ל, יפנו בצרוף קורות חיים, למחי. כח־אדם מחוז דן ת.ד. 25 תל־אביב 61000

יותר טוב מנפאואר

לסניף ירושלים

חייג מנפאואר וקבל יותר

לסניף ירושלים למחלקה הטכנית לתקופה ממושכת דרושים

★ **רתכים** בעלי נסיון בריתוך נחושת. רצוי ידע בריתוך חשמלי.
★ **מכונאי רכב** מתחילים, בוגרי מרכזי הכשרה או בתי־ספר מקצועיים
★ **טבח ראשי** ניסיון בעבודה של שנתיים לפחות - חובה, במלון של 3 או 4 כוכבים
★ **מנהל/ת משק** בעלת ניסיון של שנתיים לפחות כמפקחת במלונות של 4 או 5 כוכבים

למחלקה המשרדית דרושים

★ **כתבנית בשפה הצרפתית** טובה ומנוסה
★ **מעבדות תמלילים** עברית, עברית־אנגלית
★ **קלדניות (מסוף)** בעלות ניסיון באלפא נומרי, בשפות אנגלית ועברית
★ **מנהלי חשבונות** סוג 3 ומעלה, בעלי ניסיון בעבודה בתעשיה או במסחר. לתקופות עבודה ממושכות.

רח' החבצלת 5, א'-ה', 08:00—14:00
טל: 02-233436

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

לבית אבות בקרית־אונו דרושים

★ **אחות מעשית** צעירה ★ **כוחות עזר**

לשעות הבוקר טל' 03-341935, 03-350187 (לטובה)

רשות שדות התעופה בישראל

נמל תעופה בן־גוריון

דרושים

בחורים / בחורות לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות מגוונות לחוזה מינימלי של שנה. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית. (לסטודנטים)

תנאי הקבלה:
★ לאחר שירות צבאי
★ 12 שנות לימוד לפחות.
★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית).
★ מצב בריאותי תקין.
★ מגורים באיזור גוש דן - חובה לתקופת החוזה.

- למועמדים שימצאו מתאימים יוצעו תנאי עבודה נאותים.
- למעונינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במינהלת נמל תעופה בן גוריון, בבניין משרד הבריאות סמוך לאולם המכס), בתאריך 9.2.87 ביום ב'.

הרשמת מועמדים תתקיים משה 06.00 ועד השעה 08.00 מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטת הועדה. על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

EXCITINGLY HYATT.

בניתו של מלוננו המפואר בן למעלה מ־500 חדרים עומדת להסתיים. אנו מנסים לאתר אנשים יחודיים המעונינים להצטרף לצוות הדינמי שלנו ולצמוח ביחד. אנשים שביכולתם להציג בפני אורחינו את ישראל במיטבה, אנשים השואפים להגיע לרמה מקצועית מושלמת תוך עבודה קשה

בשלב הזה, דרושים לנו בעלי כישורים לתפקידי מפתח אלה:

☆ ASSISTANT FOOD AND BEVERAGE MANAGER

☆ PERSONNEL MANAGER

מנוסה בניהול כח אדם ואדמיניסטרציה ודובר/ת עברית ואנגלית על בוריין

☆ RESTAURANT MANAGERS AND ASSISTANT MANAGERS

Female or Male, to manage our exquisite Northern Italian Speciality Restaurant and our unique Tea Lounge. English and Hebrew are essential

☆ BANQUET MANAGER

לניהול מחלקת האירועים על עובדיה — בעל כושר אירגון ונסיון קודם במסגרת מחלקת מזון ומשקאות.

☆ EXECUTIVE SECRETARY

She should be accomplished at secretarial skills, fluent in English and Hebrew. She should have a flair for administrative work and plenty of initiative

☆ STEWARDING MANAGER

מנוסה בתפקידו ובעל כושר ניהול צוות עובדי הנקיון במטבחי המלון

מחלקת כח אדם בהייאט ריג'נסי ירושלים תשמח לפגישתכם׳ הייאט זו ההזדמנות שלך להצלחה. נצל אותה.

HYATT REGENCY JERUSALEM
32 LEHI STREET
JERUSALEM 97665
TELEPHONE (02) 821333

---

pilat פילת

לחברה מסחרית
בענף הפרסום
דרוש

חשב

לניהול מערכות החשבונאות והגביה הממוחשבות והצוות המונה כעשרה איש.

מועמד מתאים יהיה רואה חשבון או מנהל חשבונות מדופלם, בעל ניסיון מקצועי רלבנטי של שלוש שנים לפחות, בעל ידע ונסיון נרחבים במערכות ממוחשבות, בעל יכולת אדמיניסטרטיבית מעולה, יכולת להנהיג צוות והרבה אנרגיה.

נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה וניסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 114, ת"א, 67012.

נא לציין על המעטפה "חשב"
מס' משרה 1980.

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

סודיות תישמר בקפידה.

לחברת בטוח ישראלית
דרוש
מנהל סניף תל־אביב
בעל ניסיון קודם בניהול ובטיפול בענפי האלמנטרי

מועמדים מתבקשים לפנות לת.ד. 729 תל־אביב 61007 ולציין "עבור ביטוח"

- סודיות מובטחת -

שופר־סל

סניף שופרסל בכרמל חיפה ייפתח בקרוב מחדש
דרושים לו:

★ **מנהל מחלקת ירקות**
עובדי מחלקת ירקות
★ **מנהל מחלקת בשר** עובדי מחלקת בשר
★ **מנהל/ת מעדניה** עובדי/ות מעדניה
★ **מנהל/מאפית** עובדי/ות מאפית
★ **קופאיות** ★ **סדרני/ות סחורה**
★ **עובדי מחלקת חלב**

המועמדים מתבקשים לפנות להיפרכל צק פוסט במשך שבועיים בימים א'-ה' בימים ראשון עד חמישי.

נציבות שירות המדינה מודיעה
על מכרז קיבוצי מס' 2/87

למשרות מבקרי חשבונות באגף המכס ומע"מ

מקום העבודה:
אזור ירושלים: (משרה 1)
אזור ת"א והמרכז: ת"א יפו, גבעתיים (15 משרות), נתניה (2 משרות), פ"ת (2 משרות)
אזור יהודה ושומרון: (2 משרות)
אזור הצפון: נצרת (2 משרות), עכו (2 משרות), טבריה (1 משרה), חדרה (2 משרות)
אזור ב"ש: (2 משרות)

המשרות הן בדרגות סד־10 של הדירוג האחיד (בעלי השכלה אקדמאית תואר ראשון) ידורגו בדרגות 4־7 מח"ר (לפי הכללים), כן משולמת תוספת שכר של 30%. כמפורט בסעיף ד' להלן.

תאור עיקרי התפקיד
עריכת ביקורות חשבונות בנושא תשלומי מסים, מע"מ מ"ק וכו'.
בדיקת ספרי חשבונות של עוסקים ומפעלים.
קיום ועריכת בירורים עם עוסקים ומנהלי מפעלים על ממצאי הביקורת.
ניתוח מערכת חשבונות לשם גילוי השתמטות מתשלומי מסים.
תחקור עוסקים ואחרים ועבודות שטח.

דרישות המשרה
1. השכלה תיכונית מלאה 12 שנות לימוד.
2. סוג 2 בהנהלת חשבונות.
3. ידיעת שפות מהמדוברות בארץ.
4. כושר לקיים מגע נאות עם קהל וכושר לנהל מו"מ.
5. נכונות לעבוד מעבר לשעות העבודה הרגילות.
6. באזור יו"ש דרוש ידע בשפה הערבית קרוא וכתוב.

הערות
א. המועמדים ידרשו לעמוד בבחינות בכתב ובע"פ (כולל הנה"ח לסוג 2) אשר יחלו מתאריך 10.3.87. הזמנות בציון המועד המדוייק לבחינה תשלחנה בדואר.
ב. המועמדים שיבחרו ידרשו לעבור בהצלחה קורס ביקורת חשבונות בתנאי פנימיה לתקופה של כ־3 חודשים, ולאחר מכן תקופת התמחות ונסיון של 6 חודשים.
ג. מועמדים שיבחרו וישתתפו בקורס תשולם משכורת לפי דרגה סד' אחיד בלבד וכן יתחייבו לשרת באגף המכס ומע"מ בהתאם להוראות התקשי"ר.
ד. מועמדים שיסיימו בהצלחה את הקורס תשולם להם משכורת לפי דרגה סד' אחיד וכן תוספת שכר של 30% מיום סיום הקורס.
ה. מועמד שיסיים בהצלחה את הקורס ואת תקופת ההתמחות והנסיון יעמוד בפני ועדת בוחנים בתום ההתמחות והנסיון ושאושר כמבקר חשבונות יוצב לעבודה באחד ממשרדי אגף המכס ומע"מ ויתקדם לפי מסלול הקידום של המשרה.
ו. המועמדים שיבחרו יועסקו עפ"י חוזה מיוחד עם אפשרות העברה למעמד קבע עפ"י הוראות התקשי"ר.
ז. הנהלת האגף ונציבות שירות המדינה שומרות לעצמן את הזכות להפסיק את השתתפותו בקורס של מועמד אשר לא ישיג את הרמה שתיקבע, ו/או שלא ישתתף באופן סדיר בלימודים, או ינהג שלא עפ"י כללי המשמעת.
ח. ועדת הבוחנים בתום הקורס רשאית להחליט על הארכת התמחות לתקופה של עד 6 חודשים נוספים.
ט. מועד משוער להתחלת הקורס — מחצית מאי 87.
י. בהתאם לחוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981 כל מקום במכרז זה שצויינו המילים מועמד או מועמדים הכוונה גם למועמדות או מועמדות.

את פרטי המכרז המלא והמחייב וכן טפסי בקשה ומידע נוסף ניתן להשיג באחת מלשכות של נציבות שירות המדינה כדלקמן:
באיזור ת"א־יפו — הקריה רח' קפלן בנין 10 ת"א.
באיזור ירושלים — הקריה רח' קפלן 3 ירושלים.
באיזור הצפון — רח' חסן שוקרי 10 בית הממשלה חיפה.
באיזור באר־שבע — בנין לשכת הבריאות המחוזית שכונה ד' רח' שמעון הצדיק ב"ש.

בקשות למילוי המשרה יש להגיש בצרוף מסמכים המעידים על השכלה ונסיון כנדרש, לאחת הלשכות הנ"ל.
המועד האחרון להגשת הבקשות ט"ז שבט תשמ"ז (15.2.87)

יותר טוב מנפאואר

לסניף באר־שבע
רח' רמב"ם 31, א'-ה', 08:00—14:00
טל: 057-79523

דרושים
למחלקה המשרדית
מזכירה בכירה עברית־אנגלית שליטה באנגלית ונסיון בעיבוד תמלילים.
מנהל חשבונות סוג 3 אפשרי סוג 2 עם נסיון רב.
מעבדת תמלילים עברית־אנגלית מנוסה.

למחלקה הטכנית
טכנאי/הנדסאי כימיה בעל נסיון בעבודה במעבדת תהליך.
טכנאי/הנדסאי מכונות בעל נסיון בעבודות אחזקה.
טכנאי קירור מנוסה
שרברב נדרשת יכולת קריאת תכניות ושרטוט.
מכונאי אחזקה

למתאימים מובטחים תנאים מצויינים
פנה אל מנפאואר בהקדם

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

מחפש קרש קפיצה???

לאנשי שווק בתחילת דרכם
מחפשים אתכם בעיתון יומי דינאמי לפרוייקטים פירסומיים

הדרישות:
רקע במכירות בענף הפרסום
כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ
עדיפות לבעלי רכב
מגורים — גוש דן
עד גיל 28

תנאים מעולים למתאימים

טל' 8-702-336 לפנות לטלמוד

לאגודה גרמנית דרוש
אדם לפעילות רוחנית־מדעית
עבור סניפה בישראל

בעל השכלה רחבה

הכישורים הדרושים:
- השקפת עולם ליברלית
- התענינות בשאלות דתיות המשתרעות מעבר ליהדות ומקיפות את האספקט האסכטולוגי של ימינו
- הערכת התפתחויות סוציו־פוליטיות בחברה.
- דייקנות בביצוע התפקידים ויוזמה לפעילות רוחנית־חלוצית.
- שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית, בע"פ ובכתב. ידיעת השפה הגרמנית - יתרון.
- כושר ניהול
- ידיעות בתיאולוגיה השוואתית ובתחום הפדגוגי - יתרון.

מדובר בתפקיד אחראי, לא מוגבל, אשר ידווח ישירות לידי חבר המנהלים בגרמניה. ההתקשרות מותנית בשישה חודשי נסיון.

נא לשלוח את הבקשה ותולדות חיים (Curriculum Vitae) בשפה האנגלית או הגרמנית או הצרפתית - ולציין את המשכורת המבוקשת ואת המועד המוקדם האפשרי לתחילת ההתקשרות — אל: מזכיר האגודה, ת.ד. 11092 תל־אביב 61110

קפ"ס חברה ישראלית לקופסאות פח בע"מ

דרושים
למפעלינו בפתח־תקוה ובכפר־סבא

מכונאי תעשיה

בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות או מכניקה עדינה
עדיפות לבעלי נסיון בתעשיה או בגדול

אלקטרונאים

בעלי תעודת אלקטרונאי מוסמך, רשיון חשמלאי מוסמך הכרחי.
בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת אלקטרוניקה.
עדיף בעלי נסיון בעבודות חשמל.
לשתי המשרות העבודה ב־3 משמרות.
5 ימי עבודה בשבוע, שכר ותנאים טובים.
הכשרה מקצועית במסלולי קידום מיוחדים ותנאי שכר
לקביעת ראיון נא להתקשר
לטלפון 03-9225321 לאגף כ"א, או 052-28241 לגבי שרון

היפרכל חולון
רח' פרופסור שור 36

דרושים

· סדרן סחורות
· עובד מחלקת בשר

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום

חוק הדרשות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981 חל על חוק זה אשר לגביו לקבל אדם לע־בודה מחייב מעביד או סוכן תעסוקה או הודעה אלא אם אופי או מהות של התפקיד המקיים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הכרחית. העבריינים צפויים לעונש עליו חוק.

לגומאוויר
דרושים
גזרנים, רפדים
בעלי ניסיון
באזור פ"ת והשרון
טל: 03-9228739

למשרד אדריכלים בת"א דרושה
שרטטת
לאדריכלות בנין ופנים
· למשרה חלקית
ניסיון קודם הכרחי
לפנות לטל' 03-5460565

מכذا عن الأصل

هكذا من الاهل

הלוח הארצי הארץ חדשות

חברה מסחרית מחפשת

מנהל/ת צעירה/ה ודינמי/ת

בעל/ת תואר שני במינהל עסקים במגמת שיווק (או סטודנט לקראת סיום לימודיו) עם נכונות לעבודה קשה ואפשרות להשתלבות בצוות ניהולי בכיר

המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 28025 מיקוד 66186 עבור מס' ל־5000

רוגלובק

למפעלינו בשלומי

דרוש:

מכונאי אחזקה

* נסיון קודם של 5 שנים במפעל תעשייתי

* מגורים בסביבה

המעוניינים יפנו בשעות הבוקר אל מחלקת כ"א 04־968584/5

— סודיות מובטחת —

חיש

חיש חרושת ברזל בע"מ מפרץ חיפה

דרוש

מנהל ייצור

* מהנדס תעשייה וניהול

* ניסיון של 5 שנים לפחות בניהול ייצור במפעל מתכת, עם רקע וניסיון במערכות C.N.C וטכנולוגיות ייצור וריתוך מתקדמות.

* בעל כושר ניהול, ארגון, יוזמה ואחריות

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ופרוט ניסיון מקצועי לת.ד. 10157 מפרץ חיפה

סודיות מובטחת

לויטקו "יצרני קלין" דרוש

סוכן/מפיץ עצמאי

★ להפצת מוצרים כימיים לתעשייה

★ המוצרים מיועדים למוסדות, מפעלים ותעשייה זעירה

★ אזור ההפצה: מרכז/דרום, לא כולל ת"א וחולון

נא לפנות לת.ד. 875, חיפה 31009

- סודיות מובטחת -

TARO תרו · תעשיה רוקחית בע"מ ·

דרושים לנו

אנשי מפתח

במערכת המכירות והתעמולה שיצטרפו אלינו בהצעדת חברתנו לקראת צמיחה והתפתחות.

המשרות הנדרשות:

1. **מנהל מוצר**

☆ בעל/ת ניסיון בהחדרת תכשירים חדשים לשוק

☆ השכלה בתחום הפרמצבטיקה

☆ ניסיון בהכנת חומר הדרכה ועזרי תעמולה

☆ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית

2. **ראש צוות תעמולה**

☆ בעל/ת ניסיון בנהול צוות תעמלנים רפואיים.

למועמדים המתאימים מובטחים: עבודה רבת ענין ואתגרים ותנאי עבודה ההולמים את כישוריהם.

נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים וניסיון עבודה קודם **למחלקת כח אדם, ת.ד. 10347, חיפה 26110**

סודיות מלאה מובטחת

נילית בע"מ תעשיות ניילון ופוליאסטר

מנהל מכשור וחשמל

תאור התפקיד:

תכנון, נהול ובצוע עבודות אחזקה ופתוח בתחום הבקרה התעשייתית, מכשור וחשמל.

כשורים:

★ מהנדס חשמל/מכונות שהתמחה בבקרה תעשייתית ובאוטומציה.

★ נסיון בן 5 שנים לפחות בתכנון, בנהול ובפקוח על פרוייקטים בנושאי מכשור וחשמל בתעשיה.

★ ידע נרחב באלקטרוניקה תעשייתית, מערכות בקרה ממוחשבות וחשמל.

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם.

ת.ד. 276 מגדל העמק 10500

סודיות מובטחת.

לחברה פיננסית גדולה

דרושה

מזכירה למחלקת הפרסום

הכישורים והתכונות הבאות:

בעלת השכלה תיכונית או גבוהה

ניסיון קודם בפרסום

יכולת הבעה בכתב ובע"פ

הדפסה בעברית ובאנגלית

ניסיון בניהול משרד

ידע בהנהלת חשבונות

גיל - 35 ומעלה

קור רוח בעבודה תחת לחץ

הקפדה על פרטים בביצוע

חריצות ויוזמה

מועמדות יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור מס' ר/830

דרושים במכתשים:

למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

דרוש

אגרונום

לתפקיד איש שדה והדרכה לעבודת פיתוח ושיווק של חומרי הדברה.

השכלה: אקדמאית בחקלאות (בוגר או מוסמך). כושר הבעה בכתב ובעל־פה, בעל רישיון נהיגה חובה.

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע 84100 סודיות מובטחת

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

הנדסאי/ת מחשבים ואלקטרוניקה

תאור התפקיד:

טיפול שוטף בחומרה ובתוכנה ובציוד הקשור במיקרו־מחשבים, כגון רובוטים, רגשי מערכות ייצור וכו'.

טיפול שוטף בציוד לחקר זמן ואמצעי הוראות, ובמעבדות אוטומציה, רובוטיקה וחקר עבודה.

טיפול בתשתית הפיסית למערכת המחשבים.

הכישורים הדרושים:

בעל השכלה פורמלית באלקטרוניקה ובמחשבים (תעודת הנדסאי של בי"ס מוכר).

נסיון של 3 שנים לפחות במעבדת מיכשור ואלקטרוניקה.

שליטה בשפה האנגלית לקריאת חומר טכני ותוכנות.

מספר המשרה: מנ/93

חשמלאי

הכישורים הדרושים:

בעל רישיון חשמלאי מוסמך.

בעל ניסיון של חמש שנים לפחות.

ניסיון בהתקנות חשמל תעשייתי.

יכולת ביצוע עצמאי של התקנות חשמל חדשות ותיקונים במערכות חשמל הכוללות פיקוד אוטומטי.

מספר המשרה: מנ/86

פיסיקאי/ת

תאור התפקיד:

פיתוח מערכת נסיונית בשטח האלקטרו־אופטיקה

הכישורים הדרושים:

בעל תואר M.Sc בפיסיקה או בהנדסה פיסיקאלית.

רצוי ניסיון בעבודה בשטח האלקטרו־אופטי.

הערה: המשרה היננה זמנית

מספר המשרה: מנ/73

מזכיר/ה

תאור התפקיד:

עבודות מזכירות מגוונות (תאום וארגון פגישות, ועדות, הדפסות, טלפונים, הכנת חומר לישיבות וכו')

הכישורים הדרושים:

השכלה תיכונית מלאה.

ידיעת השפה העברית על בוריה.

ידע וניסיון בהדפסה בעברית ובאנגלית.

ניסיון קודם בעבודות משרד מגוונות.

יכולת לקיים קשר טוב עם קהל.

מספר המשרה: מנ/81

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, ניסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 15.2.87 אל: אגף כוח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

דרושים במכתשים:

למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

הנדסאים או טכנאי חשמל

בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך" רצוי.

★ ניסיון של שנה אחת לפחות בעבודה במפעל תעשייתי

★ שליטה במערכות פיקוד (רצוי PLC)

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

הכישורים: ניסיון בניהול מחלקת חשבונות בהיקף גדול. ידע רב וניסיון בניהול מערכות ממוחשבות רב מטבעות. ידע בנושא יבוא ויצוא. השכלה: רואה־חשבון מוסמך, בעל/ת ניסיון של 5 שנים לפחות.

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע 84100 סודיות מובטחת

לרוט"מ

רובוטיקה וטכנולוגיה מתקדמת בע"מ

דרוש

הנדסאי חשמל

לעבודה עם אתגר בשטח האוטומציה כולל בקרים

מקום העבודה באזור התעשיה רעננה

052־455385

לאפרופו אילון בע"מ

למסעדות אפרופו בקניון אילון

דרושים/ות

1. קופאים/ות
2. עובדי/ות דלפק
יוצאי/ות צבא

העבודה במשמרות בוקר, ערב, שבתות וחגים

לפנות לנעמי במסעדת אפרופו קניון אילון

בין השעות 16:00 - 13:00

OPHIR אופיר אופטיקה ירושלים בע"מ OPHIR OPTICS JERUSALEM LTD.

דרוש

מהנדס מכירות

לתחום אופטיקה ומכשור אלקטרו־אופטי

לתפקיד: טיפול עצמאי במכירות בארץ

רקע: השכלה בפיזיקה או הנדסה

נסיון במכירות ושיווק מוצרים טכנולוגיים

כפיפות: סמנכ"ל שיווק

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת"ד 16042

ירושלים 91160 עבור מהנדס מכירות

גלדם תעשיות טכנולוגיות בע"מ

לחברה עתירת טכנולוגיה, העוסקת במוצרים אלקטרואופטיים חדשניים בכרמיאל

דרושים:

מהנדס/ הנדסאי אמינות

רקע מקצועי: אלקטרואופטיקה, אלקטרוניקה או מכניקה עדינה. נדרש ניסיון מוכח של שנתיים לפחות.

מהנדס / הנדסאי אבטחת איכות

רקע מקצועי: אלקטרואופטיקה, אלקטרוניקה או מכניקה עדינה. נדרש ניסיון מקצועי מוכח של שנתיים לפחות, ניסיון קודם באבטחת איכות יזכה יתרון.

תנאי העבודה לפי כישורים. 5 ימי עבודה בשבוע. הפניות נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 479 כרמיאל 20101

סודיות מלאה מובטחת

עיריית תל־אביב־יפו

דרוש/ה

לבית אבות "גבעת השלשה" בפתח־תקוה

עובד/ת סוציאלי/ת

הכישורים הנדרשים:

ע"ס כשיר נסיון בעבודה עם קשישים

מיומנויות לטפול פרטני וקבוצתי

רצוי דובר שפות זרות

לשם תיאום פגישה יש לפנות לגב' דבורה אליאב בעיריית ת"א, טלפון 438397

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

העבריינים צפויים לעונש עלפי החוק.

מרכז אזורי לקשיש

שרותי דיור בריאות וחברה עבו

דרוש/ה

אח/ות מוסמך/ת

לתפקיד אחראי/ת מחלקה

עם נסיון של חמש שנות עבודה (יתרון)

בניהול צוות עובדים וטיפול בקשישים.

מועמדים למשרה הנ"ל יפנו לטל' 8־915605־04

בין השעות 15.00־8.30 למזכירות,

לקביעת מועד לראיון.

לכל בו רעננה של המשביר לצרכן

דרושות

מוכרות וקופאיות

לעבודה קבועה במשרה מלאה במשמרות

לראיון נא לפנות להנהלת כלבו רעננה על פי תאום טלפוני: 052־452777

מלון כלניה — כרמיאל

דרושים

טבחים

בוגרי בי"ס למבשלות ובעלי נסיון בעבודה 3 שנים בבתי מלון

לפרטים — 983878־04 לבשור

מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

בואו אלינו קו־אופ רשת הריבוע הכחול לסניפינו ברמת אביב ויד אליהו

דרושות

קופאיות

(אפשרות למשרה חלקית)

אצלנו תמצאו שכר הוגן, מקום עבודה בטוח, תנאים סוציאליים מירביים והטבות נוספות.

המעוניינים יפנו למשרדי הקו־אופ אגף משאבי אנוש רחוב המצוות ישראל 13, גבעתיים (אזור המלאכה) בכל יום בין השעות 13.00־08.00. ניתן לקבל פרטים בטלפון (ישיר) 7551279־03 או 7551111־03 — מרכזיה ולבקש קו 279 או 298

קו אופ

רשת הריבוע הכחול

לקופת חולים

דרושים

רופאים כלליים

למרפאות הקופה בפתח־תקווה וברמת השרון במשרה מלאה עם 4־3 ימי פיצול מהמועמדים נדרשת התמחות של רפואה פנימית או משפחה. או נסיון מעשי של 3 שנים בעבודה בבית חולים

רופא קרדיולוג

(שסיים התמחות) ל־1/2 משרה

במכון הקרדיולוגי ברעננה

שעות עבודה גמישות

לפנות טלפונית לישראלה — 915312־03

למפעל תעשייתי בגוש דן

דרושים

1. מכונאי אחזקה

בוגרי בי"ס מקצועי

2. מבקרי איכות

בוגרי 10 שנות לימוד אחראים, רציניים ומתמידים לאחר שירות צבאי,

העבודה ב־3 משמרות,

מגורים באזור גוש דן חובה.

המתאימים יפנו למחלקת כוח אדם טלפון: 740851־03

בית החולים המרכזי בעמק

לשירות לעבודה סוציאלית

בבית החולים המרכזי בעמק עפולה

דרושים/ות

עובדים/ות סוציאלים — אקדמאיים

לעבודה במחלקות בית החולים ובקהילה

נא לפנות טלפונית למחלקת כח־אדם

בשעות העבודה המקובלות

524232־06, 591410־06, 524238־06

מוצר של קו אופ עוד יותר טוב.

פידליטי מדיקל

להקמת צוות תוכנת זמן אמיתי במערכות הדמיה־רפואית (סביב מחשבי DEC)

דרושים/ות

מהנדס תוכנה בכיר

– בעל ניסיון של כ־4 שנים בנושא עיבוד תמונה

– ניסיון בהובלת צוות

– הבנה בחומרת מיקרו מחשבים

מהנדס תוכנה

– בעל שנתיים ניסיון בפיתוח תוכנת זמן אמיתי.

נא לפנות למנהל ההנדסה ת.ד. 8264 חיפה 31080

גבור סברינה

אם אתה בעל רקע טכני,

אם אתה רוצה ללמוד מקצוע חדש ומבוקש

אנו עומדים לקיים קבוצת לימוד לבעלי רקע טכני ללימוד מקצוע

מכונאי מכונות סריגה

אנו מציעים שכר מלא ותנאים סוציאליים הולמים בתקופת ההכשרה

לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 24104־052 לאיציק או גדעון

למחלקת דקורציה של המשביר לצרכן

דרושים/ות

★ **תפאורן**

לביצוע עבודות דקורציה של חלונות ראווה

★ **נגר**

לביצוע עבודות דקורציה לעבודה זמנית

העבודה בבית המלאכה במרכז

לראיון נא לפנות לטלפון 899629־03

תנון שירותי מיון, אבחון והשמת כח אדם

דור

תל־אביב, רח' יהודה הלוי 108, טל. 295445

עבור לקוחותנו חברה שעוסקת בתערוכות מקצועיות ובפרסום

דרושים

1. מתאמת מכירות
2. נציגי מכירות

למחלקת הפרסום

הדרישות:

★ כושר ביטוי ★ הופעה נאה

★ יכולת מכירה ★ יכולת ניידות

לפנות למכון דור טלפונים: 383872/5, 295445

דרושים 4 אנשי מכירות

עדיפות לבעלי רכב

טלפון 723324/6

לבקש את ערנה

רשות הנמלים ישראל

הודעה על משרה פנויה

תואר המשרה: **ממונה על תאום נושאי כבוי אש ובטיחות**

מכרז מספר: 1

מקום העבודה:

* תל־אביב, המשרד הראשי

הדרגה:

1 בדירוג המינהלי של רשות הנמלים

דרישות המשרה:

1. השכלה אקדמאית.
2. בעל רקע ונסיון מקצועי בנושאי בטיחות וכיבוי־אש.
3. כושר הבעה בע"פ ובכתב.
4. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
5. רצוי ידע מקצועי בטיפול, שינוע ואחסון של חומרים כימיים (כולל חומרים מסוכנים, רעילים ודליקים).

הערות: * קיימת אפשרות העברה למקום אחר, לפי דרישת הרשות.

* הבקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל־אביב לא יאוחר מיום 13.2.87.

** בפבדר פרטים נוספים כולל פירוט שכר ולצורך קבלת טופסי בקשה, יש לפנות בעל־פה לאגף כח אדם, רשות הנמלים, דרך פתח־תקוה 74 (בית מע"א) תל־אביב, קומה 13, חדר מספר 1316, או למחלקות כח אדם בנמלים.

קבוצת השמירה בע"מ

לסניף חיפה

דרושים

1. מאבטחים למתקן בטחוני

* עד גיל 30

* בוגרי יחידות קרביות

* פרופיל 74 ומעלה

* שכר מעל 1,300 ש"ח + נסיעות

2. שומרים

* למשמרות יום, אפשרי גם 6 שעות

* משמרות לילה

* עד גיל 65

* אחרי שירות צבאי מלא

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדנו רח' הנמל 33, חיפה, קומה ה' ביום א' בין השעות 14.00־10.00. נא להביא פנקס מילואים, תעודת שיחרור ו־2 תמונות.

להבי ישקר

■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

קדם/ת יצור

כשורים דרושים:

★ לאחר שרות צבאי

★ בוגר בי"ס מקצועי

★ לבעלי נסיון בתעשיה - יתרון

★ מגורים באזור נהריה עכו והסביבה.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ

ת.ד 330 נהריה 22102 טל. 927831־04

מטרוקול תקשורת בע"מ

דרושה

בחורה רווקה לעבודה במשמרות

★ תושבת אשדוד ★ אחרי צבא ★ 12 שנות לימוד ★ ידע בהדפסה

ראיונות יתקיימו ביום א' 8.2.87 בשעה 10.00

בבנין המשרדים במרכז א' ק"ג ח' 203 טלפון: 24816־24815־055

דרושים

למפעל תעשייתי באזור הדרום

מנהלי חשבונות מדופלמים

ו/או מנהלי חשבונות סוג 3

בעלי נסיון של 5 שנים

מועמדים יפנו בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 420

הכוון הארצי

הארץ חדשות

למפעל המייצר ומשווק מוצרים למיטורקסים, תנויות לעצורי מקור ורשתות שיווק
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות לאזור הצפון
דרישות התפקיד:
לפתח את האזור, לגלות תרוצות, יוזמה
ויכולת לנהל מריע עם התנויות
מועמד/ת מתאים/ה בעל/ת קשרים
ניסיון והופעה יצוגית האמינה יקבל הדרכה.
המעונינים לעבוד קשה ולהרוויח הרבה יותר
יפנו בכתב עם קורות חיים לת.ד. 4940 ת"א.

מנהל עבודה בבנין

אם אתה נמרץ ויש לך כושר ארגון וביצוע
ונסיון רב בעבודות המסיות
עבור משרד הבטחון
כן נכונות לעבודה מעבר לשעות המקובלות
אנו מציעים לך
עבודה באזור הצפון בחברה צעירה ודינמית
לטלפון: 04-382814

---

arkia ארקיע
לעבודה בשדה
התעופה עטרות
דרושים
עובדים/ות
במשרה חלקית או מלאה
בוגרי 12 שנות לימוד עם תעודת בגרות מלאה
שליטה טובה בעברית ואנגלית, יתרון לדוברי
גרמנית וצרפתית, לאחר שירות צבאי מלא,
מצב בריאות תקין, הופעה נאה
המתקבלים לעבודה יעברו קורס אינטנסיבי
בן שבועיים
ועדת הקבלה תתקיים ביום ג' שלישי
10.2.87 בין השעות 11—9 בבוקר
במלון סונסטה. נא להצטייד בתמונה

אופטרוטק

פיתוח, יצור ויצוא של מערכות מתקדמות לאוטומציה של התעשיה האלקטרונית.

איש רכש אלקטרוניקה בכיר (2 משרות)

יצירת קשר עם ספקים בארץ ובחו"ל, ניהול מו"מ ואיתור חלקים חלופיים. נדרש נסיון בתחום הרכש האלקטרוני ושליטה באנגלית.
למשרה אחת - עדיפות לבוגרי אלקטרוניקה.
בפנייתך נא ציין 13TWP027

טכנאי אלקטרוניקה לבקורת איכות

בקורת מכלולים ותתי מערכות אלקטרוניות משולבות בקו היצור וקבלת ציוד וחומרים.
המשרה מיועדת לטכנאי אלקטרוניקה בעל 2 שנות נסיון בבקורת איכות.
בפנייתך נא ציין 125TE027

מחסנאי

ביצוע עבודות הקשורות במחסן חלקים אלקטרוניים: אחסנת פריטים, רישום ומעקב תנועות, ניפוק פריטים והכנת קיטים ואריזות.
המשרה מיועדת לבוגר קורס מחסנאים טכניים, בעל השכלה תיכונית, רקע באלקטרוניקה ונסיון של שלוש שנים לפחות בתפקיד דומה.
בפנייתך נא ציין 132WA027

תנאים הולמים למועמדים המתאימים
רווחה אישית
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ובציון מס. טלפון להודעות אל: אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69, נס ציונה 70450
- סודיות מובטחת -
כל המשרות מיועדות לנשים וגברים.
אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

למפעל גדול באיזור חיפה
דרושה:
פקידת טלקס

★ ידיעת אנגלית על בוריה — הכרחית!
★ ידיעת איסלנדית או שפות נוספות — יתרון.
★ התפקיד כולל גם עבודות מזכירות
נא לפנות בכתב־יד אל:
ת.ד. 4364 חיפה (31043)
עבור "פקידת טלקס".
"סודיות מובטחת"

לחברה ציבורית מסחרית בחיפה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

הכישורים:
★ השכלה פורמלית בראיית חשבון.
★ נסיון בעבודה עם מערכות ע.נ.א.
★ ניהול צוות עובדים
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי קודם לת.ד. 4180 חיפה — 31041
לידי מגי
"סודיות מובטחת"

סוכנות יכין בירושלים - "נפרון" בע"מ
דרוש
סוכן מכירות

בעל נסיון בענף המזון
ובעל רכב פרטי
למשרה מלאה
תנאים טובים למתאים
* * *
לראיון לקוחותינו
יעברו לשוק הסיטונאי בבוקר
טלפון 02-622522 בשעות שאול

משרד החוץ קורא
לבוגרי אוניברסיטאות
להצטרף לשירות החוץ
בימים אלה מתפרסם בעיתונות
ובלוחות המודעות באוניברסיטאות
מכרז צוערים
באמצעותו ניתנת הזדמנות להשתלב במסגרת שירות החוץ של ישראל.
המעוניינים יפנו ללשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לקבלת פרטים ולהרשמה:
★ בירושלים, הקריה, רח' קפלן 3
★ בתל־אביב, הקריה, רח' קלמרמן 10
★ בחיפה, רח' חסן שוקרי 11
★ בבאר־שבע, בניין לשכת הבריאות
המועד האחרון להגשת בקשות הוא 8.2.87

טנא נגה
מוצרי חלב גלידות ושלגונים
דרושה
נקבנית I.B.M
(מכונת דיסקטים 3781 I.B.M)
בעלת נסיון
לפנות בכתב בצרוף קורות־חיים לת.ד. 497 ק. מלאכי 70900

לעיתון ערים
דרושים
רוכשי מודעות מעולים

תנאים טובים למתאימים
לפרטים, טלפון: 03-993424
ליעל

תנ"ב
למכון רנטגן של קופ"ח "מכבי" ברעננה
דרושים
◻ **טכנאי/ת רנטגן** לעבודה במשמרות
◻ **פקידה / מזכירה** לעבודה במשרה מלאה (במשמרות) או חלקית
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ופירוט ניסיון מקצועי והדרישות שכר אל מנהל המכון,
רח' הרבבי ציון 15 פתח־תקוה עד 13.2.87

SF **סנפרוסט בע"מ**
·מזון איכות מוקפא·
למפעלנו באשדוד
דרוש/ה
טכנולוג/ית הנדסאי/ת מזון

הכישורים הדרושים:
★ הכנת מרשמים.
★ ידע ונסיון בנושאי בישול ופיתוח מוצרים.
★ עצמאי/ת בעבודה
על המעוניינים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון מעשי.
לסנפרוסט בע"מ, אגף כח אדם, ת.ד. 2223 אשדוד, 77121 ולציין על המעטפה "טכנולוג"
מועמדים הבאים בחשבון ייענו תוך שבועיים

דרושים
לבנק ישראל עובדים לתפקידי שמירה ואבטחה

עבור סניף תל־אביב — קצינים יוצאי יחידות שדה לתפקידי אבטחה, תוגרים יוצאי יחידות שדה לתפקידי שמירה
עבור סניף ירושלים — תוגרים יוצאי יחידות שדה לתפקידי שמירה.
העבודה המוצעת היא במשמרות על בסיס של שעות ומתאימה לסטודנטים
● **הכישורים הדרושים:**
1. לאחר שרות צבאי מלא.
2. מצב בריאות תקין.
3. השכלה תיכונית.
למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה במשרדי בנק ישראל כמפורט להלן בין השעות 09.00-14.00:
★ בתל־אביב — רח' ליליינבלום 37, ביום שני 9.2.87
★ בירושלים — קרית בן־גוריון ביום שלישי 10.2.87
● על המועמדים להביא עימם תעודת זהות, תעודת שחרור מצה"ל, פנקס מילואים, קורות חיים ושתי תמונות.

נציבות שירות המדינה
משרות פנויות בשירות המדינה

ביום כ"ז בטבת התשמ"ז 27.1.1987, פורסמה חוברת מכרזים פומביים (בהיתר מיוחד).
(חוברת מס' 4 ממכרז מספר 398 עד מכרז מספר 582).
החוברת כוללת משרות בתחומים הבאים:
רופאים/ות, רוקחים/ות, מרפאים/ות בעיסוק, פיזיוטרפיסטים/ות, אחים/ות, ביוכימאים/ות, משפטנים/ות, עיתונאים/ות, עובדים סוציאליים/ות, אקדמאים/ות במדעי החברה והרוח, מינהל ואמרכלות
החוברת נמצאת בסניפי הדואר ובלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה, לעיון המעוניינים. בקשות בצרוף העתקי מסמכים יש להגיש על גבי טופס מדף 2115 לאחת הלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לפי הכתובות הבאות: (טפסים ניתן להשיג בכל סניפי הדואר):
ירושלים: הקריה, רח' קפלן 3, ת.ד. 776, 91007
תל־אביב: הקריה, רח' קלמן מגן 10, 61070
חיפה: רח' חסן שוקרי 11, 33105
באר־שבע: שכונת ד' (צפון) רח' הצדיק מירושלים, בנין לשכת הבריאות המחוזית, ת.ד. 4368, 84170
מועד אחרון להגשת הבקשות הוא: ל"ח בשבט תשמ"ז (17.2.1987)
לרופאים: כ"ח בשבט תשמ"ז (27.2.1987)

תיקון לחוברת מס' 3
במכרז מס' 266 למנהל מחלקה גריאטרית צריך להיות תואר מוכר של מומחה בפנימית או גריאטריה ונסיון של שלוש שנים (לאחר קבלת תואר מומחה).
תנאי ההרשמה למכרז הנ"ל הם כנ"ל.

לפרסום אימפקט דרוש/ה
גרפיקאי/ת

בוגר/ת בצלאל או מכללת ויצ"ו
רצוי עם נסיון של שנה לפחות
במשרד פרסום.
נא להתקשר מיום א' טל. 04-526603

עירית ירושלים
המחלקה לחנוך
דרוש/ה
קצין/ת בקור סדיר

פרטים אודות המשרה וכן טפסים להגשת מועמדות לתפקיד, ניתן לקבל אצל מנהלת בקור סדיר, המחלקה לחנוך רח' יפו 34 מיקוד 94222 ירושלים. טלפון 02-232264/5/6. מועד אחרון להגשת מועמדות: י"ח בשבט התשמ"ז (17.2.87)
ירושלים, ז' שבט התשמ"ז
6 פברואר 1987

למעבדת קופת חולים "מכבי" בחיפה
דרוש/ים
★ מיקרוביולוג/ית
תואר שני, רצוי ניסיון במעבדה רפואית
★ עובד/ת מעבדה
בעל/ת תואר ראשון או שני בכימיה או ביולוגיה
בהצעות נא לפנות לטל: 04-642549

למפעל המפתח ומייצר
מערכות מיקרו־מחשבים ליצוא
דרוש
מנהל ייצור

הכישורים הדרושים:
* נסיון מוכח בייצור ובד"ס של ציוד מיקרו
* יכולת ניהול צוות עובדים
* בעל מודעות גבוהה ביותר להבטי איכות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד
לת.ד. 9209 חיפה 31092

מרכזנית

מבוקשת למפעל גדול למשרה מלאה.
רצוי ניסיון קודם בהפעלת
TADEX 60 F
נא להתקשר טלפונית: 04-236146
עד 13.00 כל יום

מרכז קהילתי תקוותנו בית רוגוזין
המעפילים 21 אשדוד טל: 055-23187
בס"ד
דרושה **מזכירה**
משרה מלאה - יום עבודה מפוצל
מועמדות ניתן להגיש עד ה־15.2.87 למטסי

לחברה חיפאית גדולה העוסקת בבטוח
דרוש/ה
איש תביעות אחראי

כישורים:
★ ידע ונסיון בטפול בתביעות
★ ידע מעמיק בבטוח אלמנטרי
★ כושר ארגון וניהול
5 ימי עבודה — תנאים טובים.
נא לפנות בכתב תוך פרוט נסיון
לת.ד. 4353 חיפה עבור מס. 2233
(מיקוד 31040)

מרכז משען
MISHAN משען
לעבודה בבית אבות סעודי ברעננה
★ דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית
נא לפנות לטלפון 052-445731
אחרי שעות העבודה טל: 052-35850
בכפר הנוער "אונים" בכ"ס
★ דרושה
אחות בחצי משרה
קלינאית תקשורת
לפרויקט החרשים. טל. 052-33131

דקטא DECTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל
מכונאי אחזקה
● יוצא צבא בעל נסיון של 5 שנים במפעל תעשייתי.
● עבודה במשמרות
חשמלאי תעשיה
● יוצא צבא נסיון של 5 שנים
● בעל רשיון חשמלאי, עוזר לפחות.
● לעבודות אחזקה במשמרות
● מגורים בכרמיאל תנבה, תנתן עזרה בדיור
גזרן
● למחלקת גזירה בהקמה
● נסיון קודם יתרון
לפרטים נא לפנות למזכירות המפעל
— 04-986911

לסוכנות ביטוח נודעת
בחיפה — דרוש/ה
חתם/ת — מקבלת עסקים

בענף האלמנטרי, בעל/ת נסיון.
תנאים טובים!
נא לפנות בכתב־יד
לת.ד. 1745 מיקוד 31016
סודיות מלאה מובטחת

דניש
לחנות חדשה של דניש בחיפה
דרוש
איש מכירות
★ צעיר ומנוסה.
★ עדיפות לבעלי רקע בעיצוב פנים וידע באנגלית.
לפנות לעמוס — 04-330792

אלסינט
לחטיבת ההנדסה המרכזת את פעילויות המחקר והפיתוח של החברה בחיפה

כלכלן
מס' משרה 613016
לתמחור, תקצוב ובקרה של פעולות החטיבה וסיוע בהכנת דוחות הפעילות של החטיבה.
הכישורים: - בוגר תואר ראשון בכלכלה.
רצוי נסיון קודם בנושאי תמחיר, תקציב ובקרה.
ידע בהפעלת מערכות ממוחשבות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
סודיות מובטחת

לחברת סחר באחוזה דרושה
מזכירה בכירה

דרישות:
* שליטה מלאה באנגלית (עדיפות שפת אם)
* הדפסת עברית/אנגלית מושלמת
* נסיון בניהול משרד — הכרחי
עדיפות נסיון במעבד תמלילים/מחשב.
* גיל 25-35 — הופעה ייצוגית.
תנאים:
* שעות עבודה 08.30-14.30 (חמישה ימים בשבוע)
תנאים מצויינים למתאימה
לפנות בפירוט קורות חיים (לצרף טלפון)
לת.ד. 6583 חיפה, עבור מזכירה

פטרולגז PETROLGAS
דרושים
1. פקידת יבוא מקצועית
בעלת ניסיון + הדפסה עברית אנגלית
ליום עבודה מלא.
2. עובד לבית מלאכה
★ לאחר שרות צבאי
★ בוגר בי"ס מקצועי (עדיפות)
★ רצוי רקע קודם בחשמל
עדיפות לתושב ראשל"צ והסביבה
לפנות טלפונית לאריק
טלפון: 03-9640246
ת.ד. 714 ראשון לציון 75106

לאזורים
ראשל"צ נס־ציונה רחובות
אנשי מכירות מעולים
בעלי רכב
03-371261
לענת

ת.ג.ל. בע"מ אגף צמיגים
אזור התעשיה הישן ראשל"צ
למפעלנו לחידוש צמיגים דרושים:
1. **מנהל עבודה**
בעל ניסיון במפעל תעשייתי או מוסך גדול.
עדיפות לבוגרי קורס למנהלי עבודה.
2. **איש אחזקה**
בוגר בית ספר מקצועי עם נסיון מוכח בתעשיה כמכונאי־מסגר.
3. **מחסנאי**
בעל ניסיון מעשי בעבודת מחסן והכנת משלוחים. בעל רשיון נהיגה. יועדף בוגר קורס מחסנאים או מפ"טים.
על המועמדים להיות לאחר שירות צבאי, עד גיל 35.
נא לפנות בשעות העבודה
לטלפון 03-995691, 942729

מועצה איזורית עמק יזרעאל
דרוש
מורה נהיגה
לרכב פרטי ומשאית
כישורים דרושים:
★ ניסיון 5 שנים לפחות.
★ מגורים בעמק
מתאימים יפנו לחזי — רכז התחבורה
טל' 06-593016 בשעות העבודה

SVI (ISRAEL) LTD
מזכירה בכירה

לחברת יבוא דרושה מזכירה בכירה בעלת ניסיון במשרד מסחרי, שפת־אם אנגלית, הדפסה עברית/אנגלית במעבד תמלילים ובטלקס.
תנאים טובים ועבודה מעניינת למתאימה.
טל' 02-383515 מיום ראשון

לחב' און מיזוג אויר לרכב
דרושים
★
חשמלאים לרכב
בעלי ניסיון
★
טכנאים למיזוג אויר לרכב
5 שנות נסיון לפחות
לפנות לטל' 02-720993

מאגרי אנוש בע"מ

החברה לשרותי כח אדם לסניף ת"א
דרושים
★ מעבדת תמלילים מנוסה עברית ואנגלית
★ מסגרים — רתכים בעלי נסיון
★ מוסנאים מכל השטחים
★ מכונאי רכב + רשיון נהיגה
★ עובדי ייצור, רקע מכני לתעשיה ומזון
★ מלחימות — מחוטות מנוסות עדיף תקן צבאי
★ נציגי מכירות מקצועיים לתוכנות מחוכמות ותקשורת סביב I.B.M
כל המשרות הן לעבודה קבועה במשרות מלאות. נא לפנות: דרך השלום 20, ת"א
03-333420, 03-337578, 03-336079

לחברה מסחרית בראשל"צ
דרושים
סטודנטים
בעלי רכב / קטנוע
לעבודה זמנית בימים א' רך
בדבר פרטים לפנות ליעל
טלפון: 03-993424

למוסד ציבורי בחיפה
דרושה
מזכירה
בעלת כושר ארגון, נסיון בהפעלת משרד.
רצוי בעלת רכב.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 33010 ת"א, 61330
"עבור מזכירה"

עירית ירושלים
לשכת ראש העיריה
דרוש/ה
מזכיר/ה כתבן/ית
במשרה מלאה
מעונינים/ות בעלי/ות ידע בעיבוד תמלילים
מתבקשים/ות לפנות לאחראית לקבלת עובדים
רח' יפו 22 קומה א' חדר 207
ז' בשבט התשמ"ז
6 בפברואר 1987

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלת של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למפעל והיטי משרד
דרושים:
נגרים
עובדים לקו ייצור רציף
(בעלי רקע טכני)
04-711115, 04-710949

לחברה להנדסה ובניה
דרוש:
מהנדס בנין
בעל ניסיון
לפנות טל' 04-977383

דרושה
פקידה
עם ידע בסיסי באנגלית
06-666335

עבור אחד מלקוחותינו
לעבודה מיידית
דרושים:
מהנדס תעשיה וניהול
3-4 שנות נסיון בתעשיה
ידע במערכות מידע
חשמלאי מוסמך
5 שנות נסיון בתעשיה
כושר ניתוח ותקלות
נסיון בהקמת מפעלים עדיף
מכונאי מנוסה
למשאבות והחזוקה
במפעל כימי, בעל יוזמה, עצמאי, וידע בקריאת שרטוט
איש אחזקה
בעל נסיון קודם בתעשיה וידע במנועי חשמל ומשאבות.
סודיות מובטחת
תנאי טובים למתאימים
בפרטים לפנות
אופירים
כח אדם
ושרותים בע"מ
רח' פבזנר 27 חיפה
מיקוד 33134 טל' 04-674923

ENGLISH / HEBREW TYPISTS AND WORD PROCESSOR OPERATORS

טובות ומנוסות

יש לנו בשבילכן עבודה טובה
עם הכנסה יפה
כמו כן, ינתן קורס עיבוד תמלילים למתאימות

פני למנפאואר בהקדם — זה משתלם
ת"א, בן יהודה 12, א'-ה' 08.00-14.00, 03-298877

מנפאואר MANPOWER
התברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

מכרז من الاصل

صكنا من الاصل

הכוח הארצי הארץ חדשות

דרוש/ה: **עו"ד**
למשרה מלאה בתחום המשפט האזרחי
במשרד פרטי בת"א
נא לפנות בפירוט תולדות חיים וניסיון קודם לת.ד. 7708 ירושלים מיקוד 91076

לקונסרבטוריון כפר־סבא דרושים
מורים לחליל צד ואורגן
052־21143

עיריית תל־אביב־יפו
מהנדס המחוז במח' דרכים
תאור התפקיד: ממונה על הכנת מיפרטים טכניים, לכל סוגי עבודות סלילת כבישים ומדרכות, בדיקת הצעות קבלנים, ייצוג המחלקה בפני ועדת מכרזים, הכנת התקשרויות.
דרישות המשרה: מהנדס אזרחי רשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים, בעל ניסיון של 5 שנים לפחות בעבודת המחיר מכרזים ובקורת חשבונות, ניסיון במרט. לפנות לטל: 03־437082

חוקר 99
דרוש/ה
איש/ת מכירות
תושב/ת חיפה והסביבה
■ נמרץ בעל כשר שכנוע.
■ מעל גיל 25
■ בעל רכב
ניסיון קודם במכירות יתרון
משכורת + עמלות גבוהות למתאימים
לפנות לטל' 674814, 04־674457 לברוך מרקו

למפעל גדול בחיפה באזור הצ'ק פוסט
דרושה
מרכזנית
עדיפות לבעלת ניסיון
משרה מלאה
נא לטלפון 04־236146

לפנימיה טיפולית
דרוש/ה
מדריך/מדריכה
לעבודה עם נוער בגיל ההתבגרות. עדיפות לסטודנטים או בוגרי אוניברסיטה בתחומי פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית, חינוך, חינוך מיוחד או ריפוי בעיסוק
המעונינים יפנו לטל' 02־420238
בשעות 9.00—12.00

למרכז שיקום באשקלון דרושים
★ בוגרי אוניברסיטה
רצוי בעבודה סוציאלית
או מדעי התנהגות
לתפקיד של הכנות מועמדי שיקום למקומות עבודה
תשלום בגין אחזקת רכב מובטח
בדבר פרטים לפנות
לטל: 051־22402-26182

אספא
לסניף שרות ירושלים דרושים:
1. **טכנאי שרות**
★ בוגרי בתי ספר מקצועיים.
★ אחרי שרות צבאי ביחידות טכניות.
★ בעלי רשיון נהיגה מעל שנה.
2. **חניכים מעל גיל 16**
בעלי רקע טכני.
מועמדים יפנו למר בריזל
טל: 02־248569
רח' שושן 3, ירושלים

סילבן רטוביץ
הנדסת תחבורה ותנועה
דרושים:
★ **מהנדס תנועה**
★ **מהנדס כבישים**
★ **גיאוגרף**
לפרטים לפנות: 02־667292

לחברה ליבוא רכב
דרושים
מכונאים
לאחר שירות צבאי
לפנות לטל: 03־786111
לדלילה

הסתדרות מדיצינית הדסה
אגף הסיעוד
אתגר **לאחיות/ים מוסמכות/ים**
להיות חלק מצוות ביחידות הבאות בביה"ח בעין־כרם:
★ יחידה להשתלת מח־עצמות.
★ יחידה למפול־נמרץ בנוירוכירורגיה.
★ יחידה להתאוששות לאחר ניתוחי לב־חזה.

יתקבלו אחיות/ים בעלי קורס ספול נמרץ או כאלה המעונינים להשתלב בעתיד בקורס טפול נמרץ במוסדנו.

אנו מציעים:
★ סדור עבודה גמיש
★ סיוע בדיור
★ מעון יום ליד בית החולים
★ היסעים מאורגנים

נא להתקשר למנהלת שרותי הסיעוד בביה"ח בעין־כרם.
טלפון: 2-446400-02 ולקבוע פגישה.

למתנ"ס בירושלים דרוש
מנהל חשבונות שכיר סוג 3
נסיון בהנהלת חשבונות
תקציבית ושכר
פרטים 5־234464, בני

בס"ד
שי עוגן
בית מסחר לחלקי חילוף
מכונות כביסה, תנורי אפיה וקרור
דרוש
טכנאי דתי בעל נסיון
טל' 539550
מחנה יהודה, יפו 128

למדריך "תרבות־דיור"
דרושים:
נציגי מכירות
★ יתרון לבעלי רכב
★ ניסיון במכירות רצוי בפרסום.
★ המוכנים להתאמץ ולהרוויח הרבה.
נא לפנות החל מיום א' לתרבות הדיור,
רח' הנביאים 20 חיפה קומה ב'. טל. 04־669920

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

המרכז הטכנולוגי
למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך בקליטת כח אדם מעולה שיצטרף לצוות צעיר ודינמי המפתח ומייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר
פרטים במודעות דרושים

להנדסת המוצר דרוש:
מנהל מחלקת בדיקות סופיות
משרה 2102
TEST MANAGER
שיעמוד בראש קבוצה האחראית לנושאים הבאים:
- פיתוח תכנה לבדיקת מעגלים משולבים על מבדקי VLSI ממוחשבים.
- קשר עם לקוחות בשלבי הגדרת מוצרים ואיפיונים.

על המועמד להיות:
- **מהנדס מחשבים או אלקטרוניקה**
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות בפתוח תכנה, תכנון לוגי או בדיקות סופיות.
- בעל כושר ארגון ויוזמה

להנדסת המפעל דרוש:
מהנדס חשמל מפעלי
משרה 2202
תאור התפקיד:
- תכנון ואחזקה של מערכת חשמל תעשייתית הכוללת: מתח גבוה, מתח נמוך ופקוד ובקרה.

כישורים נדרשים:
- תואר ראשון בהנדסת חשמל.
- נסיון רלוונטי של 5 שנים.

לתחזוקת קו היצור דרושים
טכנאי אלקטרוניקה / מכשור ובקרה
משרה: 5102
תאור התפקיד
- אחזקת ציוד יצור מתוחכם הכולל מערכות מבוקרות מחשב, אלקטרואופטיקה ומכשור עדין.
- במסגרת העבודה עשוי העובד להשתלם בחו"ל.

כישורים נדרשים:
- בוגרי בי"ס להנדסאים/טכנאי אלקטרוניקה / מכשור ובקרה.
- נסיון במערכות מבוקרות מחשב, אלקטרואופטיקה, גזים ואקום — יתרון.

לביקורת איכות ואמינות דרוש:
מפעיל מיקרוסקופ אלקטרוני סורק (SEM)
משרה: 7802
תאור התפקיד:
- ביצוע תצפיות במיקרוסקופ אלקטרוני סורק.
- פיתוח שיטות להכנת דגמים, מדידות ואנליזה במיקרוסקופיה אלקטרונית.
- מעורבות בחקר כשלונות של מעגלים משולבים

כישורים נדרשים:
- נסיון קודם בהפעלת מכשור אלקטרוני
- רקע באלקטרוניקה

להנדסת תהליכי הייצור דרושים:
פיסיקאים / כימאים / מהנדסי כימיה וחומרים
משרה: 6102
לתפקיד מהנדסי תהליך
תאור התפקיד:
- פתוח של תהליכי יצור מתקדמים בטכנולוגיה של M²CMOS.
- פקוח על תהליכי יצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.

כישורים נדרשים:
- תואר ראשון/שני באחד מהתחומים הבאים: פיסיקה, כימיה, הנדסה כימית, הנדסת חומרים.
- יכולת ניתוח ויכולת טכנית גבוהה
- נכונות ללמוד תחומים חדשים.
- יוזמה פתיחות ונכונות לעבודה מאומצת.

למחלקת יצור המעגלים המשולבים דרושים:
מפעילי ציוד יצור מתוחכם
משרה: 8002
תאור התפקיד:
- הפעלת ציוד יצור וציוד מדידה מתוחכם.
- איסוף נתוני יצור במערכת ממוחשבת.

כישורים נדרשים:
- נשים וגברים בוגרי 12 שנות לימוד.
- "ראש פתוח", יכולת למידה וקליטה טובה
- ידיעת אנגלית בסיסית יתרון

לבדיקת המוצר דרוש:
טכנאי למחלקת מדידות
משרה: 7902
תאור התפקיד:
- הרכבה, תיקון ותחזוקת אבזרי מדידה של מעגלים משולבים המיוצרים במפעלנו, חיווט לוחות מדידה, ותיקון PROBE CARDS.
- אחריות על שמירת הציוד ותחזוקה במחלקת בדיקות.
- ביצוע מדידות של מעגלים משולבים

כישורים נדרשים:
- טכנאי/ת אלקטרוניקה או חווט/ת
- נסיון של שנה בחיווט / הרכבת מכשירים אלקטרוניים.
- אחריות וסדר כתכונות בולטות

לבקורת איכות ואמינות דרוש:
טכנאי בקרת איכות
משרה: 7902
תאור התפקיד:
- בקורת איכות בתהליך היצור
- תצפיות אופטיות ומדידות.
- מעקב אחר פעילות היצור על פי נהלי החברה.

כישורים נדרשים:
- נסיון של שנתיים לפחות בתחום בקרת האיכות
- קריאה וכתיבה באנגלית.
- יכולת לעבודה עצמית והשגחה מינימלית.

למזכירות המפעל דרושה:
מזכירה
משרה: 3102
תאור התפקיד:
- מתן שרותי משרד למנהלים ולמחלקות במפעל
- קשרי עבודה עם חברת האם בארה"ב.
- הפעלת ציוד תקשורת משרדי, טלקס, דואר אלקטרוני ופקסימיליה.

כישורים נדרשים:
- שליטה באנגלית ברמה של שפת אם.
- שליטה טובה בעברית.
- הדפסה עברית ואנגלית ברמה מעולה
- נסיון של שנתיים לפחות בעבודות מזכירות — יתרון.
- אפשרות למשרה חלקית או מלאה.

תנאים ומשכורת
למתאימים באמת

אם ברצונך להצטרף לצוות העוסק בטכנולוגית העתיד - מקומך איתנו.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור (אי.סי) בע"מ, ת.ד. 619 מגדל העמק 10556, עבור מחלקת כח אדם ולציין מספר המשרה.

למפעל בענף המזון
דרושים
1) מנהל ייצור
עם נסיון בענף המזון
2) קונדיטור ראשי
3) קונדיטורים
נא לפנות בכתב־יד
לת"ד 18211 ירושלים
סודיות מובטחת

למרכז שיקום לעיוורים בהרצליה
דרוש
מדריך תעסוקתי לעיוורים
בעל רקע טכני, ידע מוכח במכבשים אקסצנטריים פניאומטיים ומכשור מכני מגוון. בעל רישיון נהיגה לרכב מסחרי, המוכן להשקיע גם בשעות נוספות.
לפרטים טלפונים: 052־84369, 052־86111

למפעל גדול באיזור מגדל העמק
דרוש
חשמלאי תעשייה
★ *גיל עד 30.*
★ *תעודת חשמלאי מוסמך.*
★ *תנאים טובים / שכר גבוה למתאים*
לפנות למנהל כח אדם
ת.ד. 1278 קרית טבעון

לפרוייקט תקשורתי מיוחד לאזור השרון
דרושים
מקדמי מכירות מעולים
בעלי רכב
עדיפות לבעלי נסיון
ולתושבי השרון
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד
לת.ד. 316 כ"ס טל. 052־450857
(בין השעות 8.00–9.00)

לתיא תמרוקי ישראל בע"מ
דרושה
פקידת קבלה
להפעלת מרכזיה ועבודה פקידותית כולל הדפסות
מקום העבודה:
אזור התעשייה רעננה להתקשר 052־21153

למפעל מזון דרוש/ה
פקיד/ה מחסנאי/ת
למחסן משלוחים ותוצרת גמורה
הכישורים הדרושים:
★ ידע בהכנת מסמכים למשלוחים
★ כתיבה בשפה לטינית
★ ידע בהגשת חומר למחשב והפקת תעודות משלוח
בפרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 2366 אשדוד
לידי עליאת. המתאימים למשרה ייענו תוך שבועיים

לחברה מסחרית בהרצליה פיתוח
דרושה
מזכירה למנהלת השיווק
הדפסה עברית על מעבד תמלילים
ידיעת הדפסה באנגלית רצויה
5 ימים בשבוע 8.00־17.00
לפנות החל מיום א'
טל: 052־552515

סגון אדם
יועצים לכח־אדם
לחברה בעלת מוצר ייחודי בלעדי
דרוש
איש מכירות מעולה
התפקיד: מכירה לפרטיים ומוסדות
תנאים טובים ועמלות גבוהות
מועמדים בעלי רכב מגוש דן
יפנו בכתב בפירוט קורות חיים
למכון אדם רח' פינסקר 12 ת"א 63421
- סודיות מובטחת -

לשטוב תעשיות בירה בע"מ חולון
דרושים
לבורנטים
בוגרי בתי ספר מקצועיים, רצוי במגמת לבורנטים תעשייתיים, לעבודה בביקורת טיב ובמעבדה. **
עובד לחדר סירופ
בוגר 10 שנות לימוד. **
מנהלי עבודה
רצוי בוגרי קורס מנהלי עבודה, לניהול קוי יצור. **
מלגזן
בעל רישיון נהיגה וניסיון בעבודת מלגזות רצוי בתעשייה.
מחלקים
בעלי רישיון נהיגה למשאית.
** הכשרה וניסיון במקום
מועמדים מתאימים תושבי גוש דן יפנו טלפונית למחלקת כח אדם טל 03־800131
- תנאים טובים למועמדים -

מכון בר
רופאים
1. ליום יומיים בשעות הבוקר
2. רופאים + רכב + א.ק.ג. נייד
לבדיקות בשטח בבאר־שבע והסביבה
לפרטים: 057־79752 (בערב)

למוסד ציבורי
דרוש:
איש אחזקה
אחראי על בנין בן 5 קומות
בת"א למשרה מלאה וקבועה
הכישורים הדרושים:
1. גיל עד 45 בעל רשיון נהיגה מעל שנה
2. התמצאות באינסטלציה חשמל
3. התמצאות באינסטלציה סניטרית
4. התמצאות בכל התיקונים האחרים הדרושים בבנין
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים, הכשרה מקצועית והמלצות לת.ד. 2209 ת"א מיקוד 61021

דרושים סוכנים
להפצת מכשירי אלקטרוניקה
לפנות "אגם"
03־611994,
04־446020, 04־338365

דרושים לדר"ש מתכות
מסגרים
רתכי CO2
טכנאי מכונות
במפעל 03־9640569
בבית 03־9640465

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה התשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור למעביד לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או הורות. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
המעבידים עצמיים לענוש על־פי החוק.

הבוטה הארצי

הארץ חדשות

מדריך הארץ

יום שישי
תורנות רופאים

תורנות בתי־חולים

תורנות בתי־מרקחת

דלת פתוחה

יום שבת
תורנות רופאים

מרכזי מידע — אגד
02-528231-2 03-432777 04-549121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	כניסה	יציאה
ירושלים	4.41	5.55
תל אביב	4.59	5.57
חיפה	4.50	5.55
באר־שבע	4.57	5.56

למפעל טקסטיל גדול בירושלים
דרושה
תופרת מקצועית
בעלת הבנה בתהליכי תפירה של מוצרים שונים, לתפקיד בעל אחריות 5 ימים בשבוע
02-716914 למנהל כח־אדם

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למוסד ילדים "אהבה"
בקרית ביאליק
דרושה:
עובדת מטבח
5/8 משרה
בפרטים 04-740296
או לפנות במקום

רופאים **מגן דוד**
בירושלים ובחיפה
1. כללי/משפחה לחצי משרה
2. רופאים + רכב + א.ק.ג נייד לבדיקות בשטח
לפרטים: בירושלים 02-669513
בחיפה 04-242335

למוסד ציבורי גדול בת"א דרושה
מזכירה מנוסה
ללשכת המנהל
לשעות אחה"צ והערב
הכרחית ידיעת כתבנות ואנגלית ברמה טובה.
נא לפנות בצרוף קורות חיים ושמות ממליצים לת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 421

דרוש/ה
רכז/ת השתלמויות:
• בניית תכנית השתלמות • ייעוץ ארגוני לארגוני נשים • ולארגונים יהודים־ערבים • נסיון בעבודה קהילתית ובעשה פסיכוסית
קורות חיים לשלוח לשתי"ל, ת"ד 4166 י-ם 91041

ל"דפנה ויסמן את לביא" בע"מ
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת היצוא
ידע בהדפסת עברית ואנגלית
עדיפות לבעל/ת נסיון
טל' 514251/2

טרומאסבסט
חברה להרכבת
מבנים טרומיים בע"מ
למפעלנו בעכו
דרוש/ה
מתכנן/ת בכיר/ה
לחדר תכנון
* הנדסאי/ת בניין / אדריכל/ית
* נסיון 3 שנים לפחות בתכנון
* נכונות לעבודה מאומצת וממושכת
5 ימי עבודה בשבוע, תנאים טובים למועמד/ת המתאים/ה
בדבר פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 2038 עכו או לטלי 911615/6/7 מיום א'

דרושים
הילטון ירושלים
למסעדות המפורסמות של המלון
דרושים
★ מלצרים מקצועיים
★ מלצריות נאות
נא לפנות למר' כח־אדם 02-536151

בה"ס המקיף עמל שהובר בית־שמש
דרושים/ות
★ מורה לספרות לכיתות י"ב
(עד סוף שנה"ל)
★ מורה לתנ"ך (לבנות)
במשרה חלקית
★ מורה לאנגלית משרה חלקית
פרטים וקביעת ראיון בטל' 02-911371, 02-911635

לחברה מסחרית בת"א
דרושים:
1) מחסנאי
2) צבעי רכב
לאחר שירות צבאי
טל: 03-377074

להפעלת מערכת מחשב
בבית דפוס סדר צילום
דרוש/ה
עובד/ת שלמד/ה מחשבים
אפשרות השתלמות במקום
לפנות לטלי 04-667718, חיפה

דרושים
מקדמי מכירות
ומנהלי פרויקטים פרסומיים
הכישורים הדרושים:
נסיון במכירות בענף הפרסום / רכש מודעות
הופעה נאה יוזמה כושר ביטוי השכלה תיכונית מוטיבציה גבוהה חריצות.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לקביעת ראיון טלפון: 03-244381 בימים א'-ה

לחברת בניה גדולה דרושה
מזכירה
למנהל הכספים
★ בוגרת תיכון
★ ידע בהדפסה + ניהול משרד
★ לאחר שרות צבאי
★ תושבת אשדוד
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מלאים עם נסיון קודם לת.ד. 153 אשדוד 77101 עבור "מזכירה"
- סודיות מובטחת -

לנגריה גדולה באיזור חיפה
דרוש:
הנדסאי ייצור/בנין
בעל ידע בהכנת מכרזים,
כתבי כמויות, הבדיקות והמחירות
הכישורים הדרושים:
נסיון בענף העץ, ובתפקיד דומה הכרחי
תנאים טובים למועמד המתאים
בדבר פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 68 חיפה

למרכז קהילתי בבר
דרושה
סגנ/ית מנהל
במשרה מלאה
הדרישות: ★ הנהגה ופיקוח על צוות עובדים ★ אחריות על מערכת חוגים ופעילות תרבותית
לפרטים: ימים א'—ה' בשעות 16.00—20.00 טל' 02-722687

לחברת אחים תותי בע"מ
דרושים/ות
עובדי/ות נקיון יהודים
לפנות טל' 02-822234

למשרד עו"ד
העוסק בתחום המשפט המסחרי
דרוש/ה
עורך/ת דין
מנוסה
5 ימי עבודה בשבוע
טל: 255847, 258993, 259884
- סודיות מובטחת -

דרושה
מזכירה
למשרה מלאה — כולל יום ו'
ידיעת עברית אנגלית על בוריין
כולל הדפסה — חובה
עד גיל 40
להתקשר למשה ביום ב'
טל' 04-537362, 537658

פתרון אסדוק
SYSTEMS LTD.
* מנתח מערכות / מתכנן
* מתכנתי REAL TIME
כישורים:
• תחקיר בסחוני תקף — הכרחי.
• שנתיים נסיון
• מתכנת DBASE III מנוסה
פניות יתקבלו בכתב בלבד ת.ד. 3837 חיפה 31073

למוסד ציבורי מרכזי
דרוש/ה
שליח/ה למקסיקו
2/87
• השכלה אקדמאית מתאימה ונסיון רב בתחום הארגוני, בעריכת מגביות ובעבודה ציבורית.
• ידיעת השפות עברית וספרדית על־בוריין; רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות אנגלית ואידיש וכושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל.
• ידיעה יסודית בהיסטוריה, במסורת ובתרבות של עם ישראל והכרת יהדות מקסיקו.
• כושר ונסיון בקיום בית פתוח ומגע נאות עם אנשים.
• מועד משוער של תחילת שליחות אוגוסט ספטמבר 1987.
• הצעות של מועמדים/ות אשר לא שהו בישראל ארבע שנים ברציפות לפני מועד הודעה זו לא תובאנה לדיון.
• רק מועמדים/ות מתאימים/ות הממלאים/ות אחר כל הדרישות הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב, בצירוף פירוט תולדות חיים, השכלה ונסיון אל ת"ד 7093 ירושלים, לא יאוחר מיום 18 בפברואר 1987.
נא לציין על־גבי המעטפה את מספר המכרז.

רשת צרכנים ארצית
Medicard
מדיקארד
דרושים
א. אנשי מכירות לגוש־דן, חיפה ובאר שבע.
ב. דיילות מכירה לגוש־דן
* משכורת בסיס + עמלות גבוהות * אין צורך בנסיון קודם
לקביעת ראיון נא להתקשר
03-242980, 03-229164

ים של כסף!
לנציגי מכירות בפרסום, לפרויקטים בלעדיים
Direct
טל. 653613-4-5

בורדו
Bordeaux
למפעלנו בירושלים
דרושים
1. תופרות
שעות עבודה 8.00 — 15.00
2. מנהל/ת מתפרה
שעות עבודה 7.30 — 16.30
5 ימים בשבוע תנאים טובים
להתקשר טל' 02-534283-4

לביה"ס התיכון האזורי
במעלה אפרים
דרוש/ה
מורה למתמטיקה
בהיקף של חצי משרה. העבודה מיידית
אפשר גם לסטודנטים.
למועמד/ת המתאים/ה תנאים טובים ואפשריות לעבודה קבועה
נא לפנות לטלפון: 02-941949
בבית 02-941443

משרד הבריאות
המרכז הרפואי
ע"ש שיבא תל־השומר
דרושות אחיות מוסמכות
ליחידה ההמטולוגית
במשרה חלקית או מלאה, בכל המשמרות.
למתאימות אפשרות דיור.
לקבלת פרטים נא לפנות
למזכירות מינהל שרותי הסיעוד:
טל: 03-349807, 03-5311264, 03-5311408

בטחונית
אצלנו העבודה לא פקניק אבל... אצלנו יש לך אפשרויות קידום מהיר ושכר גבוה מאוד
לסניפנו דרושים:
מקדמי מכירות - הכשרה תינתן למתאימים.
פקידת מכירות - עבודה בשעות לא שגרתיות.
אשקלון - בית הדר 15 (אולמי הדר) 051-23224 • אשדוד - מרכז מסחרי ד' בניין העיריה ח' 105, 055-56902 • באר שבע - הפלמ"ח 83 קומה ב' חדר 4, 057-70764

המשכים מעמוד 1

בריה"מ: בחודשים הקרובים נבדוק שוב אלפי בקשות של יהודים לצאת

"בחודש ינואר הוצאנו 500 אשרות יציאה" • בישראל ידוע כי הוענקו רק 98 אשרות • אידה נודל סיפרה בטלפון: לפי שעה לא חל שום שינוי; הבטיחו לי תשובה "תוך שבוע עד שנה"

מוסקווה (עי"ת). בקשות שהגישו אלפי יהודים בבריה"מ לקבלת אשרות יציאה נבדקות מחדש ויוחלט עליהן במהלך החודשים הקרובים — אמר אתמול דובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב.

גראסימוב אמר לכתב רויטר כי בחודש ינואר הוצאו 500 אשרות יציאה בהתאם למדיניות הגירה מתוקנת הכלולה בחוק חדש שנכנס לתוקף באחד בינואר. החוק הזה נוגע בעיקר ליהודי בריה"מ המבקשים להגר ואשר יש להם ידידים קרובים בחו"ל.

"כמה אלפי בקשות נבדקות מחדש", אמר גראסימוב. "אני חושב כי העבודה הזאת תסתיים תוך מספר חודשים".

רק 943 יהודים קיבלו רשות לצאת מבריה"מ ב־1986 לעומת שיא של 51,330 ב־1979.

98 ולא 500 אשרות

גדעון אלון, מסר "הארץ", מוסר כי ביגונה לדבריו של מזכיר ועדת החוץ של הסובייט העליון שבינואר ניתנו אשרות יציאה ל־500 יהודים, רק 98 יהודים קיבלו בינואר היתרי יציאה והיו 14 מהם עלו לישראל. עם זאת מציינים גורמי עליה בירושלים, כי בחמשת הימים הראשונים של חודש פברואר חל גידול מה במספר היוצאים.

בני משפחתה של אסירת ציון אידה נודל דוד אמש את הדוחות ממוסקווה לפיהם הובטח לה, כי תוך חודש ימים תקבל היתר יציאה. אחייניה יעקב פרידמן סיפר אמש כי בשיחה טלפונית שקיימה אמש עם אידה נודל, היא סיפרה לה שלפי שעה חל שום שנוי ביחס אליה וכי ביחומתה היא הגישה בקשה חדשה לקבלת היתר יציאה, בעקבות הנהגת תקנות ההגירה החדשות וכי משרדי ההגירה הבטיחו לה כי תקבל תשובה "תוך שבוע עד שנה".

"קנדי" באה היום לחיפה

מאת צרית בתנא
סופרית "הארץ"

נושאת המטוסים "קנדי" ועליה 5500 איש, ובן משחתת הנושאת המטוסים "ניימרד" עליה 6500 איש מגיעות הבוקר לנמל חיפה. על כך מסרה נציגת הצי השישי בחיפה גילה גרזון. לגבי יתר אוניות הצי השישי האמורות להגיע החודש לנמל חיפה, ביניהן נושאת המטוסים "נימיץ" והמשחתת "פיוג'ט סאונד" ו"ריצ'רד בירד" עדיין לא ידוע אם תגענה.

צה"ל הרג 2 מחבלים ליד תיבנית

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

שני מחבלים נהרגו אתמול בדרום לבנון חיילי צה"ל זיהו את המחבלים סמוך לכפר תיבנית בגבול אזור הביטחון בגזרה המזרחית. חיילי צה"ל פתחו באש לעבר המחבלים שניסו להימלט. שני המחבלים נהרגו. לכוחותינו אין נפגעים. בשטח נמצאו רובי קלצ'ניקוב, אפוד קרב ואמצעי לחימה נוספים. עדיין לא ברור מה היתה מטרת המחבלים. יתכן כי ביקשו לחדור לתוך אזור הביטחון למטרות פיגוע אך לא מן הנמנע כי מטרתם היתה לאסוף מידע מודיעיני על המתרחש בתוך אזור הביטחון.

אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, סייר אתמול בדרום לבנון והצטרף אל הכוחות שפועלו באזור התקריות. אלוף פיקוד הצפון שיבח את החיילים שזיהו ופגעו במחבלים.

נוביק יגיע לארה"ב זמן קצר לפני בקורו של שמיר

מקורות בוואשינגטון מעריכים כי פרס מבקש להעביר לממשל מסר משלו שאולי "לא יבוטא כהלכה על ידי ראש הממשלה"

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ שמעון פרס משגר את עוזרו נמרוד נוביק לארה"ב זמן קצר לפני ביקורו של ראש הממשלה יצחק שמיר. נוביק מגיע לכאן למה שהוגדר כ"מסע הרצאות" אך לדברי מקורות הוא יפגש גם עם פקידי ממשל ועם גורמים בקונגרס. מקורות בוואשינגטון הביעו תמיהה על "תאום הזמנים" זה ולדעתם נובעת שליחותו של נוביק ברצונו של פרס להעביר לממשל מסר משלו שאולי "לא יבוטא כהלכה על ידי ראש הממשלה".

שמיר יתחיל את ביקורו בוואשינגטון ב־17 לפברואר, כאשר ב־18 בו יפגש עם הנשיא רייגן לארוחת צהריים רשמית. שמיר יפגש גם עם סגן הנשיא ג'ורג' בוש, עם שר החוץ שולץ עם חברי קונגרס וסנטורים. פגישות נפרדות אורגנו לשמיר עם מועמדים מיועדים לבחירות לנשיאות בקרב באירי המפלגה הדמוקרטית ובכלל הנראה גם עם המועמד הרפובליקאי רוברט דול.

בחודש מארס צפוי ביקורו של המלך חוסיין בארה"ב. כשבסמוך לביקור זה מצפים לביקורו של הנשיא מובארק ושל שר הבטחון יצחק רבין.

מיכאל שירמן שוחרר מ"הדסה" בעקבות השתלת מח־עצמות

(עטמ"א). מיכאל שירמן, אשר מאבקו נגד סרטן הדם עלה לכותרות ראשיות ברחבי העולם, שוחרר מן המרכז הרפואי האוניברסיטאי של "הדסה" בירושלים, לאחר שקיבל שם השתלת מח עצמות.

תיגרות בישיבת הליברלים

פיצוץ מטוס מעל תל־אביב

שפירא: סיוע למוסדות

(סוף מעמוד 1)

בוועדת הכספים של הכנסת.

صكنا من الاهل

בג"ץ ביטל פה אחד פסילת "אפרים חוזר לצבא"

"ספק אם צריך צנזורה כאשר קשה לוודא פגיעת מחזה בשלום הציבור"

קובעים השופטים מלץ ונתניהו ומוסיפים: "מחזה קלוקל, אך אין לפוסלו" ★ השופט ברק: "הנימוק של 'סילוף המציאות' פסול, שכן אין למועצה כלים לבדוק זאת ★ בחברה דמוקרטית לא די בחשש מפני תסיסה והתססה, כדי לפגוע בחופש הביטוי"

מאת מיכאל הנדלזלץ

בית־המשפט העליון בשבתו כבית־המשפט הגבוה לצדק ביטל פה אחד את החלטת המועצה לביקורת סרטים ומחזות לא לתת היתר למחזה "אפרים חוזר לצבא" מאת יצחק לאור. בג"ץ, בהרכב השופטים אהרן ברק, שושנה נתניהו ויעקב מלץ, קבע כי המועצה לא נתנה את המשקל הראוי לעקרון חופש הביטוי, ועל כן נתנה משקל בלתי ראוי לחומרת הפגיעה.

על דעת שלושת השופטים, שהדגישו את הסתייגותם מקורבו של המחזה, אין מתקיים כאן מבחן "ודאות קרובה" של פגיעה בסדר הציבורי בשל הצגת המחזה ומסקנתה של המועצה בעניין זה אינה מבוססת. זו הפעם הראשונה שבג"ץ מבטל את החלטתה של המועצה בעניין אי מתן היתר למחזה.

המחזה הוגש לעיון המועצה באוגוסט 1985, המועצה החליטה לא לתת היתר להצגתו, בשל אופיו המסלף, המסית והמשגע, והרגישה שהמחזה, שגיבורו הוא מושל צבאי ביו"ש, החוקר מקרה של הריגת מפגין ערבי, עשוי לעודד פעילות אנטי־ממשלתית ופגיעה קשה ברגשות הציבור, בשל ההשוואה בין הכיבוש בשטחים למשטר הנאצי. ישיבות בג"ץ התקיימו ביוני, כשהמועצה מיוצגת על ידי עו"ד פרטי, צבי טרלו, אחרי שהיועץ המשפטי לממשלה דאז, יצחק זמיר, סרב לייצגה, בטענה שהעתירה מבוססת במידה רבה על הנחייתו שלו. החלטת בג"ץ מחייבת את המשיבה בהוצאות בסך 2000 ש"ח, לרבות שכר טרחת עורך דין.

תיאטרון חיפה, שעמד להציג את המחזה, הופיע בבג"ץ זה כמשיבה מס' 2, לאחר שבמועצת עיריית חיפה טענו, שאל לו להגיש עתירה נגד המועצה.

מנכ"ל התיאטרון, נועם סמל, הביע סיפוק מההחלטה ואמר כי הוא מתכוון להעלות את המחזה בסוף העונה הנוכחית או בראשית העונה הבאה, כלומר, כשנתיים אחרי מועד הצגתו המתוכנן. המחזאי, יצחק לאור, אמר שהוא "שמח על החלטת השופטים כשומרי החוק, לא כמבקרי תיאטרון". לדבריו, הנצחון הוא של הפרקליט שייצג אותו, עו"ד דב חניז. יו"ר המועצה, יהושע יוסטמן, אמר כי הוא מעיין בהחלטה וכאשר ילמד אותה, יגיב.

השופט ברק

השופט אהרן ברק, שכתב את עיקר ההחלטה, סקר את המסגרת הנורמטיבית של פעולת המועצה ואת שיקוליה, וקבע כי במקרה זה מתנגשים חזיתית ערך חופש הביטוי, שהוא מערכי היסוד של משטרנו, עם שמירת הסדר הציבורי, שהיא מעקרונות היסוד של משטרנו. תוך עיון בחוק על רקע ערכי היסוד של השיטה המשפטית בישראל, ולאחר שבדק את רכיבי הוכלות הפסילה של המועצה, קבע ברק שהנימוק של "סילוף המציאות" פסול בעיניו, שכן "למועצה אין כלים לבחינת המציאות". באשר להשפעה המתסיסה, סבור ברק שאין כל הוכחה לוודאות קרובה להסתה והתססה. בעניין זה אומר ברק כי "רק במקרים יוצאי דופן ניתן לבסס ממצא כי הצגתו של מחזה תיאטרון — המיועד מטבע הדברים לקהל מצומצם ולעתים נבחר, הבא מיוזמתו שלו לחזות במחזה — יגרור אחריו ודאות קרובה של פגיעה בסדר הציבורי. לרוב אין לבסס יותר מאשר חשש גרידא. . . בחברה דמוקרטית לא די בחשש כזה, כדי לפגוע בחופש הביטוי".

באשר להשוואה של חיילי צה"ל לנאצים סבור ברק (שכתב בהחלטה על עצמו "ילד הייתי בשואה"), ש"עם כל הרגישות לזכרונות השואה, אין אני יכול לאמר כי מועצה סבירה רשאית לקבוע כי קטע יחיד זה מגע פגיעה קשה וחמורה שאף משטר דמוקרטי אינו צריך לשאתה". ברק מדגיש כי גישתו מבוססת על חופש הביטוי של המחזאי ולא על ערכו האמנותי של המחזה. השופטים נתניהו ומלץ מקבלים במלואן את ההגדרות החריפות של המועצה למחזה ("מעורה מגונה של ארוטיקה, פוליטיקה וסטיות מכל סוג"), אך שניהם בדיעה כי בנימוקי המועצה לפסילה אין די כדי להצדיק פסילת המחזה על פי המבחנים של ודאות קרובה לפגיעה בסדר הציבורי. מלץ הביע תמיהה ושאלים בפסקי הדין שלהם אם יש טעם בקיומה של הצנזורה, נוכח אי היכולת לפסול מחזה זה, "בשל המבחן הנוקשה של ודאות קרובה".

בעקבות מידע חדש

דרישה לוועדת חקירה נוספת לאיתור ילדי תימן האבודים

בחיפה התגלו מאה קברים ללא מצבות ורישום

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

יושב ראש הוועדה הציבורית למען הקמת ועדת חקירה לאיתור ילדי תימן האבודים, יגאל יוסף, תובע שוב הקמת ועדת חקירה. זאת בעקבות מידע חדש לפיו התגלו בחיפה מאה קברים ללא מצבות ורישום. אחת הסברות שהועלו היתה, שמדובר בילדים שנפטרו בשנות החמישים במחנה העולים שער העליה באזור חיפה.

יגאל יוסף, המשמש גם כראש מועצת ראש העין, פנה אתמול בדרישה מחודשת זו להקמת ועדת חקירה לראש הממשלה, לממלא מקומו, לשר המשטרה, ליועץ המשפטי לממשלה ועוד.

נפסל רשיון של קצין שגרם תאונה בנגמ"ש

בה ניספה מפקד הנגמ"ש ו־6 חיילים נפצעו

(ע). קצין, שהתנדב לנהוג בנגמ"ש בדרום לבנון וגרם לבסוף לתאונה, שבה ניספה מפקד הנגמ"ש ו־6 חיילים נפצעו — נדון אתמול בבית הדין הצבאי המחוזי־צפון לחודשיים מאסר על תנאי. כן נפסל למשך שלוש שנים מלהחזיק רשיון נהיגה צבאי, ורשיונו האזרחי נפסל למשך שנה.

הקצין, בדרגת סגן, הובא לדין לפני אלוף משנה גילי פלד. התביעה ייחסה לקצין אשמה של גרימת מוות ברשלנות. בית הדין ציין בגזר הדין, כי הנאשם מצטייר כקצין בעל אישיות ללא דופי, שהתאונה הקטלנית מלווה אותו מאז האסון. יחד עם זאת ציין בית הדין, כי הנאשם ניחן בכל תכונות האופי ממנו קורצו מפקדים המסוגלים בד בבד, עקיבים, מידת יושרם ונכונתם להתנדב לכל משימה ולהיות מופת לרבים.

נהיגתו של הנאשם עד התאונה הצטיינה בזהירות, וסטיית הנגמ"ש והתאונה אירעו כתוצאה מפעולת ידי בשטח. בית הדין החליט נוכח כל אלה באופן יוצא מן הכלל לסטות ממדיניות הענישה הנהוגה כיום בצה"ל, ולהימנע מהטלת עונש מאסר בפועל על הקצין.

נעצרו שני חשודים בניהול תחנות טלוויזיה פיראטיות

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" בבת־ים

תושב בת־ים (32) ותושב חולון (23) נעצרו על ידי המשטרה, כחשודים בניהול שלא כחוק של תחנות טלוויזיה בכבלים בשתי הערים. אין קשר בין שני המקרים.

ערכה את העמוד: שרה אושפיז

ראש עליית הנוער: נעביר כספי סיוע מדתיים ל"מקווה ישראל"

אם יסיר האגף לחינוך דתי את פיקוחו מבית הספר החקלאי "מקווה ישראל" ולא יפנה אליו תלמידים דתיים ★ הרקע לסכסוך: תביעת משרד החינוך לאשר מגורי רב במוסד ★ ראש עליית הנוער: זהו המוסד היחיד בארץ לתלמידים חילוניים ודתיים, אך אינו מוסד דתי ויש סכנה לשינוי הסטטוס קוו

מאת נילי מנדלר, סופרת "הארץ" לענייני חינוך

ראש עליית הנוער, אורי גורדון, הזהיר אתמול, כי יקצץ בכספים שהוא מעביר לכפרי נוער דתיים ויתן אותם לבית־הספר החקלאי "מקווה ישראל". זאת, אם לא יחזור בו מנהל האגף לחינוך ממלכתי־דתי במשרד החינוך, יעקב הדני, מאיומו, כי לא ישלח ילדים דתיים למוסד, שהוא היחיד בארץ בו לומדים יחד דתיים וחילונים. הדני מאיים גם להסיר את פיקוח האגף מהחלק הדתי של בית־הספר.

בין עליית הנוער ובין האגף לחינוך ממלכתי־דתי מתנהל זה שלושה חודשים מאבק חריף על רקע תביעת מנהל האגף לאשר מגורי רב ב"מקווה ישראל". העילה לתביעה היא "שהילדים הדתיים המתחנכים במוסד זקוקים לרועה רוחני".

"מקווה ישראל אינו מוסד דתי", אמר גורדון, "שידורי רדיו נשמעים בו בשבת ויש בריכת שחיה פתוחה. אם רב יגור במקום, ישפיע הדבר על החיים בבית־הספר וישנה את הסטטוס קוו. אם לא ישלחו לשם ילדים דתיים, אני אוריד תקציב של מאה ילדים ואעביר אותו למקווה ישראל. אני לא אתן למוסד הזה ליפול".

ב"מקווה ישראל" לומדים כ־450 תלמידים. למעלה מ־250 תלמידים הם דתיים, ומתוכם כמאה עולי אתיופיה.

יועץ שר החינוך, ד"ר רב גולדברגר, אמר בתגובה, כי עמדת המשרד היא שהרב אינו מוכרח לגור בתוך המוסד, אלא בקרבת מקום אליו.

פרקליט בלאס דורש זיכוי: התביעה לא הוכיחה האשמה

"אם הוכחה מרמה מצד הנאשם היא נגד בנק דיסקונט ולא נגד "אשת כספים"

מאת צבי הראל, סופר "הארץ" בבית־המשפט

סניגורו של דוד בלאס, עו"ד ד"ר יעקב ויינרוט, טען אתמול, כי אין על הנאשם להשיב על האשמה ולכן יש לזכותו. לדבריו, לא הוכיחה התביעה ולוא גם לכאורה את האשמה נגד הנאשם.

לטיעוניו של ויינרוט הצטרף אתמול עו"ד גיורא ארדה, המייצג את צבי אהרוני, שביקש לזכות גם את לקוחו. שני הנאשמים מואשמים בהוצאת 29 מיליון דולר מחברת "אשת כספים" של התנועות הקבוציות. התובעת, עו"ד פנינה דבורין, תשיב לטענות הסניגורים ביום שלישי הקרוב, ורק אחר־כך תחליט השופטת שושנה ברמן בעניין.

ויינרוט השמיע אתמול את טיעוניו לאחר שהתביעה סיימה השבוע להציג את ראיותיה. בין היתר טען, כי אם יש לתק"ם, שנפגעה יותר מאחרים, טענות, הן נגד בנק דיסקונט. הסניגור אמר, כי אפילו אלי כהן, מנכ"ל בנק דיסקונט, הגדיר את התנהגותם של שני פקידי הבנק המעורבים בפרשת תעודות הפיקדון כרשלנות פושעת. אם יש כאן מרמה מצד בלאס, אמר עו"ד ויינרוט, היא נגד הבנק ולא נגד "אשת כספים".

עוד הדגיש הסניגור כי מלכתחילה לא בטחה תק"ם בבלאס, שכן אחרת לא היה מערב את בנק דיסקונט כערב לביטחונות שנתן בלאס ל"אשת כספים" תמורת הלוואות שקיבל. העובדה כי הבנק הגיע לפשרה עם "אשת כספים", אמר הסניגור, מלמדת כי הבנק התרשל בתפקידו.

מזכיר בתיהמ"ש בדרום הושעה מתפקידו

מאת איתן רבין

מזכיר בתי המשפט בדרום, יצחק טאוב, החשוד בלקיחת שוחד מיני, הושעה מתפקידו. בשלב זה.

צוות החקירה בראשותו של סנ"ץ אמנון שלתיאל, ממשיך לאסוף ראיות נגד טאוב, ולשם כך אף בודקים את קשריו של באילת, לשם היה מגיע לעיתים קרובות.

3 ישישות נשדדו בת"א וברעננה

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

שלוש ישישות נשדדו השבוע בתל־אביב וברעננה

תושבת רעננה, קלרה רוזנברג, בת שישים נשדדה אתמול בביתה, לאחר ששודדים חדרו לביתה, כפתוה ונטלו עימם תכשיטים ששוויים כחמשת אלפים שקלים. מחקירה ראשונית עולה, כי השודדים ביקרו שלשום בבית המשפחה והתעניינו בקניית כבשים. כשהגיעו אתמול לבית, זיהתה אותם האשה ופתחה את הדלת.

(ע). ישישה בת 80 נשדדה אתמול לפנות בוקר בתל אביב סמוך לשעה 3 לפנות בוקר. בעת שישנה בביתה בקומת הקרקע בדרך לוד, ליד חלון פתוח. אלמוני הכניס את ידו דרך החלון ותלש שרשרת מעל צווארה.

ישישה בת 87 נשדדה שלשום סמוך לשעה 9 בערב בביתה בדרך הביטחון בתל־אביב.

כשנכנסה האשה לביתה, מצאה בו בחור צעיר וכובע גרב על פניו. הבחור תלש מצווארה שרשרת־זהב ונמלט.

11 שנה על שוד ישיש בן 98

רפאל מגבורה מרחוב הרכסים בתל־אביב, שפרץ ביחד עם שני חבריו, אריה אליאס וגבריאל שוב, אשתקד לדירתו של הישיש יעקב הניגסבלום, שעסק בעת האירוע בחלפנות כספים, נדון ל־11 שנות מאסר בפועל. השופט כינה את השודדים "חסרי לב ומצפון המסוגלים לבצע פשעים מתועבים בישישים חסרי מגן".

יוגש כתב אישום נגד חברי המשלחת לרומניה ביום א'

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" ברמלה

ביום ראשון יוגש כתב אישום נגד ארבעה מחברי משלחת השמאל שיצאה לרומניה לפני כשלושה חודשים. כתב האישום מאשים את יעל לוטן, ראובן קמינר, לטיף דורי ואליעזר ציילר בקשירת קשר לביצוע עוון ועבירה לפי סעיף ארבעים ואחת (ח) לפקודת מניעת הטרור.

התביעה תנוהל על ידי רב פקד רענן בן יוסף, ראש לשכת התביעות במרחב השפלה.

עדיין לא נקבע תאריך להקראת כתב האישום.

כזכור יצאו חברי המשלחת לפגישה עם אנשי אש"ף ברומניה.

עם שובם התלוננו הורים שכולים כנגד חברי המשלחת. אלו האחרונים נקראו לחקירה במשטרת מחוז המרכז, וביום ראשון יוגש כתב האישום נגד הארבעה, לרישום, בבית משפט השלום ברמלה.

תלמיד ישיבה המבוקש בקשר להצתות בתי ערבים הסגיר עצמו למשטרה

(ע). תלמיד ישיבת "שובו בנים", אריה וולפוביץ, המבוקש כבר חודשים בקשר להצתות, השלכת בקבוקי תבערה על בתי ערבים וגרימת נזק לרכוש של ערבים, הסגיר את עצמו אתמול למשטרת ירושלים.

המשטרה חושדת, כי במהלך האירועים שלאחר רצח תלמיד הישיבה אמרי, השליך וולפוביץ בקבוקי תבערה על בתים של ערבים בעיר העתיקה, הצית חנות במעלה חלדיה וגרם נזק לרכוש של ערבים.

וולפוביץ הסתתר מפני המשטרה במשך כחודשיים בירושלים ובבני ברק, ובית־המשפט גם הוציא צו מעצר נגדו. במהלך התקופה נעשו נסיונות תיווך שונים על ידי פרקליטו, עו"ד שולי דותן, להסגיר את החשוד, אך המשטרה לא הסכימה לתנאים. אתמול בבוקר הגיע וולפוביץ במפתיע למשרדה של הפרקליטה, וכיוון הגיעו השנים למטה משטרת ירושלים במגרש הרוסים. החשוד נעצר ונלקח מיד לחקירה. בכוונת המשטרה לבקש את הארכת מעצרו.

כתב עת"ם מציין, כי לפני שבועיים הסגיר עצמו צבי צוקר. גם הוא תלמיד ישיבת "שובו בנים", והוא שוחרר בערבות בצו בית־משפט כעבור מספר ימי חקירה.

חשוד שהתעלל בצעירה כדי להדיחה לזנות

(ע). חשוד בכליאת צעירה והתעללות בה, כדי להדיחה לזנות נעצר אתמול ל־7 ימים בפקודת בית־משפט השלום בתל־אביב.

החשוד הוא משה הרמן (21) מחולון. ב"כ משטרת חולון, רס"ל שמואל גרגיר, סיפר בבית המשפט, כי ביום ב' השבוע כלא החשוד בבית אחיו בחולון בחורה שאותה הכיר מקודם. הוא התעלל בה. לפי תלונתה, בכך שפצע אותה מאחורי אזנה בעזרת מכשיר חד. משך בשערותיה, הכה בגבה וכיבה סיגריות בוערות על ידיה. כן איים עליה בעזרת מקרוה ולא איפשר לה לצאת.

העילה למעשים אכזריים אלה: שתסכים לשכב עם שני גברים שיביא לה, תמורת כסף, כן דרש ממנה שתביא לו 4 בקבוקי אלכוהול. החוקר טען להלן, כי בדירת החשוד נמצאו כלי עישון לסמים מסוכנים ומכשירים שונים החשודים כגנובים.

החשוד טען, כי הוא מכיר את המתלוננת מגיל צעיר. "היא היתה בחורה טובה — סיפר — ואמרה שהיא רוצה להיגמל מהסמים שהיתה מכורה להם. יש לה קשרים בדרגים גבוהים, ואני הגעתי כדי לעזור לה".

עד 50% הנחה על דגמי סתיו־חורף יפים־יפים
חנות המפעל בקיבוץ צרעה (ליד בית שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה 7 ימים בשבוע 16.00-10.00 יום ו' 12.00-10.00
טל. 02-918237
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה
אופנה נשית מאוד
טעון
האופנה מקיבוץ צרעה

כל הקווים מובילים ל אמריקאר
הוספנו קווים חדשים:
03-5365069
5365057
5365034
בנוסף לקווי הטלפון הקיימים: 363641-2-3
RENAULT
אמריקאר מפעלי מוסכים בע"מ
משאיות ואוטובוסים
Mack
אותו שירות - ביתר קלות

מה מתבשל?
מזון ומטבח
קראו החודש ב- מזון ומטבח
כתב העת לענייני מזון, ארוח ותזונה.
עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העתונים.
המחיר: 2.50 ש"ח בלבד
קראו החודש: ★ כריכונים על מצע ירקות ופירות ★ חטוף ואכול — טכנולוגיה של חטיפים ★ קומקואט — תפוח זהב זעיר מסין ★ הארוחות ומה שבתוכן ★ ארה"ב — יעד שיווקי מועדף ★ כבישת בשר ★ רשימת תערוכות מקצועיות וירידים בנושאי מזון ★ "המוציא לחם", לחמניות ושאר דברי מאפה, ועוד ועוד.
הפצה ע"י: "נד — חברה להפצה".
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

רות ודון ויסברג
חובקים במזל טוב בת
ליטל
אחות ללירון
פרו ורבו
רבקה ויעקב נימרוד.
ברכה, ודוד ויסברג
א', בשבט, תשמ"ז 31 בינואר 1987

מטבחים
הדרי שינה, סלונים מזנונים, פ. אוכל
תכנון אדריכלי ועיצוב פנים
דיור 2000
עד 10 תשלומים "בונוס עירוני"
מול הדר כל החדש
מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל. 04-720720

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES
It is possible – it is honestly possible – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. May I air mail you free information, without obligation? Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 228 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

RAOUL WALLENBERG IS ALIVE!

by EFIM MOSHINSKY
The Amazing Autobiography Of The KGB Officer Who Arrested Him In 1945
RESCUE PUBLISHING COMPANY, Jerusalem, Israel
הספר החדש והחשוב ביותר בעולם!
להשיג כעת אצל סטימצקי ובכל חנויות הספרים.
הפצה — 02-525353

A.S.A. R.O.N.
לימודים בארה"ב
יעוץ אישי וטיפול בהרשמה
ימים א'-ה' 16.00-19.00
שד' שאול המלך 35 תל־אביב
בית אמריקה חדר 1111
טל. 03-472707

עם העברת מרכז ההדרכה של יבמ לבית אירופה בתל־אביב, התפנו
משרדים ושטחים להשכרה בבית יבמ ת"א
כל המשרדים מעוצבים בסטנדרט גבוה, ממוזגים, עם שטיחים מקיר לקיר ותקרות אקוסטיות.
לפרטים נא לפנות לפליקס בטש, טל. 03-618222
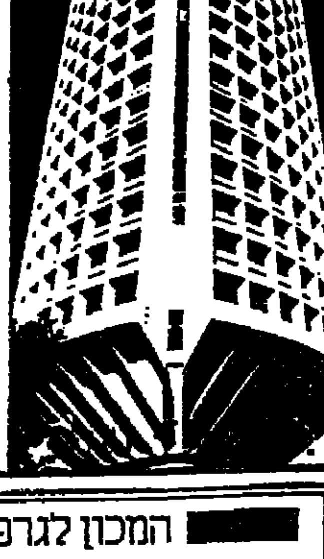
IBM יבמ

המכון לגרפולוגיה מעשית - מלון טל
"סוף שבוע גרפולוגי" בהדרכת חנה קורן
סדנא המיועדת למנהלי כ"א ומשאבי אנוש, תיערך בתאריכים 20-21.2.87, במלון טל, רח' הירקון 287 תל־אביב ותכלול ארוח מלא.
לפרטים נוספים טל. 04-255564

לארכיטקטים, ליצרני עבודות אלומיניום ולרכזי בנייה
עידן חדש בענף האלומיניום
קומפלט + הדרכה + מידע = הכל תחת גג אחד
1 קומפלט — קיימים במרכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם, חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז — ארפל 03-808734, 805320 | איזור ירושלים — אלמיר 02-854468 | איזור הדרום — רופל 057-73124, 33124/5 | איזור הצפון — קליל 04-700424, 710957
3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה, ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום".
כל פרופילי קליל מיוצרים בהשגחת מכון התקנים הישראלי.
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים.
קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 700424, 710957 (04) ■ טלקס 471537 KLIL IL ■ פקס: 711160 (04)

במעלה המורד
סיפור אמיתי מרתק ומרגיז על מאבק הישרדות, על היחלצות הקיבוץ והתערבות התק"מ. על אנשים, כלכלה ומחשבים. סיפור אמיתי שתקרא בנשימה עצורה.
להשיג ברשתות "ליריק" ו"ספרי" ובחנויות הספרים הבאות:
תל־אביב: פרוזה — דיזינגוף־סנטר; ספרית פועלים — אלנבי 73
חיפה: נתיב־הספר — נורדאו 22
ירושלים: ירדן — ככר־ציון; שלוח — בן יהודה 98; מאייר — שלומציון המלכה 4
חדרה: ליברמן — רח' הרברט סמואל
עפולה: מקס בנימין — ככר העצמאות
טבריה: כתר — בנין לב־הגליל

ניתן לקבל את הספר גם בדואר. כל שעליך לעשות הוא למלא את התלוש למטה, לצרף המחאה ע"ס 14 ש"ח (כולל דמי טפול ומשלוח), ולשלוח לכתובת הבאה: "חישובית", ת.ד. 218 בית־שאן
הספר יגיע ישר לביתך
לכבוד "חישובית", ת.ד. 218 בית־שאן
אבקש לשלוח לי את הספר "במעלה המורד".
רצ"ב המחאה ע"ס 14 ש"ח לפקודת "חישובית".
שם ________ ת.ז. ________
כתובת מלאה ________

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
בימי ג', ו' וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי
הארץ חדשות

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן דרום | הלוח הבטוח

הלוח הארצי – כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

קבלן ביהוד צנרת וקשתות מפח
בייחוד חדרי הסקה
724074
02-662730 בבית

וילות ובתים

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

2.5—2 חדרים

חדש בים?
שוק הפשפשים
הכל
בחנות השניה
רח' ניסים בכר 6
פינת בצלאל 94
טל' 243937

1—1.5 חדרים

דירות מרוהטות

דירות ברמ"פ

ביקוש דירות

מכוניות

מהנדס מדופלם
מילוי מכרזים, תמחיר עבודות בניה ושיפוצים,
כתבי וחישובי כמויות
טל' 02-851877

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

איסוזו

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

מזדה

לנציה

מסחריות

מרצדס

סובארו

סוזוקי

סיאט

סוסיתא

סיטרואן

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

אופנועים

ביקוש רכב

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת היותו גבר או אשה, אלא אם אופיו של התפקיד או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

هكذا من الأصل

هكذا من الأهل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ירושלים

● מנהלת חשבונות סוג 3 + מחשב – תבי בשרה 714340 מראשון (0969)

● לתעשיה בירושלים ...

● דרושה מקידת, בעלת ניסיון ...

או.אר.אס

● לאו.אר.אס אבן ישראל 5 מול קר לנוע עין 242152 דרושים

ת.ל.ם

● דרושות מלחימות למפעל אלקטרוניקה תנאים טובים (0155) 246396

ביקוש עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

עשקים

מבני תעשייה

מגרשים

מחסנים

מציעים למכירה

בתי־אבות

בריאות

משרדים

תנויות

מקרדים

סיעוד

פסנתרים

ציוד בנין

צילום

שידותים

בעלי חיים

חבר

קורסים

● ליפוד אנגלית לכל הרמות תנאי לאים בתנאת ס.ס.ס. (8950)243724

שיעורים

שיפוצים

מערכות סטריאו

וידיאו

חימום והסקה

כלי נגינה

מוצרי חשמל

מכירות אלקטרוניות

מחשבים

מכונות כביסה

חומרי בניין

בריאות ים המלח

תרגום

קונים

שידוכים

הכרויות

חונים

לוח קיר

בעלי חיים

וידיאו

חימום והסקה

כלי־נגינה

מוצרי חשמל

עבודת פרך

מערכות סטריאו

מקררים

אבידות

צילום

רהיטים

שונות

תנורי אפיה

חוגים

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

2 — 2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

ביקוש דירות

מכוניות

אופל

מלבוס

נ.ס.או.

סובארו

טוסיטא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

משאיות

אופנועים

הצעות עבודה

אאודי

אוטוביאנקי

שיעורים פרטיים

● כל המקצועות ...

קונים

● כל מיני ...

קורת גג

עוזרות ומטפלות

שירותים ויזומים

הלוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

בריאות ים־המלח

שידוכים

הכרויות

מכירות ושירותים

ביקוש עבודה

עוזרות ומטפלות

עסקים

תגויות

הקלאות

תיגבור — חברה ארצית לשרות כח־אדם

לתגבור חיפה דרושים

1. מרכיבות/מלחימות ומחווטות לעבודה מיידית וקבועה.
2. מזכירה עב'/אנ' ברמת שפת אם + עבוד תמלילים I.B.M, תכתובת וניהול משרד בשתי השפות.
3. מנהל/ת חשבונות סוג 2 ומעלה מנוסות לעבודה ממושכת/קבועה.
4. קלדניות ומעבדות תמלילים מנוסות עב'/אנ'
5. מכשירנים מנוסים בתעשייה הפטרוכימית ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה.
6. חרטי C.N.C ורגילים מאיזור כרמיאל
7. בלתי מקצועיים (סביב גיל 50) וצעירים בעלי רקע טכני לעבודה מיידית
8. מפעילים יוצאי צבא ובלתי מקצועיים מעכו/נהריה למפעל גדול. הסעות + ארוחות.
9. לבורנטים כימית/מזון מנוסים מאיזור עכו/נהריה למפעל מסודר הסעות + ארוחות.
10. מכונאי אחזקה והשמלאי מוסמך - רקע בתעשייה הפטרוכימית.
11. נגרי רהיטים מנוסים מאיזור הקריות, הגליל המערבי וטבעון.

תיגבור פרזנר 18 חיפה
04-641282 ;04-670352

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

אלקטרונאי/ת

הכישורים הדרושים:
בוגר/ת ב״ס לטכנאים או הנדסאים במגמת האלקטרוניקה ו/או מיכשור ובקרה.
בעל/ת ניסיון בעבודה במערכות אנלוגיות והיכרות של מיקרו־מחשבים.
העבודה כרוכה ביציאה לשדה.
רצוי ניסיון קודם של 3 שנים.
מכרז מס' 78/86
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו״פ בע״מ, קרית הטכניון חיפה 32000 עד יום 15.2.87 בציון מס׳ המכרז

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143, ת"א
ZAMLER טל. 235924

הלוח הארצי: העיר
צומת השרון
תל אביב
גוש דן והשרון

דירות למכירה

● דירת נופש במכביה 3 חדרים 3 ... לנופש 052-20865 מחיר 064 ... 171937123

● בעיד ההרצליה 3 חדרים + ממ"ד ... 150926153

● בעיד בהרצליה 1/2 3 ק"ג + ... 165012151

● לאתר לחברות ... 180939192

תל אביב

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

● בקומה 16, 4, פרטי ישיבה + טלפון 03-543456 ... 174118123

גוש דן

● בקרית שלום בדרום תשובה + גג ... 163344293

4 חדרים ויותר

● בבת ים 4 + פ"א ק"ה, מעלית, שרד ... 174408123

לציבור הדתי

● בקרית-הרצוג, בני-ברק, דירות 3, 4 חדרים
דירות 5 חדרים עם גג צמוד

● בבגבעת-...-, רחוב פאר 5 חדרים, רחוב ...

● בפתח-תקוה - 3, 4 חדרים לכניסה מיידית

● בתל-אביב - ברחוב עמק-ברכה דירות מפוארות 4 חדרים, 2 דירות בקומה

משהב
חברה לשיכון
בוני הערים ביעדי
03-664631

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

קבלנים מציעים

וילות ובתים

● למכירה וילה בגדרון ליד מזכיה, מיקום מעולה 03-464611 172013123

קבלת מודעות
ללוח "העיר"
לא מברכת - לא שולחת
"רשפים"
טל 611623, 611369
...

איזור השרון

4 חדרים ויותר

ביחד

בית הורים "ביחד"
פלומר 10 ר"ג
ביום 03-775534 בערב 03-5518927, 03-5518294

החלה ההרשמה
★ ריכוז שרותים לגיל השלישי המאפשר המשך החיים בכבוד
★ רמת חיים גבוהה במסגרת חברתית מגוונת ומעניינת.
★ צוות אחראי במשך היום של מומחים בטיפול אישי וחום רב.
★ השגחה רפואית ושרותי אחות.
★ לתנאי הורים בכל החדרים.
★ בבניין חדש ומודרני, מרוהט במיוחד לבית הורים.
— בפיקוח משרד הרווחה —

هكذا من الاهل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

• בהרצליה 4 + פ"א מרכזי ושקט ק"א + חניה 052-542222 20271115ד

• רעננה 4.5 חדרים, מסודרת, צמודה כלשון + תוספת 052-448347 20275215ד

דירות וקרקעות השרון
ויצמן 17 כפ"ס 052-32690

לאומת צעירים! דירות יד שניה החל מ-23,000 דולר.

5 בבניה ברחוב ירושלים 86,500 דולר כולל הכל.

בלב כ"ס מגרש לבניה מיידית, מרכזי 75,000 דולר.

בהזדמנות 4 ח' ק"ב עם מעלית 65,000 דולר.

לקהל לקוחות "קרקעות השרון" עברנו לויצמן 17. 052-27296, 052-32690

אנגלו-סכסון כפר-סבא 052-441521

בשכונת קוטלים 7 חדרים + 450 מ"ר + תוספת 188,000.

בכ"ס פנטהאוז בפאלס אחד 5 + השקעות 134,000 052-25381

מיידית בכרבה, חזיתית ק"ב בבנין חדש 72,000 בלבד!!!

בבניה 4 + מרפסת פתוחה, גמר אוגוסט 77,000 052-25381

בבנין קטן 5 ק"ב גמר 2/88 83,000 בלבד!

ויצמן 52 כפר-סבא 85 052-33343

בכ"ס 4 חדרים מעולה, בנין 8 דיירים, ק"ב, פינוי גמיש.

פנטהאוז חדש בודד, כניסה 10 חודשים. איזור מעולה, בנין 9 דיירים. 052-22976.

קוטג' חדש 450 מ"ר קרקע 240 בנוי, 193,000 דולר.

קוטג' 6 חדרים באזור יוקרתי, 165,000 דולר.

בביאליק בתחילת בניה 5 + מרפסת ופנטהאוז. בנין קטן.

קוטג' קרקע 450 מ"ר בנוי 240. איזור יוקרתי. בהזדמנות 185,000 דולר.

ברעננה קוטג' חדש 6 חדרים דו-משפחתי. 280 מ"ר קרקע, איזור יוקרתי. כל הקודם זוכה. 138,000 דולר.

משהב חברה לשכון בניה ופתוח בע"מ 03-664631

• להזמין - ברעננה ברחוב שברץ, דירות 4, 5 חדרים

• בהרצליה - בשכונת מגורים חדשה מרכזית ושקטה - דירות גדולות ומרווחות 5, 6 חדרים, בסטנדרט גבוה

• בכפר-סבא קוטג'ים 6 חדרים

תווך הדקל 052-444188

בכ"ס בתקומה 3 + טלפון + דוד"ש 29,000 052-444188

בכ"ס 4, 140 מ"ר קד בלי בארלוזורוב 57,000

בכ"ס 4 מסודרת + טלפון + מעלית + מטבח אמריקאי 052-444188 58,000

בכ"ס 4 חדשה + מעלית ת"א + ש"ב 67,000

להשכרה בכ"ס בית פרטי במקום טוב מיידי 052-444188

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

חולון ובת"ים

4 חדרים ויותר

שגיב חולון שנקר 47 קומה א'

בחולון, ברחובות בראשון ולבן בשכ' מתחדים, בבניה - דירות איכות בנות חמישה חדרים עם אפשרות לכניסה מהירה. יש דירות בלבד בכל בנין. אפשרות למשכנתא עד 30,000 $ ל-10 שנים. 03-849713

נתניה

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

מהפכה גדולה במודעה הקטנה

רק לוח העיר

לא מכרת

לא שילמת

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה.

קבלת מודעות ללוח העיר

טל. 371261

דירות מרוהטות

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

דירות מרוהטות

שותף/שותפה

ביקוש דירות

אוטוביאנקי

מכוניות

קבלת מודעות ללוח "העיר" לא מכרת - לא שילמת "רשפים" טל 611623, 621389

אאודי

אוסטין

אופל

מבצע לא מכרת לא שילמת

זקוק דחוף למודעה?

מודפון

לשירותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

ווקסהול

טלבוט

טריומף

לנציה

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סיטרואן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מהפכה גדולה במודעה הקטנה

רק לוח העיר

לא מכרת

לא שילמת

כל מודעה שמתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס באזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א-ד בין השעות 8:00-15:00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.

לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261

ארוחה מלאה

6.90 ש"ח

★ כוס יין חינם

★ בר סלטים חופשי

★ פיתות חופשי

כביש החוף, תחנת דלק סונול, 2 ק"מ מנתניה כיוון ת"א. טל. 053-57817

בופה הדרך

המסעדה בשרות עצמי

בואו וננהג כאחים בדרכים

אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב

לשכת סוכני ביטוח בישראל

صورة عن الأصل

صكذا من الاهل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מגררים

מסחריות

משאיות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

סוכנויות

● אופנועים זה דינמיקה! אנו קונים, מוכרים מחליפים ומעמידים למכירה אופנועים חדשים וחד־פעמיים וכתשלומים.

● בהספקה מיידית מהקודם אופנועי ואופרנים "דו־קטל" 1987 כביש (ספורט) 350־650 סמ"ק במחיר מבצע עד 12 תשלומים.

● חדש אופנועי וקטנועי יזוקי מ־50 עד 125 סמ"ק החל מ־1980 ש"ח.

● תמונות הזמנות בדיזנגוף פינקסטר 11 ת"א, 03־280004, 03־280429 (פתוח גם במוצ"ש).

איתור רכב גנוב

ביקוש רכב

חלפי רכב

מכוניות להשכרה

הצעות עבודה

קבלת מודעות ללוח ה"עיר" לא מכרז – לא שילמת "רשפים" טל 611389, 611623 מכבים ויזה ישראכרט ודיינרס

אחיות

נודה תפידה

חשמל / אלקטרוניקה

דפוס

תנהלת חשבונות

מזכירות

סוכנים/ות

מוסכים/ות

מכונאים / הנדסאים

יהלומים

מחסנאים

נערים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

עדרנים ורצפים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

מרכז הלמידה

שיעורים

★ מתמטיקה ★ מוסיקה ★ כימיה ★ אנגלית ★ הנהלת ★ לשון ועוד...

שיעורים פרטיים בבית או במכון

כל המקצועות וההרמות

טל ת"א 03־447404 טל ים 03־863183 טל חיפה 04־224140

"מעשה" תוהלת חשבונות ומשכורות מקבלים תושבי שכונה אנשים בכתיבת... 03־383844, 03־384132

צא לאכול

ספרדית מקורית

Don Alberto פאב ומסעדה **דון אלברטו** דיזנגוף 277; 443907

המסעדה היחידה בארץ למאכלים ספרדיים אמיתיים

פאייה, טורטיה, פריסקס ואוירה: ספרדית מקורית מכינים במקום פיצות מיוחדות

ארועים עד 80 איש

פתוח כל ערב עד אחת אחרי חצות

בכריות

● לה דושפרה: חדש ויחיד "לה דושפרה", לאוהבי מאכלים בוכריים מבית אמא דושפרה, קסקסי, גושגיבה ופלוב. תוכל 15 מצמרי הבורסה ברמת־גן. להזמנות 7515305. פתוח גם בערבים!!!

ים־תיכוניות

● בפורק הצידיים. רחוב סירקין 4 גבעתיים, מאכלי ציד ואסכלת פתוכים. התפריט מיוחד והאוירה מקסימה. טלפון 728200.

חלביות צמחוניות

● פלינצ'י המחודש – המסעדה הראשונה בארץ לבלינצ'ס חלבי בלבד. מרקים וסלטים. ידמיהו 17 טלפון 443617

● נמלי בלינצ'ס מסעדה חלבית כשרה בלב דיזנגוף. אוירה נעימה ומאכלים מעולים!! הכניסה משערים 4 ר"ג. פתוח עד חצות!

סטקיות

● "לה ולי" – מסעדה כשרה. מעדני גריל ואורז. אצ"ל 61 שכונת התקוה.

● "בשובר" הכי הכי בעיר. סלטים וממולאים ובשר על האש הכניסה מדרך השלום 24. טלפון 336509.

ישראלי מקורי

● ממגשים מסעדה השייכת לסוג המשובח! התפריט מזרחי וכולל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים.

בממגשים – אולם שיעודו לארועים מכל הסוגים.

בממגשים זוויה אמיתית!!! רחוב אהרון קציר תל־השומר. טלפון: 769427.

יהודיות

● בקיטון, מטבח יהודי ביתי תפריט מגוון. רחוב דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03־233679.

הפלעצל

מטבח מזרחי אירופאי בנוסח יהודי, ערב ערב פסנתרן וכנר.

וחידוש בפלעצל: ארוחות צהרים עיסקיות ב־17 ש"ח בשעות 12.00־15.00

הזמנות לארועים בטלפון: 238761

רחוב פרישמן 70 פינת שלמה המלך

רומני מקורי

● "מסעדת בוקרשט". לאוהבי הגריל הרומני האמיתי – מטבח רומני ביתים ארוחות אקסלוסיביות, עיסקיות ומשפחתיות. מקבלים הזמנות לאירועים עד 120 איש. שדרות חן 52 טל: 262922

מזרחית אהובה

● מסעדת אל־שייח־דיב. ערב דגים וארוחה מלאה כל ערב שלישי. אכול כמה שאתה יכול (ב 14 שקלים). גריל, בשרים וסלטים בתפריט הקבוע – כולל דגים בכל השבוע תחנת דלק גלילות הרצליה

דגים ומאכלי ים

● "מסעדת דגים באבאי" – בנמל יפו ★ מטעמי דגים ★ מאכלי־ים ומבחר סלטים באוירה מיוחדת הנוף – משגע! הכניסה משער ראשי. טלפון: 813871

פיצריות

● בפיצה דומינו – סוגי פיצה שונים ומאכלים איטלקיים על טהרת החלב. רחוב המוספים 4 ת"א, מול בית אליהו! פתוחה כל השבוע עד 24.00 ובמוצ"ש!!

ממזורח הרחוק

● סיני בנמל מטעמים סיניים ותאילנדיים, התמחות בדגים ומאכלי ים!! אוירה מיוחדת! ארוחות עיסקיות פתוח מ־12.00 עד 01.00 טלפון: 813872. נמל יפו שער ראשי.

יפואית אמיתית

● אבו גאמר. המסעדה המרהיבה ביפויה על הגבעה מול הים מציעה: מבחר דגים ופירות ים טריים, סלטים ומגוון בשרים עשויה. בשבת – עוף (כבש) האוירה ביתית. המחירים לכיס התנייה בשפע. רווב שישים 130 (מול רונגלו ב') 834784

פאב ומסעדה

● מקוואש פאב: מקואש פאב הרצליה ע"י תחנת מכבי־האש פתוח עד השעות הקטנות. תפריט עשיר, אמן אורח. 052־557599

קונדיטוריות

● בסד קונדיטוריה ובית קפה "חלב ודבש" – כשרה להחדרין. המוצרים בהשגחת הבד"צ. מבחר עוגות. עוגיות. בורקסים וכדומה – עבודה עצמית! קרן היסוד 1 קרית שרת. חולון טלפון: 803667

ערוך ע"י מודפון 03 38 38 38

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

רפואת שיניים

עוזרות ומטפלות

"דרור"
שרותי אומר.
מטפלות, עוזרות,
פיזיוטרפיסטיות.
אחיות
03-290911

לוח דנאל

החברה לשרותי כח־אדם

לתל־אביב
• מנהלי חשבונות ברמה גבוהה.
• מזכירות בעלות ידע באנגלית.
• עובדים בעלי ידע באלקטרוניקה.
• מטפלות.
• עובדים בעלי רשיון נהיגה.
• מחסנאים.
• עובדי ייצור.

לרחובות
• הנדסאי פלסטיקה.
לאשדוד
• טכנאי כימיה.

למתאימים: שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאלים הכוללים: חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד ועוד

בדבר פרטים נוספים לפנות לסניפנו:
תל־אביב
רח' מרדון 88 טל: 222266, 245541, 03-240878
רחובות
רח' הרצל 187 בבסר טל: 08-455904
ירושלים
רח' בן יהודה 7 טל: 02-242801
אשדוד
רח' רוטשילד 8 טל: 33644, 055-32221

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

נפן

משאבי אנוש

פועלים/ות

פקידים/ות

לוח דנאל

החברה לשרותי כח־אדם

למתאימים: שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאלים הכוללים:
חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד ועוד

בדבר פרטים נא לפנות לסניפינו:
ירושלים: רח' בן יהודה 7
טלפון 222177, 02-242801

שליחים/ות

אולמות

חנויות

הקלאות

פתיחת קורס נהיגה לטרקטור ברחובות
מגיל 15
055-92779

מבני תעשיה

משרדים

מגרשים

בתי מלאכה

מחסנים

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

קבלת מודעות ללוח ה"עיר"
לא מכרת – לא שילמת
"רשפים"
טל 611623, 611389
מכבדים ויזה, ישראכרט ודיינרס

בהזדמנות למכירה
8 דונם אדמה
גובל לבית־הבראה "יערות הכרמל"
טל' 03-775687

מגרשים

הלוואות

מקור ההלוואות
★ הלוואות לשכירים קבועים לרכב חדש ומשומש נכיונות צ'קים ושטרות מסחריים
טלפונים: 03-650527/8
04-641475

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

שיש אילקי
שיש טבעי מיבוא לשיר
תצוגות ואריזות בבית העסק:
רח' הרצל 24 בני ברק
★ ביצוע והתקנת משטחים בכל המקומות
★ ער גמר המלאי
טל עבודה: 03-792204
בית: 03-496984

קבלת מודעות ללוח ה"עיר"
לא מכרת – לא שילמת
"רשפים"
טל 611623, 611389
מכבדים ויזה, ישראכרט ודיינרס

صكذا من الاجل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

[illegible]

קרחת?
פתרון מהפכני
הטיפול שיער בשיטה אמריקאית חדשנית
המכון לשיער טבעי
03-297839

פיזיותרפיה
[illegible]

ציידות והאזנה
[illegible]

גינון
[illegible]

בריאות
[illegible]

בריאות ימהמלח
[illegible]

ניקוי ופוליש
[illegible]

חימום והדברה
[illegible]

נפש וקיום
[illegible]

שיפוצים
[illegible]

עידודים
[illegible]

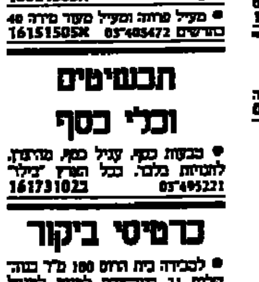

ריפוי והדיה
[illegible]

אותיות דביקות
[illegible]

מוצרי חשמל
[illegible]

מחשבי אייר
[illegible]

צילום
[illegible]

"מצלמות העיר"
כפר נמיר (אתרים)
טלפונים: 03-280532
03-296318

הלבשה והנעלה
[illegible]

תכשיטים וכלי כסף
[illegible]

כרטיסי ביקור
[illegible]

ציוד אלקטרוניקה
[illegible]

למכירה מלגזה קידמה
4 טון, מנוע פורד
במצב מכני טוב
לפנות לירם תעשיות אשדוד
ליהודה 055-32435

מקרר
[illegible]

רהיטים
[illegible]

ספרים
[illegible]

מערכת סטריאו
[illegible]

כלי נגינה
[illegible]

ניקוי ריפוד
ח. כרמל
839701
824120
9610721

מחשב
[illegible]

רוצים לקנות
[illegible]

מעוניין ב-2000
מטר ציוריות
שטיחים או
מגולגנים,
משומשים או
חדשים. קוטר 3
צול, דופן 2.2 מ"מ.
03-343828 בערב.

מוני אייר
[illegible]

וידאו
[illegible]

חיות בית
[illegible]

ציפוי אמבטיות
[illegible]

הודעות לציבור
[illegible]

חימום והסקה
[illegible]

שיעור
[illegible]

אמנות
[illegible]

מפמעות זהב
[illegible]

קופות ומשקלים
[illegible]

אסטרולוגיה
[illegible]

גרפולוגיה
[illegible]

מכונות כביסה
[illegible]

תנורי אפיה
[illegible]

מכונות תפירה
[illegible]

מכונות כתיבה
[illegible]

טלוויזיות
[illegible]

מדיחי כלים
[illegible]

סירות
[illegible]

שידוכים

[illegible]

קבלת מודעות
ללוח העיר
לא מכרת - לא שילמת
"רשפים"
טל. 611423, 611389
מכבים ויזה
ישראכרט ודיינרס

בריון
[illegible]

בתיון
[illegible]

חוגים
[illegible]

הכרויות
[illegible]

הכרויות בלי סוף
5500 פנויים/ות מכל רחבי הארץ כבר הצטרפו
זה... משהו!!!
175 פנויים/ות מצטרפים עכשיו החודש בעלוני "קשר"
זה... משהו!!!
צוות מקצועי ומיומן, 10 שנות נסיון ושני שידוכים
זה... משהו!!!
עלוני "קשר" עושים את החיים קלים זה משהו... משהו... גדול!!!

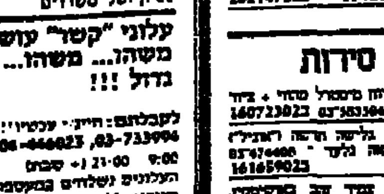

לא מכרת לא שילמת
קבלת מודעות פרסום - כון
לוח העיר
טל. 03-727630 03-730297

הלוח הארצי — הארץ חדשות

הלוח הבטוח — חיפה והצפון

דירות למכירה

בניה קולקטיבית

ביקוש דירות

קבלנים

הזדמנות טובה

דמ"פ

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

4—4.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

2—2.5 חדרים

5 חדרים ויותר

4—4.5 חדרים

דירות בשכ"ח

3—3.5 חדרים

גליל

דירות למכירה

נצרת

דירות למכירה

עסקים

חנויות ועסקים

מחסנים

מגרשים

משרדים

מבני תעשיה

אסטרולוגיה

שיפוצים

הצעות עבודה

ומשפלות עוזרות

ביקוש עבודה

חוגים

הלוואות

שעורים

קורסים

בריאות

נסיעות לחו"ל

מחשבים

דרושים

טלויזיות

כלי נגינה

מקרר

מערכות קול

יד שניה

קוסמטיקה

תכשיטים

עתיקות

חיות בית

מכירות

תזמורות

מזונים

תן מתנה

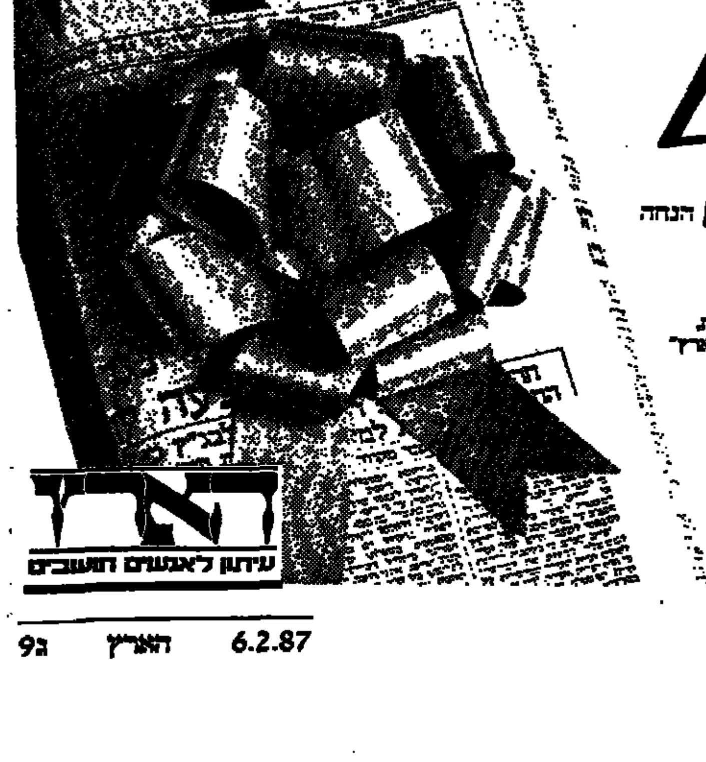

אתה, יודע כמה נעים וחשוב לקרוא עיתון בבוקר. עכשיו יש לך הזדמנות לתת למי שחשוב לך מתנה מקורית ומכובדת. "הארץ" מציע מנוי לשלושה חודשים

ב־ 40% הנחה

ובתוספת מתנה: זוג כרטיסים לתיאטרון הקאמרי. במחיר — 44 ש"ח. תוכל להעניק מנוי של "הארץ" בתוספת בילוי מהנה. לפרטים והזמנה פנה למחלקת קדום ופיתוח טלפון: 03-5121540

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

صكنا من الاجل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך חיפה

מכוניות

אאודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אוסטין
[illegible]

אופל
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

ג'יפים
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

וולוו
[illegible]

טלבוט
[illegible]

טריומף
[illegible]

לנצ'יה
[illegible]

מרצדס
[illegible]

סאאב
[illegible]

סובארו
[illegible]

סוזוקי
[illegible]

סוסיתא
[illegible]

סיאט
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

סימקה קרייזלר
[illegible]

פולקסווגן
[illegible]

פורד
[illegible]

פיאט
[illegible]

פיז'ו
[illegible]

דע
[illegible]

מונדיים
[illegible]

מסחריות
[illegible]

לסוכנות ביטוח של
בנק גדול בת"א
דרוש/ה
איש/ת מכירות
הכישורים הדרושים:
1. השכלה אקדמאית
(רצוי במדעי החברה)
2. ניסיון במכירות או עבודה בנקאית.
3. כושר ביטויי והופעה נאה.
לצורך הצגת המועמדות נא לפנות ל"אריה" מגדל שלום - אחד העם 9 קומה 22 לגב' נורית או להתקשר לטלפון 03-661732/3

לחברת איקונקו יבואנים בלעדיים
של שעוני SUNLORD (יפן)
ו־CANDINO (שוויץ)
דרוש
סוכן לעבודה באזור הצפון
- בעל ניסיון מוכח במכירות
- בעל רכב.
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות לטל' 04-645064

ללקוחנו חברת תעופה דרושה
קלדנית
רקע בהנהח"ש ★ ניסיון מעשי של כשנתיים
לפנות מכון דור טל. 03-295445

חברה בחו"ל מחפשת טכנולוג מזון או מהנדס מזון בשטח הנביעות הצהובות לעבודה בחו"ל לתקופה מוגבלת, נסיון מוקדם הכרחי.
אפשרות גם לטכנאים בעלי ניסיון סודיות מובטחת.
בדבר פרטים מלאים נא לפנות לת"ד 5460 ירושלים

צעירים צעירות
לעבודה אחה"צ
הפצת מוצרי רב־בריח
לפנות ליפה 055-57920

למלון באזור חיפה
דרוש
סגן מנהל
הכישורים הדרושים:
ניסיון בענף המלונאות -
רצוי עם ניסיון בשיווק
המתאימים יפנו בציון ניסיון ומספר טלפון
לת.ד. 3119, תל־אביב 61030
עבור "ס/מנהל"

מפעלי
תובלה בע"מ.
דרושים
נהגי סמיטריילר
על המועמדים להתגורר באזור אשדוד
כישורים נדרשים:
★ ניסיון מעשי מוכח של נהיגת רכב כבד במשך 5 שנים
★ לאחר שרות צבאי
לקביעת ראיון לטלפן 057-39941
או למכתב לת.ד. 72 באר־שבע 84100

לחברה מסחרית בענף הפרסום
דרוש
בחור לעבודות גבייה
לפרטים נא לפנות טלפון: 03-371261
לבר־ציון

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים

למכוננו העוסק במתן שירותים פסיכולוגיים תעסוקתיים
דרושה
מנהלת משרד
תחומי אחריות:
ניהול שוטף של המשרד, קשר עם לקוחות, פיקוח אדמיניסטרטיבי על זרימת העבודה וצוות המזכירות.
על המועמדת להיות אישה בעלת יכולת קומוניקטיבית טובה, כושר ניהול, יוזמת ודינמית.
השכלה אקדמית רצויה וידע בסיסי בהפעלת מחשב —
היקף העבודה כ־35 שעות שבועיות
מקום העבודה ירושלים
יש לפנות בכתב עד ל... קורות חיים וניסיון מקצועי לת.ד. 13012 ירושלים מיקוד 91130

בי"ת אליי"ן
דרושה
אחות מוסמכת, אחראית מחלקה
דרישות התפקיד: בעלת נסיון קודם בעבודה עם ילדים. היקף המשרה: מלאה. תחילת העבודה מיידית.
המתאימות תפנינה לאחות המפקחת בימים א'—ה' בבקר 02-412251/32 לרחל

סנפרוסט בע"מ
מזון איכות מוקפא
למפעלנו באשדוד דרושים
1. סוכנים מחלקים
הכישורים:
★ השכלה תיכונית
★ רשיון גימל - ניסיון של 3 שנים לפחות.
★ כשור ניהול מו"מ עם לקוחות.
★ ידע במכירות.
★ גיל עד 35.
★ הופעה נאה.
2. נהגי חלוקה
הכישורים:
★ השכלה תיכונית מלאה או חלקית.
★ רשיון גימל - ניסיון של 3 שנים לפחות.
★ הופעה נאה.
★ בריאות תקינה לעבודה פיזית.
★ גיל עד 30.
על המעוניינים, תושבי אשדוד והסביבה, לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים, לסנפרוסט בע"מ, אצל כח אדם, ת.ד. 2223, אשדוד 77121
מועמדים תאים בחשבון יענו תוך שבועיים

למרפאת שיניים בעכו
דרושים
* **רופאי שיניים** מעולים
* **סייעת** שנת ניסיון לפחות
לפנות מיום א' לאלי 910475

לעבודה בחברה לאלקטרוניקה ברמת החייל דרושה
עוזרת למנהלת חשבונות
שנתיים ניסיון לפחות, אחראית, 5 ימים בשבוע
שכר ואוירה טובים. טלפן מיום א' 03-497614

ל"סוטרנייל" ברעננה וברמת־השרון
דרושות
עובדות
להרכבת
ציפורניים מלאכותיות
אין צורך בנסיון קודם!!!
הכשרה תינתן במקום!!!
טל' 03-248178

למוסד ציבורי בת"א דרושה
כתבנית עברית — אנגלית
מעולה
(אנגלית חלקית)
על מעבד תמלילים P.C תוכנת וורדסטר
המשרה חלקית בשעות אחה"צ
לפנות בכתב אל ת.ד. 4331 ת"א 31016
ולציין על המעטפה עבור ת/21,000

לרים תעשיות בירושלים
דרושה
מזכירת מחלקה
לניהול משרד באופן עצמאי
עבודה רבת ענין ואתגר
★ בוגרת תיכון
★ שנתיים נסיון
★ הדפסה עברית
5 ימים בשבוע 08.00—17.00
לפנות: 02-521111 (אילנה) מיום א'
חוזרים
המשלבת הרחוצה הגדולה בישראל

למפעל ביבנה
דרוש
דפס אופסט
עבודה במשמרות
לפנות לדני 08-437566

למרפאת שיניים בהרצליה
דרושים
★ **רופא שיניים**
★ **סייעת לרופא שיניים**
לפרטים טלפון:
052-85777

ברעננה
גרפיקאית + ניסיון לאמגיל
052-446548

איש שיווק ומכירות
עדיפות לבעלי נסיון
- בדיבור ישיר
טל' 420294

לאוים השכרת רכב
דרושים:
דיילי/ות השכרה
מעל גיל 21 שנה רשיון
ידע באנגלית —
שפות נוספות יתרון
נא לפנות לאוים,
רח' הנעתון 46, חיפה

לחדר אוכל עובדים במפרץ חיפה
דרוש
אחראי מטבח בחדר אוכל
• בוגר בי"ס לטבחות
• בעל ניסיון בהפעלת מטבח בחדר אוכל
• העבודה כוללת בישול לכ־70 איש
• טיפול במטבח ובחדר האוכל לרבות ניקיון, שטיפת כלים וכל עבודות המטבח.
מועמדים יפנו בכתב לת.ד. 2113 חיפה

לחברה מסחרית בראשל"צ
דרושים
★ **שליח**
עם קטנוע לעבודה בשעות הלילה, יומיים / שלושה בשבוע.
★ **עובד נקיון**
בדבר פרטים לפנות ליעל
טלפון: 03-993424

למפעל לעיבוד שבבי באיזור התעשיה קרית־ביאליק דרושים:
* **מפעילי C.N.C.**
* **מנהל עבודה**
731381, 702087
ובערב 04-246253

דרושה מייד
מדריכה למעון
לנשים בהריון
(משמרות, כולל שבת וחגים)
לפנות לדליה טל' 02-558300 מ־14.00

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3 או מדופלם
ידע מקיף בהנהח"ש
נסיון של שנתיים לפחות
גיל עד 35
טלפון: 04-514265-7

לחטיבת הביניים שמואל־הנגיד, הרצליה
דרושה
מורה לאנגלית
משרה מלאה עד סוף שנת הלימודים
טלפונים: 052-550674; 052-553000
שעות: 08.00–14.00

מתכנת/ת
שנתיים ניסיון בשפת R.P.G
מקום עבודה, אשקלון/אשדוד
אפשרות למשרה חלקית
טלפון: 055-51212

למפעל עסיס בנתניה דרוש/ה
פקיד/ת ייצוא
המשרה הינה מלאה ודורשת אחריות ועצמאות בעבודה.
יועדפו מועמדים בעלי ניסיון בעבודת יצוא.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
לתאום ראיון נא לפנות לרבקה טל' 03-7511227

דרושים
משווקים עם נסיון
לשיווק שקיות ניילון פוליאטלן
לפנות לטל' 03-9611903

עיריית תל־אביב־יפו
דרושים
ספרנים ועוזרים לספרנים
[illegible]
נא להתקשר לטלפון: 219024 בין השעות: 10.00-14.00

עיריית תל־אביב־יפו
לעיריית ת"א־יפו
דרושים
נהגים
בעלי רשיון נהיגה מעל 15 טון, יוצאי צבא עד גיל 26, לעבודה במשמרות. המעוניינים יפנו למחלקה לכוח־אדם, רח' בל 35 ת"א או בטלפון מס' 5462222 — לתאום ראיון

אדריכל/ית
טכנאי/ת
עובד תיב"ם
דרושים למשרד אדריכלים
03-454126

מקוד
לקונצרן תעשייתי גדול דרוש
סמנכ"ל כספים
ממונה על חשבות, חשבונאות, כלכלה ומימון.
מבוקש רואה חשבון או כלכלן בעל נסיון של 10 שנים בניהול מערכות פיננסיות בחברות וחוקי העסקות, בין היתר, במערכות רב־מטבעיות ופעילות פיננסית בינלאומית.
המועמד שייבחר יהיה חבר הנהלת הקונצרן ויעסוק גם בחברות הבת בחו"ל.
מועמדים יתקשרו לטלפון 03-268211 לקביעת ראיון
- סודיות מלאה מובטחת -
כתובת: מלכי ישראל 19, תל־אביב 64389
שרותי מידע ישראליים בע"מ

המגן
חברה לביטוח בע"מ
לסניפנו בירושלים
דרוש:
מפקח סוכנים בענף הביטוח האלמנטרי
★ בעל ניסיון של 3 שנים לפחות בתחום הביטוח, רצוי כסוכן ביטוח.
★ התפקיד דורש - חריצות, התמדה, יכולת טובה בניהול מו"מ ויחסי אנוש טובים
★ הזדמנות לקידום, עבודה עם אתגר ומקסימום חיכוך מובטחים.
לקביעת ראיון נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 29875, תל־אביב מיקוד 61298 עבור "משאבי אנוש"

פרן סוכנויות ביטוח
אנו מעוניינים לקלוט מכל רחבי הארץ
10 מועמדים
לקורס מכירות בענף ביטוח חיים
אנו מציעים:
- הדרכה מקצועית מושלמת.
- מסלול של קריירה עסקית לכל החיים
- אפשרויות בלתי מוגבלות להכנסה
- מערך תמריצים והטבות
- אפשרות קידום לתפקידי ניהול מכירות.
הקורס יפתח ביום א' 15.2.87
אנו מגה:
בגיל 27 לפחות, נשוי, שואף לעצמאות כלכלית, בעל/ת יכולת ליצור קשר עם הזולת, שאפתן/ית ומוכן/ת להשקיע זמן ומאמץ בלימוד ובעבודה -
נא להתקשר טלפונית לקביעת ראיון
החל משעה 9.00. טל: 03-441348, 03-442983

למפעל תעשייתי
מתפתח באזור הצפון
דרוש **חשב**
בעל ניסיון
לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים, ניסיון בעבודה ושכר מרש
לת.ד. 33369 חיפה 31333

למעבדת אופסט גדולה
דרוש
מבקר איכות מנוסה
03-831755
לפנות ליהודה או דני

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה בגלל מינו או מעמדו האישי כמו או הורות, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-383838
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הארץ

יום ו', ז' בשבט, תשמ"ז
6 בפברואר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים רחוב ההסתדרות 2 טל 224245־6 ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה רחוב נורדאו 20 טל 661166־8 ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל והוצאת עתון הארץ בע"מ רח' זלמן שוקן 21 תל־אביב
העורך גרשום שוקן   עורך המשנה מתי גולן
סגני עורך משה ורדי גדעון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת לתוכנן
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

הרבנים: הביתה, או לכלא

החוצפה שלהם עוברת כל גבול: בעזרת החוק הם כופים, לעתים באכזריות, הלכה בת שנות אלפיים על אורחים שלא דיקדקו בקוצו של יו"ד. אבל כשהחוק, או צו בית־משפט, אינו נראה להם, הרבנים יהיו הראשונים לצפצף על סדרי החוק והמשפט אצלנו.

שמונה רבנים, המשמשים כאבות בתי־דין רבניים, חתמו, יחד עם 44 רבנים אחרים, על עצומה, שקראה לא לציית לפסק־דין של בג"ץ בעניין רישומה של הגיורת שושנה מילר כיהודיה. אתמול החליט היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, שלא לנקוט, בשלב זה, צעדים משפטיים נגד הרבנים ולהעביר את העניין לטיפולו של שר הדתות.

קשה להבין את החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה. היועץ המשפטי חייב היה — אם שלטון החוק עומד לנגד עיניו — להחליט על העמדתם לדין של הרבנים ללא כל דיחוי.

אבות בתי־הדין הללו נהנים ממעמד מקביל לזה של שופטי בית־משפט מחוזי. הם סבורים, כנראה, שסמכויותיהם מכוח חוק — אשר מוטב שלא היה כלל — מקנות להם זכות כלשהי לנקוט את עמדתם המרדנית נגד מוסדות המדינה. את האשליה הזאת צריך היה היועץ המשפטי לנפץ.

התמרדותם של הרבנים מדגישה היטב, כמובן לא בפעם הראשונה, את אומללות הצירוף של דת ומדינה, אשר כמנהג אצלנו למען אחדות־העם, כביכול. יעמדו הרבנים בפני הברירה: לציית לפסק־הדין של הערכאה המשפטית העליונה, או ללכת — ממשרדיהם, או לבית הכלא.

שר הפנים, הרב יצחק פרץ, הסיק את מסקנתו האישית מהניגוד בין הכרתו ובין הכרעת בג"ץ. עכשיו הוא מנסה להסתנן חזרה אל שורות הממשלה בסיוען המיוזע והמיותר של המפלגות הגדולות. נאמר לרבנים, פרשני הקב"ה, מה שאמרנו לשר לשעבר פרץ: נסתדר יפה בלעדיכם.

הצרה היא, כמובן, שגם אם ימוצה הדין נגד הרבנים, עדיין נותרת בעינה הבעיה היסודית, העגומה, של כפיית ההלכה, ולעתים האמונה הטפלה, על אורחות חיינו. אבל עד שציבור גדול דיו של אזרחים ופוליטיקאים יבוא לכלל הכרה, כי הגיעה העת לנהל את חיינו כאן ללא התכתיב הרבני, צריך להוכיח לפחות, כי גם במצב הקיים לא הכל הפקר בתחום זה.

הפגנה נגד הפעלת רדינג ג'

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ"

כמה מתושבי רמת אביב הציתו אתמול אש מול לשכתו של שר האנרגיה משה שחל כמחאה על התכנית להפעלתה מחדש של תחנת הכוח רדינג ג'. התושבים המוחים נשאו כרזות כגון "ארץ־חונקת יושביה" ו"רמת אביב היא חלום וגר". המפגינים אף חסמו את התנועה ברחוב האוניברסיטה לפרקי זמן קצרים.

המפגינים קיוו ששחל יהיה במקום בעת ההפגנה, אך השר עזב את המקום חצי שעה לפני כן. דוברו אמר כי שר האנרגיה יאפשר לתושבים להשתתף בסידורי ההפעלה של התחנה.

הפתרון הציוני לבעיית דרא"פ

מאת פולס

מה צריכה להיות עמדתנו כלפי הבעיות אשר הרפובליקה של דרום־אפריקה מעמידה אותנו בפניהן? כלום עלינו להצטרף למערכה של סנקציות נגדה — אם בנפש חפצה, משום שאנו סולדים מתורת הגזענות שבאה שם לביטוי בדמותו של משטר הקרוי אפרטהייד (נפרדות), אם מתוך רצון לחמוק מנזקים שעלולים להיגרם לנו אם נעמוד מנגד — או שמא נתייחס אל מאבקו של המיעוט הלבן נגד הרוב השחור מתוך אהדה, משום שיש בו משום הקבלה למאבק־שלנו כמיעוט־יהודי בין הערבים? ועוד שאלה: למה אנו מתכוונים כאשר אנו מדגישים כי על ישראל להתחשב בקיומו של קיבוץ יהודי גדול בדרום־אפריקה?

מעוות את התמונה מי שמקיש מגודלו של הקולוניאליזם על הנושא הדרום־אפריקאי. לצאצאי המהגרים מהולנד, מצרפת, מגרמניה ומבריטניה אין ארץ־אם אליה יכולים הם לשוב, אפילו רצו בכך. דרום־אפריקה היא, לדידם, מולדת גם במובן ההיסטורי של המונח.

עם זאת, צריך לשים לב כי המשטר הנוכחי שם מגלם בראש ובראשונה את השקפת־העולם של חלק בלבד מהציבור הלבן — החלק הבורי. נצחון המפלגה הבורית־לאומנית בבחירות של 1948 סימל מהפך בעל משמעות היסטורית: הוא ביטל את הניצחון שצבאות בריטניה זכו בו נגד הבורים במלחמה שבראשית המאה. האפריקאנרים מודרכים עד היום הזה על־ידי רגשות אנטי־בריטיים, לא פחות מאשר על־ידי התחושה כי השחורים אינם כשרים וכשירים לתפקידי שלטון. השפעת היסוד הבריטי באוכלוסיה הלבנה הצטמצמה והלכה. למעשה, הוא נגרר מזמן אחרי האפריקאנרים.

בין כל הכיסאות

היהודים יושבים בין כל הכיסאות. בשביל השחורים הם לבנים, בעוד שבעיני האפריקאנרים אין הם בעלי־ברית שאפשר לסמוך עליהם בכל הנסיבות. התמורות השחורים מבהילה את היהודים, ועם זאת אין להם שלם עם מדיניות הממשל בפרטוריה, ורובם מצביעים בעד המפלגה "הפרוגרסיבית". האינטרס הכלכלי קושר את היהודים לשלטון, אבל הזדהותם הפוליטית־אידיאולוגית היא — אצל רובם — מסויגת.

על רקע זה יש להבין מדוע החלו יהודים לעזוב: הם אינם בטוחים כי המשטר האפריקאנרי יהיה יכול להחזיק מעמד לאורך ימים לנוכח הלחץ של השחורים והקהילה הבין־לאומית, ונבצר מהם נפשית להשלים עם שיטות הדיכוי של השלטון.

ספק רב אם היהודים תומכי המפלגה הפרוגרסיבית מאמינים לתומם בעתידה של דרום־אפריקה כמדינה "רב־גזעית". ספק גם אם הם מאמינים כי התיקונים ההדרגתיים של פיק בותה יצליחו להזיל רפורמה שהשחורים — ולוא רק חלק חשוב מהם — יסתפקו בה: רובם מצפים להחרפת המצב, ובעוד שמיעוט מתחיל לברוח מדרום־אפריקה, נשאר הרוב תקוע שם, הכבל שהוא עשיר יותר, כן יקשה עליו לצאת מהכלוב המוזהב.

יהודי דרום־אפריקה הביאו אתם, לפני שלושה דורות, את ציונותם של יהודי ליטא. הפדרציה הציונית מייצגת אותם, במובן מסוים, יותר מאשר ועד שליחי הקהילות. אך דווקא בשל כך הופכים עסקני הפדרציה הציונית, לעתים קרובות, בשיחותיהם עם נציגי ישראל, לשופרם של יהודי דרום־אפריקה, המקווים שלא יאלצו לאחוז במקל־הנדודים. מיעוט קטן בלבד מבין המהגרים פונה לישראל. קנדה, ארה"ב ואוסטרליה קוסמות להם יותר.

סכנה קיומית מאיימת על גלות דרום־אפריקה, ואם מדינת ישראל דבקה בייעודה הציוני, עליה לפעול לחיסולה בעוד מועד. תמוה, אפוא, עד כמה ישראל מתעלמת עדיין משליחותה. רבים מוטרדים כתוף: למה לישראל להתאמץ, שעה שיהודי דרום־אפריקה עצמם מעדיפים להישאר שם, בתקוה שיחלפו הזעזועים, או בשעה שהם מבכרים כל גולה דוברת־אנגלית על פני שיבת ציון? מחלקת העליה של הסוכנות היהודית מטפלת בעניין בשגרה. לא נעשה לה עוול אם נאמר כי לא בדרך זו נוכל לשלב את יהדות דרום־אפריקה בפיתוחה של ישראל.

הממשלה חייבת לתת דעתה לכך ועליה לפעול תוך ניצול יחסיה עם ממשלת פרטוריה, למען חיסולה של גולה שאין לה עתיד. השלטון האפריקאנרי לא יחושש מהחלשתו אם רוב היהודים ייצאו משם. מאידך גיסא, הוא מעוניין בקשרים טובים עם ישראל. שומה על הממשלה לנצל את הקונסטלציה הזאת. תמורת העזרה שהיא מגישה למשטר האפארטהייד, עליה לתבוע תנאים לעליה לישראל שיהיו משופרים בהרבה מאלה הקיימים לגבי הגירה לארצות אחרות.

יזמה פרטית עשויה להציל אלפים, אבל רבבות אין להוציא מדרום־אפריקה ללא הסכמים עם ממשלתה.

מובן כי ממשלת פרטוריה רשאית לצפות כי ישראל תעצב את עמדתה בזירה הבין־לאומית בהתאם להבנה עמה. סנקציות נגד יצוא לדרום־אפריקה ממילא לא ישרתו את המטרה שלמענה מבקשים להטילן; כל עוד העולם המערבי אינו מוכן לוותר על קניית זהב, יהלומים ומחצבים אחרים שהוא זקוק להם ושנמצאים בדרום־אפריקה, אין סיכוי להחריד את פרטוריה על ברכיה.

בעיית היחסים עם ארה"ב

ישראל עלולה לעמוד בקרוב בפני בעיה ביחסיה עם ארה"ב, הדורשת להפסיק כל סיוע למדינה המספקת נשק לדרום־אפריקה. מה נעשה? מובן שישראל אינה יכולה לסכן את הסיוע האמריקאי, אך הממשלה רשאית ואף חייבת לנסות להבהיר כי נבצר מידנו להיפרד לחרם על דרום־אפריקה, אם ברצוננו ליצור תנאים שיאפשרו עלייתם של יהודי דרום־אפריקה במספר גדול. זה, לדידנו, עניין בעל משמעות לאומית, והסכמים עם ממשלת פרטוריה שיקדמו את היעד הזה אינם פסולים יותר מאשר הסכם ההעברה עם המשטר הנאצי, להצלת יהודים גרמניים.

לא קל יהיה לעמוד בויכוח עם ידידינו האמריקאים, אך אין להירתע ממנו. מן הסתם יעמידו אותנו על הסתירה בין ביטויי סלידתנו ממשטר האפארטהייד לבין הנכונות לתרום לחיזוקו, כדי לזכות ביציאה מאורגנת של רבבות יהודים. אך כאלה הן בעיותיה של מדיניות מעשית. משקלה של ישראל במערכה נגד משטר הגזענות האפריקאנרי ממילא יהיה זעום, ואין לכפור במוסריותה של מדיניות המתכוונת להציל יהודים מסכנת כליה פיסית בדרום־אפריקה, או מהטמעתם בגלות אחרת.

ברם, תנאי חשוב ביותר להצלחתנו בדרישה עם ידידינו בארה"ב הוא שממשלת ישראל תפעל באמת ובמתכוון לחיסול הגולה הדרום־אפריקאית. אם תוסיף להניח לעניינים להתפתח ולהתדרדר כמו עד עתה — סיוע לפרטוריה ואי־התערבות בנושא ההגירה והעליה — לא נוכל במצפון נקי לתבוע כי ארה"ב תתחשב במצבנו המיוחד.

בסוגריים / מתי גולן

בלי חוכמות

כל הסימנים מעידים שעניין היחסים עם דרום־אפריקה עומד להיות הנושא הבא על סדר־היום של ישראל וארצות־הברית. סירוב ישראלי להינתק בצורה כלשהי ממדינת האפרטהייד עלול לעלות לנו ביוקר רב, הן בדעת־הקהל האמריקאית והן בכוונתו של הקונגרס להמשיך ולנהוג רוחב־לב בכל הקשור לסיוע החוץ. הצד השני של המטבע הזה מקופל בקשרים המסועפים והמיוחדים שיש לישראל עם דרום־אפריקה ושלא יהיה קל לנתקם, אפילו באופן חלקי.

האמריקאים אינם אטומים לקושי הזה והם מוכנים לדבר. ראש הממשלה יצחק שמיר, היוצא לוואשינגטון באמצע החודש יבטח, בין השאר, למצוא, יחד עם מארחיו בקונגרס, את הנוסחה שתספק את כל הצדדים הנוגעים בדבר. זאת תהיה משימה לא־קלה דווקא משום כך. יש מקום לקבוע מראש כלל שבכל מקרה לא תהיה ממנו נסיגה: בלי חוכמות. גם אם יהיו קשיים, גם אם ימצא שמיר מולו קונגרס קשוח, גם אם הנוסחה שיידרש לה תהיה מכאיבה — בכל מקרה, בלי התחכמויות.

אם תהיה זו גזירה שלא נוכל לעמוד בה, ניאבק על עמדתנו. אבל גם אל המשא והמתן וגם אל ההסכמה שתושג, מוטב שניגש כשידינו ומחשבותינו נקיות. בלי תרגילים של חברות קש, בלי התחכמויות של מתחת לשולחן, בלי סוחרים, מתווכים ויועצים זוטרים. כי בסופו של דבר, הכל מתגלה וספק אם יחסינו העכשוויים עם ארה"ב מסוגלים לעמוד במשבר אמינות נוסף.

התפקיד המיותר ביותר במדינה

לבטל את משרת היועץ של עמירם ניר

מאת יואל מרקוס

יכול להיות שעמירם ניר צחור כשלג בכל הפרשה האיראנית ויכול להיות שלא. מי אנו, בני תמותה ישראלים פשוטים שהאמת מוסתרת מאתנו עד שהאמריקאים יגלו לנו מה היה חלקו וחלקו, שנשפוט אותו? מה שאינו מוטל בספק הוא העובדה שכרגע ניר הינו הדמות המרכזית, מהצד הישראלי, בהסתבכות האיראנית. ומזג האויר של יחסינו עם ארה"ב תלוי לא־במעט במה שיתגלה או לא יתגלה על אופן תיפקודו של ניר. על מה שאמר או לא אמר, על מה שעשה או לא עשה — עומדים פתאום על בלימה יחסינו עם הגדולה בידידותינו. וזה לא היה צריך לקרות.

על כן, כשעמירם ניר יפרוש מתפקידו — ויש לשער שזה יקרה במוקדם או במאוחר באשר אין לשער שיוכל לתפקד עוד במצב של חשיפה שכזאת — חייב ראש הממשלה להעביר את המשרה הזאת מן העולם. "יועץ ראש הממשלה לעניני טרור" הוא התפקיד המיותר במדינה. אין בו צורך. לא רק שנושאיו בעבר לא הביאו תועלת, אלא אחדים מהם דווקא סיבכו אותנו בצרות.

זו בראש ובראשונה המשרה היחידה במדינה שנושאה משול לשמש הסבה סביב עצמה, אינה קשורה בשום מערכת, לא מלמעלה ולא מלמטה. הוא אינו בפיקוח המערכת הצה"לית ואינו משולב במערכת הבקרה של זרועות הביון והביטחון. אין עליו היירככיה של מנגנון המדינה. אמנם הוא כפוף במישרין לראש הממשלה — אך זה למראית עין. למעשה הוא נושא המשרה היחיד בשירות הממלכתי, שאין עליו שליטה ופיקוח. הוא יכול לעשות הרבה דברים בלי לדווח לראש הממשלה או למישהו אחר.

* * *

והראיה: האומנם יכול שמעון פרס לומר ביד על הלב שהוא יודע בדיוק כל צעד במהלכי ניר בפרשה האיראנית? האם הוא באמת בטוח שהוא יודע מה בדיוק אמרו זה לזה ניר ונורת על כוסית ויסקי בשיחות בארבע עיניים, שנמשכו לתוך הלילה? האם הוא אכן בטוח שדווחו לו על כל הבטחה, על כל הבנה או על כל ניואנס בנסיעותיו הבין־לאומיים של ניר? כאמור, יתכן שניר צחור כשלג — אך אלמלא היה כזה, אין כוח בעולם שהיה מאפשר לראש הממשלה לדעת זאת. כך המשרה הזאת מטבע ברייתה.

בעצם לא היה אחד מאלה שמילאו תפקידי יועץ ביטחוני בעבר, בשם זה או אחר, ליד ראש הממשלה, שלא הסתבך במריבות פנימיות או בתסבוכות בין־לאומיות או שלא הביא כל תועלת. קודמו של ניר בתפקיד — רפי איתן — סיבך אותנו עם פולארד. גם על אלה שקדמו לניר ואיתן אי־אפשר לומר גדולות ונצורות. למעשה נחלקו היועצים לשני סוגים — אלה שהסתבכו כלפי פנים או כלפי חוץ ואלה שלא תרמו מאומה. טובה מהם לא יצאה לנו בשום שלב.

בניגוד לדיעה המקובלת, ההיסטוריה של "היועץ" אינה מתחילה מוועדת אגרנט, אחרי מלחמת יום־הכיפורים. תחילתה בחשש שפקד את צמרת השלטון, שמא יורשו של בן־גוריון בראש הממשלה, לוי אשכול, איש כלכלה "ציוויל" לכל דבר, לא יוכל לנצח על ענייני הביטחון של המדינה, בלי יועץ. הוא מינה לעצמו את ראש המוסד לשעבר, איסר הראל, ליועץ שהיה מסוכסך קשות עם ראש המוסד, מאיר עמית, והועבר די מהר מתפקידו. אשכול העדיף להישאר בלי יועץ ביטחוני מיוחד. גולדה מאיר מינתה לעצמה ב־1972 את ראש המודיעין שאהרון יריב, ל"יועצה המיוחד לענייני ביטחון" גם, או מה יצא מזה? אשכול הציוויל, בלי שום יועץ ביטחוני מיוחד, עבר בראש אחת המערכות הצבאיות המהוללות של ישראל. ואילו גולדה, מוקפת מבינים גדולים בענייני ביטחון — דיין כשר הביטחון, דוד אלעזר כרמטכ"ל ויריב בשנת 1972 כיועץ ביטחוני מיוחד (מבלי להזכיר את יגאל אלון ואת ישראל גלילי, שגם הם ישבו בממשלתה של גולדה), נתפסה לא־מוכנה ואובדת־עצות במלחמת יום־הכיפורים. אם יריב כתב באיזה שלב תזכיר לגולדה על אפשרות של הפתעה כזאת — נעלם הדבר מעיני ההיסטוריה.

* * *

התפקיד התגלגל למה שהוא עכשיו אחרי שוועדת אגרנט המליצה למנות יועץ לענייני מודיעין ליד ראש הממשלה. הכוונה היתה שיהיה זה אדם בעל רמה, מעורה בשירותים, בעל מידע רב ונגישות לכל מקורות המידע המודיעיני בכל עת. הוא נועד להיות העיניים, האוזניים והמצפן, שיניח לפני ראש הממשלה מגוון דעות וסבירויות — כדי שהיידבקות ל"קונצפציה" מודיעינית לא תקרה שוב. לא היתה אז כל כוונה שיהיה לראש הממשלה יועץ מחוץ למסגרות הפועלות נגד טרור שיתן עצות איך להלחם בטרור. אך זה בדיוק מה שקרה במשך הזמן. בעצם, גם זה לא.

ראש הממשלה דאז, יצחק רבין, לא התלהב מהעיצה וסבר שמזכירו הצבאי מספיק לו לכל הפונקציות הללו. אך בלחץ דעת הקהל, שאילתות והצעות לסדר היום בכנסת, מינה את רחבעם זאבי ב־1975 לתפקיד שהוגדר אז כ"יועץ ראש הממשלה לענייני מודיעין ולמאבק בטרור". נושא התואר דיד איפוא לעיסוק העיקרי אך גם זה לא לזמן רב. בינתיים מינה רבין את אריאל שרון ל"יועצו המיוחד". אך גם זה לא התחשב הרבה. כתבו המדיני באותם ימים, מתי גולן, כתב על היועץ שרון כמי ש"אינו מורגש, לא בנוכחותו ולא בחסרונו. וכמי שכבר בה לכתוב תזכירים ארוכים שאיש אינו קורא". אך ראשו של שרון כבר היה בפוליטיקה — גם נגדי וגם הוא עזבו — לא לפני ששרון דאג להביא לתפקיד היועץ את בן־חסותו רפי איתן. אבל בימי בגין כבר הוחלף התואר היועץ לענייני מודיעין ונשאר התואר של היועץ ללוחמה בטרור. זה לא הפריע לאיתן לשחק במודיעין, כפי שהוכיחה פרשת פולארד. במבט לאחור, עולה כי התפקיד הזה מבכר אינעו, ואולי לא היה מעודו מה שוועדת אגרנט המליצה. הסדור לא פחות בטל היועץ לענייני טרור. הרי ממילא מלוחמה זו יוצא מתחומה של השב"כ, המוסד, הצבא והמשטרה. תפקיד היועץ נהפך איפוא במשך הזמן לנושא הדי בשביל נושאו. "היועץ" הגיע בעצם למצב שעיקר עיסוקו היה להמציא עיסוקים לעצמו וזה כשלעצמו מתכון המזמין צרות. טוב יעשה שמיר אם בעת פרישתו של עמירם ניר, יחליט לסמוך יחד על הגופים המקצועיים שיש למדינה — בעצה ובביצוע — ויבטל את המשרה המיותרת ביותר במדינה.

על כלכלה ואסטרולוגיה

איך נכשלו שלושה יועצי השקעות ושני בנקים גדולים בתחזיותיהם, והכל מתוך כוונות טובות

מאת נחמיה שטרסלר

אחד הסיפורים היותר־אהובים על סדרי דפוס בעיתונים, הוא שכאשר היו מכניסים למכונת הדפוס את טור האסטרולוגיה, הם לא היו נוהגים לשאול יותר מדי שאלות. אם משהו לא היה מובן, או שהיה קטוע, או שחסר לפתע אחד המלות, הם, כדי לחסוך בזמן, היו משלימים את הקטע החסר. ממילא, מי מאמין למה שכתוב בטור האסטרולוגיה?

גורל דומה צפוי, כנראה, לנביאי הכלכלה. בדצמבר 1985 הוציאה "אפיקים", חברה לייעוץ ולהשקעות השייכת לקבוצת "כלל", חוברת ללקוחותיה. בחוברת מפרש המנכ"ל, יעקב וינשטיין, את הצפוי ב־1986: פיחות חד־פעמי של 15–20 אחוזים במארס, עליית מחירים של 80 אחוז במשך השנה, המשך עליית שער הדולר בקצב מקביל, וגם עלייה מטאורית באבטלה. והמציאות? הכל להיפך. לא היה פיחות ב־1986, האינפלציה הגיעה רק ל־20 אחוזים והאבטלה דווקא ירדה.

בהמשך התוכנית ממשיך וינשטיין ומנתח כמה כדאי להשקיע. אך ברור שאין טעם להכביר מלים על כך, לנוכח הבסיס הרעוע.

להשקיע באג"ח

באחרונה נשאל וינשטיין על ידי אחד העיתונים במה הוא ממליץ להשקיע. הוא ענה: "שני שלישים בצמודי מדד, כי אני צופה אינפלציה גבוהה השנה, ואת השאר במניות".

שאלתי את וינשטיין אם לא ראוי, אחרי הצלחה בתחזית האחרונה, לפחות לקצת דממת תקשורת לשנה־שנתיים. הוא ענה: "גדולים ממני לא צפו אינפלציה של 20 אחוז, כי הרי מה שגרם את האינפלציה הנמוכה ב־1986 היה ירידת מחירי הנפט בעולם וירידת ערך הדולר — ואת זה אי אפשר לצפות מראש".

להשקיע במרקים

באותו משאל עיתונאי נשאל גם הד"ר בועז בריק מה לעשות עם הכסף. הוא ענה: "הציבור צריך להיות צמוד למטבע חוץ. 90 אחוז מהכסף להשקיע בהשקעות צמודות למטבעות האירופיים ורק 10 אחוזים בהשקעות צמודות מדד. בשוק המניות לא הייתי נוגע".

מן המפורסמות היא שכל יועץ קרוב אצל עצמו וכמובן שד"ר בריק, המתמחה בשוק המטבעות העולמי, נוטה להמליץ על כיוון זה בניגוד לעמיתו המתעסק בבורסה. את זה עוד אפשר להבין, אך קשה להבין את המשפט הבא: "בשום אופן לא הייתי מצמיד את כספי לדולר, מכיוון שהוא ממשיך ליפול".

ב־1.8.86 החליט בנק ישראל להצמיד את השקל לסל המטבעות במקום לדולר. "הארץ" שאל אז לדעתו של הד"ר בריק, ובריק ענה שבנק ישראל נקט צעד מתוחכם, כי "שער הדולר נמצא בשפל, והוא צפוי להתחזק". כלומר, אז, לפני חמישה חודשים, האמין בריק שהדולר יתחזק, ועכשיו משום מה איבד את כל אמונו בירוק הדיוק הזה והוא מצווה עלינו להתרחק ממנו כמו מאש.

כשפניתי לבריק לשמוע את תגובתו, ענה לי: "התחזיות השתנו. היה שלב שבו סברתי שהדולר יגיע ל־2 מרקים והיה צפוי שהוא יילך ויתחזק. אולם אחר כך התברר שהגירעון האמריקאי הוא עדיין גבוה מאוד והתחזיות השתנו". בריק גם טרח ושלח לי תחזית מאוחרות יותר שלו, שנכתבו בשלהי 1986, המצביעות על כך שהדולר צפוי באמת להיחלש.

להשקיע במניות

יועץ השקעות שלישי שנשאל באותו עניין היה רוני וילברמן. תשובתו היתה: "הלהיט של '87 הולך להיות שוק המניות. הציבור מאמין לאוצר ויילך על מניות. אני אומר להשקיע בקרן נאמנות המתמחה במניות".

כלומר, לעזאזל כל התיאוריות על חלוקת סיכון ותשואה. יש להשקיע הכל בחלק המסוכן ביותר בשוק ההון, והרווח כבר יורום מעצמו. ואולי כדאי להשקיע בקרן הנאמנות "אשר" שאותה מנהל וילברמן עצמו?

בתגובה לתמיהתי ענה וילברמן שאמנם צלצל אליו איזה עיתונאי. אך הוא בפירוש אמר לו שצריך לבדוק לאיזו מטרה נועד הכסף, ובמניות יש להשקיע רק את אותו החלק הנועד להשקעה מסוכנת, לטווח ארוך, ולא כסף הנועד למשל לנסיעה, או לרכישת דירה. אך כל זה לא נכנס לעיתון, אומר וילברמן, ומציל בכך את כבודו המקצועי.

ומה עם התחזיות של הבנקים הגדולים? האם הם נביאים טובים יותר?

לפני שלושה שבועות הוציא בנק הפועלים הודעה לעיתונות ובה הערכה, שהאינפלציה בארבעת החודשים ינואר־אפריל תגיע לכ־11 אחוזים. תחזית מעניינת, אך לא צריך לרוץ. ב־3.12.86 שלח הבנק הודעה לעיתונות ובה ההערכה הבאה: בחודשים הראשונים של 1987, עד חודש אפריל או מאי, לא צפוי שינוי בשער הדולר, ורק במחצית השנייה של השנה צפוי פיחות של 7 אחוזים. לא חלפו 50 יום והממשלה הודיעה על פיחות של 10 אחוזים.

באותה הערכה כתבה המחלקה הכלכלית של בנק הפועלים, שהאינפלציה במחצית הראשונה של 1987 תהיה 7.5 אחוזים. היום זה נשמע כבדיחה גרועה.

גם לבנק לאומי אין במה להתפאר. בהודעה לעיתונות מנובמבר האחרון, מביעים כלכלני הבנק שהאוצר ובנק ישראל ישאפו לחזק את הישגי התוכנית הכלכלית ויעמידו את הורדת האינפלציה בראש סדר עדיפויותיהם, ולכן לא יהיה פיחות, וסדר המחירים יעלה ב־1986 רק ב־12 אחוזים. נהדר.

ואמנם, בנק לאומי ומנכ"לו מרדכי איינהורן היו המובילים ב־1986 במכשיר השקעה חדש: הפקדה לחצי שנה (ואפילו לשנה תמימה) בריבית קבועה. בגלל אמונתם שהאינפלציה תרד, הם עודדו לקוחות להשקיע במכשיר חדש זה. היום איני מקנא במשקיע שהאמין לתחזיות בנק לאומי והשקיע כך את כספו. הפסדיו ניכרים.

לסגור

לבנקים הגדולים יש קשרים חזקים בארה"ב, והם לבטח יודעים שהאופנה החדשה שם היא לסגור את המחלקות בבנקים העוסקות בתחזיות מאקרו. גם שם הוכח שאי אפשר לנבא את העתיד. אולי יחשבו על כך שני הבנקים הגדולים, כדרך הטובה ביותר להשיג חיסכון וגם להימנע משגיאות.

מי נתן את ההוראה

האם פשיטת שוטרי "החולייה המיוחדת" על אולפני הבי־בי־סי בגלאזגו נעשתה על דעת המשטרה בלבד?

מאת שאול צדקא

לונדון

הבדרום־אפריקה היינו הלמודר? אירופה ומינו? שאלות אלה נשאלו השבוע לא רק על־ידי פרלמנט סוער במיוחד, עיתונאים נרעשים, אנשי ציבור ואפילו תלמידי בית־ספר. האירועים המוזרים אשר עשו חוכא ואיטלולא מעקרון חופש הביטוי צימררו גם את האיש ברחוב. סדרה של שיקולים מוטעים, שלד־מאליות לשמה וביצוע חסר־אחריות העלו באפה של האוכלוסיה הבריטית ריח שכמותו לא הריחה זה זמן רב. "אנו צועדים בטוחות על הדרך לקראת היהפכנו למדינת משטרה", אמר ג'רלד קאופמן, שר הפנים בממשלת הצללים של הליבור, ולמורת הנחמה שבדבריו הינהנו רבים בראשם.

בסוף השבוע האחרון הגיעו הדברים לשיא. שוטרים המשתייכים ל"חולייה המיוחדת" (מה זה?) של זרועות החוק, פשטו על אולפני הבי־בי־סי בעיר הסקוטית גלאזגו ולקחו עמם מכל הבא ליד. במשך יממה שלמה הם עסקו במלאכת החרים, עם צווי חיפוש בכיסם, טענו סרטי טלוויזיה במכוניות ה"סיירה" שהביאו עמם ונסעו לאן שנסעו. ההסבר הלא רשמי אשר נוסף לאוזניים היה, שהחולייה פשטה תמימה סרט העוסק כולו בנושא חסוי הנקרא "זירכון". המדובר בפרויקט סודי בן חצי מיליארד לירש"ט של הקמת תחנת לוויני ריגול המשוכללת בעולם, שכוחה יהיה לקלוט כל תשדורת מעל אירופה ומחוצה לה.

לפני שבועיים, כאשר נודע לממשלה כי הסרט עתיד להיות מוקרן על המרקעים במסגרת סידרה בת שישה חלקים הקרויה "החברה הסודית", ביקשה מרגרט תאצ'ר מראשי הרשות לגנוז את הסרט משום שהוא חושף סודות היכולים לפגוע בביטחון המדינה. הבי־בי־סי אכן החליט לוותר על הקרנתה של התוכנית הזאת שבגלל הגיעו מלים אל המנהלה הגבוהה, אף שבהחלט היה מקום לשאול כיצד זה ידעו הרשויות על הסרט רק חצי שנה לאחר שהחלו בהפקתו. בה בעת התקשרו נציגי משרד הפנים אל מערכות העיתונים וביקשו מהם שלא לכתוב את הידוע להם על תוכנה של התוכנית הגנוזה.

אולם היה זה "ניו סטייטסמן", שבועון שמאלני, יוקרתי אך דל־תפוצה, אשר בחר לנהוג אחרת. כתבו הראשי דאנקן קאמבל פירסם את כל הידוע לו על לוויניו הסודיים של פרויקט "זירכון" ומיד הפך את עצמו מטרה להתקפותיהם של דוברי הממשלה ואנשי החוק. יממה לאחר פירסומה של הכתבה נכנסו שוטרים אל משרדי השבועון בלונדון וערכו בהם חיפוש מקיף. למחרת היום הלכו לביתו של העיתונאי. על־פי מיטב כללי הנימוס האנגלי, הם המתינו עד בואו אל הדירה משעות בוקר לעיר וביקשו ממנו לפתוח בפניהם את הדלת. משזה התקשה משום מה לסובב את המפתח בחור המנעול, הם ביקשו את סליחתו ופתחו את הדלת בכוח הזרוע. למותר לציין כי בשני החיפושים הללו הפשטים חרש בית.

השב"כ המשטרתי

בבריטניה אין נוהגת צנזורה ואין בכוונתה של הממשלה לתבוע את העומדים לדין של השבועון ושל העיתונאי אשר צוטט בהרחבה בעיתונות היומית — זו שהסכימה להיענות לבקשת הרשויות ולא פירסמה את דבר קיומו של הפרויקט הסודי. אולם מה שאירע בבניין הסקוטי של הבי־בי־סי אשר הפיק את הסידרה, נותר עד רגע כתיבת שורות אלה ללא הסבר. השוטרים לא זו בלבד שלקחו עמם את גלגלי הסרט העוסקים בפרויקט "זירכון", הם החרימו את גלגלי הסידרה כולה, מתוך הנחה שגם בהם צפונים סודות מדינה רבים שחשיפתם עשויה לשמח הרבה אנשים במוסקווה. השאלה הבלתי נמנעת היתה, מי נתן את ההוראה.

בימי שני ושלישי של השבוע הזה סער הדיון בפרלמנט כפי שאינו זכור כאן זה שנה. האופוזיציה תבעה דיון חירום בפרשה וראש הממשלה בדרישה החריף עם ניל קינוק מנהיג הליבור, שלא נעדרה ממנו נימה של תיעוב הדדי, השיבה כי היא עצמה לא ידעה על העניין אלא מהעתונות. הדווח הזהיק אחריה שר הפנים דאגלס הארד, וגם הוא הודיע כי לדרג הממשלתי לא היה חלק בפשיטה. גם מלקולם ריבקינד השר לענייני סקוטלנד, בדק ומצא שהפשיטה נעשתה על דעתה של המשטרה והיא שלה בלבד.

האופוזיציה לא האמינה כמובן לטיעוניה של הממשלה, אף שקשה להניח כי תאצ'ר תסתכן בהוראה אווילית ומסובכת מסוג כזה העלולה להנחית מכה נמרצת באמינותה. העיניים הופנו לפיכך לכיוונם של שוטרי "הכוחות המיוחדים" אשר הוציאו את הפשיטה אל הפועל. למעשה המדובר בכמה מאות בלשים שמחציתם פועלת בשדות התעופה של המדינה, ובעצם שומר על ראש הממשלה ומשפחת המלוכה ויתרם עוסק בפעילות איתורם של "יסודות חתרניים", יחידים או קבוצות, הפועלים נגד האינטרס הלאומי. את פקודותיהם הם נוטלים ממפקד המשטרה, הכפוף כידוע לשר הפנים, יד ימינה של ראש הממשלה.

התהודה הישראלית

היתכן, אם כן, שהדרג הבכיר לא ידע על כך? תאצ'ר אומרת: "אוי לנו אם נגיע ליום שבו הממשלה תטיל פקודות על המשטרה". כוונתה היתה כי המשטרה יזמה את החדירה לאולפני איגוד השידור, משום שמצאה לנכון לעשות כך בתוקף פעילותה נגד הקרנתו של אותו סרט מזולקת. מדוע, אם כן, רוקנו אנשי "השב"כ של המשטרה הבריטית" את כל ארונות האולפנים? הדבר נתון עתה לחקירה.

יש הטוענים כי בגלל החשיפה של הבי־בי־סי ואחריה של "ניו סטייטסמן", תחליט הממשלה שלא להוציא אל הפועל את פרויקט "זירכון" ולוויניה הסודיים של בריטניה ימתינו להזדמנות אחרת. טביעת האצבעות של גברת הפלדה על הפרשייה הנוכחית אינה מצריכה זכוכית מגדלת.

אותם בלשים אשר פלשו בשבת לאולפני הטלוויזיה בגלאזגו לא ידעו כמובן שפעולתם עוד תועלה על נס על־ידי כלבי שמירה ישראליים רבים. כבר עתה אפשר לנסח את המשפט אשר ייצא בשנים הקרובות מפיהם של הפטריוטים המקצועיים: "אפילו בבריטניה, אם הדמוקרטיות, שלחו שוטרים כדי להחרים סרטי טלוויזיה, או שאנחנו, מדינה הנמצאת במצור, במצב מלחמה, נשתעשע בעניינים של חופש דיבור ועיתונות?"

هكذا عن الاصل

صكنا من الاهل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדד

מילכוד עמירם ניר

שלוש פעמים הופיע היועץ לשעבר, עמירם ניר, בוועדת־המשנה ה־מיוחדת של ועדת החוץ והביטחון. בארצות הברית, אמר אחד הנוכחים, אדם במצבו לא היה מעז לשבת שם בלי עורך־דין צמוד. לראשונה הו־פיע ניר בוועדה בחסות פטרונו החדש, יצחק רבין. שר הביטחון העביר במשך פרשת הנשק לאיראן פתק לפטרונו היוצא, שמעון פרס. לאמור "טעיתי בעניין עמירם, חשבתי שהוא... אבל הוא בסדר גמור".

ח"כ אהוד אולמרט הוא גם עורך־דין לא רע. אולמרט רשם בשקט את דבריו של ניר ואחר־כך שינן אותם היטב בבית.

בישיבה הבאה, ישב פרס לצדו של ניר, אשר חזר לשחזר את פגישותיו עם הקולונל אוליבר נורת והטיסה לטהראן (באישור הקבינט, אשר הוזה רק על "ניסיון לפתוח ערוץ למתונים"). הוא ביטל באחת את הזיקה שיוחסה לו בוואשינגטון לקשר הקונטראס ושלא כמנהגו בי־מים כתיקונם, הצניע את חלקו בשי־כנוע האמריקאים לחדש את הקשר האיראני.

אולמרט האזין בקשב ולפרקים הציץ ברישומים מהוועדה הראשונה. לבסוף זרק שאלה. ניר התפתל ואולמרט לא ויתר. המעמד הכה, חקירת שתי וערב בבית־המשפט, ואם תרצה חקירה שגרתית בסנאט האמריקאי. לבירור האמת, ניר החל להסתבך עד שפרס קטע את הדיון כמעט בגסות והיסה את היועץ.

השבוע, זימן אליו ראש הממשלה, יצחק שמיר, לראשונה את יעקב נמרודי, מתווך של העסקה האיר־אנית. גם הפעם ישב שם אולמרט ובמשך שעתיים וחצי דלה את הפרטים מפי ניר לאוזני שמיר. למחרת, זומן ניר בפעם המי־יודע כמה ללשכתו של שמיר. מקורבים אומרים כי אין זה מקרי. שמיר לא היה שם את קצה ציפורנו על גירסתו של ניר. בין פגישה לפגישה, הוריק היועץ הרבה ניירות־עמדה, בכל אחד מהם עוד פרט מסוים לחי־זוק אותה גרסה שעיקרה "פעלתי בסבירות וברשות".

השבוע שמעה אותו ועדת־המשנה בשלישית (עם קמתי די היה לה בזה קירה אחת). הפעם היה מתח לפניה דו"ח הסנאט במלואו וגם שאלות ללא מענה בדבר שני מיליוני הדולרים החסרים. ושוב היתה זו עדות השמיעה של אהרן מ־ה, שכיסה את נורת המאשים את ניר בהמצאת רעיון מימון הקונטראס וב־פיתוי לחדש את העסקים עם איראן. הוועדה מעדיפה, כמו הממשלה, להשליך את יהבה על האמת של ניר שאין לאיש, אולי פרט לקולונל נורת, כלים לברוה.

בירושלים מקווים מאד שנורת אינו מסתיר קלטת של אותה שיחה, כקלף מיקוח במשא ומתן על החסינות. כל מה שקרה עד כה הוא משחק ילדים לעומת הצפוי לו מתחקיר הוועדה המיוחדת של דניאל אינויה. בלא חסינות, הולכתו לש־תוק עלולה להוביל אותו היישר לכלא.

הממשל ישמח להסתתר מאחורי עדותו של נורת והאמצעות, ל־מרבה הגיחוך, מאחורי סינורה של ישראל הקטנה. שמיר ופרס יודעים כי אם תימצא קלטת או עדות מסייעת, שתפריך את גרסת ניר, לא רק הוא יהיה בצרות.

חידון ממשלת האחדות

(פתרונות למטה) חידה ראשונה: מי אמר — "הרעיון של ועידה בינ"ל נדחה בישראל על ידי הכל. הוא נועד בעצם לשלול מישראל אפשרות לנהל מו"מ בתנאים של שוויון . . . ישראל סבורה שאין לפתוח במו"מ על המו"מ.

חידה שנייה: מי אמר — "ארה"ב תצטרך לבוא לוועידה כשהיא מחויבת למוצה לעמדה הירדנית ולעמדה האש"פית ואז, רק אז, תוזמן ישראל, האחרונה בתור. להיות מבודדת בוועידה והיא תתבקש לספק מזון טרי־טוריאלי למסובים אל שולחנות הוועידה. זוהי תבנית להובסת ישראל ולא למו"מ עם ישראל".

חידה שלישית: מי אמר — "ברור שישראל צריכה להתנגד לוועידה כזו שאינה רק מירשם לקיפאון ולעקיפת מו"מ ישיר, אלא יצירת תחרות בין ארה"ב לבריה"מ בתמיכה בתביעות ה־ערבים".

חידה רביעית: מי אמר — "אינני סבור שארה"ב מעלה על דעתה את הרכב המסורבל הזה של חמש המעצמות. אין בהיס־טוריה אף ניצחון אחד לתיווך מולטילטרלי שיש לתווך בין המתווכים לפני שהם יכולו לתווך בין הצדדים למחלוקת.

חידה חמישית: מי הינחה עובדי מדינה לומר לעולם — בניגוד מוחלט להצהרות רה"מ בשבועות האחרונים — כי "פורום בין־לאומי הינו הרע במיעוטו עבורנו והסיכוי היחיד להניע את התהליך המדיני . . . ממשלות ישראל מאז 1974 ועד 1981 קבעו בקווי היסוד את נוסחת הוועידה הבינ"ל".

חידה שישית: מי הינחה עובדי מדינה, ארבעה ימים לפני שרה"מ אמר "שוועידה בינ"ל תדחוק אותנו לפינה" להסביר כי "המו"מ לשלום יתנהל במסגרת ועידה בינ"ל שיכולה לכלול את חמש המעצמות".

פתרונות

1. ראש הממשלה שמעון פרס בהודעה מדינית לכנסת 3.12.84.
2. ראש הממשלה שמעון פרס בהודעה מדינית לכנסת 10.6.85.
3. ח"כ שמחה דיניץ באותו דיון.
4. ח"כ אבא אבן, כנ"ל.
5. המנכ"ל המדיני של משרד החוץ ד"ר יוסי ביילין בתדריך למנהלי מחלקות במשרדו (9.1.87) שהופץ במסמך הסברה.
6. מנכ"ל משרד החוץ אברהם טמיר בתדריך למנהלי מחלקות (29.1) שהופץ במסמך הסברה.

קשה לקנא בימים אלה בעובדי משרד החוץ. לא די בכך ששני מנכ"לים מתדרכים אותם, האחד בעד עיצומים נגד דרום אפריקה והשני נגד. האחד בעד מעורבות אמריקאית מוגברת במו"מ ה־מדיני והאחר בעד תיווך מצרי. אחרי כל זה הם לומדים שראש הממשלה מתנגד לפורום בינ"ל שיחרוג מהשקת כוסיות בתום המו"מ הישיר ואילו שר החוץ מודיע שימשיך במאמציו לכינוס ועידה, שאם לא כן אין לו מה לחפש בממשלה.

למקורביו של פרס יש הסבר לסתירה בין דבריו בכנסת לפני נאומו המפורסם באו"ם באוק־טובר 85 לבין הגישה החיובית שלו מאז לוועידה הבינ"ל. הם טוענים כי הוועידה שעליה מדובר היום אינה אותה ועידה שעליה דיבר לפני כן. אולם, פרס עצמו אישר כי ירדן לא ויתרה על הוועידה כפורום המוסמך להתערב במו"מ הישיר במקרה של קיפאון — אותה מתכונת שפרס דיבר בגנותה. כיוון שלפי־שעה קשה למצוא סימני ועידה, תהיה עינה לנייחות ולמלים.

עמירם ניר

אהוד אולמרט

סיבוב בעולם

סוריה

ידיעות שהגיעו לירושלים מלמדות כי נשיא סוריה, חאפז אל אסד, לא בא בחינם לוועידת המדינות האיסלאמיות בכווית. מתברר שסעודיה שילמה ל־סוריה סכום נכבד בתמורה להופעתו של הנשיא בוועידה.

שגריר מצרים בישראל, מו־חמד בסיוני, אמר השבוע בב־ר־שבע כי תוצאות ועידת כווית הן ניצחון לאסטרטגיית השלום המצרית, את שהוועידה אימצה את רעיון הוועידה הבינלאומית לשלום, כפתרון לסכסוך במזרח התיכון.

ארצות־הברית

תשעה ימים ימשך ביקורו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, בארה"ב. הוא יגיע ב־15 בחודש לוואשינגטון, לפגישות עם ה־נשיא רייגן, שר החוץ שולץ ושר ההגנה ויינברגר וכן עם ועדות החוץ של שני בתי־הנבחרים. בניו־יורק נועדה לו פגישה עם ראשי שלושת ה־זרמים ביהדות ארה"ב, בין השאר, בניסיון למצוא פשרה בסוגיית "מיהו יהודי". שמיר ייוועד גם עם כמה מועמדים אפשריים לנשיאות ועם כוח המשימה הכלכלי. הניתוק ש־ביקור יהיה בלוס אנג'לס, שם נועדה לשמיר סעודה עם כוכבי הקולנוע של הליכוד. ראש הממשלה מבקש לדבר על לבם של יורדי לוס אנג'לס, כי ישימו פעמיהם לישראל. הקונסול ה־כללי החדש שם, איתן בנצור, הכריז עם בואו על מבצע מיוחד להחזרת יורדים.

דנמרק

משטרת דנמרק הגישה ת־ביעה נגד שני רב־החובלים של האונייה "T.H. Else", שבשתי הפלגות לישראל הובילו מטע־נים שבהם תחמושת. כמה מהמלחים טוענים כי לא הודיעו להם דבר על תכולת המטענים וכי הם לא סומנו כהלכה. החוק הדני אינו אוסר על העברת מטענים מעין אלה.

הודו

ישראל מגמה בימים אלה לאלף את הדרך להזמין את נבחרת טניס־השולחן של ישר־אל לאולימפיאדת טניס־השולחן ולקונגרס התאחדות הטניס הבינלאומית, שיזורו ב־ניו־דלהי בין ה־18 בפברואר ל־11 במרס. בשנים 1975 ו־1979 סירבו ההודים לנפק לישראלים אשרות כניסה ל־תחרויות דומות. ההתאחדות ה־הודית הבטיחה, קודם שהוכתה בכבוד לארח את התחרות, כי תזמין את כל הנבחרות, ובהן ישראל.

סין

המיליארדר היהודי ארמנד האמר עומד להפעיל בקרוב את המיכרה הגדול שלו לכריית פחם בסין. האמר יגדיל את תפוקת הפחם בסין בשיעור ניכר ויהפוך לגורם מוביל בתעשייה מת־פתחת זו בארץ הגדולה. בירוש־לים מקווים שהיחסים המיוחדים עם האמר יקדמו את המגעים לרכישת פחם מסין, כתחליף לפחם הדרום־אפריקאי הולי־ד־סית. הפסקת ייבוא הפחם היא בין הצעדים המומלצים ל־ממשלה במסגרת העיצומים נגד פרטוריה. אגב, האמר יוצא בי־מים אלה למוסקווה ויתכן שב־מהלכו ישוחח גם הפעם עם מנ־היגי הקרמלין על בעיית היהודים.

החמישיה המפסידה של פרס

במערך אמרו השבוע כי אין סגולה בדוקה יותר לכשלון במינוי לתפקיד בכיר מתמיכה של מנהיג המפלגה שמעון פרס. הוא נושא אחריו שובל ארוך של מפסידים: עדי אמוראי לנגיד בנק ישראל, אלי הורוביץ למועצה המייעצת של בנק ישראל, יוסף צ'חנובר ליועץ המש־פטי לממשלה ומשה זנבר ליו"ר מועצת המנהלים של בנק ישראל (אפשר כנראה לצרף גם את יוסי ביילין ונמרוד נוביק, שברקורד שלהם מופיע התואר "מועמד ל־שגריר בארה"ב").

בישיבת פורום "שיגור" בשבוע שעבר הוזהר פרס מפני הכשלון החמישי, הפעם סביב מינוי מבקר המדינה. שרים אמרו לו שאין שום סיכוי להשיג רוב ליעקב ניצן, מקצתם אף הטילו ספק בכישוריו, ופרס בשלו "צריך להיאבק".

קשה לחשוב על תוצאה שלילית יותר — לדידם של המערך ומנהיגו — ממינויו של השופט יעקב מלץ למבקר המדינה. המבקר החדש יודע שאת בחירתו הוא חייב קודם כל לליכוד ואילו הליכוד מצטייר בציבור הרחב כמי שמעדיף אנשי מקצוע על פני עסקנים פוליטיים. האמת היא שהליכוד פשוט תפס שבמציאות שמכתיבה ממשלת ה־אחדות יש משנה תוקף לעיקרון תפסת מרובה לא תפסת. כך למשל, מלכתחילה לא העלה שר האוצר משה נסים על דעתו להציג מועמ־דים בעלי זיקה לליכוד לתפקידי המפתח — נגיד בנק ישראל או יו"ר בנק לאומי. יתרה מזאת, הוא הגיש בשעתו לפרס שלושה שמות — מיכאל ברונו, פנחס זוסמן ואיתן ברגלס — שהמשותף להם הוא זיקתם להנהגת העבודה.

נסים השכיל בכך להפקיע מה־מערך כל טענה בדבר מינוי פוליטי ואילו פרס שהתעקש על העסקן עדי אמוראי יצא למערכה אבודה מראש בשורות התיקו של ממשלת האחדות. לוא קרא נכון את המפה הפוליטית היה פרס צריך לבחור באחד מהשלושה ולקנות את נאמנותו. אולם ברונו זכה במשרה על אפו וחמתו של פרס שנאבק למען אמוראי עד הסוף הידוע. אין תמה איפוא שברונו העדיף את מועמדו (הלא פוליטי) של נסים, על פני משה זנבר. מועמד המערך המחזיק בכיסו מכתב התחייבות של פרס. לברונו לא היתה בעייה מיוחדת להשיב ריקם גם פנייה טלפונית נרגשת של מ"מ ראש הממשלה בכבודו ובעצמו.

פרס רצה את אלי הורוביץ למועצה המייעצת של בנק ישראל ונאלץ לוותר לליכוד ששמר את המקום לשלמה לורינץ מאגו"י בהסד זיקו את משרת יו"ר התעשיה האווירית כבן ערובה. הליכוד אינו מהסס לגנח את המערך ואת פרס בראשו בעזרת מינויים חפוזים של אלמונים ודוגמת יוסף חריש שהובא לפתע מגאולם המשפט לקלחת פולי־טית־מפלגתית שהיתה זרה לו לחלוטין. דומה שמכלא הסקם אינו לומר דבר תוך התבונות הזיה של האגודה המורחבת של ידידים נפגעי פרס.

שיחת השבוע / לילי גלילי

עם: פרופ' ישעיהו ליבוביץ
על: ואנונו, זקנה ומוות, ביום הולדתו ה־84.

"אני בקושי יודע משהו על החיים, ובאים לדבר אתי על המוות"

שיחת הטלפון לחדר ב־אוניברסיטה, שנועדה לתאם את הפגישה עם הפרופ' ישעיהו ליבוביץ, נפתחת ב"מה שלומך" המתבקש. כתגובה, באה התשובה המ־פתיעה: "שלומי מצוין הלא יש לי ממשלת אחדות רחבה ששומרת עלי. בוודאי ששלומי נהדר. את רוצה להגיד לי שאת לא נהנית מהממשלה שלך?"

מאוחר יותר, בחדר העבו־דה עמוס הספרים בביתו, בין תלמוד בבלי בהוצאת צרויט, שנדפס בפולין ב־1860, לבין הספר האחרון המרכז מאמרים של גדולי ההוגים הצרפתים בני זמננו, שנשלח לעיונו, מחליף ליבוביץ מצבי רוחו בקצב מסחרר. מתרגז, זועם, מרעים בקולו עד להטיל אימה, צוחק ומת־לוצץ, חיוך שובב, כמעט יל־דותי, נדלק בעיניו, הכל בהתאם לנושא. השבוע, מלאו לליבוביץ 84 שנה. העוקצו לא קהה מאהרוה.

באנו אליו, משום עצומת התמיכה בוואנונו, שפרסמו השבוע יהודים וערבים יחדיו, גם בשם "הסכנה שבחי־מושה הגרעיני של ישראל". בבורה עקיפה, הזכיר הנושא את הימים של סוף שנות ה־50, כשליבוביץ וידידו אלי־עזר לבנה ניהלו מסע ציבורי נגד החימוש הגרעיני של ישראל. סופו של דבר, שב־מצאנו מדברים גם על זקנה ומוות, ומיני מחשבות שמת־לוות לימי הולדת, גם אם אין חוגגים אותם.

במקרה, ראה אור השבוע ספרו החדש, "בין מדע לפי־לוסופיה", ועל אף המחאות אורחת לביקורת, ליבוביץ הודך לקרוא את מה שכתבנו על הספר. סוד ימים וחצי עד להדיש: כרצה, מלמד, מופיע על בימות, כותב ומאזין לנערים שבאים לש־מוע בעצמו, מחיילים שמת־חבטים בשאלות של מוסר, ועד לתלמידי "כולל" ממאה שערים שרצו לשוחח עמו בנושא התפילה ביהדות. "לא מכבר באה אלי קבוצה של מדריכי נוער מהקיבוץ הארצי, וביקשו לדבר אתי על המוות," יאמר ליבוביץ בשיחה. "יש עוד דברים רבים כל כך שאיני יודע על החיים, והם באים לשאול אותי על המוות."

פרופסור ליבוביץ, השבוע פורסמה עצומה יהודית־ערבית משותפת, התומכת בביכל בוואנונו ומוחה על חימושה הגרעיני של ישראל. האם הם מעין דור המשך לליבוביץ ועד מתיו, שניהלו מסע ציבורי מוקדם נגד כוונות החימוש הגרעיני של ישראל?

אני לא מוכן לומר אף מילה אחת בעניינו של המשומד הזה, ואנונו בשבילי אדם שעזב את יהדותו הוא הלאת המין האנושי.

מפתיע לשמוע את זה ממך. האין זו זכותו הבסיסית של הפרט לבחור את דתו? והאי שאין התנגדויות רלוונטיות לעצם המעשה שעשה, או לב־גידה במולדת בה הוא מואשם.

מהי בגידה במולדת, לעומת העזיבה שיהודי בוגר בתורה וביהדות? בשבילך, זה דבר מחריד אם אדם בוגד במולדתו. אני מבין את זה. שלא מדעת נתפסת לאידיאולוגיה פאשיס־טית, שמדינה ומולדת הם ערכים עליונים. אבל מה זה לעומת הב־גידה בתורה? דומה הדבר לאדם שפרץ לדירה בעד החלון, ורצח אדם. נכון שהוא גם שבר חלון, וזה לא בסדר. אבל מה זה לעומת העובדה שרצח אדם? כך השמד, לעומת בגידה במולדת. את ואני חיים בעולמות שונים לגמרי. אני רואה בו אדם שפשע את הפשע השפל ביותר שיהודי יכול לפשוע. אני מתפ־לא שעדיין לא קלטת את זה: הוא השתמד, וכמה הוא פשע פלילי במובן העמוק ביותר של המילה?

אבל אני מניחה שגם פי־תפישתך, גם המעשה האחר שלו, של הבגידה במולדת, הוא פשע.

בגידה וריגול הם פשע. בכל מקרה, את שואלת? לא, בוודאי שלא בכל מקרה. כמעט אין חוק שעליו אפשר לומר: "בכל מקרה". אילו מישהו רצח את היטלר, היה פשע?

מה קובע, אפוא, מידת ההסכמה הכללית על המשטר?

איני זקוק להסכמה של אחרים, אלא לזו שלי. כבר אמר ראלף וולדו אמרסון: "אנשים טובים אינם צריכים לציית לחוק בדבקות יתרה". זה חל, לדוגמה, על אלי גבע, או על אותם טייסים שבאו אלי בעיצומה של מלחמת לבנון, וסיפרו לי שסירבו למלא פקודה להפציץ מחנה פליטים. את צודקת, שזה מש־איר פתוחה את השאלה מי הם האנשים הטובים? בעניין זה אין תמונות. . . אין לי ספק, שאריק שרון רואה עצמו כ"אדם טוב", וכי הוא רואה בי בוגד, והוא גם צודק: אני בוגד בכל מה שמקודש לו.

האם ואנונו יבוא אליך ויאמר: פרופסור ליבוביץ, פעלתי בשם ערכים שמקודשים בעיני.

אז אומר לו: מרדכי ואנונו, הערכים שלך מתועבים בעיני. ואין בזה אמירה שהערכים הם יחסיים. להיפך, אני מכיר רק ערכים מוחלטים. אבל המשפט של ואנונו לא יהיה על ערכים, משום שערכים אינם ניתנים לשיפוט. זה יהיה משפט על עבירה פלילית, עם סעיפים מוגדרים.

מועקים נבוך, שבמכתבך אינה נותן במעשיך ובעמדתך לגי־טימציה להפרת חוק באשר היא. אפשר לומר: מי שנתן לגיטימציה ל"יש גבול", נתן גם לגיטימציה למחתרת ולוואנונו.

60 שנה אני מתנגד, ואם אני מעריך את אומתם של צעירים מסרבים בכך שמדינה ומולדת הם ערכים עליונים, אני מחזיק טובה לעצמי שהצלחתי אותם מרשעות מטופשת ומטפשת מרשעת.

אם כך, גם בגידה באומה מולדת אינה עבירה.

תסכימי אתי, שזכות הקניין הפרטי אינה עדיפה עליה, ובכל זאת אני מעניש את הגנב שעבר על זה, או מה שלא זה בדיוק אותו הדבר.

בשנים שחלפו, האם שינית את עמדתך העקרונית בעניין חימושה הגרעיני של ישראל?

להיפך, בעיני זה דבר קטסט־רופלי. כל חימוש גרעיני הוא מערכת פסולה, ובעיקר בישר־אל. דווקא מבחינה פוליטית וביטחונית. אפילו אנשים כבבא אומרים לי את זה לא סירותים עלובים, אלא קצינים בכירים ביותר. אם נשתמש בנשק הזה, יהיה זה החורבן הלאומי של ישראל, וגזר־דין על העם הי־הודי. שכוחים שהזוה כאן אינו סימטרי: יכול להיות שאנחנו יכולים להרוג 100 אלף איש בקהיר, אבל זה לא מחסל את העולם הערבי. לעומת זאת, פצצה אחת על גוש דן, תחסל את מדינת ישראל. אני תמה איך אנשים אינטליגנטים בינינו אי־נם תופשים את חוסר הסימטריה הזה.

ניסיון העבר מוכיח, שכמה מנבואותיך נוטות להתגשם: דיבורך על השטחים, שהובעת עוד ב־67; קביעתך לפני 19 שנה, שהשירות השאיר יהפוך לשירות החשוב ביותר במדינת ישראל. יש הנביאים אומרים: "נביא זעם"; יש השונאים אותך ממש. אתה מרגיש שהשפעת במשהו על המציאות שלנו?

על המציאות הפוליטית לא השפעתי כלל. הצלחתי אולי להרגיז כמה אנשים. את חושבת שכש"הממונה הלאומי" קורא לי "בוגד", או גאולה כהן צועקת להעמיד אותי לדין, אני נפגע מזה?

להיפך. לדעתי, אתה נהנה.

אולי אפילו זה. הלא אני מתכוון לפגוע באנשים האלה, ואני פוגע בפגשם במתכוון. הדבר היחיד שפוגע בי, הוא המציאות שלנו, שמטופחת בי ספיקות לגבי העתיד. אני איני בטוח בעתידה של מדינת ישר־אל, ובהמשך קיומו של העם הי־הודי. אבל אולי לא תכתבי את הדברים האלה כן, אני יודע שאמרתי בעבר דברים קשים שפגעו באנשים, ולא היה איכפת לי. אבל כן איכפת לי להחריד אנשים עד עמקי נשמתם. אין לי כוונה לפגוע באמונתם.

ואתה עצמך, כאיש, באמת לא נפגעת אף פעם?

זכיתי לכך, שלא נפגעתי בחיי. את אומרת, בצדק, שכועסים עלי ושונאים אותי. אבל זה לא נגע את המעמד שהגעתי אליו באקדמיה. ולא פגע במעמ־די הציבורי. שני הטייסים האלה שבאו אלי, ולא הלכו לאיזה מנ־היג שלהם, היא ההוכחה שצדק־תי, שובינו שאמרתי אמת. כך גם אותם מדריכים של הקיבוץ הארצי, שבאו לדבר אתי על המוות. "למה דווקא אתה?" שאלתי אותם. אמרו לי, שהר־גישו שאני יכול לדבר על זה. אמרתי להם: "אני בקושי יודע משהו על החיים, או לדבר על המוות?" אין לזה זכר במאמרים שלי.

גם קשה באמת להשוב עליך בהקשר הזה.

אני יודע, זה לא נדבק אלי כלל, אף על פי שזה הדבר הוודאי ביותר. בגיל 84, זה קרוב, קרוב מאד. אבל אין לי שום עניין בדבר הזה. ליהדות בכלל אין עמדה לגבי המוות. יש רק עמדה כלפי החיים. כל הבע־יות הן של החיים: מעבר לחיים, אין בעיות.

עם התודעה הזו, יש עוד דברים שאתה מנסה להספיק לעשות? אתה נראה כל הזמן עושה עוד הנה, ללא לאות.

כה אני עוד יכול לעשות בגילי? אולי זה הסימן של הזקנה, שאין לי הצורך לחדש משהו. אני משתמש רק בדברים שכבר ישנם. מבחינה אינטל־קטואלית, אני עוד מסוגל לעמוד בזה גם היום, אבל חסר לי כבר הדחף. כשאני נפגש עם עמיתי, בני גילי, יש לי תחושה לגבי רבים מהם, שלא כדאי להם שעוד קיימים. מבחינה זו היה לי מזל, שלא נפגעתי בחולשת זקנה לא פיסית, ולא רוחנית. אבל אני מודע לזה, שזה עוד זמן קצר מאד. אל תשכחי, מדבר אתך אדם בן 84, שאין לו כבר אותו המרץ.

הקשר האמריקאי / צבי בראל

"בשל כל הסיבות הטובות"

הצדקנות האמריקאית מרתיעה את רשתות הטלוויזיה הגדולות מלשדר פרסומות על קונדומים כאמצעי מניעה גם נגד איידס, למרות החשש מהמימדים המגפתיים של המחלה

וואשינגטון

כל מי שמתבונן מידי יום בפרסו־מות בטלוויזיה האמריקאית אינו זקוק עוד להיחסן נגד טעם רע. מה לא מראים לנו שם! — שיניים תו־תבות צפות בכוס מים המתנקות בד־כות תבשיר פלאים (תהליך הניקוי נראה גם הוא לשלביו ובסופו מובאת שן אחת, מפלסטיק, מתוך המערכת, ללמדך שהתכשיר מנקה גם בין הרווחים); קול מסתורי של ד"ר מבזה מציע לך לרכוש תרופה אחרת המשככת מיד את כאבי המחזורים (ציור גלוח כמובנה), תחתונים מיוחדים המיועדים למבו־גרים שאינם שולטים על צרכיהם זוכים לפרסומת אביבית הכוללת גם השוואות בין מידת הספיגה של סוגי תחתונים; נייר טואלט ("רך יותר וספוג עוד יותר") מסטפים, תכ־שירים להקלת לחץ הבאים, להסרת ריח פה, להיכיב את ריח בית השחי, מוצאים "ביטוי אמנותי" בפר־סומות עד כי נדמה לרגע שמדובר באומה חולנית, דווייה, המבלה את חייה בריצה אחר בתי מרקחת או ארונות התרופות בחדר האמבטיה.

אך משמגיע העניין למחלה אמי־תית, כמעט מגיפה, נאלמות רשתות הטלוויזיה דום ובודקות בקך במבי טעמה העניין של דעת הקהל. בבורי־טניה, גרמניה ומדינות סקנדינביה הפך פרסום הקונדום כאמצעי הגנה נגד איידס לעניין שיגרתי. בארה"ב רק החל הוויכוח. על פי נתוני משרד הבריאות נושאים כמיליון וחצי אמריקאים את חיידק האיידס, ובתוך כחמש שנים צפויים לסרבע מיליון חולים במחלה ממארת זו שעדיין לא נמצא לה מרפא.

המלצה מעורה

לפני שנה הגיע על חצי מיליון נושאי החיידק ועל צפי למאה אלף חולים. מומחים סבורים כי הנתונים המקובלים בשנה הנוכחית יוכפלו וישולשו מעבר לכל אפשרות ניחוש. לפני שנתיים רווחה הסברה שרק ההומוסקסואלים הנרקומנים המשת־משים במזרקים משומשים עלולים להידבק באיידס. השנה אין הרופאים מוכנים להוציא כל קטגוריה של יחסי מין מתחום הסכנה. אך כשה־עניין מגיע לתכשיר הגנה, לאמצ־עי מניעה נגד מחלה, לא רק נגד הריון, נפגים גם הרופאים את ראשם הציבור.

ראש מנהל הבריאות האמריקאי, ד"ר אורום קופ, שמרן, ימני, אבל רופא, לא הסס להוציא בחודש אוקטובר 1986 דו"ח בו הוא כותב בין השאר כי "חינוך נגד איידס צריך להתחיל בבית הספר היסודי. אין כל ספק כי אנו זקוקים לחינוך מיני שיכלול מידע על הומוסקסו־אליות והטרוסקסואליות. על כל מי שמקיים יחסי מין שיש בהם סיכון [של איידס] — להשתמש בקונדום".

הסערה פרצה מיד. עצה רשמית בריאה זאת קוממה מיד את שומרי החומות, שמרנים, אנשי דת, פו־ליטיקאים ימניים, מחנכים מורים מסוים, אמהות, מסרטניתות, ואפילו את שר החינוך ויליאם בנט. זה האחרון לא היסס לתקוף את עמיתו ולקרוא למנהלי בתי הספר להתליך הצעה את שיעורי החינוך המיני אלא אם כן יקפידו לחנך לכך שתל־מידים רוכים ובני העשרה לא יקיימו יחסי מין טרם נישואין. ד"ר קופ נאלץ לסגת.

"הסברה על איידס כחלק מהסברה מינית כוללת צריכה לקבוע כי מונוגמיה בנישואין היא הדבר הנכון לעשות" אמר קופ בהודעה שנועדה להרגיע את רוחות השמרנים.

דומה כי הוויכוח הציבורי פוסח על רשתות הטלוויזיה הראשיות, ועל אף שלא חולף יום מבלי שבאחת מהן או בכולן תשודר כתבה על קרבנות האיידס, על סבלם וסבל משפחותיהם, על ילדים המורחקים מבית הספר ועל קרובים המאבדים את מקומות עבודתם רק בגלל החשש, הרי משמגיע העניין לפרסום אמצעי ההגנה, תופסים ראשי הרש־תות מחסה בנימוקים הגותיים, דתיים, המוסריים. "זהו תודיה לאמונה הדתית המוסרית של צו־פייר" אמר מנהל אחת הרשתות. אך האמת היא, שמנהלי רשתות הטלוו־זיה המתקיימים מפרסומות של חב־רות המוכרות מוצרים "משפחתיים" לקהל מעורב, חוששים כי הקרנת פרסומת לקונדום תביא לחרם צר־כנים על החברות המפרסמות באותה רשת המפרסמת קונדומים. מסרנית אחת שרואה בתבנית "ציזליה" מיקדה את טענותיה. בנושא אי־הו־היגעות מיוחד מין עד הני־שואין היא התרופה הטובה ביותר נגד איידס" "כן גבירתי, אני לגמרי מסכים איתך," אמר פרואין אחד באותה תבנית, "אבל אנו עוסקים עכשיו במציאות ולא באוטופיה". גברת כזאת, העומדת בראש "ארגון אוהדים למען. . ." היא מרביב השגב במפגר האמרו במנהלי הרשתות.

הבעייה, אומרים פסיכולוגים, היא שהקונדום הוא לא רק אמצעי הגנה נגד איידס, אלא גם תכשיר למניעת הריון. השמרנים רואים בו רק אמצעי מניעה. הליברלים מתייחסים אליו כתרופה מונעת. והוויכוח ביניהם הוא על רמה מוסרית־דתית ולא במישור הרפואי.

ובכל זאת נראה כי מייק של אחר נראה בקצה הצדק המוסר האמ־ריקאי, אותו מוסר הכתיר להקרין פרסומות משנות הכוללות חלקי גוף חשופים, נשיקות חושקים, הא־רמיות ליחסי מין מלאים, אך "אסור" ללמד את הציבור "התמים" כיצד יוכל להגן על עצמו.

כמה רשתות של טלוויזיה בכבי־לים הוליכו בכל זאת להריץ לתקופה נסיונית של חצי שנה פרסומות לקונדומים. רשתות אלה, יחד עם היצרנים, הוליכו גם לתרום חלק מהכנסותיהם למימון חקר האיידס. אלה מקווים כי אם יצליח הנסיון יצטרפו אליהם גם הרשתות הלאומיות ויותר יהיה אפשר לעשות משהו להצקנות הגבישה. הפרסומות של חברת "טרוג'אן" יצרנית קונדו־מים, הן סולידיות, נקיות מכל רמז או פיתוי, הנאמנות כמו פרסומת של קופת חולים. באחת מהן רואים גבר ואשה הסצרגיאנו רוצים להוליך את האהיזיות". באחרת אומר בחור צעיר כי הוא "יוצא עם כל מיני נערות נחמדות" אבל "כמה דברים סודיים קודם לכל מיני אנשים נחמדים". בשלישית אומרת אשה צעירה־אני מבינה אמנם כישוער מקור כאמת, אבל עד כמה באמת בבירה השתהך הבריקית? מוכרת את קריאתו של ד"ר קופ להשתמש בקונדומים. ואת־יה מש־תמונה של קופסת "טרוג'אן" ו...ר יין בצינ־יסוהי קופסת טרוג'אן השתמש בה לבריאות טובה. טרוג'אן בשל כל הסיבות הטובות".

וכאשר איידס הוא הגורם המס־פר אחד במיתות ניו יורק לגברים בגיל 25־44, לא יכולות סיבות טובות יותר מאלה להערות הפר־סומת.

עת עת עת עת עת

שרות התעסוקה
המרכז לתעסוקת אקדמאים

זקוק לעובדים אקדמאים?
המרכז לתעסוקת אקדמאים עומד לרשותך!

אנו מטפלים באקדמאים במגוון רחב של מקצועות בתחומי ההנדסה, מחשבים, מינהל עסקים, מדעי הטבע, מדעי החיים ואחרים.
אנא פנה לאחד ממשרדינו ברחבי הארץ.

מרחב תל־אביב והמרכז
רח' ויצמן 72, תל־אביב, טל. 03/455188

4.01 **מהנדס אלקטרוניקה.** בוגר אוניברסיטת קליפורניה, ארה"ב. 12 שנות נסיון בנושאים הקשורים בתכנון מערכות אנלוגיות וספרתיות. עבד בתפקידים בכירים בפיתוח וניהול פרוייקטים המבוססים על מיקרומחשבים וטכנולוגיות V.L.S.I מתקדמות.
4.02 **מהנדס אלקטרוניקה.** תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת בוסטון, ארה"ב. נסיון של שנתיים בארץ כמהנדס שיווק ו־9 שנים בארה"ב בתכנון ושיווק.
4.03 **מהנדס אלקטרוניקה.** 6 שנות נסיון כמהנדס פיתוח ומכירות.
4.04 **מהנדס אלקטרוניקה.** בוגר הטכניון. 3 שנות נסיון בפיתוח מערכות תקשורת.
4.05 **מינהל חינוכי.** תואר שלישי מאוניברסיטה בארה"ב. 6 שנות נסיון במינהל חינוכי, מרצה ומנחה בתחומי החינוך והפסיכולוגיה.
4.06 **יחסי ציבור ופרסום.** בוגרת אוניברסיטה בקנדה בתקשורת. 6 שנות נסיון.
4.07 **מעצב סביבתי.** בוגר האקדמיה לעיצוב סביבתי "בצלאל". 2 שנות נסיון.
4.08 **מנתח מערכות.** בוגר אוניברסיטת תל־אביב במתמטיקה ומדעי המחשב. בוגר קורס ניתוח מערכות. 6 שנות נסיון בניתוח מערכות, ניהול פרוייקטים מורכבים של מערכות און־ליין, ניהול צוות עובדים
4.09 **ניהול נכסים.** בוגרת פסיכולוגיה מאוניברסיטת בארה"ב ובוגרת קורס שמאות מקרקעין בטכניון. 19 שנות נסיון ביבוא וניהול נכסים (שימוש בתוכנת לוטוס). נסיון רב בניהול משרד, תכתובת ונוהלי יבוא.
4.10 **פיסיקאי.** תואר שלישי מאוניברסיטה באנגליה. נסיון רב במוליכים למחצה.
4.11 **טכנולוג תעשייתי.** בוגר טכנולוגיה תעשייתית מארה"ב. (טכנאי ייצור מוסמך מטעם המכון לפריון העבודה). בעל 10 שנות נסיון בייעוץ, פיתוח וניהול פרוייקטים בתחומי התוכנה.
4.12 **נוירוביולוגית.** תואר שלישי מהאוניברסיטה העברית. 10 שנות נסיון במחקר בנוירוביולוגיה (חקר הזכרון).
4.13 **אנטומולוג.** תואר שלישי בזואולוגיה ובוטניקה. 13 שנות נסיון כחוקר באנטומולוגיה.
4.14 **מהנדסת מכונות ואנרגיה.** בעלת נסיון רב בתחומי אנרגיה סולרית ואינסטלציה.
4.15 **כימאית.** בעלת תואר שני. נסיון רב בציפוי מתכות.
4.16 **מנתח מערכות בכיר.** 10 שנות נסיון בניתוח מערכות, ייעוץ והדרכה.
4.17 **מתכנתת.** 3 שנות נסיון בשפת קובול ומעט ב־C.I.C.S ומסדי נתונים DB1 ו־I.D.M.S.

מרחב חיפה והצפון
רח' אחד העם 5, חיפה, טל. 04/674335-7, 04/674330-1

2.1 **רואה חשבון מוסמך.** 19 שנות נסיון כמבקר.
2.2 **כלכלן.** בוגר כימיה וכלכלה. 20 שנות נסיון בניהול.
2.3 **כלכלנית.** 13 שנות נסיון בניהול מחלקה כלכלית.
2.4 **מנתחת מערכות.** בוגרת כלכלה, תכנות, ניתוח מערכות. 13 שנות נסיון בניתוח מערכות וניהול פרוייקטים.
2.5 **מנהל עסקים וכלכלן.** בוגר כלכלה, סטטיסטיקה ומינהל עסקים. 13 שנות נסיון בניהול.
2.6 **מהנדס מכונות.** בעל נסיון רב במפעלי מתכת בתחומי תכנון, פיקוח על ייצור ובקרת איכות.
2.7 **מהנדס תעשיה וניהול.** נסיון בניהול ייצור.
2.8 **מהנדס כימיה.** נסיון בניהול ייצור וניהול פרוייקטים.

מרחב ירושלים
רח' המלך ג'ורג' 27, ירושלים, טל. 249070, 249682, 02/243483-5

6.01 **שיווק.** בוגרת שיווק. התמחות בתחום המזון. נסיון בחקר שווקים, ניתוח מכירות ושיפור איכות המוצר. עולה חדשה.
6.02 **חשבונאות ומחשבים.** בוגר מדעי המחשב והשבונאות. עולה חדש. נסיון בייעוץ, שרותים, תכנות וניתוח מערכות, בעיקר פיננסיות.
6.03 **מהנדסת מכונות.** עולה חדשה. נסיון בעיקר בתכנון מכונות בחו"ל ותכנון קונסטרוקציות מבנים בארץ.
6.04 **כימיה פיסיקלית.** תואר שלישי. נסיון רב בחקר ממברנות במכוני מחקר בארץ.
6.05 **ביוכימאי.** תואר שלישי. עסק במחקר במסגרת אקדמית ובתעשיה.
6.06 **מדע המדינה.** תואר שלישי. נסיון בהוראה ובמחקר בארץ ובחו"ל.
6.07 **איש חינוך.** בוגר מדעי הרוח. מומחה בחינוך ותרבות קהילתית. נסיון בארץ ובחו"ל בארגון והקמת תשתית למוזיאונים, ארגון וניהול צוותים ותערוכות בנושאים תרבותיים ופולקלוריים.
6.08 **בוגרת מדעי הרוח.** נסיון ביחסי ציבור, תיירות, מכירות, הוראת סינית.
6.09 **כלכלן.** תואר ראשון. נסיון בחשבות, גזברות ושיווק ברמה בכירה.
6.10 **כלכלן ומנהל עסקים.** בוגר כלכלה ומוסמך במינהל עסקים. נסיון בשיווק וחקר שווקים עבור חברות בארץ ובחו"ל. קניין בכיר במפעל תעשייתי עתיר ידע.

מרחב באר־שבע והדרום
רח' הרצל 85, באר־שבע, טל. 057/34394

8.1 **מהנדס חשמל.** 18 שנות נסיון בחשמל לתעשיה ומכשור.
8.2 **מהנדס מטלורגיה.** תואר שני. מספר שנות נסיון בייצור סגסגות מתכת מנחושת, אלומיניום ועופרת.
8.3 **כלכלן.** תואר ראשון. נסיון בבנק.
8.4 **אנתרופולוג.** תואר שלישי. נסיון בניהול מעון לעולים.
8.5 **מהנדס מחשבים** בתחום מערכות מידע טכני. נסיון בתכנון מערכות מידע, תכנות והפעלת מחשבים.
8.6 **פסיכולוגיה חינוכית.** תואר שני. תעודת הוראה לגיל הרך. נסיון כמורה מסייעת וכגננת בארץ ובחו"ל.

בכל פניה - אנא ציין מס' המשרה

רפואה שוויונית לנבחרים (א')

ראש חולה במיטה בריאה

מאת רומן פריסטר

רמת הרפואה הישראלית היא מהגבוהות בעולם, אך שירותיה הציבוריים עומדים על סף התמוטטות. מדי שנה מוזרמים לרפואה כשני מיליארדי שקלים והיא עדיין שקועה במצוקה תקציבית. מה קורה ולאן הולך הכסף?

"אמרתי לך שלא תקפצי כל כך גבוה", רגזה אמה של עדן בת ה-7, לאחר המעשה. לא היה שוב כל משמעות לכעסה. הילדה בכתה, הבוהן ברגלה השמאלית התנפחה ולא היה מנוס מלהחיש אותה לרופא. זה קרה בירושלים, ביום ב' האחרון, בשבע בערב. הוריה של עדן מבוטחים בקופת החולים הכללית, אבל בשעה מאוחרת כזאת אין כל אפשרות ליהנות משירותיה האמבולטוריים. האב בדק בעיתון ומצא שבית החולים הדסה הר הצופים מקיים באותו לילה תורנות אורתופדית. הוא הזמין מונית ונסע עם בתו לבית החולים. חדר המיון המה אנשים. מכיוון שלא היתה בידו הפניה רשמית של קופת החולים שלו נאלץ תחילה לעמוד בתור בקופה ולשלם 27 שקלים.

"זה נמשך כעשרים דקות", סיפר האב. "על ידי עמדו חולים אחרים. מטבע הדברים כולם היו עצבניים ולא אדיבים ביותר. כשלבסוף התייצבנו מול הרופא עם אישור התשלום ביד, הוא אמר לנו את הדבר ההגיוני הנצפה מראש: יש לעשות צילום רנטגן. לשם כך נאלצתי לשוב אתה לקופה ולשלם עוד 17 שקלים. זה נמשך זמן וכשלבסוף חזרתי עם התשלום ועם תצלום הרנטגן, הודיעה לי המזכירה הראשית שהרופא האורתופד, ד"ר רנציגר, נקרא באופן דחוף לחדר הניתוח. ייעדר שעה וחצי. מחליפו, דומני שהיה זה רופא מתמחה, העדיף שלא ליטול על עצמו אחריות ויעץ לי לחכות. יחד אתנו המתין איש שנפל מסוס, חייל שנקע את כתפו. בשעה עשר וחצי פקעה סבלנותי וחזרנו הביתה. למחרת אובחן אצל הילדה סדק ברגלה וקובעה בגבס."

הסיפור הקטן, הלקוח מאוסף של מאות ואולי אלפי סיפורים דומים, מבהיק את השאלה ששאל האב הנרגז: "אם יש לנו בתי חולים מעולים ומצוידים בציוד משוכלל, ויש לנו רופאים היודעים את מלאכתם – מדוע זה כל כך רע?"

שאלת המפתח

זו אכן שאלת המפתח בתחום הרפואה הציבורית. רמת הרפואה בישראל נחשבת לאחת הגבוהות בעולם. חשבי האוצר, פקידי משרד הבריאות ואנשי הכלכלה הלוקים בריבתם על אומדן המשאבים המוזרמים לרפואה. צבי זהבי, יועץ כלכלי לשרת הבריאות, מדבר על כ-7.5 אחוזים מהתוצר הלאומי הגולמי. ד"ר רב טשרניחובסקי, מנהל היחידה למנהל ולכלכלת הבריאות באוניברסיטת בן-גוריון בבאר-שבע, טוען כי הנתון האמיתי, לרבות הרפואה השחורה, מתקרב ל-9 אחוזים. מכיוון שהתל"ג שלנו מסתכם בכ-24 מיליארדי שקלים, מדובר בסכום עתק של כשני מיליארדי שקלים.

פירוש הדבר שכל אזרח מאתנו עובד חודש בשנה בשביל בריאות הציבור בלבד. האין די בכך בשביל שבעיר כמו ירושלים תקבל ילדה כעדן שירות רפואי ראוי לשמו?

סיפור נוסף של מחול רפואי: יוסף מנשה בן ה-76 סובל מבקע ומהגדלת הערמונית, תופעה שכיחה למדי אצל בני גילו. קופת חולים מאוחדת הפנתה אותו למרפאה אורולוגית שליד בית החולים ע"ש שיבא, ושם נקבע לו תור לניתוח ליום ה', ה-11 בפברואר 1988. ישב מנשה וכתב מכתב להנהלת בית החולים וביקש לקצר את תקופת ההמתנה. כעבור עשרה ימים ענה לו סגן מנהל בית החולים. הוא הסביר בין היתר כי "הגדלה שפירה של הערמונית היא מחלה מצויה בגיל מבוגר, והיא מצויה במספר הולך וגדל. להכוריך שהגיל הממוצע באוכלוסיה עולה בהתמדה וזה כמובן מביא לריבוי המקרים הנזקקים. מכאן תפיחות תור הממתינים והארכת תקופת ההמתנה של חולים עם מצב מטריד ומביך. מערכת הבריאות מתקשה מסיבות שונות, אך ידועות ומוכרות היטב, להתמודד עם מצב זה".

אין במכתב בושה כלשהי למנשה. אילו היה הכסף מצוי בכיסו, לא היה מתקשה לעבור את הניתוח תוך כמה ימים ב"אסותא" בתל-אביב, בהדסה ירושלים (במסגרת שר"פ) או במרכז הרפואי בהרצליה-פיתוח. אבל למנשה אין כסף לרפואה פרטית, אין לו הקשרים הדרושים להקדמת התור ברפואה הנקראת שוויונית. ואין הוא מבין מתוך "הסיבות המוכרות היטב" שעליהן כתב לו סגן מנהל בית החולים.

לאמיתו של דבר איש אינו מעז לקרוא לילד בשמו. רופא בכיר אמר לי השבוע "אילו הייתי מספר על המתרחש בבית החולים היה הציבור מזדעזע, ואני הייתי צריך להתפטר". אישים בכירים במערכת אינם מתקשים לשים את האצבע על נקודות התורפה, כל עוד נעשה הדבר מאחורי דלתיים סגורות. מלים כמו "ההתמוטטות של הרפואה" שכיחים בשיחות אלה.

בימים אלה מתנהל מאבק בין הנהלת קופת החולים הכללית לבין ארגון הרופאים והמועסקים על-ידה. כדי לקצר את התורים לניתוח עיניים, התוותה הקופה הסדר ("הסכם השאיר", לדברי מזכירות הארגון) עם כמה רופאים מבילינסון והשרון ועם בית החולים הפרטי אסותא, כדי שינתחו שם, תמורת תשלום מיוחד, את מבוטחיה. ארגון רופאי הקופה התנגד להסדר ואיים בשביתה. ההסדר הוקפא. לשני הצדדים לסכסוך הסברים מרובים להצדקת עמדתם, אך ברור שבסוף החשבון, אינטרסים כיתתיים של קבוצת לחץ מסוימת גברו על ההיבטים האנושיים של הרפואה.

מבט לתוך מראה

עזרת האוצר בחיסול חובותיה האסטרונומיים של קופת החולים הכללית אפשרה באחרונה החתימה על עסקת החבילה במשק. עתה עומדת על הפרק עזרה לקיבוצים ואם יימצא פיתרון משביע רצון אמורה הכנסת לאשר את תקציב המדינה לשנה שלפנינו. בערימת החוברות הכוללות שחולקו לחברי ועדת הכספים מונחת גם חוברת בת 186 עמודים, המפרטת את תקציבו של משרד הבריאות: 940 מיליוני שקלים. במבוא נאמר: "היקף הפעילות יהיה דומה לזה של 1986". חלק מהכספים יבוא מהגדלת הגבייה הריאלית שגובה מערכת הבריאות.

יש בכך יותר מרמז לכוונה להטיל על החולים תשלום בעבור חלק מהשירותים שהם מקבלים. בעבר רק "מכבי" העזה להטיל תשלום של שלושה שקלים תמורת ביקור אצל הרופא (הכוונה לביקור ראשון ברבעון; הביקורים הנוספים באותה תקופה הם חינם), וחייבה אותם בהשתתפות מאסיבית בתשלום בשביל תרופות יקרות. מנכ"ל הקופה רפי רוטר אומר, כי הטלת התשלום לא הבריחה את חבריה לקופות מתחרות אך הקטינה את מספר הביקורים והורידה מהרופאים חלק מהלחץ. אגף התקציבים במשרד האוצר הכין עוד בחודש מאי אשתקד הצעה להנהגת אגרת ביקור דומה, אבל אין עדיין כל תקווה אופטימית לביצועה.

אם תוטל אגרת הביקור כדרישת האוצר, צפויה למערכת הבריאות הכנסה של כ-30 מיליון שקל בשנה. אף שזה סכום שאין לזלזל בו ואין כל סיבה שלא ייגבה, ספק אם טמונה בו הנוסחה שתגאל את הרפואה הציבורית. ברוב בתי החולים הגירעונות נמדדים לא בעשרות אלא במאות מיליונים. כך למשל בזבז בית החולים הממשלתי בנהריה את הקצבתו השנתית תוך שבעה חודשים. מצבו העגום עלה לכותרות. עתה החליט משרד הבריאות לנקוט צעד קיצוני: בכוונתו לפטר את מנהלי בית החולים, את הגזבר ואת הפקידים הבכירים האחראים לניהולו. אלא שבמציאות משולה החלפת אנשי הצמרת בבדיה לירייה מן המותן. אין בה מענה לשאלה המרכזית: לאן הלך הכסף?

כדי להשיב על השאלה דרושה מערכת בקרה מתמדת, יעילה ועניינית. אולם שירותי הרפואה הציבורית הממלכתית לא גילו את העובדה הפשוטה שאנו חיים בעידן המיחשוב. מיליונים מוצאים לרכישת טומוגרפים ממוחשבים, לעתים מיותרים – אבל מלאכת הניהול הפנימי נעשית עדיין באופן ידני. כשמביטים פקידי משרד הבריאות במראה, הם רואים תמונה מעוותת. איש אינו יודע כמה בדיוק עולה יום אישפוז במחלקות השונות של בתי החולים, מהו המלאי העכשווי של התרופות, מהן ההוצאות האמיתיות ברפואה. בלי ידיעת הנתונים המדויקים הללו לא תיתכן התייעלות אמיתית של המערכת.

ד"ר רב טשרניחובסקי מציין כי אוניברסיטת באר-שבע פתחה במאמצים לבחון את תפקודם של שירותי בריאות ציבוריים מהבחינה הכלכלית. טשרניחובסקי התמחה בכלכלת הבריאות בארצות הברית ועבד בתחום זה במשך ארבע שנים בבנק העולמי. גם עכשיו יצא בשליחות הבנק לבדוק את ההיבטים הכלכליים של תכנון משפחה בארצות דרום-מזרח אסיה.

"בתוקף עבודתי בבנק העולמי הכרתי מקרוב את המבנה של רפואה ציבורית בארצות רבות ועלי לציין כי מהבחינה האנושית קיים בישראל מודל נפלא", הוא אומר. "הבעיה נוצרה לא במבנה לקוי אלא בארגון ובניהול כושל. אפשר לומר שיש לנו מיטה בריאה, אבל הראש חולה. מן הבחינה הפילוסופית קיימת סתירה בין הגישה הכלכלית לבין הגישה הרפואית ומכאן הקושי ליצור תקשורת טובה בין כלכלנים לרופאים. העיקרון של רפואה שוויונית הוא עיקרון הומאני ויפה. אבל שוויוניות שייכת לתחום האידיאולוגיה, ואילו אנחנו מדברים על הכסף.

"בית חולים עם 800 מיטות מגלגל סכומים המשתווים למחזור של מפעל תעשייתי עתיר עשרות מיליוני דולרים. האם מתקבל על הדעת שבראש מפעל כזה יעמוד מנהל שאין לו הכשרה מתאימה בכלכלה? ובכל זאת איש אינו מערער על העובדה שבראש בית חולים גדול עומד רופא, לעתים רופא מעולה, שבדרך-כלל אין לו מושג בניהול ובמשק הכספים. זה חטא קדמון הנובע מהעובדה שהפוליטיקאים שלנו דבקים ברעיון השוויוניות, אך אין להם אומץ לקבוע את גבולותיו. אילו התברר הורשת את שירותי הרפואה הציבורית והשוויונית בלי להבין שיש לה מחיר. כל עוד לא יחול שינוי משמעותי בהלך-המחשבה שהשתרש בקרבנו, לא תיעלם תופעת הרפואה השחורה. ולא יהיה מחיר לרפואה הציבורית."

מלכי השכונה

מאת רן כסלו

גבעת שמואל, העיירה בשולי תל-אביב, זכתה לתדמית שלילית, כזירת פשע, בעיקר בזכות האחים אלפרון המתגוררים בה ● למעשה, רמת הפשיעה בה היתה נמוכה מאוד עד לגל ההצתות האחרון, הקשור – לפי חשד המשטרה – בהעזתו של ראש המועצה לפגוע בעסקי המשפחה

יעקב ויסמנסקי: ראש המועצה

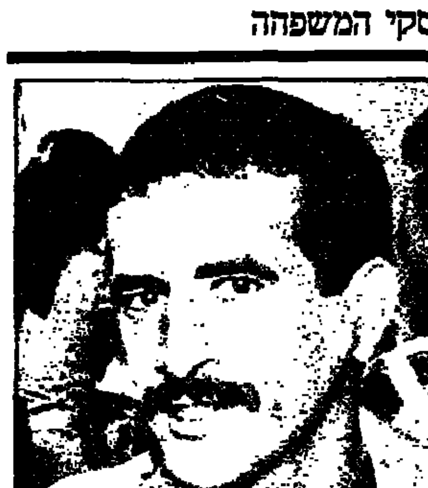

יעקב אלפרון: עסקים משפחתיים

בתחילת השבוע היתה גבעת שמואל – העיירה הנלחצת, לאורך כביש גהה, בין בני-ברק, ופתח-תקווה – לזירת פעילות משטרתית. ברחובות העיירה, השקטים בדרך כלל, עברו ניידות המשטרה ועין מאומנת יכלה להבחין גם במכוניות של יחידות בילוש, נושאות מספרי זהוי אזרחיים. אנשי המשטרה פקדו את המועצה המקומית, גבו עדויות מעובדיה, הסתובבו בשכונה הבעייתית, שאינה אהובה על השכנים – שיכון גיורא.

הנוכחות המשטרתית המוגברת, הקירות המפוייחים של בית הדירות, בו גר ראש המועצה יעקב ויסמנסקי (תוצאת שריפת מכוניתו, שחנתה בין עמודי הבית), היו עדים אילמים להתרחשויות שהסעירו את העיירה באחרונה. חדרו של ראש המועצה, שבו פרצה הדליקה שאיימה לשרוף את בית המועצה הנוכחי הישן, שופץ. רק הרהיטים חדשים אין בו עדיין. 3 המכוניות שהוצתו – ה"וולוו" של ויסמנסקי, ה"וולוו" של סגנו, אמנון אורן, והבימן של גדי צלניקר, פקח הרישוי של המועצה המקומית (כולן רכוש פרטי, לא רכוש המועצה) – סולקו מן היישוב. דוד (דודו) אלפרון, שנעצר אחרי ההצתה השנייה והוחזק במעצר 11 יום, שוחרר ביום ב' וחזר לביתו, לאישתו ולחמשת ילדיו, בבלוק מס' 20 בשיכון גיורא.

חקירת המשטרה לא הביאה עדיין לתוצאות ממשיות. דודו אלפרון ובני משפחתו המרובים, המאכלסים את שיכון גיורא וחלקים אחרים של גבעת-שמואל, מכחישים בתוקף כל קשר להצתות. איש בשכונה אינו מוכן להגיד נגדם דבר וחצי דבר. התוצאה הממשית היחידה: חיזוק התדמית השלילית של גבעת שמואל, כקן האלימות והפשיעה; תדמית שנגדה מתקומם יעקב ויסמנסקי, במידה רבה של צדק.

* * *

את עיירת גבעת שמואל הכרתי בראשונה בסוף 1957. התגוררתי אז בפרדס רובין, מעין מעברה מיוחסת, שהוקמה בכניסה לעיירה בשביל עולים אקדמאים, בעיקר בני "עליית גומולקה" הפולנית. העיירה עצמה מנתה אז כ-2,000 נפש. היא נבנתה ב-1945 כמושבת פועלים. הקבוצה הראשונה של המתיישבים היו יוצאי רומניה, אליהם הצטרפו קבוצות יוצאי פולין, צ'כיה, יוגוסלאוויה והונגריה. עד 1957 שמרה גבעת שמואל על אופיה המקורי: בתים דו-משפחתיים צנועים, בתוך גינות קטנות אך מטופחות, מוקפים פרדסים.

בצד השני של גבעת-שמואל הוקמה, בסוף שנות ה-40, מעברה אחרת – פרדס רוזנבלום, המיוחסת פחות מפרדס רובין: רובה פחונים ורובה מאוכלסת על ידי יוצאי צפון אפריקה, בעיקר מרוקאים ואלג'יראים. תושבי גבעת שמואל המקורית אהדו את יושבי הצריפים בפרדס רובין וסלדו מתושבי הפחונים בפרדס רוזנבלום. עם הזמן נעלמו שתי המעברות. תושבי פרדס רובין התפזרו בכל הארץ וחלקם השתלבו בממסד הישראלי. רוב תושבי פרדס רוזנבלום נשארו בגבעת שמואל ואיכלסו את שיכון גיורא, שנבנה בתחילת שנות ה-60 לפינוי מעברות. כמו רוב השיכונים מהסוג הזה, הפך גם שיכון גיורא עם הזמן לסלאמס וחלק מתושביו נחשב "אוכלוסיה בעייתית".

קשה לטעון כי התפתחות זו שינתה מהותית את דמותה של העיירה. גבעת שמואל עברה התפתחות מואצת, בעיקר בעשור האחרון, והיא מונה היום כ-3,000 משפחות, כעשרת אלפים נפש. רוב האוכלוסיה נמנה עם מעמד בינוני ומעלה, העיירה כולה מטופחת, מבחינה סוציו-כלכלית, כשייכת לקבוצה ב' בין יישובי הארץ, יחד עם הרצליה, רעננה וכו'. גם הזיקה הפוליטית של העיירה ראויה לציון. מאז הוקמה המועצה המקומית, ב-1948 שלטו בה המפלגות המרכיבות את המערך. גם היום זה כך: מתוך 9 חברי המועצה, 4 הם נציגי המערך ושניים מייצגים רשימה מקומית, שגם היא בעצם שייכת למערך.

גם קירבת העיירה למרכזים דתיים גדולים – אוניברסיטת בר-אילן, מצד אחד, ובני-ברק, מהצד השני – לא הביאה לשינויים משמעותיים בהרכב האוכלוסייה. החלק של האוכלוסיה הדתית בגבעת שמואל אינו עולה על 10% מכלל תושביה. אלה מתפללים אמנם בעשרה בתי כנסת שיש בעיירה. אך בית הספר הדתי-הממלכתי היחידי שהיה קיים במקום, נסגר לפני כשבע שנים בגלל מיעוט התלמידים ובגלל רמתו הנמוכה.

גבעת שמואל הוותיקה עברה, ועדיין עוברת, את התהליך האופייני ליישובים רבים בסביבת תל-אביב: הבתים הקטנים הפכו לקוטג'ים, הבנויים על ידי התושבים המקוריים, או על ידי הרוכשים החדשים. את היתר משלימות שתי שכונות שנבנו בעיר באותו זמן, בעשור האחרון: גבעת הברושים, בתים בני 8 קומות, שנבנו בשטחה של פרדס רובין והמכילים דירות בסטנדרד גבוה למדי – 100 מ"ר ויותר; ורמת אילן, שרמת דירותיה ודייריה גבוהה עוד יותר. המזרחית מגבעת שמואל המקורית והסמוכה לאוניברסיטת בר-אילן, שגם הקמפוס שלה נבנה ברובו על שטחה המוניציפלי של גבעת שמואל.

כל זה היה צריך להבטיח לגבעת שמואל שם טוב, כעיירת רווחה, המושכת אליה אוכלוסיה מבוססת. כך זה היה קורה, אם לא המזל הרע שקשר את שמה עם אירועים פליליים שזכו להד בארץ כולה.

* * *

החלק הגדול של המזל הרע הזה קשור לאחדים מבני משפחת אלפרון, המשפחה הגדולה במשפחות גבעת שמואל. אב המשפחה, חיים אלפרון, עלה ארצה ממצרים ב-1949 והתיישב בפחון במעברת פרדס רוזנבלום, בשולי העיירה. זו היתה אז משפחה קטנה עדיין: חיים ואשתו ושני בניו, ראובן ודודו. מאז קיים חיים את מצוות פרו ורבו באמונה והוליד עד 5 בנים: משה (מוסה), יעקב, ניסים, זלמן ואריה, ו-5 בנות: שרונה, חיה, אסתר, קלרה וחביבה. מחוץ ליעקב, המתגורר כיום בכפר סבא, זלמן, שעבר אחרי נשואיו לכפר שלם, וחביבה, שיצאה בשבוע שעבר עם בעלה (מדען ממכון ויצמן) לחו"ל, מתגוררים כולם, עם בני זוגם וילדיהם, בגבעת שמואל, בעיקר בשיכון גיורא.

האב, חיים אלפרון, נחשב בגבעת שמואל כאורח מכובד ואהוד על רבים. שנים רבות היה מועסק במועצה מקומית, בהתחלה כפועל ואחר כך כאחראי על הנקיון בעיירה. גם היום, אחרי שיצא לפנסיה, הוא מועסק חלקית במועצה. הוא בנה בית-כנסת משלו, בשיכון גיורא, ומשמש בו כגבאי. לדבריו, הוא מחזיק גם כולל, בו "יושבים ולומדים תורה 14 רבנים". הוא עוזר לעניים, מחלק כספי חסד לנצרכים. בנותיו התחתנו טוב, חיות ומתפרנסות בכבוד.

רק עם הבנים לא התמזל מזלו של חיים. אמנם, הבכור, ראובן, הביא כבוד למשפחה: הוא נפל במלחמת ההתשה וזכה אחרי מותו לציון לשבח. אריה הצעיר מסיים עתה את שירותו הצבאי, ויחזור בקרוב להתגורר עם הוריו. יעקב, ניסים, מוסה וזלמן – זה כבר סיפור אחר. בתיקי המשטרה הם רשומים כ"יעדים משטרתיים", חלקם – יעדים חשובים מאוד. ליעקב נדבק שם כאחד הבוסים החשובים בעולם התחתון, העוסק בעיקר בפרוטקשן ובגביה אלימה ואף כ"שופט העולם התחתון". ניסים היה ידוע למשטרה מזה מספר שנים כאחד מספקי הסמים החשובים במרכז הארץ, בעיקר הירואין ("קוק פרסי") (הוא יושב עתה בכלא שטה, לאחר שנידון לארבע שנות מאסר, בעסקת טיעון עם התביעה, בה הודה בהפעלת תחנת סמים ביפו, בשכונת התקווה, בבית דגן ובמקומות אחרים). למוסה תחום התמחות אחר: הוא מפעיל רשת פיראטית של טלוויזיה בכבלים, מן הגדולות בסביבת ת"א (במועצה המקומית מעריכים אותה ב-15 אלף מינויים בגבעת שמואל ובסביבה כולה).

עוד לפני שגרמו האחים אלפרון לפירסומה של גבעת שמואל בפליליים, התפרסם שמה של העיירה בהקשר לגיבור אחר: אורי לוי. בן גבעת שמואל ממשפחה מכובדת בעיירה. הוא שייך למה שנקרא אצלנו "מיטב הנוער" – קצין ביחידה קרבית ובוגר שתי פקולטות באוניברסיטה. באמצע שנות השבעים נתגלה אורי לוי כגדול הפושעים של אותם שנים, מעין מלך העולם התחתון. ב-1976 היה לוי בשיא הצלחתו ושלט בין היתר בפרוטקשן באזור פתח תקווה, רמת גן וכו'. כפי שסיפר בעצמו, עבדו אצלו באותה תקופה כ"חיילים" האחים אלפרון – עמם גדל בעיירה.

כעבור שנה ירד אורי לוי מגדולתו – בין היתר, בגלל התמכרותו לסמים – והאחים אלפרון השתלטו על האימפריה שלו. ההשתלטות היתה מלווה בעימות ישיר בין הבוס וחייליו לשעבר, שבה היתה ידם של אלפרונים על העליונה. לפירסום גדול זכה יעקב אלפרון, כאשר הואשם כמספר אחד בארגון רצח יפת נגר בין כותלי הכלא. הוא יצא זכאי מאשמת רצח, אך נעצר ונאשם מיד בעוון סחיטה מיפת.

כל זה, ופרשיות פליליות אחרות שבהן נקשרו שמותיהם של אחים אלפרון, יצרו לגבעת שמואל את התדמית של פשע, למרות שבעיירה עצמה היתה רמת הפעילות הפלילית נמוכה מאוד. סחר בסמים התנהל מחוץ לגבולות העיירה. גם ברמת "פשיעה רגילה", פריצות לבתים או התפרעויות אלימות, זכתה גבעת שמואל להיות הרבה מתחת לממוצע הארצי. לפי גרסת התושבים הותיקים ופרנסי המקום – היה בזה לא מעט מהשפעתם הברוכה דווקא של אחים אלפרון. "הם שמרו על המקום נקי, כדי לא לתת למשטרה סיבה להתערב יותר מדי בעיירה," אמר לי יעקב ויסמנסקי.

סיפור יפה מתחום זה: אחד מהאחים אלפרון מועסק במפעל קוקה קולה, מעברו השני של כביש גהה. הוא התיידד עם מנהל מה אדם במפעל. גם הוא תושב גבעת שמואל. באחד הימים, לפני כשבע שנים, פרצו אלמונים לדירתו של המנהל וגנבו מתוכה מכשיר וידיאו. תלונה למשטרה לא הביאה לתוצאות כלשהן. כעבור זמן מה, סיפר המנהל באקראי על הפריצה לאלפרון. אלפרון התרגז. הוא גם פעל. למחרת הופיע בדירתו של המנהל עם הווידיאו הגנוב, שמצא בינתיים את דרכו לקריית גת. הוא הביא גם את הפורץ, בחור מחוץ לעיירה, שהתנצל בפני תמבעו.

* * *

האידיליה בעיירה נמשכה עד שבועות האחרונים, כאשר העז ראש המועצה, יעקב ויסמנסקי, לצאת למלחמה נגד משפחת אלפרון הגדולה. והכל בגלל הסטקיה הקטנה שנבנתה בשולי העיירה, בגבול שיכון גיורא.

לפני כשש שנים העניק ויסמנסקי לדודו אלפרון רשיון לפתוח דוכן נייד למכירת פלאפל בשולי השכונה. לפי הרשיון היה הדוכן בקראוואן על גלגלים. העסק התפתח. דודו יצק בטון בכון לפני הדוכן וכיסה אותו בסככה. הקראוואן עצמו הוצמד לקרקע ביציקת בטון. מסביב פיתח בעל הרשיון בשטח רבא והעמיד בו שולחנות, נוסף על אלה שהעמיד בתחת לסככה. לפלאפל נוספו גריל והקיוסק הפך לסטקיה. באחרונה יצא דודו עם יוזמה נוספת: הקים פינת חי, עם עופות למיניהן, כאטרקציה לילדי הלקוחות.

דווקא היוזמה האחרונה העלתה את זעמו של ראש המועצה. הוא פנה לדודו ודרש ממנו להסיר את "גן החיות" שלו. דודו התעלם מהדרישה. ראש המועצה יצא בהתקפה חזיתית: דודו קיבל בכתב צו הריסה ביד להחזיר את המקום למצבו המקורי, זאת אומרת דוכן נייד, בלי כל תוספות. כאשר דודו התעלם גם מהדרישה הזאת, הוציא ראש המועצה צו ביהמ"ש לסגירת הסטקיה.

כאן התחילו להתגלגל העניינים.

ב-5 בינואר הוצא הצו. הסטקיה נסגרה, אבל למחרת, בשעה 8.30 בערב, הצית אלמוני את בניין המועצה המקומית. הוא שבר את החלון בחדרו של ראש המועצה, החדיר פנימה בקבוק דלק והחדר עלה בלהבות. רק בנס לא נשרף הבניין הישן כולו. המשטרה פתחה בחקירה.

עברו כשבועיים ודודו בא לשיחת פיוס עם ראש המועצה. הוא היה מוכן לחסל את פינת החי שלו, אך ויסמנסקי לא ויתר. "אין פשרות אחרי השריפה", הודיע לדודו. כעבור יומיים, לפנות בוקר של 23 בינואר, הוצתה מכוניתו של ויסמנסקי. המשטרה יצאה לפעולה נמרצת ודודו נעצר לחקירה.

אך העניינים המשיכו להתגלגל. במקום, או לא בנוסף, רק בחקירה יצאה המשטרה, הפעם בתיאום עם משרד התקשורת, לפעולה נוספת – נגד רשת הטלוויזיה בכבלים של מוסה אלפרון. הפשיטה על התחנה הפיראטית נערכה ביום ד', 28 בחודש שעבר. למחרת לפנות בוקר הוצתו עוד שתי מכוניות: של מ"מ ראש המועצה אמנון אורן ושל פקח הרישוי המקומי, גדי צלניקר.

בני משפחת אלפרון מכחישים כל קשר להצתות. אב המשפחה, חיים אלפרון, אותו פגשתי דווקא במשרדי המועצה, אומר: "מישהו תפס טרמפ עלינו". יעקב אלפרון מגדיר את הדברים בצורה יותר ברורה: "יש לראש המועצה הרבה שונאים, שכל הזמן פחדו להתנקל לו, כי ידעו שהוא בסדר איתנו. עכשיו הוא הפך את עורו ואנשים אחרים סוגרים איתו חשבונות."

מחנה הפליטים בלאטה:

שטח צבאי סגור

מאת אורי ניר

"פה לא יהיה שלום. אף פעם. לא יתכן שפה יהיה שלום. יישאר ככה. זה בטוח". ביקור במחנה הפליטים בלאטה

בימים האחרונים, מחנה בלאטה הוא שטח צבאי סגור. במלים אלה, המתארות נכוחה את המציאות במחנה הפליטים הגדול והמתוסס ביותר בגדה המערבית, קטע קצין צה"ל את סיורנו בבלאטה, אחרי שעה ארוכה של שוטטות בין הסימטאות הצרות. "לכם, כמו לכל גורם זר, אסור להיכנס הנה". דברים דומים נאמרו יום קודם לכן לצלם עיתונות של אחת הסוכנויות הזרות, שהעז להיכנס לעין הסערה ולצלם. סרט הצילום הוחרם מידיו והוא הוצא אחר-כבוד אל מחוץ למחנה. "למה לכם סתם להסתבך פה" שאל אותנו הקצין; "זה יכול רק לגרום בעיות, לכם ולנו".

אלא שבעיות כבר יש למכביר בבלאטה. ידויי אבנים על מכוניות ישראליות בכביש ירושלים-שכם, ועל סיורים של צה"ל המסתובבים בתוך המחנה היו בתקופה האחרונה לעניין של יום-יום. מצד שני, השימוש של חיילי צה"ל בגז מדמיע, בקליעי גומי וביריות באוויר אף הוא היה לחיזיון נפרץ במקום.

לנוכח המתיחות הגוברת בבלאטה, שהגיעה לשיאה בחודשים האחרונים, החליטו שלטונות הביטחון בשבוע שעבר לעשות מבצע גדול להשכנת הסדר במחנה. בשלב ראשון, הוגברה נוכחות הצבא בסימטאות הצרות, וכמה מהמתכבדים המקומיים הוזמנו לשיחת אזהרה בלשכתו של מושל שכם. בעתיד יש כוונה לשפר את תנאי המחיה הקשים, בעיקר, בתיאום עם סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם.

בשעת בוקר מתחלפות המשמרות בבלאטה. החיילים בעמדות התצפית שמסביב למחנה הולכים לנוח, ותצפיתנים רעננים ודרוכים יותר תופסים את מקומם. באותו עת, על כביש ירושלים-שכם נערכת מחלקה של חיילים מיחידה קרבית מובחרת, לסייר בסמטאות המחנה. רובה טעון, אלה-עץ, קסדה בעלת מגן פנים פלסטי, רימוני גז מדמיע, כדורי גומי. אצבע על ההדק. הולכים בקבוצות של שישה או שמונה, בשני טורים עוקפים בסמטאות הצרות, שעל קירותיהן סיסמאות לאומיות פלשתיניות. במקום אחר, סיסמה המהללת את "גיבורי האחיות הפלשתינאים במחנות של דרום לבנון". התמונה אכן מזכירה במשהו את החוויות המבעיתות של סיורי צה"ל במחנות הפליטים של צור וצידון.

בשעת בוקר כזאת, הסמטאות מלאות ילדים. בגלל השביתה בבתי-הספר התיכוניים, הלימודים בבתי-הספר של אונר"א מתנהלים בשתי משמרות. וכך מתוך כ-3000 תלמידים בשני בתי-הספר יושבים שליש בכיתות ויתרתם מתרוצצים ברחובות בשעות הבוקר. משחקים בכדור או בכדור הכשר, ונמלטים לכל עבר.

בשעות הצהריים מגיעים תלמידי התיכון משכם הסמוכה. אחרי סדרה של מבטים סקרניים ושאלות יושרה, מצטרפים אלינו שלושה נערים לשיחה, עמנו בשערי המחנה. בלי שמות, הם מבקשים. כדרך הטבע, השיחה מתגלגלת לחיי הכלא הסמוך, למחנה המעצר בפארעה. "תשאלו בכל המחנה", הם אומרים, "בקושי תמצאו נער או שניים מעל לגיל 14, שלא בילו פעם או פעמיים בפארעה. שמונה-עשר יום כל פעם. חקירות, מכות, מקלחות קרות. אחר-כך בא השחרור".

את המלה "שחרור" הם אומרים בעברית. "אנחנו לא יודעים הרבה עברית", הם מסבירים, "רק מהכלא. ביטויים של הכלא. למשל: אני רוצה שירותים, יש לי שלשול, שוטר, תן גפרור, אין סיגריות, לעמוד אל הקיר. דברים כאלה. אבל המלה הכי מתוקה היא 'שחרור'. השוטרים אומרים 'יש לך שחרור היום'."

חוויות מהכלא

עד שגמרו מדברים, עוצרת לידנו מכונית ישנה. מתוכה יוצא נער לבוש בקפידה, בתסרוקת משוחה בבריליאנטין, נעליים מצוחצחות וחולצה לבנה מגוהצת. ובהתרגשות רבה הוא ניגש לנשק לחבריו. הם מתחבקים ומתנשקים אולי עשר פעמים.

הנער השתחרר אתמול מתקופת המעצר הראשונה שלו בכלא פארעה, מסבירים לנו את פשר ההתרגשות. הנערים מתעניינים "נו, איך היה?" שואלים אותו. "הסיפור הרגיל ארבעה ימים של חקירות, הרבה מכות אלה, אחר-כך מקלחות קרות, עמידה מול הקיר כמו שכולם מספרים. ביום החמישי הכניסו אותי ל'דינאמגוה' (צינוק) ליום אחד בלילה היה קר איום. אחר-כך הייתי בתא רגיל לא עניין גדול". במשך השיחה כולה, הבחור אינו מפסיק לחייך, להתפאר. כאילו סיפר חוויות מטיול שנתי.

כלא פארעה, אומרים הנערים בבדיחות, נעשה המועדון החברתי של בלאטה, אחרי שסגרו את מועדון הספורט של המחנה, לפני חמש שנים. שלטונות הביטחון טענו אז שהמועדון משמש הסוואה למפגשי טרור ולגורמים עוינים. אנשי סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם חוזרים ודורשים מאז, לאפשר להם להפעיל מחדש את המרכז.

"מוטב שהצעירים ישחקו בכדור-רגל או בכדורסל", מאשר יסתובבו ברחובות "ויעשו בעיות", אומר דובר אונר"א, וויליאם לי. "המדובר ביותר מ-12 אלף תושבים, המצטופפים על שטח של 250 דונם. אנחנו יכולים לדאוג רק לחינוך ולניקיון, אך התושבים שם זקוקים ליותר מכך".

מצוקת הצפיפות וחוסר-המעש מניעה צעירים רבים לעקור ולהקים להם בית מחוץ למחנה. בשנה שעברה עקרו יותר מ-50 משפחות ועברו להתגורר בתוך שכם או בפאתי העיר, על כביש ירושלים-שכם. רבים מבין הצעירים שאינם יכולים להיחלץ מהמחנה – בורחים אל הדת.

כמו במקומות אחרים בגדה, המסגד נעשה כעין מפלט לבני הדור הצעיר, שנואש מאפשרויות של פתרונות ארציים. אלא שכאן, בבלאטה, המסגד נהפך לפעמים למקלט של ממש, לקרנות-המזבח. צעירים חשודים – סיפרו לנו בני-המחנה – נמלטים לא-פעם לתוך המסגד ומסתתרים שם מאימת החיילים. התושבים מספרים כי לעתים קרובות אפשר לראות כמה חיילים ממתינים בשער המסגד עד לתום התפילה, מחפשים פנים מוכרות בין המתפללים היוצאים.

בקרב המתפללים הולכים ומתרבים הצעירים החוזרים בתשובה. חוסר-המעש ותחושת חוסר-האונים שלהם מחדירה רבים מהם אל האיסלאם. בשבועות אלה נשלמת בנייתו של מסגד חדש במחנה, גדול ומפואר במיוחד.

"מדינות ערב לא עוזרות לנו, אף אחד לא עוזר לנו, אז מה עוד נשאר? רק אללה", אומרת סוזאן בזאוי, בת המלצר בבית-הקפה של בלאטה.

אחיה של סוזאן, אוסאמה אשרף אל-בזאוי, נפצע לפני שבועיים מקליעי גומי שירו לעברו חיילים. שלטונות הצבא לא נתנו פרסום לאירוע, ובעיתונות של ירושלים המזרחית הצנזור הצבאי פסל את הידיעה. ככל הנראה, החיילים רדפו אחר נערים שהשליכו אבנים לעברם, וחשבו כי אחד מהם נכנס לבית משפחת בזאוי. "כשהם נכנסו הביתה, אולי עשרים חיילים, הם ביקשו לקחת את זה, שזרק אבנים", מספרת סוזאן "אמרנו להם שאף אחד לא זרק פה אבנים. היה יום שישי. ישבנו וראינו את משחק הכדורגל בטלוויזיה הירדנית. הקצין אמר לאחד החיילים, שיבחר לו מישהו מהילדים שישבו בחדר, ויעצור אותו. החייל הצביע על אמיר, בן-דודי בן 12 אבל אוסאמה לא נתן להם לעצור אותו. הוא ילד קטן, ולא עשה כלום, אמר לחיילים. אוסאמה החזיק בילד ונאבק עם החייל, ואז חייל אחד ירה לו ברגליים כדורי גומי ופצע אותו. אחר-כך עצרו אותו, ויותר מאוחר בערב עצרו את אחי השני, סמיר".

דובר צה"ל אמר שהחיילים בסיור רגלי נרגמו באבנים, רדפו אחרי מיידי האבנים, וכשהקיפו את הבית שאליו הם נמלטו, התקיפו אותם כמה מתושבי המחנה. החיילים נאלצו לירות באוויר. לדברי הצבא, כדורי הגומי נורו בעת המרדף אחר משליכי האבנים. בהודעת הצבא נאמר שהחיילים פעלו בהתאם להוראות.

לאבי משפחת בזאוי ולאורחיו בבית-הקפה של בלאטה הצעה מגובשת על פתרון בעיותיו של המחנה: "צריך להוציא מפה את כל החיילים", הם אומרים, "כשיש פה כל-כך הרבה צבא, אי-אפשר למנוע את העימות בינו לבין הצעירים". "שיבנו עמדות-תצפית מסביב, ויענישו בחומרה כל מי שיזרוק אבנים על מכוניות. אבל אנחנו מוכנים להתחייב שאם יוציאו את הצבא מתוך המחנה יזרקו הרבה פחות אבנים. אנחנו כבר נדאג להעניש את כל הפרחחים שיזרקו אבנים, אבל אתם צריכים להבין: שכמות כזאת של חיילים בתוך הסמטאות רק מעודדת פרובוקציה".

מוכתר המוכתרים

בסמוך לבית משפחת בזאוי, מתגוררת משפחת אבו-ריאש. הבן הבכור, מאג'ד, מת מפגיעת קליעים של חיילי צה"ל, בהפגנה שהיתה שם לפני חודשים. אמו של מאג'ד כועסת על אדם אחד – אבו שוקי. "אבו-שוקי הוא שהרג את מאג'ד, אפילו לא הוא שלחץ על ההדק. הוא נתן פה את ההוראות. הוא שהורג פה את כולנו לאט-לאט. האיש הזה, אני צריכה לשתות את דמו".

אבו-שוקי הוא האחראי על מחנה בלאטה. הוא אימת המחנה. כאשר ביקשנו להיפגש עם מוכתר בלאטה, אמרו לנו: "פה יש רק מוכתר אחד, מוכתר המוכתרים. רק אללה מעליו. כל דבר שאתה רוצה, אתה פונה אליו, אבל כשהוא פונה אליך, אתה יכול להיות בטוח שמחר או מחרתיים תמצא את עצמך בכלא פארעה".

ערב במחנה בלאטה הוא תחילת הלילה. לעת דמדומים שבים בני אנשים לבתיהם ומסתגרים. אווירת השקט שבה, הסמטאות ריקות. קול מכשירי הטלוויזיה, העולה מתוך הבתים מתמזג עם רחש מכשירי הקשר הצבאיים בסמטאות הצרות. "מי שמהלך בחוץ בשעות כאלו הוא בגדר חשוד" כדברי תלמידי התיכון מבלאטה. "עוצרים אותך, לוקחים ממך תעודת-זהות, ידיים על הקיר כל הסיפור".

ובעתיד, שאלנו אותם, מה יהיה בעוד כמה שנים?

"ואללה, מי יודע. אם אתה לא יודע מה יהיה מחר אם תשב בבית או בפארעה, איך תדע מה יהיה בעוד שנים".

לא הקשינו. מה יהיה בעתיד בכלל איך יראו פה העניינים?

"אה, אתם מתכוונים מבחינה פוליטית, שלום או לא שלום? טוב. פה לא יהיה שלום. אף פעם. לא ייתכן שיהיה פה שלום. יישאר ככה. זה בטוח".

הבונדס: חברת הברוקרים הבין-לאומית של ישראל

מאת אבי גנאור

הארגון בן ה-34 מתגדר בכך שלעומת המגבית היהודית כל דולר המגיע אליו נכנס הישר לחשבונה של מדינת ישראל. בחשבון כולל מתברר, שהיקף הפירעונות שתיאלץ המדינה לשלם לרוכשי איגרות הבונדס יעלה בקרוב על היקף הרכישות

ניו יורק

בשנה שעברה היה באחד מגדלי הפאר של מנהטן נשף לכבוד עשרות מפעיליו המרכזיים של מפעל הבונדס. אורח הכבוד הישראלי היה שר הביטחון יצחק רבין. בנשף דיווחו הנוכחים על מכירות חדשה של בנק לאומי טראסט קומפני ניו יורק, שהציע לפעילי הבונדס לרכוש איגרות של הבונדס באמצעות הלוואה שיוכלו לקבל בתנאים נוחים מהבנק הישראלי. הדבר שם בהלוואות של רבע מיליון דולר ויותר, לחמש שנים, בריבית של "פריים פלוס אחוז אחד". תשלום הקרן – בסוף תקופת ההלוואה.

ההצעה היתה מפתה, שכן הריבית ששילמו הרוכשים בעבור ההלוואות הוכרה על ידי שלטונות המס האמריקאים והאיגרות שימשו להם לביטחונות בשביל ההלוואה שקיבלו.

במשרד האוצר הישראלי לא התלהבו מהרעיון, ולפני כמה שבועות יצאה הוראה חדשה של האוצר האוסרת על הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל לקבל את איגרות הבונדס כביטחונות להלוואות שהם מעניקים ללקוחותיהם.

ארגון הבונדס הישראלי הוא למעשה ברוקר המוכר ניירות ערך המונפקים על ידי מדינת ישראל. זהו ארגון העוסק בגיוס כסף שלא על בסיס תרומה. הארגון הוקם ב-1953 על ידי דוד בן גוריון ומאז הוא משמש כמכשיר לגיוס הון בכל רחבי העולם. עיקר פעילותו מתרכזת באופן טבעי בארה"ב.

כמו כל חברת ברוקרים אמריקאית, המשתדלת להיות אטרקטיווית ולמשוך קהל רחב של לקוחות, מציע כיום הבונדס מגוון רחב של מוצרים. המוצר הבסיסי של הבונדס הוא האיגרות נושאות הריבית של 4 אחוזים, הניתנות לפירעון לאחר 15 שנה. בבונדס מציינים, שכאשר הוצעו האיגרות למכירה בתקופת בן גוריון היתה ריבית זו אף גבוהה מ"פריים רייט". איגרות אלה עדיין נמכרות לציבור היהודי בבתי הכנסת, ואפילו כיחידות "בר מצווה" של 250 דולר שבאמצעותן אפשר לשלם בעבור כרטיסי טיסה לישראל במטוסיה של אל-על.

ישראל יוצאת נשכרת ממכירת איגרות ארבעת האחוזים, שכן הריבית עליהן נמוכה יחסית והן נפדות רק לאחר 15 שנה. אך בסך המכירות הכללי של הבונדס תופסות האיגרות הללו רק כעשרים אחוזים.

איגרות נוספות שמציע הבונדס כיום הן איגרות ה"ערות" הנמכרות ביחידות של רבע מיליון דולר לתקופה של שבע שנים, או ביחידות של מיליון דולר המכורות לתקופה של חמש שנים. איגרות אלו נושאות ריבית השווה ל"פריים רייט", כלומר 7.5 אחוזים.

סוג נוסף של איגרות חוב נועד רק לקרנות פנסיה הנושאות ריבית ניידת, שהיא הריבית הממוצעת שבין 7 אחוזים לבין ה"פריים רייט", כלומר 7.25 אחוזים. ויש גם איגרות עם ערך נקוב קטן יותר וריבית ניידת הנעה היום בין 6 ל-7 אחוזים. הריבית הממוצעת של איגרות הבונדס מגיעה אם כן לכ-6 אחוזים.

יהודים בעלי ממון פודים את האיגרות בצורה אחרת. הם תורמים אותן למוסדות ישראלים ובצורה זו זוכים לכבוד כפול ומכופל: פעם כששמם מוזכר כרוכשי איגרות בונדס של מדינת ישראל, ופעם כשמכבדים אותם בתארי כבוד במוסדות כמו אוניברסיטת תל אביב או ירושלים.

הסוכן הפיסקאלי של הבונדס הוא הבנק הניו-יורקי הגדול צ'ייס מנהטן, המנפיק את התעודות ומנהל את חשבון הבנק של ישראל. חלק מהאיגרות מונפקות בפועל במשרדו של גד ארבל, נציג האוצר בניו יורק האחראי מטעם האוצר על פעילות הבונדס בארה"ב ומנהל את השקעות הבנקים של מדינת ישראל.

בארגון הבונדס אוהבים לחזור ולהסביר את ההבדל בינם לבין המגבית היהודית המאוחדת. במגבית, מסבירים אנשי הבונדס, מגייסים תרומות, מנכים את ההוצאות, מנכים שיעורים ניכרים מהתרומות לצורכי היהדות המקומית ורק את היתרה מעבירים למדינת ישראל. בבונדס כל דולר נכנס הישר לחשבון הבנק של ישראל.

האומנם? מתברר שמנגנון השיווק של הבונדס גובה עמלה בגובה 6 אחוזים מהיקף המכירות השנתי של הארגון. בבונדס מגדירים עמלה זו כ"תשלום הוצאות תפעול". באמצעות עמלה זו נושא הבונדס בהוצאות ההנפקה והשיווק של האיגרות, הוצאות המרצים, כרטיסי טיסה, בתי מלון, ארגון אירועים ותשלום המשכורות למאות העובדים המועסקים על ידו. התוצאה היא שעלות הריבית והעלות המצטברת מגיעים ל-12 אחוזים. מחיר לא זול כלל ועיקר. הממשל האמריקאי, למשל, מגייס הון מהציבור לזמן ארוך במחיר של 7.4 עד 7.7 אחוזים, בהוצאות גיוס זעומות ביותר. אך ברור שממשלת ארה"ב היא הלווה המועדף ביותר בעולם.

בעבר נמתחה לא פעם ביקורת על השימוש שנעשה בכספים אלה. היו שהמשילו את קופת ההוצאות של הבונדס ל"קופה קטנה", שממנה אפשר למשוך כספים ולממן את ביקוריהם של חברי כנסת, שרים ומקורביהם בארה"ב.

בהקשר זה אי אפשר שלא להזכיר את פרשת התשלומים לשר אריאל שרון, רעייתו ושומרי ראשו, שהתגוררו במלון ריג'נסי בניו יורק להכנת משפט הדיבה של השר נגד ה"טיים". כאשר החשבון בעבור השהייה בת השבועיים במלון המפואר לא כוסה על ידי שרון וממשלת ישראל במשך יותר משנה, פנה בעל המלון, רוברט טיש – אחיו של המיליארדר היהודי לארי טיש – לקונסוליה הישראלית בניו יורק ואיים שאם לא יסולק את החשבון יפסיק לתרום למגבית. בקונסוליה הישראלית ניסו לבדוק מי הזמין את שרון לארה"ב וגילו ששרון הופיע אז פעם או פעמיים בחוף המערבי של ארה"ב מטעם הבונדס ופעם אחת בכנס של תנועת חירות בניו יורק. מאחר והיה מדובר בחשבון של 21 אלף דולר הסכים הבונדס לשלם 15 אלף דולר וחירות הבטיחה לשלם את היתר.

את פעילות הבונדס, וליתר דיוק – של חברת השיווק של הבונדס בארה"ב, מנהל תא"ל (מיל') יהודה (ג'ודג') הלוי שהאמריקאים נוהגים לכנותו "ג'נראל הלוי". הלוי, שהתמנה לתפקידו על ידי משרד האוצר, הוכיח בשנות כהונתו בניו יורק שהוא ניחן כנראה בכישורים העיקריים הדרושים למילוי תפקידו.

בהופעה לפני קהל יהודי בברוקלין הוא הצליח לרתק את קהל שומעיו כשהוא מספר ברגש כיצד הגיע לישראל כנער בודד בתוך התחתונים ובכוח תושייתו הצליח להתקדם ולהגיע לדרגה של גנרל בצבא הישראלי. זה עובד.

בפגישתנו ביקש הלוי להדגיש את ההבדל בין המגבית היהודית, האוספת תרומות ומציגה בשל כך את ישראל כארץ עניה הזקוקה לצדקה, לבין הבונדס, המבקש הלוואה בשמה של מדינת ישראל. לשם כך יש להציג את ישראל כמדינה מתפתחת ובעלת עוצמה. לדבר על השגים ועשייה בעיקר בתחומי הטכנולוגיה. הבונדס, "זה עושה רושם טוב על הרוכשים".

את המכירה של איגרות הבונדס מרכזת חברת ברוקרים אמריקאית הרשומה בארה"ב בשם "די סי אי" (דוולופמנט קורפוריישן אוף יזראל). חברה זו פועלת כסוכנות ברוקרים מורשית, שעבודה שכפתה על הלוי לעבור מבחנים של הרשות לניירות הערך האמריקאית ולקבל מטעמה הסמכה כסוכן מורשה לניירות ערך.

מה יש לבונדס להציע הרי האזרח האמריקאי תמיד יעדיף לרכוש "טראס טרג'רי בילס", איגרות חוב נושאות ריבית של ממשלת ארה"ב. מה יותר בטוח מזה? למה לו להסתבך עם ישראל?

ואם כך, איך בכל זאת מצליחים למכור את הבונדס? התשובה, היא בעיקר לחץ קבוצתי. כאשר ג'ק וילד, מעשירי ארה"ב, מבקש מידידיו ומשותפיו לעסקים לרכוש איגרות בונדס, הם לא יכולים לסרב. גם בנק העובד עם וילד לא יוכל לסרב ובעיקר כאשר הוא מרמז שיש עוד בנקים שהיו רוצים לעבוד אתו.

בתשעה ביוני יערוך הבונדס ערב חגיגי במלון "קווין אליזבט" שבמונטריאול, קנדה. אורח הכבוד יהיה גם האיש שנתן את חסותו לאירוע: ויליאם מולהולנד – יו"ר מועצת המנהלים של "מונטריאול בנק", הבנק הגדול ביותר בקנדה. מה לקצין שאינו יהודי ולערב חגיגי של הבונדס? התשובה היא צ'ארלס ברונפמן. כאשר צ'ארלס ברונפמן לוחץ, השיקולים נהפכים לעסקיים ולא רגשיים. לקוחות הבנק הגדולים שיוזמנו לאירוע יגיעו מהר למסקנה שאם לא "מונטריאול בנק" יהיו של ..., ואם הבנק הקנדי הגדול נותן חסות לאירוע, אולי כדאי גם להם לקנות.

"גם גויים רוכשים ישראלי בונדס בגלל לחצים." אומר הלוי. "יש להם קשרים עם בעלי הון יהודיים וחשוב להם לעשות להם טובה. חלק מהם כלל לא יודעים איפה מדינת ישראל נמצאת על המפה. אבל מצד שני יש האומרים: "אני רוכש בונדס בגלל שבשבילי מייצגת ישראל את העקרונות שאני דוגל בהם כאמריקאי".

בין רוכשי הבונדס הללו מצויות חברות אלקטרוניקה ביפן, רשת הסופרמרקטים "איי פי" בניו יורק, מחלבות מבין ב'רכי', חברת פפסי קולה, רשת מסעדות ההמבורגרים "ברגר קינג", וחברת קוקה קולה.

הבונדס מעסיק כיום כ-680 עובדים מקבלי משכורות ובהם אלפי מתנדבים. מקבלי המשכורות הם הנותנים את כל השירותים המקצועיים והמנהלים ואילו המנהיגים המקצועיים הם המניעים את הגלגלים.

בשנת 1986 הביא הבונדס על חשבונו מישראל לארה"ב כחמישים אנשי ציבור. לביקורת על כך שמונה כאן בשם "ג'ורג'י" השיב הלוי כי להביא את קיסינג'ר לאירוע מקומי עולה 25 אלף דולר. לעומת זאת חבר כנסת מישראל מקבל אש"ל של 30 דולר ביום והבאתו לארה"ב שיכונו במלון והסעתו ממקום למקום אינם עולים יותר מ-4000 דולר.

חברת השיווק של הבונדס פועלת כמכונה משומנת. הלוי יושב במשרדי החברה המרווחים בקומה השביעית של בניין משרדים בוולג' ומקבל לידיו שלוש פעמים ביום דו"ח ממוחשב על היקף מכירות האיגרות לסוגיהן לעומת אותה התקופה אשתקד. כשמתבקשת ירידה, פועל הלוי מיד לברר מדוע ומורה לפעול בהתאם.

הבונדס ערך בשנה שעברה כאלפיים אירועים וגייס הון ב-1,500 בתי כנסת. 80 אחוז מהאיגודים המקצועיים בארה"ב ו-203 חברות מחזיקים כיום איגרות בונדס של ישראל.

בשנת 1986 הסתכם פדיון איגרות 4 האחוזים ב-94 מיליוני דולרים. בשנת 1987 הפדיון הצפוי של איגרות אלה הוא 116 מיליון, ובשנת 1988 – 274 מיליוני דולרים. סכום עצום זה, הנובע מהמכירות המוגברות של הבונדס בתקופת מלחמת יום הכיפורים, מדאיג את ראשי הבונדס. גם בלאו הכי, היקף הפירעונות של הבונדס הלך וגדל מדי שנה. גם עלות גיוס המט"ח גדלה והגידול במכירות אינו עונה על הציפיות.

בשנת 1985 גייסה מדינת ישראל באמצעות הבונדס 505 מיליוני דולרים והיקף הפירעונות הגיע לכ-318 מיליון. בשנת 1986 הגיע היקף גיוס המט"ח ל-603 מיליון ואילו היקף הפירעונות גדל ל-426 מיליוני דולרים. בשנת 1988 תיאלץ מדינת ישראל להחזיר לרוכשי הבונדס סכום גדול עוד יותר ויבוא עוד יום שבו הפירעונות יעלו על הרכישות.

هكذا من الاصل

صكنا من الاجل

עציר מבוקש

גרמניה המערבית מקווה שלא תיאלץ להסגיר לאמריקאים את מוחמד חמאדי העצור בתחומה — אולי כדי להחליפו בחטופים בלבנון

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

חבורת האורחים שהתכנסה כד שאי בשעות הבוקר המוקדמות באגף הקאנצלר בבניין הממשלה בבון, היתה תמימת דעים: על־פי ני־ תוח המצב של חברי צוות החירום, ניתן להציל את חייהם של שני נציגי החברות המערב־גרמניים ש־ חטפו באמצע ינואר במערב ביירות, רודולף קורדאס ואלפרד שמידט, רק בתנאי אחד: יש לשכנע את החוטפים השיעים שעמם נוצר "קוד קשר 'ציבים'" זה שבוע, כי מוחמד עלי חמאדי שנעצר ב־13 בינואר לא יוסגר לידי שלטונות ארצות־הברית. בתחילה ניסתה בון להרוויח זמן. בסוף השבוע שעבר שיגר מטה החירום מתווך ערבי זו הפעם השנייה לביירות. המטה הורה לו להביא סימני חיים חדשים משני הגרמנים. על סימני החיים הרא־ שונים שהתקבלו מהחוטפים — שני תצלומים של קורדאס ושמידט המחזיקים בידיהם עיתונים מערב־ גרמניים — שהביא המתווך לביירות, דיווח ראש מטה החירום וולפגנג שויבלה ב־28 בינואר לממשלה. השליח, אמר שויבלה, הביא גם מכתבים מקורדאס ומשמידט לבני משפחותיהם ואיגרת לקאנצלר ה־ לבוט קוהל. במכתב אישרו השניים שהחוטפים רוצים להחליפם באיש שלהם חמאדי, העצור בפרנקפורט, ואת בצינעה ומבלי לעורר תשומת לב.

אולם כבר ב־27 בינואר בא הקץ לשתיקה בנושא. שכן משפחת חמאדי בביירות שיגרה את שני לגרמניה המערבית, כדי להכביד את הלחץ על ממשלת בון. עבאס חמאדי, שמאז 1984 לאחר שנענתה בקשתו למקלט הוא אזרח גרמני ומתגורר בסאארלואיס עם אשתו הגרמנייה, הודיע לאשתו מריה בטל־ פון על שובו מביירות. בשיחה — שהיה ברור כי מצותתים לה — הוא מסר לה שאחיו מוחמד החשוד כחוטף של מטוס טי־דבליו־אי (עבאס: "הם בי־ לבלו אותו עם מישהו אחר") הוא מגיע לגרמניה כדי "להוציא אותו" מהכלא.

סוכנים רדומים

ב־26 בינואר ציפו לעבאס פקידי המשרד הפלילי הפדראלי (בהקיד־ אה) בנמל התעופה של פרנקפורט. עבאס אמר כי הוא חוזר מכיוון שהוא חולה בסרטן הקיבה ורוצה לקבל טיפול ממומחים גרמניים. על חומר־ הנפץ רב־העוצמה מתיל ניטראט שנמצא אצל אחיו מוחמד שבועיים קודם לכן בשלושה בקבוקים, עת הגיע לגרמניה המערבית, הוא לא ידע דבר. אך סיפורו לא הועיל לו. חמאדי נלקח לבית המעצר פרנק־ פורט־פרויינגסהיים. האחים שינו את עמדתם רק כאשר מטה החירום בבון הסדיר את בואם של הוריהם מלבנון. בבית הכלא שיכנעו ההורים את שני הצעירים לדבר, ועבאס גילה סוד מרהיב.

יום לאחר מכן כיתרו שוטרים מחבל הסאאר ומומחים של בהקיד־ אה שדה בבקינגאן, ליד מסילת הברזל טריאר־סאארבריקן. במכתש המרוחק 50 מטר מהכביש מספר 51 הם מצאו שמונה בקבוקים בעלי תכולה של ליטר וחצי כל אחד וב־ תוכם נוזל. הבקבוקים היו ארוזים בשקיות ובתיקי נסיעה ומכוסים בשמיכת צמר. תוכנם התגלה כ־ חומר־נפץ בעוצמה כה גדולה, עד כי המומחה לחומרי־הנפץ של בהקיד־ אה שהוטס למקום, פטר קאהלה, לא רצה להסתכן בהעברתם. כאשר ניסו הפקידים להפעיל רובוט כדי שיצית את חומר־הנפץ, היה הקור לרועץ: אז נכנסו בזהירות שלושה אנשים, נשאו כל בקבוק בנפרד למגרש, וציידו פתילים. היה זה יום רביעי בשעה 13.42 כאשר נשמע הפיצוץ הראשון מבין שמונה פיצוצים.

דו"ח פנימי של משרד הפנים בסאארבריקן קובע שזה מכבר משמש החבל שבין דילינגאן מארציג־סאארלואיס "אזור שקט" לסוכנים "רדומים" של ארגוני טרור ערביים, המקיימים חיי יום־יום רגי־ לים ושבשעת הצורך אפשר להפ־ עילם. גם האמה קאסים, בן 49, מלבנון, המתגורר עם משפחתו בת שבע הנפשות בסאארציג־ברושטורף נחשב חשוד. בשעה 11.20 בלילה ב־27 בינואר הסתערה חוליית קו־ מנדו של בהקיד־אה לתוך ביתו של קאסין. היא ירתה על הבן ערנאן שביקש, מבוהל, להדליק את האור. הכדור פגע בכתפו וחלף ליד הריאה.

העמדה לדין — בגרמניה

האיש הצעיר שסביבו סובב הכל, מוחמד חמאדי בן ה־22, הנאשם בהשתתפות בחטיפת מטוס, טס לאחיו עבאס ב־1982 בסאאר וב־ קש שם גם הוא מקלט פוליטי. בבית־קפה שבו נועדים מהגרים טורקים, פגש הצעיר הלבנוני הביישן את בירגיט לבאוריק, קרו־ בת משפחה של גיסתו מריה, וב־1984 נולדה בתם לידיה. רק בחוג המשפחה פתח מוחמד את סגור לבו, סיפר על הבית, סיפר שאחיו הוא ראש שירותי הביטחון של חי־ זבאללה, שאת אחד הוא "מיליונר עשיר" בביירות ששלח לעיתים מזו־ מנות המחאות. ב־1984 ביטל חמאדי הצעיר את בקשתו למקלט וחזר מאוכזב ללבנון. ב־11 ביוני 1985 קיבלה ממנו בירגיט גלויה שמועה מאותנה. ב־13 ביוני ("יום הולדת שלי") הוא כתב לאביה של בירגיט: היה זה ברור שדבר־מה העיק עליו, הוא דאג לבתו לידיה: "השגח על הבת שלי". יום לאחר מכן נחטף בני ערובה אמריקאים בטיסה 847 של טי־דבליו־אי מאתונה לרומא. משרד המשפטים האמריקאי משוכנע כי הוא יכול להוכיח שמוחמד חמאדי נמנה עם החוטפים.

גם הפיצוץ באולם 2 בשדה התעופה ריידמיין שבו נהרגו ביוני 1985 שלושה אנשים, עשוי לדעת מומחי הבהקיד־אה להיות קשור למשלוחי הבקבוקים של האחים חמאדי: תרכובת חומר־נפץ זה מתפרצת כמעט בלי להשאיר עקבות. מבחינת השלטונות המערב־ גרמניים, המידע האחרון משנה את מצבו של מוחמד, אך לא לחומרה. כעת הוא עצור לא רק בשל החזקת חומר־נפץ אלא גם בקשר להחזקת מחסן חומר־נפץ שלם ואולי גם בקשר לעבירות טרור נוספות. פירוש הדבר הוא שכל תביעה גרמנית להעמידו לדין בגרמניה המערבית מתחזקת. וזה אולי מ־ בוקשה של משפחת חמאדי.

כך איפוא גדלו סיכוייה של ממשלת בון לעמוד מול תביעות ההסגרה האמריקאיות. על־פי ה־ הערכה הרווחת כעת, ככל ש־ למערכת המשפטית הגרמנית יהיה "קייף" חזק יותר נגד חמאדי, כך יפחתו סיכויי הסגרתו לארצות־ הברית. מאז סיפקה ארצות־הברית נשק לאיראן תמורת בני ערובה, אמר חבר ממשלה בבון, האמריקאים "רחוקים מאמינות, פוליטית ועובד־ תית". פקיד בכיר אומר על טיפולה של בון במשבר בני הערובה שלה: "העמדה שלנו נשארת בעינה, אנחנו נעשה (את הדרוש) בעצמנו".

מוחמד חמאדי בפתח המטוס החטוף בביירות: הגרמנים יעשו את הדרוש בעצמם

קורי מפגינה שרירים

מקרים של מרי ואי־ציות בתוך צבא הפיליפינים מרמזים על אפשרות שגם לאחר נצחון אקינו במישאל העם אין היציבות מובטחת בפיליפינים

שרות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

היה זה פן של קוראסון אקינו אותו לא ראו רוב הפיליפינים מעודם. המורה סבר התרשה הופיעה נשיאת הפיליפינים על מירקע הטלוויזיה בשבוע שעבר כדי להו־ דיע, שממשלתה סיכלה עוד ניסיון להפיכה צבאית. כוחות ממשלה, הכריזה, התגברו על חיילים שתקפו שדות תעופה ומחנות צבאיים מסביב למנילה, וכנראה מנעו בכך נסיון של הדיקטטור המודח פרדיננד מארקוס לחזור למדינה. הפעם, אמרה, לא תהיה שום חנינה. החיי־ לים התוקפים האשמו במרד, ויהיו צפויים לעונש מוות. אקינו גם הב־ טיחה לפתוח ב"פעולות צבאיות אינטנסיביות" נגד כ־200 החיילים שעדיין החזיקו אז בתחנת טלוויזיה במנילה, והזהירה כי אם תומכי מרקוס שבאו למקום לא יפנו את האזור, "הם ייפגעו".

על אף קריאתה של אקינו לפעולה נמרצת, ערך הרמטכ"ל פידל ראמוס משא ומתן ממושך ומורכב עם החיילים. בשלב מסויים הוא אף התיר למפקדם הקולונל אוסקר קאנלאס, להודיע על כניעתו במסיבת עיתונאים, כשהוא מלווה כמה תומכים חמושים, ואז לחזור לתשלובת ערוץ 7 בה החזיקו אנשיו תשע שעות נוספות. כאשר נכנעו לבסוף החיילים, נראה היה שראמוס לא היה מרוצה מדרישת אקינו להעמיד את כולם למשפט צבאי. יהיה זה "מוקדם מדי", אמר, "לדבר על הגשת תביעה לפני שתיערך חקירה. בכל מקרה עונשו של כל חייל ייקבע על בסיס אישי ולגופו של עניין."

קשיחותה יוצאת הדופן של אקינו נועדה לפחות בחלקה להרשים את הפיליפינים ערב מישאל העם שנערך השבוע ושרבים ראו בו מבחן ל"קורי" (המאמר נכתב לפני עריכת מישאל העם בו זכתה אקינו ברוב גדול). המישאל אמור היה להכריע בגורלה של חוקה חדשה המעניקה לאקינו תקופת כהונה בת שש שנים החל מיוני הבא. עוד לפני המישאל היתה הדעה הרווחת שהחוקה תתק־ בל ברוב מוצק, אך פיליפינים רבים האמינו שאקינו תזדקק לניצחון חד משמעי ומוחץ כדי שתוכל לתמרן את יריביה בשמאל ובימין.

בעייתה הגדולה ביותר של אקינו היא האמונה שלא היא מחזיקה ברסן השלטון. חמישה ימים בלבד לפני נסיון ההפיכה הימני האחרון, נהרגו בידי הצבא 18 איכרים שהפגינו ליד ארמון מלאקאניאנג. אקינו ניסתה לנטרל את המצב בהתירה לשרי ממשלה "לצעוד שלובי זרוע" עם מפגיני שמאל בעצרת־זעם ומחאה ליד שערי הארמון. אך צעדה זו העלה את חמתם של קציני צבא המתלוננים כי היא מעולם לא השתתפה בהלוויה כלשהי של אחד ממאות החיילים שנהרגו בהתנ־ גשויות עם "צבא העם החדש" במהלך שנת כהונתה. בעקבות אירוע זה הודיעה הגרילה שהיא פורשת רשמית, מהשיחות שנועדו לשים קץ למרי בן 18 שנה.

אם קיוותה אקינו לחזק את סמכותה על ידי הפגנת כוח, פעל ניסיון זה במידה מסוימת כבומרנג. רוב הפיליפינים היו קצרי רוח לנוכח אי יכולתה לצאת לפעולה חריפה כנגד שורה של נסיונות הפיכה ימניים שנכשלו. החל מה־ פוטש דמוי האופרה הקומית אותו ניסו נאמני מארקוס לבצע במלון מנילה ביולי האחרון. אולם בשבוע שעבר, אמר מזכיר העיתונות של אקינו, החליטה הממשלה שעל הנשיאה "להקרין את התדמית של מפקדת עליונה". לעומת זאת, העובדה שראמוס לא מילא את הור־ אותיה, רק מיקדה את אור הזרקורים על רפיפות אחיזתה של אקינו בצבא, ואפילו על תומכיה בתוכו. בעוד החיילים מכתרים את תשלובת ערוץ 7, ניסו נציגי הממשלה לרכך את מבצעי הפיכת הנפל באמצעות משא ומתן, קריאות טלפון מקרובי משפחה דומעים, ובאורח בלתי מו־ סבר — שידור של שירי פול אנקה, כולל "אני רק נער בודד". כאשר לא נענו החיילים הנצורים לאולטימטום עמדו חיילי הממשלה לצאת להת־ קפה עם גז מדמיע. אולם אז ניצב ראמוס מול משבר בתוך שורותיו. 78 קצינים איימו, על פי השמועה, כי יתקוממו בעצמם אם יישפך דמו של איש צבא אחד. הם דרשו יחס סלחני לחיילים שיצאו להפיכה, וט־ ענו כי הם זכאים להביע את החשש הרווח בתוך הצבא, כי לא זו בלבד שהממשלה מטפלת באורח כושל בתנועת הגרילה אלא שאף במ־ משלה יושבים אוהדי המפלגה הקו־ מוניסטית. אף כי ראמוס הכחיש מאוחר יותר שהקצינים הגישו אול־ טימטום, הוא השהה את פקודת התקיפה ונשא ונתן על כניעה "בכבוד".

אף כי הצבא ניסה להפחית במידת האפשר מחשיבותו של נסיון הה־ פיכה, היו עדויות רבות כי מבצעיה קיוו להחזיר את מארקוס מגלותו בהוואי. בשלב מוקדם יותר של ההפיכה הופיעו רבים מהחיילים ותומכיהם האזרחים בחוץ לבושי טי בעלות דיוקן של מארקוס והשמיעו סיסמאות בזכותו. רק כאשר היה ברור שההפיכה נכשלה, הם ניסו לתאר עצמם כאנשי קו־ מוניסטים פשוטים ותו לא. בינתיים אישר הסטייט דפרטמנט כי מנע ממארקוס לעלות על מטוס שהמתין לו בהונולולו כדי להטיסו לפיליפינים.

בעוד פקידים אמריקאים העלו השערות כי בסתר לבו חש מארקוס הקלה על שנמנע ממנו לצאת, הוא עצמו מילא את כל "כללי הטקס" שציפו להם במצב כזה — כולל שי־ גור קסטות וידיאו לתומכיו בהן הוא נראה רגז, מתעמל ומתאמן באיגרוף כשחזור חשוד. נראה היה שגם הגברת הראשונה לשעבר, אימלדה, היתה מוכנה, מזומנה ומצוידת. בדיוק לפני שפרץ נסיון ההפיכה ראו אותה בחנות של עודפי צבא וצי בוואיקיקי, קונה ציוד בשווי 2000 דולר, כולל חולצות הסוואה, סרבלי טיסה, מיטת שדה מתקפלת ונעלי צנחנים בגדלים שונים.

לדברי דו"ח ביון צבאי שהושג על ידי "ניוזוויק", פעולות החיילים שהשתלטו על תשלובת הטלוויזיה היו רק חלק ממזימה מורכבת להכין את שובו של מארקוס. התכנית כללה גם הצתה ופיצוץ של בתי קו־ לנוע, מלונות ושווקים, פעולות חבלה כלכלית וניסיון לגרום הסת־ ערות בהלה על הבנקים. לפי סברה אחת תכניות אלו עמדו להתממש לקראת יום מישאל העם. אך הדעה הנפוצה יותר היתה שהן יוצאו לפועל רק אם המירוץ יהיה צמוד יחסית.

בסוף השבוע הקודם הבטיחה אקינו טיהור של אנשי צבא "בלתי רצויים ומוליכים שולל". חיילי הממשלה שלש במנילה את אורוני החיילים החמושים שיצאו להפיכה והחרימו נשק במעונים השייכים לחתנו של מארקוס ולשר ההגנה לשעבר, חואן פונס אנרילה. אך פעולות הטיהור האלה יצרו בעיות חריפות לראמוס. על אף פקודותיו לעצור כמה קצינים בכירים בכוח המשטרה הפליפינית, עמיתים גילו כחבת בולטת בביצוע המעצרים. דילמה זו היתה חמורה במיוחד לנוכח העובדה, שראמוס פיקד על כוח זה במשך שנים רבות וראה אותו כבסיס הכוח שלו בצבא. "ראמוס באמת מודאג", אמר קצין בכיר אחד. פירושו של אי־הציות בצבא הוא, ככל הנראה, צרות נוס־ פות לראמוס ולאקינו כאחד, וה־ אפשרות שגם מישאל העם שנערך השבוע לא יביא לפיליפינים את היציבות.

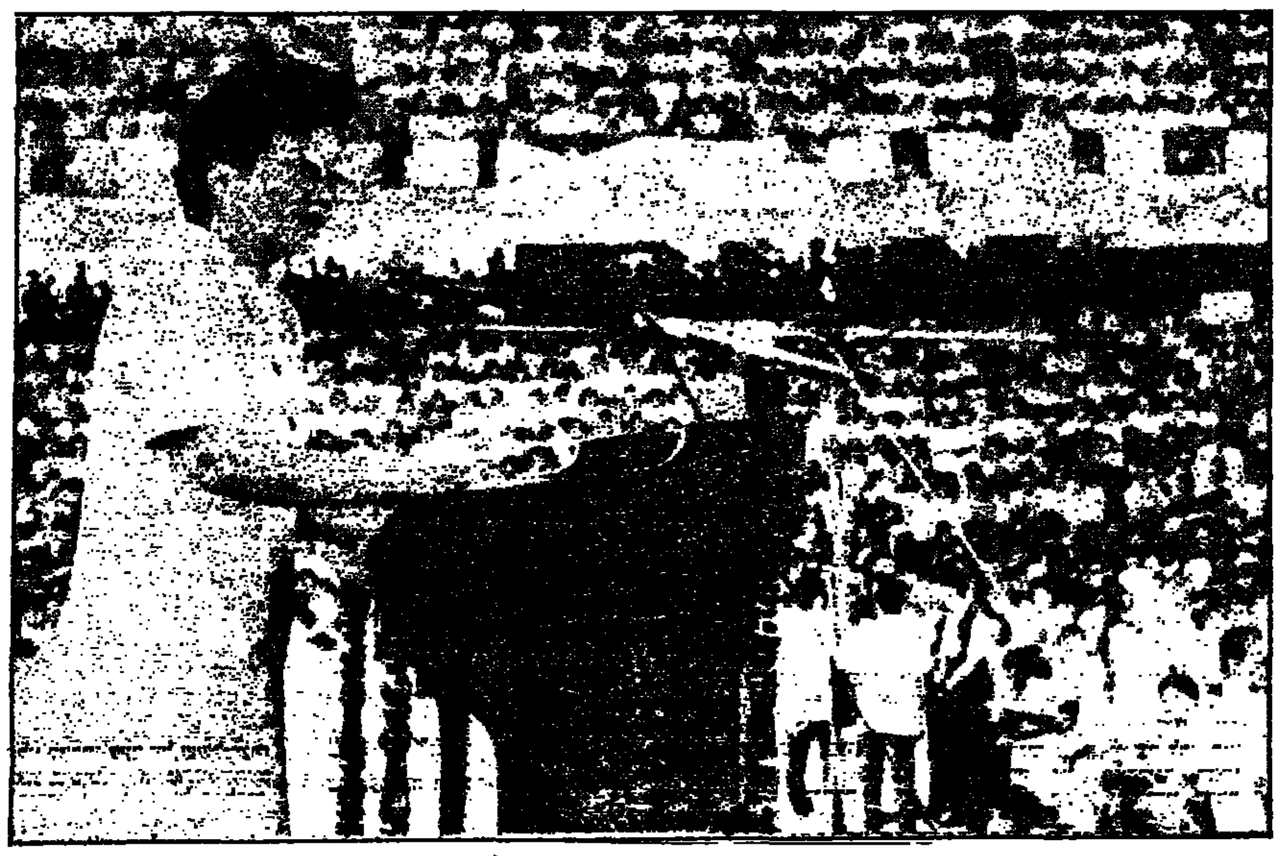
אקינו נואמת בעד החוקה: משאל עם בצל נסיון הפיכה

הקופה הריקה של חאשוגי

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

בכל מקום שזימן רווח כלשהו ממלחמות ומהפיכות צבאיות, פעל בשירותן אדם שמן וקטן־קומה: עדנאן חאשוגי, המיליארדר הסעודי, ידע באמצעות קשרים מסועפים למכור נשק מכל הסוגים. הוא טיפח קשרים אלה ולא נטש את שותפיו העסקיים בשעת צרה. כאשר רצה הדיקטטור לשעבר פרדיננד מרקוס לטוס ממקום גלותו בהוואי בחזרה למאנילה, בעקבות הפיכת הנפל האחרונה שם, שכר ידיד לבנתי של חאשוגי מטוס בואינג 707 לצורך הטסתו של מרקוס. באמצעות ידידו מרקוס ביצע חאשוגי אי־אלו עסקות נשק רווחיות.

אולם נראה שהזמנים הטובים חלפו גם בעבור חאשוגי. יום לפני הכישלון של ניסיון ההפיכה במאני־ לה, נקלע גם ידידו של מרקוס לקשיים רציניים: חברת־הגג של חאשוגי, הולדינג טריאד אמריקה קורפוריישן, הכריזה פשיטת רגל. בשבועות האחרונות נאלצה טריאד לבקש מחסה תחת מטריית־ההגנה של חוקי פשיטת הרגל האמרי־ קאיים, בתוקף סעיף 11 בחוקים אלה. על־פי הסעיף, חברה שאינה מסוגלת לפרוע את חובותיה מוגנת מדרישות הנושים עד שהיא מעלה תוכנית הבראה שמובטח לה שתצליח.

בעיית נזילות

עמידתו של חאשוגי, אשר נחשב בזמנו לאחד מעשירות האנשים העשירים בעולם, מול קופה ריקה, לא באה בהפתעה. כבר בקיץ האחרון לא פרע תמיד את חובותיו. חבר מועצת המנהלים של טריאד, עמנואל פלורוד, הודה שקיימת "בעיית נזילות". בחודש שעבר עוקלו זמנית שני מטוסים של חאשוגי. ביניהם גם מטוס הסילון האהוב עליו, מטוס די־סי־9, שאותו רכש ב־1982 תמורת 31 מיליון דולר ושעל ציודו המפואר הוציא תשעה מיליונים נוספים. כלי האוכל בלבד שווים 750 אלף דולר. סייני ראולנר, מנהל חברת לונדון הבר־ סית, ביקש להוציא צו עיקול על המטוסים בפאריס. האשוגי חייב לו 2.5 מיליוני דולר, לבר מריבית מצ־ טברת בסך 500 אלף דולר. סכום כמעט מגוחך לאדם כמוהו. אמנם תמיד הפריזו־משהו בעשרתו האגדי של סוחר הנשק, אך אין ספק שחאשוגי היה רב־אמן בהוצאת כספים. על המטוסים והוילות שלו, על נערות, שמפניה וקאוויאר. על האכטה שלו "נאבילה" בשווי 70 מיליון דולר ועוד השקעות בסדר גודל זה הוציא חאשוגי, לדברי בקיאים בנושא, 250 אלף עד 300 אלף דולר. זה כשבה הוא הסכי־ יותר.

קשייו של חאשוגי החלו כאשר החליט להקים באמצעות הולדינג טריאד חברה תובכת עולם. אז התגלה שמתווך וספסר ממולח אינו בהכרח גם אסטרטג מיומן של חברה גדולה. איש לא יהיה לכיסו דמי עמלה כה עבקים כמו עדנאן מוחמד חאשוגי. עלייתו החלה ב־1956, כאשר תיווך בעיסקה למכירת משאיות לצבא הסעודי. כמה שנים לאחר מכן הוא היה בעליה של חברות רולס רויס וחברות מכוניות אחרות בערב הסעודית. אך הנה שוק הוא החל להרוויח לאחר מלחמת יום כיפור, כאשר מדינות ערביות הצטיידו מחדש בנשק.

הבנקים הגיבו בחשדנות

בין 1970 ל־1975 קיבל חאשוגי מחברת התעופה האמריקאית לוק־ היד כלבד דמי עמלה בסך 106 מי־ ליון דולר. הוא היה כה חיוני לתעשיית הנשק, עד כי עמלתו יכולה היתה לגדול מ־2.5% ל־15%. הוא תיווך בחוזי מיליארדים, לא רק בעסקי הנשק אלא גם בעסקי הנפט. הוא הרוויח כסף מעסקי מקרקעין והשקיע בבנקים ובחברות של טכנו־ לוגיה מתקדמת.

אך פרויקטים שאפתניים רבים לא צלחו בידו. תוכנית בשווי 60 מיליון דולר לשיקומה התיירותי של מצרים לא עלתה יפה. כמו גם תו־ כנית יקרה מאוד לפיתוחה הכלכלי של סודאן. חברת טריאד בסאלט לייק סיטי, מרכז הגיוס העצבים של חברותיו המגוונות, היתה קטנה מהמתוכנן. היא נאמדה בשווי של מיליארד דולר. אבל הגרעין הקשה שלה בשווי 400 מיליון דולר. טריאד סנטר, תשלובת של בנייני משרדים, חנויות ומלונות, עומד בפני התמוטטות. הקמת התשלובת הענקית בעיר יוטה נעצרה לאחר שבנה שליש, מכיוון שהפועלים שלא קיבלו את שכרם.

בעלי האשראי והכספים החלו להטיל ספק ביכולתו של חאשוגי לפרוע את חובותיו. "הם נתנו אשראי תמורת ערובה, טריאד סנטר", התלונן חאשוגי לפני שבוע־ יים, "ועכשיו הם שומעים את השמ־ מועות על בעיות הנזילות שלי ודורשים את האשראי בחזרה". במצוקתו הכלכלית הורה חאשוגי למכור חברת־הבת של טריאד, ארגונ־ טון אויל. אבל הבנקים הגיבו בחש־ דנות כאשר נודע להם שם הקונה: סקייהיי רסורסס בע"מ מוואנקובר, שבה יש לחאשוגי מניות. לדעת הבנקים, רווקי חאשוגי פעימה וזה תוצה מהקיסרות שלו חברות, כדי לייפות את המאזנים.

הספקות בכוחו הפיננסי של איש העסקים גברו כאשר נודעו פרטים על עסקי הנשק של רייגן עם איראן. התברר שחאשוגי נכשל בתפ־ קיד שבו הוא ידוע כמומחה ללא עוררין — תיווך נשק. הפעם הוא השקיע כסף רב מדי בעסקים אפלים ו־12 מיליון דולר ירדו לטמיון. כך גם המוניטין של הבנק המסתורי, הנושים דורשים את כספם בחזרה.

עדנאן חאשוגי: עסקת נשק כושלת

ארגובאנטורס
בשיתוף
איגוד הטניס בישראל
מציעה:
נסיעה מיוחדת לישראלים לצ'כיה
לגביע דייויס
מ־10.3.87 — 17.3.87
החל מ־$1.199*
כולל: טיסות הלוך־חזור, העברות, בתי מלון וסיורים.
ההרשמה לצורך טיפול בויזות נסגרת בתאריך 15.2.87
לפרטים: ארגובאנטורס, רח' בוגרשוב 5 תל־אביב טל. 03-243378, 03-235234
* לא כולל היטלים.

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה להנדסה | המרכז למידע, ענף רישום וקבלה
רישום לתכנית לימודים מיוחדת להנדסאי אלקטרוניקה לקראת התואר B.Sc. בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה לשנה"ל תשמ"ח
מטרת התכנית – להכשיר הנדסאי אלקטרוניקה כמהנדסים במשך תקופה של שנתיים (6 סמסטרים רצופים, כולל לימודי קיץ).
זכאים להרשם – בעלי תעודות בגרות שהינם בעלי תעודת הנדסאי באלקטרוניקה, העונים על דרישות הרישום המפורטות בחוברת המידע למועמדים בעמ' 170 סע' 2+1, ועל הדרישות הכלליות המפורסמות בתחילת חוברת זו.
החל משנה זו זכאים להרשם גם בעלי תעודת הנדסאי במחשוב (מיחשוב) ובמקרה שלמדו לפי תכנית הלימודים של משרד החינוך, העונים על כל יתר הדרישות הנ"ל.
הרישום יסתיים ב־26.2.87
בחינת הכניסה הפסיכומטרית – כל המועמדים חייבים בבחינת הכניסה הפסיכומטרית הנערכת ע"י המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, לא יאוחר מיום 12.4.87. המועד האחרון לרישום לבחינה זו הוא 27.2.87 (עד מועד זה חייב טופס הרישום לבחינה להגיע למרכז הארצי).
תהליך הקבלה – מבוסס על תוצאות בחינת הכניסה הפסיכומטרית ועל הציונים בתעודת הבגרות ובתעודת ההנדסאי. תנאי נוסף לקבלה הוא שממוצע הציונים בבחינות הגמר הממשלתיות במקצועות הטכנולוגיים בביה"ס להנדסאים ע"ש מאירהוף (לא כולל פרויקט) הוא 80 לפחות. מועמד שממוצע ציוניו נמוך מ־80, יוכל לתקנם ע"י לימודים במסגרת מיוחדת בביה"ס להנדסאים ע"ש מאירהוף של אוניברסיטת תל־אביב. לימודים אלה מתקיימים פעמיים בשנה: בסמסטר א' ובסמסטר ב'. הלימודים בסמסטר ב' יחלו בחודש אפריל. פרטים במזכירות ביה"ס להנדסאים, טל. 420021.
חוברת מידע וטופס רישום לאוניברסיטה וכן במגוד טופס הרשמה לבחינת הכניסה הפסיכומטרית – ניתן לרכוש ב"דיונון" (חנות הספרים שבבניין האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין שבקרית האוניברסיטה) בימים א'-ה' בין השעות 07.00-17.00, בימי ו' בין השעות 09.00-13.00.

הבימה התיאטרון הלאומי
הארץ עיתון לאנשים חושבים
עידית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 14.2.87 ב־11.00
מוספשבת
בהשתתפות:
- סגן השר **רוני מילוא.**
- **אמיל חביבי** – עורך "אל איתיחאד"
- **מוחמד בכרי** – בהצגת "האופטימיסט" מאת אמיל חביבי בתיאטרון חיפה.
- **ניסים עזיקרי**
- **משה אשרוב** על הצגת היחיד "איינשטיין"
- **ואורחים נוספים**

מנחה: מיכאל הנדלזלץ
כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'־ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: 8 ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.
הארוע באדיבות
בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם, ירושלים
מודיעה על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ח
לימודים לקראת תעודת "מורה מוסמך בכיר" (3 שנות לימוד)
ותואר "בוגר הוראה" — B.Ed (4 שנות לימוד)
מסלולי הלימוד
★ הגיל הרך – גן ילדים, כיתות א'־ב' — 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי הרגיל – כיתות ג'־ו' — 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי המיוחד – כיתות ג'־ו' 3 או 4 שנים*
★ חטיבת הביניים לקראת תואר - כיתות ז'־י' - 4 שנים
★ החינוך הערבי (החינוך הסיוחד) - כיתות ג'־ו' - 3 שנים
לימודי התמחות מקצועית
★ מורים לאומנויות טכניות - 3 שנים
★ מורים למדעי התזונה והבית - 3 שנים
★ חינוך לילדים בעלי מוגבלויות חמורות – 2 שנים
לימודי השתלמות והסבה
★ המכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שזר
★ הסבות לכל המסלולים לבעלי תואר אקדמי
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר"
★ הסבות והשתלמויות למורים בפועל ובשנת שבתון
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) למורים בעלי תואר "מורה מוסמך בכיר"
★ מכון להכשרת מנחי הורים
מכינות
★ מכינה לעולים ★ מכינה קדם אקדמית
מבחן הסף יתקיים ב־18.3.87
תדריך וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 10 ש"ח (במזומן או בהמחאת דואר).
המעוניינים יפנו למזכירות המכללה בימים א'־ה', בשעות 8.00-12.00 או בכתב ל: ת.ד. 3578, בית־הכרם ירושלים, 91035.
* בית יזאר ביגר בריאה מיזגר בריליר סיפית של המועצה ירשכלי גבירר

חריקות / זאב יפת

פרוטקציונרים באוניברסיטת ת"א

בינואר 1981 התכנסה הוועדה המרכזת של סנאט אוניברסיטת ת"א ובהחלטה חשאית הסכימה כי תוקם "ועדת חריגים". הוחלט כי הוועדה שיישבו בה נשיא האוניברסיטה והרקטור, תהיה מוסמכת אחת לשנה, לקראת פתיחת שנת הלימודים, להורות לכל אחת מתשע הפקולטות לקבל כסטודנטים מהמניין שני מועמדים (ובסך הכל 18 מועמדים) שלא עמדו בקריטריונים המקובלים לקבלה. תלמידים אלה יתקבלו, כהגדרת הוועדה, "משיקולים לאומיים או משיקולי טובת האוניברסיטה".

ההחלטה עוררה ביקורת נוקבת מצד מספר רב של פרופסורים. הללו טענו כי היא תגרום לאווירה עכורה באוניברסיטה ולחשדות במשוא-פנים. עוד אמרו, כי ההגדרה הכללית בנוסח "טובת האוניברסיטה" תשתנה במרוצת הזמן ובעקבות לחצים ל"טובת מקורבים למלכות". הם גרסו כי במקרים יחידים וחריגים יש אכן הצדקה לנהוג לפנים משורת הדין בקבלת סטודנטים. אך באותם מקרים רק ועדה בהרכב נציגי ציבור שבראשה יעמוד שופט בדימוס, תהא מוסמכת להחליט; דיוניה לא יהיו חסויים ואפשר יהיה להיוודע על השיקולים האמיתיים לקבלת ההחלטה.

בפועל קרה כפי ששיערו אותם פרופסורים. באחרונה, לבד מהרינונים השגרתיים על ה"חריגים" של נשיא האוניברסיטה פרופ' משה מני והרקטור פרופ' יהודה בן שאול, סוערות הרוחות במיוחד בפקולטה לרפואה.

בשיחות פנימיות בין הפרופסורים בבית-הספר לרפואה נאמר, כי נוסף על שני ה"חריגים" הקבועים שנתקבלו השנה לפי הוראות הנשיא והרקטור, נתקבלו ללימודים "חריג" אחד או שניים נוספים. לדבריהם, לקראת פתיחת שנת הלימודים הנוכחית נותרו 14 מקומות פנויים בשנת הלימודים הרביעית בפקולטה לרפואה. זאת משום שכמה סטודנטים עברו ללמוד רפואת שיניים ואחרים היו מי שפנו לבית-ספר לרפואה אחרים או נכשלו בתום שנת הלימודים השלישית. על מקומות אלה התחרו 30 מועמדים, חלקם הלומדים רפואה ברומניה ובאיטליה וחלקם סטודנטים מבית-ספר לרפואה אחרים. לדברי הפרופסורים, מכיוון שהפרוטקציונרים הנוספים לא עמדו בקריטריונים של הקבלה, הורידה ועדת הקבלה את הקריטריונים הקבועים לקבלת סטודנטים ובכך איפשרה לאותם שני בעלי פרוטקציה להתקבל. האחד נשוי לבתו של פרופסור ידוע ומכובד, למשפחת השנייה קשרים מיוחדים עם קופת חולים.

פרופ' מני

טענות קשות אלה היו ראויות לבדיקה. בשלב הראשון מתברר כי בפקולטה לרפואה נתקבלו השנה שני "חריגים" לפי הוראות ועדת החריגים. במקרה אחד מדובר בבנו של רופא חלל מלחמה, ולגביו בוודאי איש לא יחלוק על קבלתו. הבעיה מתעוררת לגבי המקרה השני. זוהי סטודנטית שלמדה עד כה ברומניה אך לא עמדה בקריטריונים של מבחן הקבלה. הממליץ עליה תורם ידוע לאוניברסיטה. היתה זו המלצה כללית, על סמך היכרות עם משפחתה. ואכן, היא נתקבלה במסגרת הסעיף "שיקולי טובת האוניברסיטה". למותר לציין שמועמד אחר, בעל כל הכישורים המתאימים, נדחה מחוסר מקום.

פניתי להנהלת האוניברסיטה בשאלה אם אין סעיף "טובת האוניברסיטה" גורף מדי, וביקשתי הסבר מדוע נתקבלו שני פרוטקציונרים, נוסף על שני ה"חריגים", ואילו שני מועמדים אחרים בעלי כישורים הולמים יותר נדחו.

חלף יום, חלפו יומיים ותשובה לא קיבלתי. בתוך כך נודע לי כי בפרק זמן זה כונסה בבהילות ועדת הקבלה ויורם אינספקטור, אחד משני בעלי הכישורים ההולמים שוועדת הקבלה דחתה, נתקבל לפתע. למחרת נמסר לי מהנהלת האוניברסיטה כי הוועדה אכן טעתה בשעתו בשיקוליה ועתה תוקנה הטעות.

לא ברור כיצד ועדה מכובדת שהחלטותיה עלולות לחרוץ גורל תלמיד, שוגה בשיקוליה באשר לקריטריונים לקבלת כרוכים. לגבי המועמדת השנייה שנדחתה נאמר שאכן היתה קרובה לסף הקבלה אך החלטת הוועדה לדחותה היתה נכונה. הוסבר כי לקראת פתיחת שנת הלימודים הרביעית בפקולטה אכן נותרו 14 מקומות פנויים שעליהם התחרו 30 מועמדים. עד לשנה זו, הקריטריונים לקבלה היו זהים לאלה של קבלת סטודנט לשנה ראשונה, ואולם מבין 30 המועמדים רק אחד ענה על אותם קריטריונים. לכן הוחלט לסטות מהתקן ולהפחית במאה נקודות את סף הקבלה לשנה הרביעית. המועמדים נתקבלו לפי מדרג יורד של ציוני ההתאמה (המורכבים מציוני שלוש שנות הלימוד הראשונות ומבחן פסיכומטרי). לטענת האוניברסיטה, זו הסיבה להורדת סף ההתאמה ולא כדי לקבל פרוטקציונרים.

הייתי נוטה לקבל הסבר זה אלמלא קיבלה הוועדה במהירות הבזק (ובצדק) סטודנט שקודם לכן נדחה על ידה, ואלמלא בחרה לקבל פרוטקציוניסטית שאינה עומדת בקריטריונים, רק משום שנדבן המכיר את משפחתה המליץ עליה.

דומה שכל ההליך של קבלת סטודנטים באוניברסיטת ת"א המתנהל בסודי סודות, ראוי לשינוי מן היסוד. רק כך תטוהר האווירה מהשמועות העכורות המהלכות בקרב מרצים וסטודנטים.

הסטודנטים ומס הכנסה

לקראת פתיחת שנת הלימודים הנוכחית שהחלה בחודש נובמבר בשנה שעברה (1986), שלחה אוניברסיטת ת"א הודעות תשלום לתלמידיה. להודעות צורפה חוברת המפרטת אפשרויות שונות של תשלום שכר הלימוד. סטודנטים רבים העדיפו לבחור באפשרות של תשלום חד-פעמי, במזומן (1200 דולר), כדי לזכות בהנחה. אך ברגע ששילמו נקלעו לצרה צרורה.

קבוצת סטודנטים נפגשה עמי וסיפרה סיפור "שבשלמו" מחירו. לדבריהם, ניגשו בחודש שעבר ליועץ מס הכנסה באוניברסיטה וביקשו פטור מתשלום מס הכנסה בגובה שכר הלימוד לשנת הלימודים הנוכחית. לאחר שעיין בקבלות, השיב היועץ: "כל אלה שכבר היו פה לא אמרו לכם שאין פטור? הייתם יכולים לקבל פטור רק אם הייתם משלמים את שכר הלימוד בתשלומים".

תחילה חשבו הסטודנטים כי היועץ מתלוצץ, אך עד מהרה הבינו שנקלעו לצרה. פטור ניתן בעבור כל תשלום שישלמו השנה, אבל לא בעבור תשלום ששולם בשנת הכספים שבה... הסטודנטים ניסו להסביר ליועץ כי שילמו אמנם בשנה שעברה, אך הכסף שולם בעבור שנת הלימודים הנוכחית. ללא הועיל. בשיחה עם איתמר רבינוביץ, נציג מס הכנסה, מסתבר שיועץ המס צדק בקביעתו. הנציג מסביר כי קבוצה מסוימת של הוצאות, כתשלומים לקופות גמל, תשלומי שכר לימוד וכו', רומה, מאושרות על בסיס מזומן ואפשר לקבל בגינן פטור ממס אך ורק לאותה שנת כספים שבה שולמו. לנציב לא נותר אלא להביע צער על ששלטונות האוניברסיטה לא טרחו לדווח לסטודנטים מראש על המלכוד.

בפועל נוצר מצב שבו סטודנטים שנענו להצעת האוניברסיטה לשלם שכר לימוד במזומן, הפסידו סכומי כסף גדולים פי כמה מאשר ה"חיסכון" שנבע משום התשלום במזומן.

בשיחה עם הנהלת האוניברסיטה צוין כי ההנהלה למדה את הלקח ולהבא תדגיש בחוברת הנשלחת לתלמידים, שיש להיוועץ ביועץ המס מטעם מס הכנסה העובד באוניברסיטה קודם לתשלום שכר הלימוד. לא ברור מדוע מידע זה לא פורסם עד כה. נאמר לי כי בעיה דומה צצה בכל האוניברסיטאות בארץ וכי העניין מצוי בטיפול ההתאחדות הארצית של הסטודנטים.

הכור בדימונה: נתק בין המדענים לבין ההנהלה הראשית

תסכול בקריה למחקר גרעיני

פרשת מרדכי ואנונו קירבה לרגע קט את מעטה הסודיות מעל מה שהיה מכונה שנים רבות "בית-חרושת לטקסטיל". מסך כבד של סודיות אפף את המקום. לא פורסמו פרטים גם בנושאים כיחסי עובד-מעביד, יחסי אנוש ונושאים אחרים שבכוחם להצעיד מפעל קדימה או לנוונו. מלת הקסם חיסיון כיסתה על כל מחדל.

השבוע נפגשתי עם ארבעה ממדעני הקריה למחקר גרעיני (קמ"ג), העוסקים בעבודות מחקר בתחומים שונים. הם דיברו על אווירה כבדה, על מדענים מתוסכלים, על נתק בין המדענים לבין ההנהלה הראשית, על ממסד מאובן.

במשך שנים שררה בקמ"ג רוח של גאוות יחידה. העובדים חשו כי הם מועסקים במפעל בעל חשיבות עליונה. בכך מצאו פיצוי על שלא זכו לפרסום בקהילת אנשי המדע ועל שכרם המצומק בהשוואה לשכר המוצע בחו"ל. בשנים האחרונות החל המצב להידרדר. תקציבים קוצצו. "גאוות היחידה" נפגעה. המדענים אומרים כי נוהגים בהם כאילו חשיבות עבודתם פחתה. למדענים הוצעו תוכניות פרישה נדיבות מאוד. התחושה היא כאילו מי שאינם "חוטפים" את הצעות הפרישה נאחזים בכיסאותיהם ואינם מסוגלים למצוא מקום עבודה אחר בשוק החופשי.

קמ"ג כפופה למשרד ראש הממשלה. פניתי למשרד זה כדי לקבל אישור לשוחח עם ההנהלה, לשמוע הסברים. התגובה המיידית היתה שלילית. אמרתי כי לא ברור מדוע כשמדובר במערכת יחסי עבודה משובשים ובתיסכולם של מדענים מהשורה הראשונה, מונעים מגבי פגישה עם ההנהלה, בטענת שווא. ואכן, במחשבה שנייה אושר לנציג ההנהלה לשוחח עמי.

נציג ההנהלה אמר, כי תקציבים אכן קוצצו וצוותי מחקר דורכים במקום או נסוגים. אך לדבריו, המדענים מתפרצים לדלת פתוחה בכך שבעיית קיצוץ התקציבים ידועה. נאמרו דברים נוספים שהחלטתי לא לפרסם כאן.

כך "בונים" חסידי בעלז (במימון משרד החינוך) בית-ספר

בשעה שמשרד החינוך זועק על חיתוך בבשר החי ועל התמוטטות המערכת מחוסר תקציב, זורמים הכספים. להלן דוגמה אופיינית.

משרד החינוך אישר לעמותה "בית מלכה" שליד חסידי בעלז, לבנות בית חינוך חרדי לבנות ברחוב שרת בבני-ברק. כידוע, בהוצאה לבניית מבני לימוד נושא משרד החינוך. לאחר שאישר המשרד את תוכניות הבנייה פירסמה העמותה מכרז וזכה בו הקבלן זאב רוזמן.

אותו זמן טרם הכיר הקבלן את הגורם המרכזי בהנהלת העמותה, מרדכי וייס, לשעבר ראש המועצה בבני תקווה שהורשע בקבלת דבר במרמה ובמרמה והפרת אמונים, שהבאו בין היתר בהערכת ישיבת בעלז.

כשרצה הקבלן להתחיל בעבודה אמרו לו ראשי העמותה כי הם משנים את התוכניות ועיקר המאמץ יושקע בהקמת חניון תת-קרקעי גדול. הצדדים חתמו על תוספת לחוזה וקבעו, כי העמותה תשלם מקדמה עם תחילת העבודה "עד 40% במובה סכום שישוחרר על-ידי משרד החינוך כחודש אחרי חתימת החוזה".

הקבלן לא התעניין מדוע עליו לבנות חניון ענק (2,000 מ"ר) ולא בית-ספר. זה לא היה מעניינו, הלא כבר יש בידו חוזה חוקי ומובטח לו שכספו יתקבל ממשרד החינוך.

מסתבר שצמוד למגרש שהועמד לרשות חסידי בעלז לצורך הקמת בית-הספר מצוי מגרש השייך לבית-החולים המקומי, שנמצא בשלבי בנייה. אותו מגרש יועד למגרש-חניה בעבור באי בית-החולים. חסידי בעלז סיכמו עם הנהלת בית-החולים כי יבנו בעבודה, במגרש, חניון תת-קרקעי ובתמורה יזכו בשטח העליון של המגרש. אך הם לא הקצו מקופתם אף לא אגורה אחת לבניית החניון.

העבודה בשטח החלה, משרד החינוך שיחרר כספים בשיעור 40% מסכום כל התקציב המאושר. לפי הנוהל, הועברו הכספים לעירייה שבתחומה מוקם המבנה, במקרה זה עיריית בני-ברק. העירייה העבירה את הכספים לעמותת חסידי בעלז, אשר עם ראשיה נמנה גם חבר מועצת העירייה. הכל התנהל כשורה פרט לעובדה אחת: זרם הכסף יבש כשהיה אמור להגיע לקבלן. זה נרתה בתירוצים שונים ומשונים ורק מדי פעם כשאיים להפסיק את העבודה קיבל תשלומים זעירים, תוך הבטחה להסדר תשלומים בזמן הקרוב.

בסופו של דבר נמצא הקבלן חייב מאות אלפי שקלים. בהסכמת הצדדים נקבעה בוררות בפני השופט בדימוס חיים שפירא. בפסק הבוררות צוין, כי הבורר התרשם "מיושרו" וכנותו של הקבלן לעומת חוסר אמינותו של מרדכי וייס, מהנהלת העמותה, שלא דיבר אמת. העמותה חויבה לשלם את יתרת חובה לקבלן, בפרויקט שעלה עד כה לקבלן קרוב ל-400,000 דולר. עד היום לא שילמה העמותה את החוב, ומכיוון שאין לה נכסים ואיש אינו יודע באילו סניפי בנקים מצויים חשבונותיה הכספיים, אי אפשר לממש את פסק הבוררות. זה זמן שהפרויקט תקוע — אין בית-ספר, אבל יש הוצאה כספית ממשרד החינוך להקמתו.

לא מכבר פנתה העירייה לבית-משפט בתביעה נגד העמותה ונגד הקבלן לקבלת פסק דין הצהרתי שהמגרש שייך לה וכי אין לעמותה ולקבלן דריסת רגל במקום. העירייה, שהפכה כסף טוב שקיבלה ממשרד החינוך לכסף רע, כשהעבירה אותו לעמותה בלא לוודא מה נעשה בשטח, תובעת עתה את המגרש. פרקליט העמותה הביע בבית-המשפט את הסכמתו כי המגרש יועבר לעירייה.

שוחחתי בעניין זה עם גדעון בן דרור, מנהל האגף לבינוי במשרד החינוך. לטענתו ייאמר שהוא לא שימש בתפקידו במהלך האירוע, אך הוא מתמצא היטב בנושא. לדבריו, אין למשרד החינוך כל קשר עם העמותה או עם גופים פרטיים אחרים. מבחינת המשרד, הכתובת היא העירייה והיא נהגה כמתחייב לנוהל כאשר העבירה, עם תחילת העבודה, את המקדמה בשיעור 40% בלא שידע "את כל הסיפור הפנימי". סכומי כסף נוספים היה המשרד אמור לשחרר בשלב בניית השלד, אך מכיוון שהפרויקט נתקע לא שוחררו כספים נוספים.

בן דרור אומר שזו "התנהגות אופיינית שאנו לא צד לה". הוא מוסיף "רק לאחרונה יצאנו מסיבוך קשה בפרויקט ברמת הגולן".

אלא שבארץ פועלות עיריות ומועצות אזוריות רבות שניהול תקין אינו בראש סדר העדיפויות שלהן. מה כבר אפשר לצפות מעירייה כמו עיריית בני-ברק, מקום שבו חסידי בעלז מהווים גורם כה דומיננטי? משרד החינוך צריך להיות ער לעובדות ולהכשיר את עצמו להתמודד כאשר הכסף אינו מוצא למטרות שלשמן הוקצה. הטענה ש"אין אנו מכירים את העמותה, אנו עובדים רק עם העירייה", אינה יכולה להתקבל והיא בוודאי לא תגרום לכך שלפתע יצוץ במקום המיועד בית-ספר.

התנדבות נוסח ההסתדרות

כשגאה הגל של פיטורי עובדים הקימה ההסתדרות את "קרן תנופה לצבירה" המיועדת לעידוד מפעלים העומדים בפני סכנת סגירה. בחוזר ששלחה נתבקשו כל חברי ההסתדרות לתרום לקרן.

רבים תרמו. אך נמצאו אחרים כמו למשל במכון היצוא או במועצת פרי ההדר שלא נענו. הם סברו כי קודם שההסתדרות יוצאת במסע התרמות, טוב תעשה אם תדאג לייעול מפעליה הכושלים ולנגעת שלל בתה. כך, לא זו בלבד שייתכנו פיטורים נרחבים במפעלי ההסתדרות, אלא הם אף לא יקלטו עובדים חדשים.

סירוב עובדים להתגייס לתרום לקרן עורר את זעמו של נהוראי שטרית, מזכיר חטיבת מוסדות ציבור וחברות ממשלתיות במועצת הפועלים. הלה שיגר, באמצע החודש שעבר, מכתב לסרבנים שבו ציין "בתמהון" למצוא את שמך ברשימת המסרבים להיכלל בין התורמים למען הקרן... הסירוב אינו מוצא חן ובוודאי אינו תורם לתדמיתך". את המכתב סיים במשפט: "הרשה לי להודיע בשמך שסירובך בטל ואתה בין התורמים". אך שטרית לא הסתפק בכך. הוא שיגר מכתבים לכל ועדי העובדים במקומות עבודה שבהם היו סרבנים והודיע חד-משמעית: "נשלחו הודעות לכל הסרבנים ויש להורות להנהלה לנכות מהם שלושה ימים כמו מכולם".

"לא להפחיד, לא איימתי", אמר מזכיר החטיבה בתשובה לשאלתי והוסיף: "גם אלה שסירבו, גם הוועדים, יכולים לזרוק את המכתבים שלי לסל האשפה".

מערת המעיין הגדולה בארץ

מאת אלי אלעד

לספר השיאים הפרטי של טבע הארץ נוסף לא מכבר עידכון נוסף. הארוכה במערות שמתוכן נובע מעיין עם זרימת מים במשך כל השנה, היא המערה של עין האר-אל-ביאר, הנמצאת בגוש עציון, למרגלות העיר אפרת. אורכה של מערת-מעיין זו, שמקורה נובע מתוך מחילה קרסטית מרשימה, הוא 84 מטר. לשם השוואה נציין כי אורכה של מערת-המעיין המוכרת יותר בעין-שמיר, בשמורת נחל כזיב, הוא 31 מטרים.

את הנתונים העדכניים מביא לנו הקובץ החדש של עלון המרכז לחקר מערות (מלח"ם) של החברה להגנת הטבע, "נקרות צורים". העלון, המופיע במשותף עם אוניברסיטת תל-אביב וכולל יותר מ-200 עמודים, פרי מחקריהם של אנשי מלח"ם ושל מדענים וחוקרים אחרים הקשורים עמם, השתפר מאוד ואפשר להתגאות בו. ראש מלח"ם והרוח החיה בפעילויותיו הוא הגיאולוג וחוקר המערות עמוס פרומקין, שחקר ומיפה את מערת הביאר יחד עם איש צוות אחר של מלח"ם, יהודה מירון.

בתקופת בית שני הוזרמו מי המעיין באמת מים, שאורכה 4.7 ק"מ, אל בריכות שלמה. אמה זו מהווה מכלול טבעי הנדסי מעניין הכולל ניקבה, אמה ומנהרה. בקיץ האחרון סקר את האמה, בשיתוף עם מלח"ם, הארכיאולוג צביקה צוק המתמחה במחקר של מפעלי מים קדומים ועומד בראשו של מרכז הנקרא "מים חיים", שבו הוא מרכז ומנהל, בין השאר, כרטסת מעודכנת בנושא התמחותו. יחד עמו נטלו חלק בסקר, שהתרכז במיפוי החלקים התת-קרקעיים של האמה, אנשי מלח"ם קרני וולובלסקי ומירון שהתמיינו ביכולת הביצוע הגבוהה של חוג הנוער של מלח"ם שהכריז יורדי למעמקי הניקבה בסולמות חבלים תוך שהצליחו להתמודד עם הבוץ הרב המקור הוא ששורר שם.

בכניסה אל הניקבה מגיעים לאולם, שכנראה הורחב מעט בידי אדם. בהמשכה מגיע גובה המחילה לכ-3 מ' ורוחבה מעט יותר ממטר ובתחתיתה זורמים המים בנתיב צר יותר. קרוב לאמצעיתה מנמיכה תקרת הניקבה עד לכדי 30 ס"מ בלבד מעל לפני המים, שעומקם עולה שם על חצי מטר. בזהל שממנו נובעים כיום מי המעיין קיימים משטחי טרוורטין ובריכות מים קטנות בעוד בתקרה ובדפנות מעיפים נטיפי קש ואוזני פיל קטנים ופעילים.

החוקרים מציינים כי בניקבת הביאר לא נמצאו כל סימני חציבה והנתונים המורפולוגים מעידים כי היא חלל קרסטי טבעי. דו"ח מהשנים 1924-31 מציין כי ספיקת המעיין אז היתה 3.5 מ"ק מים בשעה. במשך השנים היתה כנראה ירידה בספיקת המעיין וזו משתנה מעונה לעונה.

כדי לנקז ולתעל את מימי עין ביאר נבנתה ניקבת הפירים המלאכותית, המוליכה את מי המעיין במעבה הקרקע אל אמת המים של ואדי ביאר. סיור לאורכה מאפשר להכיר את שיטות בניית אמות המים בימי קדם ואת הפתרונות השונים לבעיות הנדסיות באזורים הרריים. בין החוקרים אין אחידות דעים באשר לתקופה שבה החל להפעיל את האמה. הדעות השונות הן: תקופת אלכסנדר ינאי, תקופת הורדוס ותקופת הדריאנוס. על כל פנים, עד ימי המנדט היתה האמה בשימוש סדיר. מאז חדלו לנקותה, אולם היא ממשיכה לזרום גם כעת, בחודשי החורף של שנים גשומות במיוחד. בני אדם כבר אינם יכולים לעבור בחלקיה התת-קרקעיים, להוציא קטעים אחרים שנבדקו במהלך הסקר.

הסקר התרכז בקטעים התת-קרקעיים של האמה במטרה לעמוד על אופני החציבה ושיטות התכנון. התברר כי בחלקים התת-קרקעיים לא שמרו באופן מדויק על כיוון ההתקדמות. הימצאותה של הניקבה בקרקעית הגיא שאינו מהווה מכשול טופוגרפי מהווה חידה אשר מנסים להסבירה בכך שהניקבה חצובה על גבי שכבה נושאת מים ולכן הניקבה הינה מעיין. החוקרים מציינים כי לדעתם יש להוסיף לכך את היתרון שהיה בחציבת ניקבה בוודאי כי בדרך זו נשמר מפעל המים מפני פגעי טבע ואדם. הראיה — מפעל זה פועל עד היום.

החוקרים מעריכים כי אמת הביאר קולטת מים נוספים בדרכה אל בריכות שלמה בכמות כפולה מספיקת המעיין. נראה שתוספת זו באה משני מקורות: ניקבת הפירים שעוברת לאורך האקוויפר המקומי מנקזת לתוכה מי תהום; והסבר, שבקצה ניקבת הפירים נאסף גם מי נגר עיליים של ואדי ביאר. נבדקה גם האפשרות שהועלתה בעבר שאמת הביאר הוזנה על ידי מעיינות נוספים, מלבד מעיין הביאר. לא נמצא כל קשר בין המעיינות של עין מעליה ועין-צפיד לבין אמת הביאר.

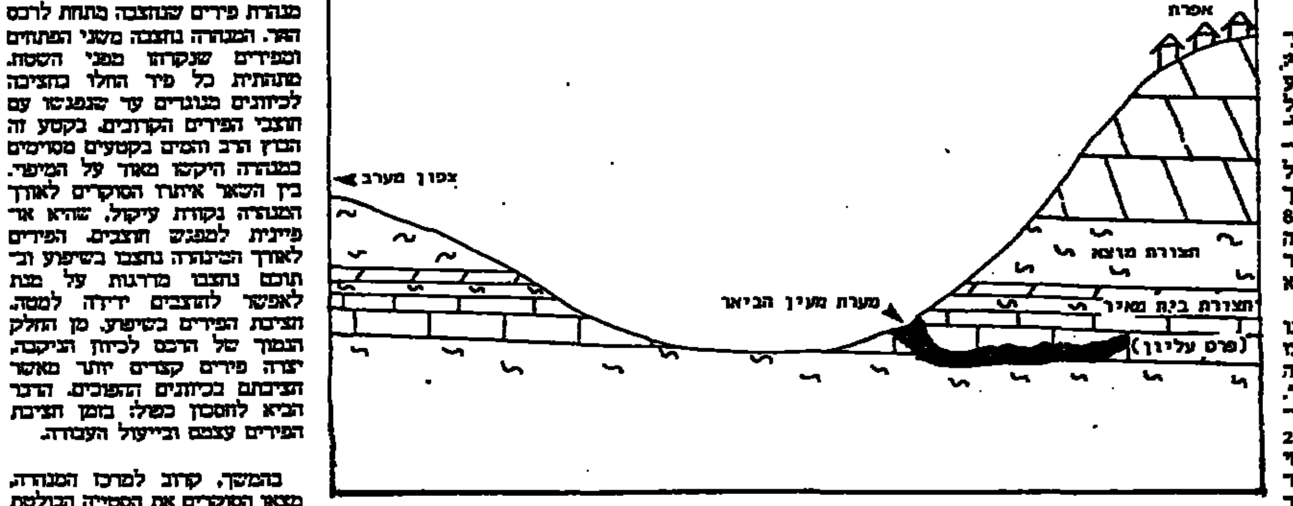

חתך גאולוגי של ניקבת מעיין הביאר (בשרטוט)

חמישה קטעים מובהקים באמת הביאר: המערה הקרסטית במעיין; הניקבה שלאורכה נסקרו 26 פתחים, כולל פתח כניסה למעיין והשאר בנויים כפירים, שחלקם נסתמו על ידי החקלאים כדי למנוע הצפת חלקותיהם וחלקם משמשים עד היום להשקייה (כפי שאחד מהם מחזיק תעודה שהבריטים העניקו לאביו על פועלו בשמירת האמה); קטע בן 500 מטרים מתחת מכבר הבנוי מאבנים גדולות שהוקם כחלק מהאמה (בקטע זה יש קיר-תמך מסיבי שגובהו מגיע לעתים עד ארבעה מטרים התומך באמה, שהיתה מקורה בלוחות אבן).

הקטע הרביעי של האמה הוא מנהרת פירים שנחצבה מתחת לרכס ההר. המנהרה נחצבה משני הפתחים והפירים שנקרחו מפני השטח. מתחתית כל פיר החלו בחציבה לכיוונים מנוגדים עד שנפגשו עם חוצבי הפירים הקרובים. בקטע זה הבוץ הרב והמים בקטעים מסוימים במנהרה הקשו מאוד על המיפוי. בין השאר איתרו הסוקרים לאורך המנהרה נקודת עיקול, שהיא אופיינית למפגש חוצבים. הפירים לאורך המנהרה נחצבו בשיפוע ובתוכם נחצבו מדרגות על מנת לאפשר לחוצבים ירידה למטה. חציבת הפירים בשיפוע, מן החלק הנמוך של הרכס לכיוון הניקבה, יצרה פירים קצרים יותר מאשר חציבתם בכיוונים ההפוכים. הדבר הביא לחסכון כפול: בזמן חציבת הפירים עצמם ובייעול העבודה.

בהמשך, קרוב למרכז המנהרה, מצאו הסוקרים את הסטייה הבולטת ביותר של המנהרה ממסלולה. במקום נמצא קיר הבנוי בדופן. בשלב זה של החציבה הצטברה סטייה של כ-10 מ' מן התוואי המקורי והיה צורך בתיקונה. החוצבים שהבחינו בכך סתמו את ההמשך שהחלו לחצוב והסיטו את כיוון החציבה ב-90 מעלות על מנת לתקן את הסטייה ולהיפגש אלו עם אלו. מעט הלאה משם נעשית המנהרה בלתי עבירה: התקרה נמוכה מאוד, מים ובוץ עמוק נמצאים בה ואין אפשרות להתקדם הלאה. לכן שתי תוליות הסקר לא נפגשו זו עם זו. אולם המיפוי שנעשה מעיד שהמדובר בקטע של מטרים אחדים.

הקטע האחרון של האמה, שאורכו כ-900 מ', מסתיים בבריכות שלמה ועובר על פני השטח. כיום יש ממנו שתי הסתעפויות שדרכן ניתן, בעזרת כפפי ברזל קטנים, להעביר את המים לבריכה התחתונה או לבריכה התיכונה בבריכות שלמה. האמה עצמה מובילה כיום, בעזרת צינור מהתקופה התורכית, לבריכה העליונה. לאורך קטע זה אפשר להבחין, בכמה מקומות, בשני שלבי בניה שונים: השלב הקדום — החשמונאי או הרומי, השלב המאוחר — הטורקי או הבריטי.

ספרים חדשים לנוער בהוצאת שוקן

כמעט אבוד

מאת **גלילה רון פדר**

רומן לבני הנעורים, ואף למבוגרים יותר, המביא את סיפורו של נער בן שש-עשרה, שהידרדר לעבריינות והסתחרר מן הכות, הכסף והחירות המדומה שמעניקים השחרור מן חבית הבעייתי ומן המסגרת החינוכית שאליה השתייך.
זהו סיפור אהבה בין נער ונערה מיואשים, שנפגשו מול דלת משרדה של קצינת המבחן, על רקע עולמם של פושעים צעירים, המצייתים לחוקים הנוקשים שנקבעו על-ידי מנהיגם.
ספר יוצא דופן בכתיבתה של גלילה רון-פדר, שלווה בעבודת תחקיר ובהדרכה מקצועית של אנשי מחלק הנוער במשטרה ושל קצינת מבחן. ובו הצליחה הסופרת להאיר נושא בעל חשיבות רבה באמצעות סיפור הנקרא בנשימה עצורה.

קיץ עצוב, קיץ מאושר

מאת **רבקה קרן**

איורים: **אורה איתן**

נובלה אנינה אך מרתקת על אהבתם של אביגיל ויונתן בצל מאורעות קשים הפוקדים משפחה וחברים. העלילה מתרחשת במושבה נידחת, בעבר הלא רחוק, כאשר ניחוחות המקום וחופשת הקיץ הגדושה באירועים משלבים יחדיו זכרונות מן העבר עם סערות בהווה, אהבה ושמחת חיים עם קנאה וכאב המוות.
הסופרת, שזכתה למוניטין על ספרה **קטי – יומנה של נערה**, מצרפת טביעת עין דקה וכשרון סיפורי לתיאור בני המושבה במשך קיץ אחד: קיץ עצוב, קיץ מאושר.

הוצאת שוקן / ירושלים ותל-אביב

אוניברסיטת תל-אביב

בית – הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית

הורים ותלמידי כיתות ח' ו-ט'
בנים ובנות
באזור תל-אביב והמרכז

לקראת ההרשמה
לכיתות ט' ו-י'

לשנת הלימודים תשמ"ח
אשר תחל ביום א' ו' בניסן תשמ"ז 5.4.87

ניתן לקבל פרטים על בית-הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רחוב האוניברסיטה 30 רמת-אביב 69975, טל: 414069-420702.

הקרן לעידוד יוזמות חינוכיות

מיסודה של

P.E.F. ISRAEL ENDOWMENT FUNDS, INC.

מענקים למימון יוזמות חינוכיות

הקרן נותנת מספר מענקים לשם ביצוע יוזמות חינוכיות מקוריות.

המענקים מיועדים לגננות, מורים כוללים, מורים מקצועיים וצוותי חינוך (בגון: מורה ומנהל, מורה ומפקח) בגני חובה, בתי-ספר יסודיים, חטיבות ביניים, בתי-ספר על-יסודיים ומוסדות להכשרת מורים.

המענקים ינתנו רק לעובדי הוראה אשר עובדים בפועל ישירות עם תלמידים. הפרוייקטים יחלו בתחילת שנה"ל תשמ"ח.

הקרן פועלת בהתייעצות עם נציגי משרד החינוך והתרבות.

המענקים יהיו עד סכום של 1,200 ש"ח.

לקבלת טפסים נא לפנות לגב' אוולין גרינברג, מנהלת הקרן, במפעל הסטיפנדיות לחינוך בע"מ, ירושלים 91021, ת"ד 2209.

התאריך האחרון לבקשת טפסים הוא י"ב באדר תשמ"ז (13.3.87).

אוניברסיטת תל-אביב

הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
החוג לכירורגיה
בשיתוף עם חיל הרפואה של צה"ל

סדנא לרפואת חרום
ע"ש ד"ר ס. לנדס ז"ל
17,16,15 לפברואר 1987

זו השנה האחת עשרה שסדנא זו נערכת ומטרתה להקנות ידע בסיסי בטיפול המיידי במצב קשה. סדר העדיפויות בטיפול בפגיעות מרובות ותרגול מעשי בשלבים השונים של ההחייאה, בהדרכה אישית.

הנושאים שידונו:

- פגיעות גולגולת והטיפול
- פגיעות במערכת השתן
- המיידי
- פגיעות באשה בהריון
- פגיעות א.א.ג.
- פגיעות בחולה פדיאטרי
- פגיעות חזה
- כויות
- בטן
- פגיעות נפשיות
- גפיים
- בטראומה ועוד

דמי הרשמה בסך 120 ש"ח כוללים את התעודות והכיבוד. חוזר התוצאות ניתן לקבלו במשרד החוג. לפרטים טלפונים: 03-341210, 03-7115677

לכבוד ד"ר ב. פיזל מנהל הסדנא
ביה"ח ע"ש סיבא, תל-השומר
אבקש להרשם לסדנא לרפואת חרום 1987

שם ______ כתובת ______ טלפון ______
גיל ______ מוסד/ביה"ח ______ משתה ב' ______
*ירש"ב המחאה ע"ס 120 ש"ח לפקודת "אוניברסיטת תל אביב"
התחימה: ______

בית התפוצות
על שם נחום גולדמן

שעות הפתיחה:
א', ב', ג', ה': 10.00—17.00
יום ד': 10.00—19.00
שישי—שבת: סגור

ארכיון התצלומים — קבלת קהל בתאום מראש בלבד
לתיאום סיורים מאורגנים נא לפנות מראש בימים א' — ה', בין השעות: 9:00—13:00 בלבד.

תצוגת קבע וכרונוספירה: 2500 שנות חיים יהודיים ברחבי העולם, מוצגת תוך שימוש באמצעי הטכניקה המתוחכמים ביותר.

תערוכות:
1. "בעקבות קולומבוס — יהודים באמריקה 1654 — 1880"
2. "הם בשורות אינטרדייל"
3. "קליידוסקופ — יהודים באמריקה בעין המצלמה"

אירועים:
1. "העלאת המחשבות הזרות וההתמודדות עם הרע בחסידות". הרצאה נוספת בסדרת ההרצאות בנושא "המיסטיקה היהודית לגלגוליה ולגרסותיה" מרצה: ד"ר יורם יעקבסון. הסדרה מיועדת לחברי אגודת הידידים של בית התפוצות בלבד. כל הכרטיסים לסדרה — אזלו. יום ראשון, 8 בפברואר 1987, בשעה 16.00.
2. "לחזור ולהיות בשיר ובסיפור" — ארוע מיוחד לתלמידי בתי ספר והצבור לקהל. יום ראשון, 8 בפברואר 1987, בשעה 19.00
3. ערב זמר לכבוד המוסיקאית אילונה פוזר (בשיתוף עם "אריקלטו") משתתפים: לסלו פטקי, יהודית ירון, קטעי נגינה דן אגמון, קאסי ורבצקי, איתי שפירא, יונתן בריק. תוי שתם מנחה: ד"ר פאול בנדק האירוע יתנהל בשפה ההונגרית. יום שני, 9 בפברואר 1987, בשעה 19.30
4. פרץ מרקיש — האיש ויצירתו. ערב עיון ביידיש (בשיתוף עם אגודת סופרי היידיש בישראל) משתתפים: אליעזר פודריאצ'יק, אתל קוביננסקה. יום שלישי, 10 בפברואר 1987, בשעה 19.30
5. "שופר המפיר" — ארוע מיוחד לתלמידי בית ספר והצבור לקהל. יום רביעי, 11 בפברואר 1987, בשעה 10.00
6. הקרנת הסרט האילם "לבבות רעבים" (מהאוסף של הארכיון הישראלי לסרטים ליד סינמטק ירושלים) תלאותיהם של מהגרים יהודים הנוטשים את החיים הקשים ברוסיה שלפני המהפכה לטובת העולם החדש. בבאור מיכאל האשר לסרט כתוביות באנגלית. יום רביעי, 11 בפברואר 1987, בשעה 20.00. כרטיסים במחיר 4.00 ש"ח לחברי אגודת הידידים 3.00 ש"ח
7. הקרנת הסרט האילם "הם וקלי בפריז" (מהאוסף של הארכיון הישראלי לסרטים ליד סינמטק ירושלים) פרק אחר בסדרה שנקודת המוצא שלה במחזה מ-1925 והמשכה גם בתקופת הסרט המדבר. במאי: ויליאם בודין לסרט כותרות באנגלית. יום חמישי, 12 בפברואר 1987, בשעה 20.00

תערוכות ניידות:
1. יהודים באתיופיה - רשמי מסע, צילומים מאת פרדריק ברנר — מתנ"ס ד', אשדוד
2. ניסו קוכבה, תמונות ממלכה נסתרת, צילומיו של צבי קודשין — משואה, מכון ללימודי השואה, קבוץ תל יצחק.
3. אתרים יהודים בלבנון — קיץ 1982. צילומים: מיכה בר-עם — מוזיאון הנגב, באר שבע.
4. חקלאים יהודים בתפוצות — מרכז עמים לנוער, ירושלים.
5. ביקורים בברוקלין, 1979-1985 — גלריה בצ"ה, ירושלים.
6. מגילות האש — היכל שלמה, ירושלים.
7. רגעים מתיאטרון היידי — התיאטרון הלאומי "הבימה"

למכירה בחנות התשורה של בית התפוצות: מתנות מיוחדות * חפצי יודאיקה מודרנית * פרסומים המוזיאון.

"שופר בית הכנסת" מאת גבריאל חנוך. מבחר בית התפוצות למעלה מ-200 איורים בצבע ובשחור-לבן של בתי כנסת במזרח ובמערב מספרים את תולדות בית הכנסת.
מחיר: 35 ש"ח. הצעה מיוחדת לחברי אגודת הידידים של בית התפוצות: 30 ש"ח.
דמי משלוח: 3 ש"ח.
את הספר ניתן לרכוש בחנות בית התפוצות או בדואר בצירוף המחאה לפקודת בית התפוצות, ת.ד. 39359, תל אביב 61392. חברי אגודת הידידים מתבקשים לציין מס' חבר. הספר בשפה האנגלית בלבד.

בית התפוצות נמצא בקמפוס אוניברסיטת תל-אביב (שער 2), רח' קלאוזנר רמת-אביב. טל: 03-425161
אוטובוסים: 6, 13, 24, 25, 27, 45, 49, 74, 79, 86, 274, 572, 604.

هكذا في الاصل

صكنا من الاحل

תרבות וספרות

פילון: "אלכסנדריה שלנו"

בזמן האחרון גובר, כמדומה, עניינו של המחקר, ואולי גם של קהל־הקוראים, באותם סופרים יהודיים שכתבו בלשונות זרות, ובכל זאת יצירתם מבטאת, אם במישרין ואם בדרכי עקיפין שונות, את יהדותם. קבוצה זו של סופרים, שאת ראשית היווצרותה מסמן כמין סמל שמו של משה מנדלסון, כוללת, אם נרצה, כמה מן השמות הגדולים של ספרות־העולם במאתיים השנים האחרונות, שמות כמו קפקא (אם להשאר בת־חום השפה הגרמנית) או ברונו שולץ ואיטלו סובו (אם להרחיק לעבר אזורי קריאתה של הספרות הגרמנית), ויהדותם של הסופרים הללו באה על ביטויים מגוונים, כאמור, לפעמים בעייתיים למדי, עד שמישהו העלה זה כבר את הרעיון להציג את חבריה הרב גוניים מאוד של הקבוצה הזאת תחת תווית אחת, למשל, של משהו כמו "ספרות יהודית" (בעצם יש לרעיון הזה היסטוריה ארוכה למדי, אולי עוד מלפני רעיון ה"כינוס" שהעלה ביאליק).

מבלי להכנס כאן לפרובלמטיקה הסבוכה של האחדות הזאת שבתוך הרבגוניות, נוכל להצביע על קדמוניותה של התופעה: פילון היהודי, איש אלכ־סנדריה, יכול לסמן את גדול הסופרים מן הסוג הנ"ל בעולם העתיק. לאו דווקא משום שהיה היחיד — הספרות ההלניסטית־יהודית היתה עשירה למדי, לפני ואחרי פילון (נולד בערך בשנת 25 לפנה"ס, מת בערך בשנת 45 לספירה) — פילון יתפוס בלי ספק את הפרק המרכזי בכרך א' של ספר תולדות הספרות היהודית (בהבנה הנ"ל של המושג) כאשר יעלה על דעתו של איזה מלומד נועז, אנציקלופדי, לכתבו ביום מן הימים. הבאורה של סקירה חובקת מאות רבות שכזאת עשויים אולי להסתמן כמה חוטים מעניינים, לא צפויים, המקשרים את פילון הקדום לא רק לסופרים כמו מנדלסון או היינה, אלא אף לסופר כמו קפקא. לשיטת הכתיבה האלגורית נועד, כמדומה, תפקיד חשוב בין טכניקות הכתיבה של סופרים יהודיים אלה הכותבים בשפות לועזיות, לעתים אנטיתטיות במהותן לשפת הנפש היהודית שלהן.

הסופרים שהזכרתי, מנדלסון ואלה שאחריו, מת־קשרים אוטומטית עם מושג האמנציפציה, שבלעדיה לא יכול היה להיות להם קיום. לא ייפלא שמושג מודרני זה עלה גם בהקשרו של פילון. מלומד גדול כאביגדור צ'ריקובר נדרש למושג הזה בתארו את מאבקם של יהודי אלכסנדריה על זכויותיהם, זכויות האזרחות של הפוליס הגדולה שהיתה אלכסנדריה בי־מים ההם. פילון מילא תפקיד היסטורי נכבד ב"מלחמת האמנציפציה" הזאת וממילא אפשר לכנותו, באותה שיטה של פרויקציה היסטורית, "מנדלסון של העולם העתיק". כינוי אנאכרוניסטי במודע שכזה עשוי לאזן את הכינוי שהודבק לו זה כבר על ידי הגויים, לאמור: "אפלטון היהודי".

אבל לפני שההשוואות ההיסטוריות והאנטי־היסטו־ריות נושאות אותנו רחוק מדי, צריך וראוי להביא את דבריו של אריה כשר, הכותב על גישתו של צ'ריקובר למאבקם של יהודי אלכסנדריה ומזהיר מפני אנאלו־גיות לאהיסטוריות כמו זו שלו. במבוא לכתבים ההיס־טוריים של פילון, שאותם תירגם וליווה בהערות, כותב אריה כשר על שיטת צ'ריקובר: "חסרונה של השיטה גלוי לעין: המונח מלחמת אמנציפציה נטבע במציאות היסטורית שונה, רחוקה ורחוקה מאוד, וזה אי־אפשר להקיש ממנה על התקופה הקלאסית". בהמשך מזים אריה כשר, חוקר יהדות אלכסנדריה בעת העתיקה, את הסברה שי־הודי אלכסנדריה שאפו להיות אזרחי הפוליס היוונית, וכך הוא שומט את הבסיס להשוואה בין מאבקם של יהודי אלכסנדריה ובין שאיפת האמנציפציה נוסח מנדלסון.

אין ספק שאמנם הצדק עמו, ובכל מקרה השוואות כאלה הן מופרכות ביסודן, ועם זאת נדמה שהעניין שמעורר פילון — פילון על רקע תקופתו — קשור במה שיכולים אנו לזהות מן הפרובלמטיקה המודרנית המתגלה בעיר העתיקה, באותה מטרופולין אדירה שהיתה אלכסנדריה. לא בכדי נהפכה אלכסנדריה לסמל של תרבות — עירוב־תרבויות — לטוב ולרע שבו. התרבות המכונה "אלכסנדרונית", זו שיהודים הם חלק לא נפרד ממנה, היא מעין דגם ראשון לתרבויות כאלה בעת החדשה. לכך, כמדומה, מכוונים דבריה של העורכת הכללית של כתבי פילון בתרגום עברי, סוזן דניאל־נטף, בכתבה בהקדמה הכללית על הוגי־הדעות היהודיים שכתבו בשפה זרות, ולא ידעו אולי עברית ידיעה מעמיקה (בדומה לפילון), וזה "במיוחד בתקופה המודרנית, הדומה מבחינות רבות לתקופה ההלניס־טית". והרי בתרבות האלכסנדרונית הגיעה התרבות ההלניסטית למיצויה הנרחב ביותר.

פילון הוא, כאמור, אחת מן הדמויות (כדי לא לומר הדמות בה"א הידיעה, כפי שמקובל על כמה חוקרים יהודיים בני זמננו, וראה עוד להלן), המרכזיות המגלמות את רוח אלכסנדריה. רוח של מיפגש תרבויות רחוקות וסותרות, של מישמש מוזר שמתוכו נוצרת תרבות חדשה בתבלית. באורח מפליא הוא נאמן בתבלית לשתי התרבויות הנוגדות שהוא מייצג — ליה־דות וליוונות — ממזג אותן בתוכו כאילו היו צורה ותוכן, לא ניתנים להפרדה, והוא עושה זאת על רקעה של הנאמנות היסודית לאלכסנדריה עירו. פילון הוא בראש־וראשונה, וקל לחוש בכך, פטריוט אלכסנדרוני. הוא מדבר על "אלכסנדריה שלנו" (בחיבור "המשלחת לגאיוס", עמ' 93 בספר שלפנינו) ומרבה להשתבח במסורותיה של אלכסנדריה ובתפארתה, אף אלה שאין ליהודים נחלה בהם. יתר על כן: בחיבור "נגד פלאקוס" מצויים כמה איפיונים פסיכולוגיים של אנשי אלכסנדריה, שליליים בעיקרם, שגם מהם אפשר להסיק על מידת היותו של פילון קשור כל־כולו לאלכסנדריה הממשית, להיותו בן־בית גמור בתוכה. תאורים אלה של בני אלכסנדריה, אלה המבלים "ימיהם בגימנסיון כשהם לועגים למלך ומחברים הלצות נגדו, ובדרך זו אף לקחו להם למורים משורדי מימוס (מחזה היתולי בצורה סאטירית גסה. מפרשת ההערות) ודברי ליצנות, ובכך הראו את כשרונם הטבעי במעשי ביזיון, כי עצלים הם מכדי ללמוד דברים טובים, אך מהירים מאוד ונבונים ללמוד את היפוכם" (עמ' 28). למקרא תאור כזה של האופי האלכסנדרוני קשה שלא להיזכר באותם "שירים" של קוואפיס, "המשורר ההיסטורי" שבהם ניסה לתאר, תוך הסתמכות על כתבי היסטו־ריונים עתיקים, את אופיים של בני עירו. ואילו תאורו של מטורף אלכסנדרוני בשם קאראבאס, המופיע בקטע הבא (סעיף 36, עמ' 28), שנגרר לגימנסיון על ידי הנערים הבטלים של העיר, ושם הלבישוהו כביכול למלך ("על ראשו פיסת גומא פרושה במקום כתר, ואילו את שאר חלקי גופו הלבישו יריעת מצע גם במ־קום גלימת מלכות"), מזכיר את השירים ההיסטוריים האירוניים הגדולים של קוואפיס, דוגמת "מלכי אלכסנדריה", עד כדי כך שכדאי לבדוק מה היתה מידת היכרותו של קוואפיס, גדול האלכסנדרונים המודרניים, עם כתבי פילון — שמא שימש לו תאור "המלכתו" של המטורף קאראבאס בעמוד הזה של "נגד פלאקוס" לאחד המקורות של השיר הזה, או קבוצת השירים הזאת בתולדות אלכסנדריה בתקופה ה־הלניסטית?

כך או כך, הקשר הרוחני בין הסופר היהודי־אלכסנדרוני בן המאה הראשונה ובין המשורר היווני־אלכסנדרוני בן המאה העשרים, נראה לי גלוי לגמרי: אותה אירוניה, אותו מיזוג היסודות המנוגדים, מעל לכל היו שניהם בניה של "אלכסנדריה שלנו". ביטוי פילוני שיש לו צליל קוואפיאני כל כך והערות כאלה, המעלות שוב ושוב את דמותו של המשורר המודרני הגדול של אלכסנדריה, שבות ומופיעות לאורך כתבי פילון, ביחוד הכתבים ההיסטוריים (כמה קוואפיאנית היא אותה אימרת־הסגר קטנה המתארת את בני אלכסנדריה כ"מהירי תפישה לצורך מעשה נבלה").

לאור כל אלה ייקל להבין כמה נבון היה שיקולה של עורכת כתבי פילון בעברית להביא בראש המפעל הגדול של תרגום כל הכתבים הללו מן היוונית דווקא את הכתבים ההיסטוריים של פילון, את "נגד פלאקוס" ואת "המשלחת לגאיוס". כאן, בכתבים אלה, מתגלית אישיותו של פילון באורח הברור ביותר, והקורא קונה לו את הידיעות המיידיות ביותר על אותו רקע מסובך שעליו פעל ובו השתלב כה היטב. כה מעט ידוע על חייו של פילון, עד שכתבים אלה, מעין "אוטוביוגר־פיה" עקיפה, הם המבוא הטוב ביותר אליו ואל אישיותו המרתקת וההמקמקת. בכתבים הללו מתגלה פילון — "בן העברים" (כשם שירו של קוואפיס המנסה

כתבים / כרך ראשון
מאת פילון האלכסנדרוני
בעריכת סוזן דניאל־נטף
בהוצאת מוסד ביאליק והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים, 326 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

לתאר יהודי אלכסנדרוני טיפוסי בן התקופה ההלניס־טית) שנשבה בקסמה של תרבות יוון (ממש כביטוי השיר הנ"ל, "אבן ומשורר"), אך נשאר, גם לאחר שנשבה, בנה הנאמן של קהילתו ושל דתו. מי שהלביש את מסורות העברים הללו בלבוש ברקהום, לבושה של השפה היוונית ואף, לעתים, של המיתולוגיה היוונית (כך, למשל, הוא נדרש לעתים לתאריו של זאוס לשם תאור אלוהי ישראל), אך כאילו נדר "תמיד להשאר / בן העברים / בן העברים הקדושים". בכל מקרה, הוא היה תמיד אלכסנדרוני, "יאה לעיר הזאת", בנה של קהילה שמנתה, לאחר כלות הכל, שליש מכלל אוכ־לוסייתה של העיר־הבירה, זו הגלות הגדולה הראשונה של היהודים.

להשאר יהודי — במסגרתה של תרבות סותרת, עשויה מאלף יסודות מתרוצצים, אך נתונה קודם־כל במסגרתה של היוונות חובקת־הכל. פילון שקוע

> **פילון האלכסנדרוני, שזכה לכינוי "אפלטון היהודי", הוא אחת הדמויות המרכזיות המגלמות את רוח המיפגש של תרבויות רחוקות וסותרות — של אותה ערבוביה מוזרה שמתוכה נוצרת תרבות חדשה בתבלית.**

ביוונות זו עד כדי כך, שאפשר לראות בו — והרי כך ראוהו מלומדים בני מאות שנים — סופר המייצג את היוונות ההלניסטית, אחד הסופרים המובהקים של תור־הכסף בספרות יוון, "אלכסנדריני" מובהק באקלקטיות שלו, בחקיינותו הנאמנה לסגנון הספרותי האטי של אפלטון והסופרים האחרים בני תור־הזהב. שיטת האלגוריה שלו בפרשנותו למקרא הריהי שיטה רווחת בקרב סופרים הלניסטיים, והפרשנות האלגורית של כתבי הומרוס היתה מקובלת על כמה דורות של פרשנים לפני בואו של פילון לעולם. אפשר לראות את פילון כסופר יווני גמור, ואפילו התעניינויותיו האנתרופולוגיות והתאולוגיות גם הן אופייניות לתקופתו. כשהוא מתאר את כת התרפאוטים על גדות האגם מאריה שבסביבת אלכסנדריה (בספר "על חיי העיון") — הרי זה תאור של תופעה אופיינית לתקופה ולמקום. אנו רואים כאן את הנזירות העולה במצרים — נזירות נוצרית לעתיד הקרוב, נזירות בעלת קווים תאולוגים מגוונים, מושפעים לרוב מן המזרח, בימיו של פילון. אגב, פילון הוא הראשון שהשתמש במלה "מונסטיריון" לתאור מבנה כזה השייך לכת התראפוי־טים, למלה זו אין סימוכין בכל חיבור יווני לפניו, ומן המלה הזאת (שאין להוציא מכלל אפשרות כי פילון הטביע אותה) נולדה המלה לציון מנזר בשפות אירופה — מנסטרים, מינסטר וכיו"ב. (ראה עמ' 188 בספר שלפנינו).

כללו של דבר: פילון הוא תמיד גם יווני־אלכסנדרוני וגם עברי מושלם, ותמיד אפשר להתבונן בו משני האספקטים הללו ולמצוא אותו שלם וקוהרנטי ותואם את מושגינו על ספרות התקופה ועל דרכיה. וכבר כתב יצחק בער, מאותם המלומדים שביקשו להחזיר את פי־לון למסגרתה של מורשת ישראל, בבססו קטע מסויים משלה: "מלומדים גדולים, בקיאים בתורת ישראל וב־תורת יוון ובכתבי פילון, מצאו בדברים הנזכרים רק את רושם השקפות ההלניסטיות. והאמת דברי פילון נ־תנים — כרגיל אצלו — להתפרש בשני הכיוונים, ודרכי המחשבה והסגנון היווניים עשויים להעלים את יסודותיו העבריים שמתגלים בכל זאת לעין בוחנת ומעמיקה" (במקור "החסידים הראשונים בכתבי פילון ובמסורת העברית").

כסופר יווני־הלניסטי, עם זאת, מאבד פילון הרבה ממקוריותו וחשיבותו. כסופר עברי בעל מלבוש הלניסטי הוא בעל חשיבות מרכזית ממש. לא ייפלא על כן שאלה שעסקו בפילון כבסופר יווני בלבד לא עמדו על שעור קומתו וחשיבותו המרכזית. רק במאה הזאת קמו חוקרים, יהודים הבקיאים במסורת ישראל לא פחות מאשר במסורת יוון, והצביעו על גדולתו רבת־הפנים. חשיבות מרכזית לגמרי הקנה לפילון חוקר־הפילוסופיה היהודי־אמריקאי הרי (צבי) וולפסון. מלומד גדול זה הקדיש לפילון מונוגרפיה נרחבת (שראתה אור בתרגום עברי של משה מייזלס) וכן גם עבודות אחרות, גם כאלה שבהן דן בנושאים אחרים לכאורה, כגון "הפילוסופיה של אבות הכנסיה". וולפסון הצביע על פילון כעל הפילוסוף המרכזי במעבר האי־דיאות מן היוונות אל הנצרות, מן העולם העתיק לעולם ימי־הביניים, כעל המקור שממנו שאבו אבות הכנסיה את התאולוגיה שלהם ושהוא העומד, בסופו של דבר, בבסיסה של הפילוסופיה הנוצרית של ימי־הביניים. רק שפינוזה שווה, בעיני וולפסון, במעמדו לפילון בתולדות הפילוסופיה בכלל. בקנה מידה קטן יותר זו היתה גם גישתו של יצחק בער לפילון; הוא שאף להראות, בכמה עבודות, ולא רק בזו שצוטטה, שפילון כולו ממקור ישראל, וכל מה שנראה בו יווני, אינו אלא תחפושת. "תורתו של פילון על מצב אידיאלי קדום ועל קלקול הדורות... תורה זו איננה לקוחה בעיקר מן הפילוסופיה היוונית, אלא היא עברית ודתית לפי מקורה", — כותב בער בקשר לתאוריה מסויימת של פילון, אך נדמה שעל פי שיטתו ניתן להחיל את הטעון על כל תורות פילון; ואם שמץ הגזמה יש בגישה זו, כמו גם בגישתו של וולפסון, הרי היא מאזנת את הגישה ששלטה במשך דורות רבים, זו שראתה בפילון רק סופר יווני, ולאו דווקא מקורי ביותר.

אמנם נותרות בעיות רבות בתחום חקר מורשתו של פילון. עורכת הספר, סוזן דניאל־נטף, חוזרת בהקדמתה על הטענה בדבר העלמו של פילון מכל דיון יהודי במשך למעלה מאלף וחמש מאות שנה, עד שהוא מוזכר בספרו של עזריה מן האדומים. זו אמנם דעה השולטת במחקר, אך לאחרונה העלה אברהם ורשטיין את האפשרות שאברהם אבן עזרא שאב מפילון בפירושו על תהלים, וחזר גם על רמזים נוספים לאפשרות השפעתו של פילון על הוגים יהודיים של ימי הביניים (כגון אבן־גבירול), בכך עוסקת עבודתו של ורשטיין על "מקורות יווניים תנאיים לפירוש תהלים של אבן עזרא" (בשנתון האגודה הישראלית ללימודים קלא־סיים, כרך 4,7 1983). נדמה שזהו נתיב שראוי להמשיך ולבדקו. דומה שפילון צופן עוד סודות רבים לחוקר האידיאות בעל הידע במקורות היהדות ובמורשתה המאוחרת.

הכרך שקיבלנו עתה לידינו הוא פתיחתו של מפעל גדול, מפעל תרגום כל כתבי פילון (להוציא כתבים ששרדו רק בתרגומים ארמניים) לעברית. על פי הכרך שקיבלנו יהיה זה בלי ספק מפעל שיורקו לו חוקרי פילון וספרות הלניסטית בכלל גם מחוץ לתחומם של קוראי עברית שבינינו. בראש־וראשונה נזקף מפעל זה לזכות העורכת הכללית, סוזן דניאל־נטף, שגם תירגמה כמה חיבורים והעירה עליהם הערות ("על חיי העיון" ו"על חיי משה א'" ושותפות לתרגום "על חיי משה ב'", עם הדסה ולמן), וגם ערכה וכתבה הקדמה כללית לספר כולו. אך הספר נפתח בשני החיבורים ההיסטו־ריים הגדולים, "נגד פלאקוס" ו"המשלחת לגאיוס", שתירגם אריה כשר, ליווה אותם במבוא מפורט והעיר עליהם הערות העשויות לעתים למעין מונוגרפיות זעירות על נושאים מגוונים מחייה ותרבותה של אלכסנדריה העתיקה.

• בחיבור "נגד פלאקוס" אפשר לראות תאור של האנטישמיות האלכסנדרונית, ששוב מתפתים להגדירה כאנטישמיות מודרנית למראית־עין. בכל אופן, באנ־טישמיות האלכסנדרונית נמצא מיזוג מסורות שנאת־היהו־דים המצריות עם שנאת־היהודים הרומית העולה, בי־מיו של פלאקוס, את רמות האנטישמי המוכר לנו מן ההיסטוריה החדשה יותר. אך התאור ראוי לעיון גם כשלעצמו, כמוהו כתאור שגעונותיו של קליגולה, ולא רק ביחסו ליהודים, בחיבור המרתק הזה שהוא "המשלחת לגאיוס". ועוד כלול בספר קטע הקדי "היפותטיקה" שניצל הודות לציטוט בספרו של אוז־ביוס, היסטוריון הכנסייה הקדום, "הכנה אוונגלית". קטע זה תרגם ולווה במבוא בידי דוד רוקח, שפירסם לפני שנים אחדות ספר "פרקי פילון" בספריית "דורות" של מוסד ביאליק (שם נכלל החיבור, או הצי־טוט, הנ"ל).

החיבור הגדול "על חיי משה", שבו מתאר פילון את תאור יציאת מצרים ומעלה על נס את גדולתו של "מחוקק היהודים", עשוי להיות בעל עניין פחות לקורא הישראלי האמון על עיקרם של הדברים ומכיר את הפרשנות היהודית הקלאסית לתורה. לעומת זה, מי שמתעניין בספרות היהודית־הלניסטית בכלל יתענג על ההערות המצויינות של סוזן דניאל־נטף, המוכיחה מיני דמיון בין תאורי פילון לבין דברי יחזקאל הטרגיקן במחזה "אקסודוס" (שתורגם, אגב, לעברית בשם "יציאת מצרים" בידי שלמה ספאז).

העורך: אברהם רמון

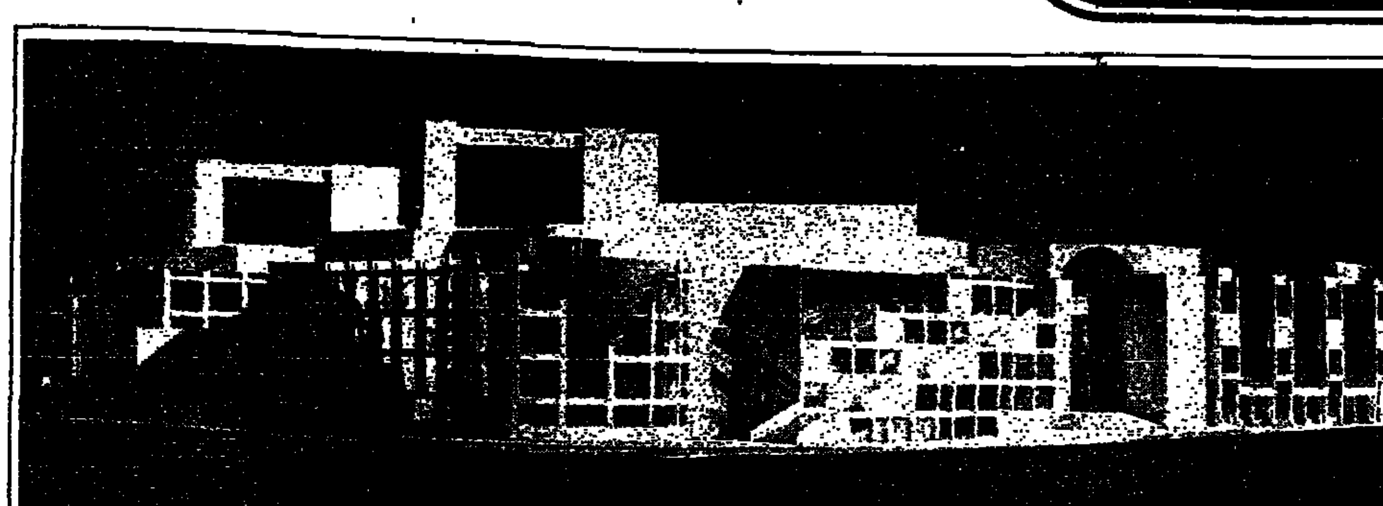

פני העיר: החג והחולין

על המרכז לאמנויות הבמה/מרכז גולדה, תל־אביב

מאת אבא אלחנני

מאז קום המדינה, השתרשה בארץ המגמה של ריכוז בנייני ציבור במיתחמים ספציפיים שכונו אצלנו "קריות". זה החל כמגמה בקריה התל־אביבית כאשר המושבה הגרמנית, שכונה שנוסדה בסוף המאה הקודמת ופונתה מתושביה הגרמנים בזמן מלחמת העולם השנייה, נמצאה זמינה לשכן בה את משרדי הממשלה הזמנית.

מאז הפך המושג "קריה" למונח מנחה בבחירת מיקומם של בנייני ציבור בערי הארץ הוותיקות. לפי עקרון זה תוכננה ונבנתה קריית הממשלה בירושלים "מחוץ לעיר", על גבעה זמינה בלתי מיושבת, ובקר־בתה — בניין הכנסת, בנק ישראל ובעתיד הקרוב גם בנין בית המשפט העליון, ועוד היד נטויה. נטיה זו אינה מצטמצמת לריכוזים שלטוניים בלבד, והיא פשטה אף לקריות חינוך כדוגמת קריית החינוך בצפון תל־אביב הסמוכה לדרך חיפה וכן קריות חסידיות או מיתחמים תרבותיים, כגון גולדה, שרמזיו כבר נבנו בד־רבי הארץ עם תכנים שונים.

ראוי להדגיש שלא קיים כל יתרון תפקודי בריכוז משרדי הממשלה השונים, כשם שאין כל מעלה בהסמכת המוזיאון או הספריה אל בתי המשפט או אול־מות תיאטרון. מי שנזקק למשרד האוצר בוודאי "לא יקפוץ" גם למשרד הביטחון.

ניתן לשער שמאחורי ריכוזיות זו, מלבד הזמינות, קיימת גם מחשבה — מודעת או לא — של יצירת מרכז שילטוני סמכותי — "פקידוסטן" בסלנג הלאומי שלנו. אלא שריכוז בנייני ציבור — שילטוניים, חינוכיים או תרבותיים — יש לו השלכה שלילית ביותר על המירקם האורבני של העיר.

ניתן להשוות את העיר הטובה ללוח שנה שבו מדי שבוע יש שבת, ומדי מספר חודשים יש חג. כך העיר: רחובותיה אלה הם ימי החולין, ואילו השבתות והחגים הן רחובותיה עם בנייני הציבור הניצבים בהם או לידם, וכן כיכרותיה המרכזיים עם בנייניה הציבוריים החשובים. כאשר מרכזים את כל ה"פאר" במספר מיתח־מים מוגבל מאוד, מותירים פקעת של רחובות המוכ־לים. כלשון המשורר, "מן האין אל הבלי" ונותרים הרבה ימי חול רצופים ללא שבתות, ללא אתנחתות, ללא "נשמה יתרה".

אם נבקר בפאריס, רומא, וינה ורוב ערי אירופה הגדולות, נמצא את הסכימה הטבעית של פיזור בנייני הציבור והכיכרות הצמודים להם, ואלה המהווים מוקדים אורבניים המוסיפים תוכן, אוריינטציה ועניין במירקם העירוני. אך אצלנו מבתיה הזמינות, אך גם המגלו־מניה, ה"הליכה בגדול" (תחנת האוטובוסים שננטשה אמורה היתה להיות הגדולה בעולם).

באשר למיקומו של מרכז האמנויות ניתן לומר שכבר קיים במקום מוקד אורבני מוצלח ביותר והוא כיכר המוזיאון ויכולה העיריה לרכוש קרקע, למשל, בתכנית "למד" או ביפו ועל ידי כך לפזר את המוקדים האורבניים וגם להחיות את השיממון של "מדבר המגורים" המכונה "תכנית למד" ולבסס בו מוקד בעל עניין וכח משיכה. פיזור כזה היה בוודאי מונע פקקי תנועה קשים שנוצרים בשיטת המיתחמים הגדולים — הקריות שבמרכז העיר.

צרוף המרכז לאומנויות לכיכר המוזיאון יוצרת מיתחם בנייני תרבות שעולה על היקפו של הלינקולן סנטר המפורסם בניו־יורק, הידוע כאחד המרכזים הגד־לים בעולם.

הפרויקט של מרכז האמנויות עומד להיבנות בין רחובות שאול המלך לבין רחוב ברקוביץ, כאשר רחו' הדיזינגוף תוחם אותו ממערב ומיתחם המוזיאון צמוד אליו ממזרח. הוא יכיל מספר אולמות: אופרה, תיאטרון, תיאטרון ניסיוני, חזרות, בתי קפה וכדומה.

הרחוב הגדול שממנו יבואו אל המרכז הוא שדרות שאול המלך, ומן הראוי לבחון רחוב זה. אולי נתחיל מדרך חיפה ונתקדם מערבה. אנו רואים שורת בנייני משרדים גבוהים ותאים — כל אחד לעצמו. תחילה בנייני "הדר דפנה" האופייני "בית אמריקה" ואח"כ "בית אירופה" ומיד "בית יבנ"ה", כשלידו מתנוסס "בית אסיה" הפוטוגני להפליא.

אין ספק ששורת בניינים זו — אף שאין איכותם העיצובית ברמה שווה — הם בנייני משרדים מרשימים, הרבה מעל הממוצע התל־אביבי. אלא שכבר ממבט ראשון ממזרח למערב, או להיפך, זועק אלינו חוסר הקשר. קבוצת הבניינים האלה, אין טובה ממנה להסברת עצם המושג חוסר הקשר. לא נוצר כאן כל מכלול בעל משמעות ואין בניינים אלה מצטרפים לכדי קטע רחוב ממש, וזה, כאמור, למרות טיבם הארכיטקטוני הבולט של כולם או רובם.

אם נמשיך מערבה נחלוף על פני גוש בנייני בית המשפט ומעבר לו תיפתח מצפון כיכר המוזיאון, הגדור על ידי שלושה בניינים, גם אלה בעלי איכות ארכיטקטונית נאה; וכאן נחשף לעינינו מכלול עם הקשר מובהק. כיכר זו על ריהוטה — הריצוף, הגרוטות, הפסלים, הצמחים — היא אולי הכיכר השלמה ביותר בעיר, וחבל שהיא על פי רוב ריקה מאדם (פרט לערבי פתיחות תערוכות במוזיאון ת"א). אין שלושת הבניינים דומים זה לזה והם גם נבנו בתקופות שונות, באיכויות שונות ועל ידי אדריכלים שונים שזכו בעבודת התכנון בתחרויות בין אדריכלים. (מעניין לזכור, כי בבינוי כיכר זו עסק עם אחרים גם יעקב רכטר, אדריכל המרכז לאמנויות).

ובכן, ברצף הזה שתחילתו "תאונה ארכיטקטונית" והמשכו כבר נאה ביותר עומד לקום מרכז האמנויות שאדריכלו (י. רכטר) ועיריית תל־אביב הציגו לאחרונה לפני הקהל את תכניתו ופרי עיצובו.

בין מתכנני בנין בית המשפט היה גם י. רכטר, ואנו מביטים בבנין זה (שיש טוענים שתוכו נאה מקליפתו) ורואים את הבטונים הגלויים, שהיו כה מקובלים באדר־יכלות העולמית והישראלית בזמנם, אך גם את לבני הסיליקט שהם מוצר תל־אביבי מובהק, אותן לבנים לבנות "רסתמיות" ששימשו בניינים תל־אביביים [illegible]. בבנין זה ניתן למצוא הוכחות לחיפושי הקשר לעיר ומסורתה הקצרה. אלמנטים דומים, בחומרים וצורות אחרות, ניתן למצוא גם בשני הבניינים האחרים בכיכר.

לפני שנתבונן בעיצובם של גופי הפרויקט החדש, נחפש את הקשר וההקשר של זה אל כיכר המוזיאון, ואמנם נגלה קשר פיזי בצורת מעבר בין בניין המוזיאון לבית אריאלה, קשר המוביל אל חצר פנימית המעוצבת באופן פורמלי מאוד (שהיא גם מעין "תיאטרון חוצות"). בלב הפרויקט. קשר זה אולי אינו מבטיח יותר מאשר פציה של מעבר להולכי רגל, וקצת קשה לראות בו הצטרפות ופיתוח מכלול כיכר המוזיאון. מסתבר, שהמתכנן החליט במודע לא להצביע או להבליט את הפרוייקט החדש ולעשותו כעין פיתוח והמשך לכיכר הקודמת, אולי משום האימפקט העצום של תכולתו ואולי מתוך הערכת ההפרדה בין מיכלולים מצירופם. וכך הוא גם נמנע מלגשר ביניהם על ידי שפה ארכי־טקטונית משותפת. לנוכח הניתוק הארכיטקטוני מכי־כול לכיכר המוזיאון התבקש, אולי, פתרון של הכללת שטח חוץ בתוך הפרוייקט מעבר לאותה חצר נחמדה, שהיא קטנה יחסית להיקף הפרוייקט וקיבולו.

כאשר אנו מתבוננים במודלים של מרכז האמנויות נוכל למצוא כאן גם אלמנטים האמורים ליצור הקשר כלשהו לקיים, למשל אותם גושי חניות בהמשך לבית אריאלה המעוצבים כשורת גופים מפוצלים ברוחה לקצב הבליטות בבניין השכן.

אך נמצא כאן גם שפע של הקשרים שונים, רחוקים יותר. המדרגות החיצוניות הצמודות לקיר הדרומי של הפרוייקט מזכיר לנו — ולאו דווקא לשלילה — את המדרגות המפורסמות של מרכז פומפידו בפאריס (בקנה מידה שונה מאוד...), ואילו החלונות המרובעים המדורגים מוכרים לנו מהרבה יצירות פוסטמודרניס־טיות אמריקאיות ואחרות. הקירות המעגליים עם הקשתות המטפסות בתנועה ספירלית נראים כבאים לאזור ארכיטקטורה מזרחית שקשה למצוא דוגמתה בתל־אביב או בסביבתה. אך עם מעט דמיון נוכל גם להיזכר בטירות עתיקות. ואילו הקירותיות המתנשאות מעל לכניסות הצרות והגבוהות בשתי פינות הפרוייקט מבקשות להקנות לו מימד של מונומנטליות שכוח אולי לאזן את המורכבות הרבה שמעצם טיבעה מפרקת את הפרוייקט הגדול בהיקפו לגורמים משניים רבים.

עניין זה של מונומנטליות של בנייני ציבור במאה ה־20 הוא נושא הנתון בוויכוח כמעט מתחילת התבס־סותה של האדריכלות המודרנית. זו קמה על "הריסו־תיה" של האדריכלות מן המאה ה־19 הלקטנית (אקלקטית) אשר הצטיינה במגמה תגלענת של פאר מגוזם ומזויף, וכך הלבישה את בנייני הציבור שלה בתחפושות פסיודו־קלאסיות או פסיודו־גותיות, וה־דברים ידועים.

לכן נתפסה התנועה המודרנית באדריכלות שנולדה כדי לשרת את הזמנים, כשהיא נוהגת בכל פאתוס, אנטי־מונומנטלית, וזה למרות שאחד מן האפוסטולים של התנועה, זיגפריד גידיון בספרו המפורסם Time Space And Architecture משנת 1941 (!) מזהיר מפני אובדן הסימבוליזם באדריכלות החדשה, וכעבור מספר שנים אף מפרסם מאמר בעד מונומנטליות באדריכלות. חשוב כאן להזכיר, כי התנועה הפוסטמודרנית, עם כל היותה "תנועת־נגד" למגמות שונות ומשונות שהשתייכו אליה (לא תמיד בהסכמתם, ולעתים למרות הסתייגותם) אדריכלים חשובים שונים, במעט מאוחרות בדרישתה לחזור אל המונומנטלי, ואחד הקרמים בה המיוצג על ידי ליאון קרייה מלוכסמבורג וריקרדו בופיל מספרד — מציע (ובונה) בניינים מגור מגלים למגורים, כאשר מעבר לאטלנטיק, בנה פיליפ ג'ונסון מגדלי משרדים דמויי קתידרלות גותיות.

אלא שמגמה אחרת באותה תנועה, זו המיוצגת על ידי רוברט ונטורי האמריקאי הסדירה, מטיפים למור־כבות וניגודים Complexity And Contradiction כשם ספרו של ונטורי משנת 1966 אשר עורר הדים רבים בעולם האדריכלות.

בפרוייקט שלפנינו ניכרת התרוצצות בין מגמת המורכבות הראויה היטב בכל חלקי הבניין לבין הרצון לשוות למכלול קורטוב של מונומנטליות באותם קיטורות המזוהים כעין "שערי כבוד". בפרוייקט נכללו גם משטחי זכוכית נרצצת, כעין מראות שיחזירו לנו את המראות שמסביב ויוכיחו לנו את האדריכלות המודרנית שמעמידה הועם.

ונזכיר עוד את השתי־הערע של קירות ועמודים הבאים אולי לאזכר מגמה עכשווית אחרת — מין ניאו־קונסטרוקטיביזם זה המכונה הפעם High Tech — שתחילתו בראשית המאה ואשר חזר לזירה בשנים האחרונות.

די במה שמנינו כדי לסכם ולומר שלפנינו מפגן מרשים של יכולת עיצובית בידי יצירת קולאז' (מיחבר) ארכיטקטוני, העשוי בטעם טוב המכיל איזכורים רבים, ובכך אולי משקף נאמנה את המבוכה בו נתונה האדריכלות בעולם לקראת שנות ה־2000.

ישעיהו ליבוביץ: מדע וערכים

בין מדע לפילוסופיה
מאת ישעיהו ליבוביץ
הוצאת אקדמון, ירושלים, תשמ"ז, 367 עמ'

מאת מיכאל ששר

"תלמידי חכמים, כל זמן שמזקינין — חכמה נוספת בהם" — דבריו אלה של רבי ישמעאל במסכת שבת (קנ"ב ע"א), כמו על ישעיהו ליבוביץ נאמרו. לא חלפו חודשים מעטים מאז הופיע ספרו "שיחות על 'שמונה פרקים' לרמב"ם". והנה הגיע על שולחננו ספר חדש ועב־כרס, החובק זרועות עולם. הפעם אין הוא עוסק בתחום ההגות היהודית־דתית, שבו הטביע ליבוביץ את חותמו על המחשבה הדתית של ימינו. אלא ביחס שבין מדע לפילוסופיה. דומה שבתחום זה החידוש העיקרי של ליבוביץ הוא בדבריו: "יש מבעיות האדם שאינן ניתנות להיתפס כלל בקטגוריות החשיבה המחוקות, מדעיות... משום שתוכנן אינו עניין של ההכרה אלא של הרציה והכוונה, וההגות בהן אינה מביאה להסקת מסקנות, אלא להכרעת הכרעות".

במלים אחרות: המדע לעולם אינו "טוב" או "רע", אלא נייטראלי, ורק בתור שכזה יש להגיע להכרתו. מי שגורם לכך שהתוצאות הנובעות מן המדע יהיו "טובות" או "רעות", הוא האדם המנצל את המדע לצר־כיו, כשהוא מודרך על־ידי רצונותיו ונטיותיו, המתב־טאות — במישור הקולקטיבי — באידיאולוגיות לסו־גיהן. אם נפשט את הדברים עוד יותר ונתייחס לדוגמה החביבה על ליבוביץ, נאמר שהפצצה האטומית כשל־עצמה, אין בה כל רע, כשם שאין בה טוב. מי שגורם לכך שתהיה רעה או טובה — הוא האדם. אבל דווקא בהקשר זה יובן מדוע אין המושגים "טוב" או "רע" אבסולוטיים. בהירושימה הוטלה כידוע, פצצה אטומית. האם היה זה "טוב" או "רע"? — ברור שאין עליך תשובה חד־משמעית, והדבר תלוי ברציותיו ובכוונותיו של האדם. היפאני יאמר שהיה זה דבר רע, ואפילו רע מאוד, ואילו האמריקאי יטען שהיה זה דבר טוב ואף טוב מאוד, משום שהטלת הפצצה גרמה לסיומה של מלחמת העולם השניה ולכניעתה של יפאן.

על הגבול זה עומד ליבוביץ בראיון עמו, שכותרתו "על מדע ומוסר". הוא נשאל: האם אינך חושב שאנשי מדע צריכים לדרוש זכות הכרעה לגורל המצאותיהם (בעקבות הירושימה), ותשובתו היא: "באיזו זכות הם רשאים לדרוש זאת? במה איש מדע מוסמך יותר להכריע בעניינים מוסר מכל אדם אחר?... מן ההכרה המדעית לא ניתן להסיק שום חיוב ושום איסור. כלומר — שום הכרעה מוסרית אינה נובעת ממנה". ניתן לומר שבמידה רבה זהו הקו העובר כחוט השני לאורך הספר המונח לפנינו, כמו גם לכל אורך דרך חשיבתו הפילו־סופית של ליבוביץ.

המדע והישגיו כפויים עלינו, לדעת ליבוביץ (ולא רק לדעתו), העוסקים בו הם בעיקר־של־דבר טכנאים. אבל עצם העיסוק במדע אינו מעניק להם כל עדיפות כשמדובר בעולם הערכים של האדם. זה אינו כשר על האדם, אלא תלוי ברצונו. יתר על כן: בין אנשי המדע, כמו בין כל יתר בני האדם, תימצא — בלשונו של ליבוביץ — "כופרים ומאמינים, רשעים וצדיקים, ואפילו חכמים ושוטים". וממילא ברור שבתחום הערכים, אין שיקול דעתם עדיף על זה של בני אדם שאין עיסוקם במדע. הריטות מתפרסמים לאחרונה מג־לויי־דעת וכרוזים בנושאים פוליטיים ואחרים. משום שום תחומים על־ידי דוקטורים ופרופסורים, אבל אליבא דליבוביץ אין לתארים אלה כל משמעות מחוץ לתחום המדע.

לאבחנה זו בין מדע וערכים, יש כמובן גם תוצאות מרחיקות לכת בתחום החשיבה הדתית, כפי שמנסח זאת ליבוביץ: "כל העיסוק בעימות שבין המדע והא־מונה וכל ההשתדלות לאמת את התורה על־פי ההכרות של המחקר המדעי... וביחוד ההשתדלות המגוחכת "להציל"... את אמיתת התורה על־ידי הטלת ספק בוודאות של תוצאות השימוש במיתודה המדעית, או על־ידי ההסברה ש"אמת מדעית" אינה עניין של ודאות, אלא של הסתברות בלבד. ואילו האמת של התורה היא מוחלטת — כל אלה הם טעויות גמורות בהבנת מהות המדע, ומשגים חמורים מבחינה דתית־אמונתית". והוא הדין, כאמור, ביחס שבין מדע

> **המדע לעולם אינו "טוב" או "רע", אלא נייטראלי, ובתורת שכזה יש להגיע להכרתו. מי שגורם לו שיהיה טוב או רע — הרי זה האדם המנצל את המדע לצרכיו.**

לערכים. האמונה והערכים מתנהלים על מישור אחד והמדע על מישור אחר, ולפי משנתו של ליבוביץ, לא ייפגשו אלה לעולם, או בלשונו: "קיימת אי־שייכות מוחלטת של המדע לערכים ולאידיאולוגיה". מי שסבור אחרת, אפילו הוא איש מדע דגול, כאהרן קציר ז"ל "זוכה" לביקורת קטלנית מעטו המושחז של המחבר.

הספר פותח במונוגראפיה "חיים" שכתב ליבוביץ בשביל האנציקלופדיה העברית, בה שימש כעורך ראשי במשך קרוב לעשרים שנה. גם כאן הוא מתגלה לא רק כבעל חשיבה נוקבת ובהירה מובהק — אלא גם כבעל כושר ניסוח יוצא־מהכלל. נביא מספר דוג־מאות: "ייתכן שבעיית תופעת החיים אינה ניתנת כלל לפתרון ראציונאלי... מאחר שאנו עצמנו נתונים במערך החיים, ואף הגותנו על החיים והתייחסותנו אליהם, הן מתופעות החיים עצמם". "חשיבותו של המוח היא בזה שהמציאות הפסיכית של האדם... צמודה

לפעילות הפיסיולוגית של המוח; מהותה של הצמדה זו מהווה את הבעיה הפסיכופיסית". "עיקרו של המדע אינו בתשובות שהוא נותן, אלא בהעמדת השאלות הנ־כונות. שאלה מדעית ניתן לשאול רק כדבר ששייך לרשות־הרבים של ההכרה, הבדיקה והבקורת".

אבל ליבוביץ הוא גם אמן המחשה. הוא מודע לקושי להבין תופעות בצורה מופשטת, ולכן הוא משתדל להסבירן באמצעות דוגמאות מוחשיות. כך, למשל, יש ביולוגים הסבורים ש"החיים אינם אלא המי־כאניזמים הפיסיקו־כימיים הפועלים ב"חי" ולדעתם — כדרך שנבין את העיקר הפיסיקו־כימי של מיכאניזמים אלה, נבין גם את מהות החיים עצמם. ליבוביץ — בע־קבות קלוד ברנאר — חולק על הנחה זו ומשתמש לצורך הסברת עמדתו בדגם האוטובוס. הוא כותב: "התחבורה מבוצעת על־ידי האוטובוס שכולו פיסיקו־כימיה, אבל מהותה (של התחבורה) אינה פיסיקו־כימיה, אלא סוציולוגית". לאמור — הצורך או הרצון של בני־אדם לנסוע, במלים אחרות: כשם שהקשר בין האו־טובוס לבין שימושו בתחבורה במונחים קבועים אינו מחוייב הענין, אלא הוא עובדה קונטינגנטית (ולא הכרחית), כך גם אין זה מחוייב הענין — אם נפשט את הדברים — שברגע שנדע את ההרכב הכימי של החיים (האוטובוס במשל — מ.ש.), נבין את מהות החיים עצמם.

דוגמה זו מביאה אותנו לסוגיה מרכזית בעבודותיו של המחבר — התופסת מקום נכבד גם בספר שלפנינו — הלא היא הבעיה הפסיכו־פיזית. ניתן להגדיר בעיה זו בדבריו של צ'רלס שרינגטון, גדול הנוירופיסיולוגים במחצית הראשונה של המאה ה־20: "לפני 2400 שנה שאל אריסטו כיצד קשורה הנפש לגוף, ועדיין אנו שו־אלים שאלה זו". לדעת ליבוביץ (ובספרי "שיחות עם ליבוביץ", העומד להופיע בקרוב בהוצאת "כתר"), לא תמצא בעיה זו את פתרונה לעולם מבחינה לוגית. היא קשורה בשתי תפיסות יסוד לגבי טבע האדם. האחת, הידועה כדואליזם פסיכופיסי, מבחינה בין הגוף המוחש ובין הנפש כיש נפרד העומד לה השניה — הידועה כמוניזם — המכירה באדם את גופו המוחש בלבד ומציגה את הנפש כפונקציה של גוף זה (שם). אבל גם כאן ניתן להמחיש את הבעיה בצורה פשוטה, על־ידי דוגמה מן החיים עצמם וליבוביץ עושה זאת כדוגמת המחט שדוקרת אדם באצבעו והוא חש כאב. אבל בעצם אין קשר מובן בין הדקירה לכאב. "דקירת המחט... ותוצאותיה... מוגדרות... בקטגוריות פיסיקו־כימיות... ואין הבדל עקרוני בין החדרת המסמר לתוך עץ השולחן ובין החדרת מחט לתוך רקמת האצבע (אבל במקרה המסמר) אין עובדת תחושת הכאב מופיעה כלל". הבעיה היא איפוא, בלשון פשוטה, מה הקשר בין הדקירה בגוף הפיזי, לבין הכאב בחלק הנפשי של ישות האדם, ועל כך — כאמור — אין ולא תימצא, לדעת ליבוביץ, תשובה לעולם.

הפרק בו נדונה הבעיה הפסיכו־פיזית, פותח במאמרו של ליבוביץ על המוח, כפי שפורסם בכרך כ"ב של האנציקלופדיה העברית. וזו — לדעת המחבר — הסיקור החשוב ביותר על המוח בשפה העברית והוא משתרע על־פני 43 עמודים. למאמר זה צורפו גם האיורים והתרשימים המופיעים באנציקלופדיה והם ממלאים כאן את תפקיד הדוגמאות (האוטובוס, המסמר, השולחן) שבהן רגיל ליבוביץ להשתמש, והם אכן מוסי־פים הרבה להבנת הנושא.

המחבר דן גם בשאלה: האם הפסיכולוגיה היא מדע? — ובדרכו, הוא פותח ושואל: מהי הגדרת הכינוי מדע? — הוא קובע שכיום אנו משתמשים בכינוי זה בעיקר במובן של מדע הטבע, ולכן אין הפסיכולוגיה מדע, משום שספק "אם המיתודה המדעית ניתנת לאפלי־קציה על הבעיות והמשימות של הפסיכולוגיה". אבל הוא מוסיף מיד: "גם העונה בשלילה על השאלה זו (האם הפסיכולוגיה היא מדע) אינו מגביר את רמת ערכה של הפסיכולוגיה". כל זה משום שמדע מצד אחד וצורות אחרות של הגות ופעילות רוחנית (כמו פסיכולוגיה) מצד שני, הם קטגוריות שונות, שאינן ניתנות להשוואה מבחינת עדיפות זו מזו. אמנות, שירה, מוסר, מדיניות והרבה גילויים אחרים של שאר־רוח באדם הם בעלי חשיבות עצומה... לאמור, אף־על־פי שאין הם נ־תנים להיכלל בקטגוריה "מדע".

ומכאן לדיון בנושאים רפואיים. ליבוביץ הוא גם בעל תואר דוקטור לרפואה ובין שאר עיסוקיו היה כפרופסור לנוירופיסיולוגיה בפקולטה לרפואה ב־אוניברסיטה העברית. אבל דווקא בסוגיה זו, הוא דן בעיקר בשאלת היחס שבין הרופא למוסר. כך, למשל, במאמר "על הכבות הסוף", הוא מציג את השאלה באיזו מידה רשאים — או אף חייבים — אנו ליטול חייו של אדם נוטה... שכבר אנו עושים טובה לו ולסביבתו — ולכך מתווספת שאלה פילוסופית: האם חייו של אדם הם רכושו. שהוא רשאי לוותר עליו כל אימת שירצה בכך, או שהם פיקדון בידו ואין הוא יכול לוותר עליהם — על שתי השאלות משיב ליבוביץ בלאו מוחלט מפני ש"אם אנו מבטלים את ההנחה המוחלטת הבלתי מנומקת, שאסור ליטול חיי אדם... ניתן לצפות מראש את התוצאות. מהאום יתברר לרבים, שהעולם שורף יעודים אנושיים שבמיסולם יש משום עשיית חסד... הישלו קבע שיש חיים שאינם כדאיים".

הפרק האחרון בספר, כותרתו "אישים במדעי הטבע". מצויים בו, בין היתר, פרקים על ניוטון ומדעי הטבע, על פאול אהרליך (מגדולי חוקרי הרפואה בת־חילת המאה), נילס בוהר (מגדולי חוקרי האטום) וכמובן על גדולי־דור יהודיים אחרים במדעי הטבע, כמו הפיסיקאים פראנק (מאקס) ובורן, הביוכימאים האבר, וילשטטר, ווארבורג ומייארהוף ועוד. שרבים מהם זכו בפרס נובל ששאחדים מהם היו גם מוריו של ליבוביץ עצמו, מאליה עולה השאלה: האם אין בגורם זה של יהודים מקבלי פרס נובל משום הוכחה לקיומו של "גזע יהודי" — ובכך, אכן, דן ליבוביץ במאמר ההוגה את הספר. ותשובתו שלילית באופן מוחלט. הוא כותב: "מעולם לא היה — וגם היום אין במציאות — "מוח יהודי", את הנימוק לקביעה זו — כמו גם לכל שאר הבעיות שהועלו ברשימה זו — ימצא הקורא במאמר עצמו.

לפנינו עוד ספר מרתק של מדען הוגה בן הדורה הראשונה שמטרת כתבו "להביא לידיעתו של ציבור המשכילים, שאינם בעלי מקצוע... תכנים מסוימים של המוקד הבעיתי ובכה מהישגיו, כאלהים הגיעו במצב־רם כסוביקטים של ההכרה, מול מציאות הנתפסת כאובייקט של ההכרה".

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

תחת חורש חלב, משחק לקולות
מאת דילן תומאס
עברית: שולמית הראבן
הוצאת שוקן, 1986, 120 ע'

כשמת דילן תומאס בניו־יורק ב־1953 והוא בן 39, היה בשיא פרסומו: ספר מבחר־שיריו נמכר בעשרת אלפים עותקים במהדורה הראשונה, מספר עצום אף במונחים אמריקאיים. הוא היה אחד משניים־שלושה משוררים, כמו אליוט ואודן שכל אדם ברחוב ידע למצער את שמם. הגם כותב "תחת חורש חלב", שהיה ליחידה ביצירותיו קשה לומר שכן הוא: תומאס נערץ בעיקר בשל כישוריו הרדיופוניים, כשחקן מעולה, כמספר מלהיב של ילדותו הוולשית, ובעיקר — כבהמיין להוגנות, ה"מצפצף" על הבצה ועל הייעוד הספרותי שלו.

המוקד בקריירה הקצרה של תומאס הוא הפער בין הפופולאריות שלו כמשורר, לבין העבודה שבתיבתו, לפחות מן הבחינה האינטלקטואלית, קשה להבנה, אם לא הרמטית לחלוטין. קריאת "תחת חורש חלב" היא מן החוויות המוקשות ביותר שיכול קורא־ספרות לעבור: אין ספר פרטים אפלים, מתמיהים, לא מובנים, ואף על פי כן יש בטקסט ישירות רגשית מידבקת, הגורמת שתתעלם מן המהמורות, ותאזין למוסיקה שבו. איך להסביר אחרת שהיצירה, שבקריאה בספר נראית כה סתומה, כה לא־קומוניקאטיבית, היתה מסוגלת לסחוף קהלים לתשואות, כשהועלתה בתכנית רדיו, ואחר כך בהצגה.

"תחת חורש חלב" היא סימפוניה של המקור, רצינות ווירטואוזיות לשונית, שגדולתה קודם כל בהיותה יצירה יחודית בסוגה: אין לה תקדים ספרותי או מולד־השפעה, להוציא הטכניקה הרדיופונית הנקשרה על כתבים בבואם לערוך משדרים מתורי־מקום: תיאור קצר, ולאחריו דיאלוג עם מרואיינים, העובר לשוות "צבע" למשדר. תומאס העביר את הטכניקה אל הספרות, ונזהר, בעיקר מדרמטיזציה של יצירתו. "תחת חורש חלב" מעוקר, במפגיע, מכל דרמה ומכל עלילה כרונולוגית. הדמויות אינן נדרשות לפעול. הן מתנהגות לפי טבען: מהן מרושעות, מהן טובות־לב. יש לקבלן כפי שהן, כחלק מן הסטטיות של העלילה המדומה כולה, שומנה לכאורה בין זריחת השמש לשקיעתה. אך למעשה שרוי בתוך אירופון המתרחשת לכאורה בכפר הוולשי לארגיב, אך למעשה שרויה בתוך אי־מקום.

דילן תומאס יפה מפני שהוא פרוע, חומק מכל הגדרה ספרותית ומכל מדרשה, ומדבר בלשון אישית לחלוטין. הדרך היחידה לתרגמו היא כמדומה בהתפרעות זהה בעברית. שולמית הראבן עשתה זאת.

יהדות

גשר צר מאוד, אמירות רבי נחמן מברסלב
מאת שמחה רז
פתח דבר: פרופ' דב סדן
עיצוב: חיים רונן
הוצאת כתר, 1986, 303 ע'

צורכם של הבריות במיסטיקה לשעות המצאי גובר ביחס ישר לחומרנותם בשאר שעות היממה. אף זו מיסטיקה שהפכה למצרך מכניס ככל המצרכים הנמכרים בשוק: חוגים לקבלה, לזוהר ולירוחת הולידו ספרים פופולאריים ולעתים וולגאריים בתחום הזה.

בראש ההוליטים עומד, נדמה מאז תחילת קהות העיסוק הזה, רבי נחמן מברסלב: מעשיותיו ואגדותיו לוקטו מפנים ומאחור בווריאציות שונות וחויה, מלאי התפקחות בשביל בקיעתו ומקומו. לא הולל לעניין. אך העיבודים הבימתיים המאחים של סיפוריו הפרשניות החילוניות־אוניוורסאליות שנתנו להם, השכיחו, כי ר' נחמן היה בראש וראשונה יהודי דתי, לא מיסטיקן בנוסח האכסטאטי־נוצרי שהיו מבקשים לראות בו היום, וכי סיפוריו נכתבו מתוך מגמה דידקטית, לחנך לעבודת אלוהים ולקיום המצוות, אמנם מתוך מסרה משיחית.

משנתו של ר' נחמן מברסלב, העולה גם מהאמרות המלוקטות בספרו של שמחה רז, שואבת מהמיסטיקה של האר"י: הגאולה האמיתית מתרחשת בנפשו של האדם, וכדי לקרב אותה צריך, בד בבד עם קיום המצוות, לזכך את הנשמה על ידי הבודדות־עצמי. יש חוכמת חיים עמוקה באמרות, ואירוניה גמאטיות ואפילו מתירנות שאינה יכולה שלא להפעים את הקורא: האמונה שבהתענגות הגוף דווקא, יש ניצוץ קדושה, ש"תיקון הגוף קודם לתיקון הנפש", שיש צדיקים שהם צבועים.

כמו תרגולים בהודית־עצמי, מונה ר' נחמן את התאוות שיש באדם, וכיצד לשרשן. שמחה רז לא עשה עבודה פופולארית למציאותיו. גם אם הספר מהודר עין בעיצובו האלבומי, יש בו רצינות ויראה.

שירה

חלונות במנוף, שירים
מאת עודד סברדליק
ספריית מעריב, 1986, 56 ע'

מוצאו של עודד סברדליק מדרום־אמריקה. ואת יסודותיה הצורניים של שירתו, ומן הסתם את המודלים וההשפעות, הביא משם: זו שירה זוויתית מאוד, לפעמים אגרסיבית באי־הסנטימנטליות שלה ובחיפוש אחר גבולות הביטוי, גבולות הלשון, ובראיית השירה ככלי עבודה שכלתני בחיפוש אחר המוחלט. הים — המופיע בעשרות וריאציות בשירי הספר — הוא סמלו של המוחלט הזה, של האידיגון — ולעומתו: "צמיחותיו הבלתי אפשריים (של האדם) להיאחז... בזמן הזמן" כפי שחותם סברדליק את הספר.

המפגש הזה של אפסות האדם מול איתני הטבע הוא עיקר המסר שמעביר סברדליק שגם אם אינו מקורי במיוחד, הרי העובדה שאפשר בכלל לדבר על "מסר" ברור בספר היא לעצמה תו־ייחוד חיובי בשירה הנכתבת בארץ. תו ייחוד שני הוא האנטי־ורסליות המודגשת של הדברים: סברדליק אינו בוחל לא במלים גדולות של מניפסטים, כגון "האדם" או "הזמן" ולא באותה קצביות מחופת, שעכשיו מסתייגים ממנה, והיתה אופיינית לשירה המגויסת של שנות הארבעים בארץ. ופה, בשיר "בחנות הציפורים" (49) למשל, חוזרת המלה "ציפור" בתחילת כל שורה, עד ל"כתם" הסופי: התחבולה המזכירה את פראוור ואלתאר. שירים אחרים משתמשים בתחבולות הכמות נוספת, כגון אינטרוונציה לסיפור הנסיך הקטן הפיכתו הסרקסטית של סנה, או ריקון מיתוס גן־העדן מתוכנו. לביטוי של פסימיות אנושית (ע' 13).

אוהבי שירה אינטלקטואלית יאהבו את הספר הזה. העשוי אבן בחוכמה רבה, לבד ממלות ההערכה עליו, המופרזות־עד־גיחוך, המופיעות בגב העטיפה.

תעודה

השירה היהודית־עממית במרוקו — מקור ותרגום עברי
ליקט, תירגם והקדים מבואות: יעקב לסרי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1986, 253 ע'

יעקב לסרי הוא מקנאי השימור של תרבות יהודי מרוקו, בסיפור, במשל — ועתה גם בשירה העממית. אין זו שירת הפיוט העברי ה"גבוהה", אלא שירה שנועדה להשמעה, בליווי מוסיקאלי, באירועים ושמחות, ושפתה מוגרבית־יהודית, שכמו האידיש באירופה והלאדינו בלבאנט היא אמלגמה סטגנית של השפעות לשוניות. ככל שירה עממית, מציין לסרי, אבדו שמות מחבריה, ומסורת העברתה בעל־פה טשטשה עוד יותר את מקורה. אך אין זו שירה פשוטה כל עיקר, אלא מרובת־פנים. הכל על פי האזור הגיאוגרפי במרוקו שממנו באה: ככל שמצפינים — השירה מורכבת ושקולה יותר; ככל שמדרימים — היא עממית ודמבדית יותר. נושאיה: אהבה, געגועים, עלילה, השתפכות נפש ועצב.

לסרי, מומחה בתחום האיסוף האנתולוגי, מספר בהקדמתו על קשיי היבוב של אנשים, שרצו מלות השירים נשתכחו מהם או שהסתייגו מעצם הצורך להחיות שירה גשבתה זו בארץ. לסרי הציל כה שיכול להציל, ומה שנותר הלך לאיבוד. מהטעם הפשוט שהיה גבול לכוחותיו הגופניים והנפשיים לתור אחר יודעי שירה זו ולהקליטם.

חמישה פרקים בספר, לפי האירועים שבהם הושרו השירים: שירי הולדת, חתונות וטקסים, שירי אהבה, יופי ועונג, שירי צער והשתפכות הנפש, גירושים, קינות על חורבן בית המקדש ושירי הודיה, מוסר וגאולה. לסרי מצייר תמונה סטגנית של האירועים, כפי שנוהגו במרוקו, שבהם הודקקו לשירים. הקורא המשועשע ימצא, בעיקר בפרק שירי־האהבה, את סוחר־הדמויות הגדולים שעליהם תפארת תרבות המזרח: האהובה בוגדת, המאהב קם עליה לרצחה, ומובל למשפט, תושא בעיני השופטים שיר עלילה מוחזר על הסיבות לרצח, וממיס את לב השופטים.

כתב־עת

במה, רבעון לדרמה 105/6
בעריכת רות בלומרט, דבורה גילולה
הוצאת הארכיון והמוזיאון לתיאטרון ע"ש גור, 1987, 160 ע'

רוב כתבי־העת הספרותיים מקדישים באחרונה מקום נרחב לתיאטרון ומביאים תכופות תמלילים של מחזות שלמים המוצגים על הבימות המרכזיות שלנו. יש לכך סיבות מסחריות, כנראה. כתב־העת היחיד בארץ שעניינו תיאטרון בלבד, נותר, בתוך הקולות התאי־אינטלקטואלית האלה, בבחינת בן־אצילים שאינו משתתף בשמחה ההמונית: הוא הולך בדרכו השקטה, הסולידית, בעיצוב הלא־צעקני, פונה אל קהל מצומצם יותר, כך נדמה, ופותח לפניו אשנבים אל צדדים עלומים בעשייה התיאטרונית בארץ.

הפעם פותח את החוברת טקסט מרגש ביופי ניסוחו של עזה צבי — ביוגרפיה תמציתית של אביה, הבימאי רפאל צבי, חניך האסכולה הסימבוליסטית של סטניסלאבסקי, איש שסירב להתפשר, ועשה אולי יותר מכל אדם אחר, כראש ה"סטודיה הירושלמית" לפני קום המדינה וכבימאי בהתיישבות העובדת, לעיצוב דור צעיר של שחקנים. הבת, עזה, אספה עדויות, קטעי יומנים, ושחזרה דיוקן אוהבני של מי שסירב להתפשר עם טעם הקהל, ששמן ובעט יותר ויותר באותה פירסיות בימתית שצבי ביקש להעניק לו.

גד קינר (שהיה אגב, תלמיד של צבי רפאל) מביא בחוברת את תרגומו ל"איולף הקטן" של איבסן, מהנורווגית, ולא כפי שתורגם קודם מגרמנית. גיבור פסטיבאל עכו השנה, דניאל לנזיני, שעשה את "היות קמות במוחי", כותב יומן ביפוי מעניין. דליה קאופמן כותבת על אחד הוודיאבטים שנכתבו בעברית במאה ה־19 למחזה "סאריסיף" של מוליאר. יהן לנורין מביא מלים מספר לרגל העברת ארכיונו של אביו המנוח, בצלאל לנורין, לארכיון לתיאטרון.

מפגש — במה לתרבות עברית־ערבית.
גיליון 4—5 (6—9)
עורך: מוחמד ע'נאים
הוצאת המכון היהודי־ערבי, בית ברל,
חורף 1986, 144 ע'

עוד "מפגש" הוא עוד חישוק המהדק יחד יהודים וערבים בתקווה לתרבות ישראלית שורשית במובנה הטריטוריאלי־כנעני ולא היהודי־ציוני. מפגש כמה הוא לצנינים בעיני רבים, בעיקר בעיני אנשי זיונך מסורמים, אך הגיליון הנוכחי של "מפגש" אינו נראה סובל מכך במיוחד: שפע של תקציבים זורמים מן הסתם לבמה זו, המתעבה הולכת, והחומה של ההסתדרות, המקציבה את המשאבים. [illegible] לחרבה.

החוברת ברובה דו־לשונית, עברית וערבית, וחלקה מביאה טקסטים בעברית או בערבית בלי תרגום לשפה המקבילה. הכוונה היא מן הסתם שקוראי החוברת שולטים בשתי השפות. המבחר עצמו: מסות של ששון סומך, גרשון שקד, מוחמד כמאל אמסיב (חוקר לבנוני הכותב על שלושה סופרים ערבים בני זמננו), שירים של סיהאם דאוד, נעים עריידי, עבד אלוהאב אלביאתי (עיראק), רמי דיצני, נוית הייק, ש. שפרה ומירה מינטר־יערי, ושפע של פרוזה ערבית שאינה ידועה בארץ.

כדי להימנע מהשאירות על דרך האמנות הפסטילית, מגוונים הרבה ויכוחים ופגשים־ממש את החוברת. המעניין שבהם הוא מאמר של יגאל פרנה על מסע פגישות בין המשוררת הפלשתינית פדוואה טוקאן, והמשוררת הישראלית דליה רביקוביץ.

הרפתקאות

הארון מבלנטרי, רומאן
מאת רוברט לואיס סטיבנסון
עברית: כרמית גיא
ציורים: אבי כץ
הוצאת כתר, 1986, ספרי כתר, 159 ע'

ספריו של רוברט לואיס סטיבנסון מתנודדים ברובם בין ספרות הילדים לספרות ה"רצינית", והמוכן לכאן או לכאן נעשה תכופות על־פי שרירות לבו של המו"ל. "דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד" הוא לכל הדעות לא ספר ילדים. מדוע אם כן "הארון מבלנטרי"?

כותרת המשנה של "הארון מבלנטרי" היא "סיפור חורף" (שאינה מופיעה בעברית), וסטיבנסון אכן החל כותב אותו בחורף של שנת 1887, בבקתתו הנידחת, אי־שם בצפון מדינת ניו־יורק. את הרקע הגלוי לכתיבת רומאן ההרפתקאות הסקוטי הזה סיפקה לו קריאתו מחדש של "אביית הראשים", ספרו רב־העלילה המפורסם־בשעתו של מריאט, שואגנר השתמש בעלילתו לאופרה "ההולנדי המעופף". סטיבנסון ביקש להימנע מאי־האמינות המאפיינת תכופות הנסאנים שבאלה, והחל משום כך את בניית דמות הגיבור. ג'יימס דורי, הוא הארון מבלנטרי, בתיאור הרקע המשפחתי שלו. טירת בלנטרי האפלה נשלטת בידי אב עריץ אך חסר־כל שהנושים אורבים לפתחו, ועתידה תלוי כל כולו ברכב־שה של איזו רוזנית שנגזר עליה להתחתן עם בנו. כדי להוריד את דמותו של ג'יימס ה"רע", יוצר סטיבנסון כנגדו אח צעיר, הנרי, המסמל את ה"טוב", שראשית הקרע ביניהם מתגלע כשמבריין הנסיך הסקוטי צ'רלי מרד במלך האנגלי: הנרי נשאר בצד הנכונות, בעוד ג'יימס עובר למחנה המורדים, וכשנכשל המרד הוא בוחר להשקיע את תסכוליו בדרך הפשע וההרפתקה.

כמו ב"ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד", גם כאן גרעין הסיפור הוא מיתוס התאומים או מיתוס האחים־היריבים הנפרץ באגדות. בעוד הנרי, האח המבוגר הנודד ספק באפלוליות טירת בלנטרי, חי ג'יימס, ה"רע", חיי הוללות והרפתקאות והרחק מהבית על חשבון המכונתני של אחיו. אך המחיצות הברורות בין הטוב והרע מתמוססות הולכות מכוחה של הכאריזמה המסתורית של ג'יימס, המרחיק ברוע שלו כל מה שהוא נוגע בו. כתובתו, נהפך האכיל הטמוד ברק לפוראס אכורי. די בהופעת שמו של ג'יימס בשביל לעורר את אוכלוסיית הזריסדיד למרוד בממכתו של האח הצעיר הטוב הנרי, ולהמריד נגדו אף את אביו הישיש ואת גיסתו. ועיקר העיקרים: בגלל ג'יימס מאבד הנרי הטוב, בהדרגה, צלם־אנוש, לאחר ששם מטרה לעצמו לרדוף את אחיו יריבו עד חורמה, ולרצוח אותו — ולמות לצדו, שכן הנרי וג'יימס, כמו ג'קיל והייד, הם שתי פניה הנפרדות של ישות אחת.

לראות ב"ארון מבלנטרי" רומאן הרפתקאות לנערים היא טעות שקל לעשותה כשמחליפים את התפאורה בעיקר. העיקר, זה ניצחון הרע, שסטיבנסון העז להביעו כאן בקול רם, אף יותר מאשר ב"ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד", מאחורי מסכה של רומאן תמים.

תרגומה של כרמית גיא שוטף, אך מדלג לפעמים (אולי באשמת העריכה) על ניואנסים שבמקור.

מעולם הספרות והאמנות

ז'אן ז'אק רוסו: קול המצפון

ז'אן ז'אק רוסו: תיקונו של גזול

"הבעייה ז'אן ז'אק רוסו", ספרו של ארנסט קסירר, ראה אור בגרמניה ב־1932. ארנסט קסירר, פילוסוף והיסטוריון־אידיאליסט של תקופת ההשכלה, הציג בספרו את רוסו כהוגה הדעות, שעשה לו עוול מסויים במסורת הצרפתית, אשר התרשמה בעיקר מן ההיבטים הספרותיים של כתביו ומן הפסיכולוגיה שבהם, תוקה וצבעונית ככל שתהייה. צריכה היתה לחלוף מחצית המאה כדי שספרו החשוב של קסירר, שבא לתקן מעוות זה, יתורגם לצרפתית. הוא ראה אור בימים אלה בהוצאת "האשאט־ליטרטיר" עם מבוא מאת ז'אן סטארובינסקי.

"כמעט כל מה שנכתב על רוסו עד למאה שלנו", כותב סטארובינסקי, "הוא פגום חלקי". היו כאלה שתלו בו אחריות לכל האסונות הפוליטיים והמוסריים שהתרחשו לנגד עיניהם בעולם המודרני. בתחילת המאה שלנו הפכוהו סופרי הימין לכבשה שחורה, ואמרו על הדר הזה שהמיט אסון על צרפת. ואפילו אצל אלה שביקשו לעשות עמו צדק, נעשה הדבר להרגיל להתלונן על רגשנותו החולנית, לדחות את ההפשטה המסובכת של הגותו הפוליטית ולהעריץ את האמן: איסטרטגיה זו של הבחנה בין פרצופיו השונים של רוסו רווחת בכל ספרי המחקר והלימוד.

אמנם כן, רוסו היה אדם מלא סתירות וכבוה נהגו בו בסלחנות. ניתן היה לסלוח לו הרבה משום שהיה אשף לשון, חייו הפרטיים, אגב, הם עניין לפסיכיאטר. לעומת זה פרקים מסויימים ביצירותיו ראויים להיחשב לקלאסיקה. כך דפים רבים ב"אלואיז החדשה", הפרק "חג הבציר" ב"אמיל" ועוד. בדרך זו, כותב סטארובינסקי, היה רוסו למעין ספק של קטעים נבחרים. אבל כשמגיעים למאה ה־20 ניכרת מגמה חדשה. כבר נמצא מי שמורה שלרוסו פילוסופיה עצמאית שאינה תלוייה במצבי רוחו. שוב אין מסתפקים בכך שמייחסים לו רעיונות על הטוב המולד באדם, על רעות התרבות ועל השעבוד של הפרט לרצון הכללי.

במובן זה מציין ספרו של ארנסט קסירר שלב מכריע בהבנת רוסו. מחקרו אמנם הוגש בקצרה ובתמציתיות לפני החברה הצרפתית לפילוסופיה ב־1932 וניתן למצוא את התפיסה הפרשנית שלו גם בתמצית המובאת בספרו "הפילוסופיה של תקופת ההשכלה" שתורגם לצרפתית. וכו הוא מציג ראייה כוללת ומקיפה של הבעיות האינטלקטואליות של המאה ה־18, אבל רק עתה ניתן ללמוד כי, לפחות לדעת קסירר, רוסו הוא הוגה שיטתי. על פי קסירר הגותו של רוסו מציגה עולם שלם וקוהרנטי שחלקיו משלימים זה את זה ומעשירים זה את זה, הוגה אשר גדולתו האינטלקטואלית מצדיקה לחלוטין יחס של כבוד והערצה לא פחות מאלה אשר להם זכה קאנט.

קסירר, טוען סטארובינסקי, העלה את הדיון ברוסו לרמה שהוא ראוי לה. "מעתה יהיה רוסו בשבילנו", כותב סטארובינסקי, "הוגה שאצלו ההיסטוריה, ההגות הפוליטית, ההגות הדתית, החלום הדמאגוגי והבנת האני הם חלקים של שיטה אחת, דוקטרינה, שהשלכותיה הקונקרטיות באו לידי ביטוי אצל רוסו עצמו כאמן אינדיווידואליסטי, במוסיקה שלו, בכתביו הבדיוניים ובאותו "קול המצפון" שלו שאינו ניתן לרדוקציה. (לא מנוח)

Le Probleme Jean-Jacques Rousseau, de Ernst Cassirer. Hachette-Litte'ratue.

"מכת החסד" של מישימה

סופרים הכותבים על עמיתיהם כי הברו מתייחסים אליהם כאל "אלטר אגו". כך התוכן של הנרי ג'יימס אינו אלא ג'יימס עצמו, והארדי מאת ד.ה. לורנס אינו אלא בבואה של לורנס. בהקשר לכך ספרה של הסופרת הצרפתייה מרגריט יורסנאר "מישימה חזון של ריק", שראה אור זה עתה בתרגום אנגלי ושנעשה בשיתוף עם המחברת, הוא פותח מסת ביקורת ויותר מעין סיפרה לרומאן, כשיורסנאר מטפלת במישימה כבדמות בדויה.

מישימה הוא האחרון בגיבוריה של יורסנאר, הסיום האלגי של סדרה שנפתחה בקיסר הרומי בספרה "זיכרונות אדריאנוס", ועד לאמן התם שבספרה "אדם אלמוני". בראיון שנערך עמו זמן מה קודם למותו, ציין מישימה עצמו את "זיכרונות אדריאנוס" כאחד מספרי הקודש שלו, וההערה מציינת יורסנאר את הדמיון בין השניים, היא מייחסת לאדריאנוס את ההערה האומרת שכל ההכרעות הרוחניות תובעות אישור מן הגוף. מישימה גם הוא תפס כך לעודד את מצב הדברים ואיתן את גופו כדי לקדש את הנשמה השוכנת בו.

למן האדם הקלאסי כשליט מתוך

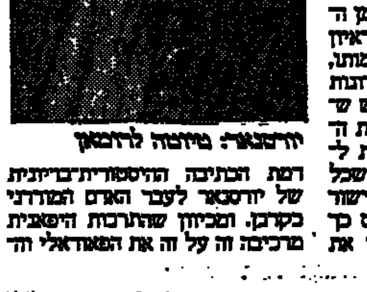
יורסנאר: מיוחה לרומאן

דעת הכתיבה ההיסטורית־בדיונית של יורסנאר לעבר האדם המודרני בקרבן. המכיוון שהתרבות היפאנית מרכיבה זה על זה את האידיאלי הדסכטולוגי, מתוך מישימה בין שני הקטבים. מישימה הוא אדם מודרני שהוכרע על־ידי הרס האידיאלים הקלאסיים. ומעריצו של קיסר אשר בניגוד לאדריאנוס רווה את האלהותו. כאשר הירוהיטו הכריז מעל גלי האתר שאין הוא צאצא של שושלת השמש אלא בן תמותה פשוט, חש מישימה שהתמוטטותו של סמל אלוהי שלל ממות הגיבורים את הצדקתו: מדוע אפוא התאבדו טייסי הקמיקאזה בצעקם את שם השליט? מות סקסי היה ניסיון מצד מישימה להחזיר אל העולם משמעות שאבדה לו באופן זול, בהחליפו את האבירות היפאנית של העבר בפולחן אמריקאי של מודרניות מכאנית.

מות זה — הספוקו שאותו ביצע מישימה בשלמות וכדת — היה יצירת־המופת שלו, לדעת יורסנאר. לפיכך היא מתארת אותו לפרטי פרטיו הנוראים. תחילה היא מתארת את החזרה שערך מישימה על מותו בסרט "פאטריוטיזם". כאן, בתפקיד של קצין שמר כבודו, הוא מבתר את עצמו לצלילי "הליבאסטוד" של ואגנר, ומקיז את דמו כשהוא מנסה את להב הדגיב על בטנו. אחר־כך בא המעשה הסופי במטה הצבא היפאני ב־1970, שאכבם תוכנן מראש, אך הרשם ללעג על־ידי הנרודים שצפו בו והתחלש בשל חולשת עמיתו מוריטה שהיה הסמן מכדי להתיז על מישימה את מכת המוות ומכדי להתאבד. כל העניין נסתיים בשני ראשים שהתגוללו בבריכה של דם על שטיח עשוי אקריליק.

יורסנאר מעריצה את "היופי הטראגי שאין לשאתו" של מעשה שפיכת הדמים. במובחה למישימה מקשה יורסנאר את עצמה כמלדה, ממש כפי שעשה מישימה. היא תמיד תיארה את המות ללא הנד עפעף ובלא רגשנות. כך בנובלה שלה "מכת חסד", כך בספרה "אדם אלמוני". (אובזרוואר)

Mishima: A Vision of the Void by Marguerite Yourcenar Aidan Ellis, 9.50

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

איזון בין תוכן לצורה

פנחס כהן־גן,
גלריה דביר,
גורדון 26 תל־אביב

מאת נסים מבורך

מתברר, כי השליטה הטובה באמצעים הוולואבטיים למקצועו והמצבר של פנחס כהן־גן מצוייה, בסופו של דבר, בידיו. לפנים קשה היה לעמוד על כך, שכן רבות מעבודותיו היו משועבדות למסרים שונים, בעלי אופי פוליטי, שהוא מצא לנכון לבטאם, וזה על חשבון הערכים הפלאסטיים הצרופים.

גם התערוכה הנוכחית של כהן־גן אינה חופשית מגורש תימאטי, ויצויין כי לחלק מן הבשורה שלו היה מתאים יותר ביטוי מילולי, שכן האמן מעסיק את עצמו, למשל, בשאלות חברתיות ומדיניות כפי שמתבטא, לדוגמא, בכתובת Jerusalem D.C. המופיעה על אחת העבודות (ראשי התיבות מציינים את מחוז קולומביה, שהוא תחומה החוקי של וואשינגטון בירת ארצות־הברית), כאשר יש אף מידה של התריסה בחומר כגון זה.

עם זאת, מלאכת־הציור שהושקעה בעבודות הניסקרות היא מעודדת בתחלס. באותות מהן, העשויות בצבעי־שמן או אקריל, מתגלמת צבעוניות רבת־עוז, הנוטה לאיזה אכספרסיוניזם, הן מצד הגוונים העזים והן מצד עבודת־המכחול העבה, המוטרית ורבת־ההבעה. גם ערכים רישומיים יפים מופיעים בחלק מן העבודות, אף שבאלה שאופיין רישומי מודגש יותר אותו מרכיב תוכני מיותר.

רוחה, איפוא, כי פנחס כהן־גן הוא אמן הסר־מנוח, ויש לקוות כי בסופו של דבר יימצא איזון הולם בין תוכן לצורה ביצירותיו. איזון זה הוא בחזקת כרטיס־הכניסה לארץ המובטחות, זו שהאמן הזה מתרפק בכנות על שעריה מזה שנים רבות, כי שערים אלה עומדים להיפתח, סוף סוף, בפניו, אולי תוך הדיקת־צירים, אף לרווחה.

פנחס כהן־גן: צבעוניות מרובת־הבעה

איכויות החומר

ישראלה הדגיל, גלריה שלוש, רח' שלוש פינת רח' שבזי, תל־אביב.

אכזריתם, עין ושילובים ביניהם משמשים את הגב' הדגיל ליצירתן של עבודות איכות ומפותלות היטב. חלק מן העבודות מופשט, אם כי ניתן לאתר בו רמיזות בדבר יוסים בילבוליים כלשהם, ולנצל זאת לשם יוזונן של משמעויות שונות. בעבודות אלה נעשה, בין השאר, שימוש רב בצבעי האבן והעץ, בעורקים, בשיכבות, בטיקוסים ובסדקים, אך למרות זאת אין האמנית מניחה למקריות לנתב אותה. והושך הוא האבנן: יופנה ניכרת בכל הפסלים, גם כאשר היא מנצלת אלמנטים בלתי מתוכננים, לכאורה.

החלק האחר של העבודות מופשט פחות, אם בכלל, באושר פסלים אלה מגלמים מפורשת בעבודות איידסיות, הן עשויות בנוצי־עיצים, ענפים, ואולי אף ציפורים, נבקטה בגן דרך משכללת למרי של חשיפת צורות אנטומיות בתוך החומר הטבעי, תוך התערבות חלקית כלבד בתוצאה, בדרך של ליטוש, הבלטה, הסרת חלקים מיותרים וכל כיו"ב. והנה, גם במסגרתה של דרך בפעשי־באבאלית זו, אשר חבבים נוקקים לה בדרך כלל, השיגה המציגה תוצאות הצביתיות משביעות־רצון, אשר עיקרן טמון ביכולתה של ישראלה הדגיל לחוש, ואף לבטא תוך הבלטה, את האיכויות הטבעיות בחומר.

יריד ההמצאות

"ניו־יורק עכשיו" — תערוכה במוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

תערוכה זו האמורה להביא אלינו את הבשורה החדשה על־פי ניו־יורק, היא מסוג התערוכות שבעת הביקור בהן אין יודעים אם לבכות או לצחוק ובאלה. לדאבון הלב, הרי אין אנו חסרים. אולם במקרה דנן דומני שכדאי לאמץ מימרה אידית ידועה ולצחוק בקול, וזה משום שהפעם לשם שינוי "הטיפש אינו שלנו".

אכן, הבשורה מניו־יורק מתגלה לכל היותר כעיפוש רם המוצגים, ורובם ככולם, יפים מאין כמוהם לעטם המושחז של מחברי פליטונים. אלה יוכלו להתכבד כאן בגבהבר ראוי של "אובייקטים אמנותיים", הכולל לדוגמא שני זוגות בעלי התעמלות המתנוססים על גבי מזק, שלושה כדורי־סל ממולאי אויר הצפים באקווריום מלא מים מוקקים ועוד מיני בוקי־סריקי כיוצא באלה. אפילו הנקודה הישראלית תימצא להם כאן, בדמות קופסת אבקת מוץ משומר תוצרת "תלמה", המשמשת כנוצתא הורא עם מה שנראה ככרים עתיקים שנתגלו בחפירות, כמוצג אמנותי. הבא, ככל הנראה, לבטא רגשות נוסטלגיים של אחד המציגים, חיים שטיינבך — ישראלי על־פי תעודת הלידה ואמריקאי על־פי האזרחות, שכוכבו דורך לאחרונה באומני האיסט וילג' הניו יורקי.

"המצאות" מעין אלה, אינן יכולות לגרום אלא לפיהוק אצל שוחרי אמנות המתמצאים ב"פופ" וב"רדי־מייד" ואמונים על עבודותיהם של אבות חרהול וקלאס אולדנבורג. אם לציין שמות בולטים במיוחד, וכמובן על יצירותיהם של אבות מייסדים כמו מרסל דושאן או מרס ארנגהיים. ואכן, מה הרבותא שבהצגת אריזות של פתיתי "קלוגס" או "תלמה" בפני קהל שעמוד ציורים כמו קופסאות מרק עגבניות "קמבל" או בקבוקי קוקה קולה, הם בבחינת קלאסיקה אמריקאית ותבודויי־דוך בולטים על מפת התפתחותה של האמנות שלאחר מלחמת העולם השנייה.

דומה שהסכנה הטמונה בהבאת ששת בניי הדור הצעיר האמריקאני: פיטר האלי, שרי לוין, ג'ף קונס, אלן מקולם, פיטר נאגי וחיים סטיינבך, היא דווקא בשל היות התערוכה תלויה בטובים ועל־פי קריטריונים אסתטיים ראויים לשמם בכל מה שנוגע לעיצוב החלל ובשל היותה מלאה באפקטים מושכי־עין העשויים לפתות את פליטי האמנות הקונצפטואלית. פחזי אמנים תלמידי בתי אולפנא הקוראים באירקת מגזינים אמריקאים ורואים בכל המובא בהם "כה ראה וקדש".

אוצרת התערוכה, סוזאן לנדאו, עשתה בדרך כלל מלאכה נאה מאוד. היא שהביאה עבודה פיסולית של אליס אייקק, אם לציין דוגמא בעלת אקטואליות בולטת, שלוש שנים לפני המהומה התקשורתית הלא קטנה שעורר מוזיאון תל־אביב לאחרונה בקשר לאמנית זו, וגם הפעם בוודאי התכוונה לטוב. ושמא מעז ייצא מתוק ולקח טוב יילמד גם מתערוכה זו, גם על־ידי אבינו, לפחות בכל הנוגע לניקיון הביצוע ולגימור הטכנולוגי של המוצגים, ובוודאי לגבי המסר החברתי המסתתר מאחורי המוצגים — היינו, ביקורת על חברת השפע ועל הפירסומת המשוחיזה והמטמטמת. וגם אם מסר זה לעוס היטב, זה למעלה משתי עשורות שנים, באה"ב, הרי אצלנו מן הראוי לשננו השכם והערב.

ספרים טובים

וירג'יניה וולף
וירג'יניה וולף, סופרת, מבקרת, מסאית, פמיניסטית טבעה חותם עמוק על הספרות של ימינו, בחידושיה המקוריים, הן מבחינת נושאי הכתיבה והן במבנה ובסיגנון.

חדרו של ג'ייקוב
נושאה של וולף אינו החיים — אלא המוות, וזה הנושא הקשה מכל שידעה הספרות. היעדרו של ג'ייקוב הוא עובדה, מן הרגע שאמו קוראת בשמו ואין מענה. והקריאה הזו, צעקה עצובה — היא הצליל המנחה של הספר, שבו פרצה המחברת דרכים חדשות לרומן המודרני.

מרת דאלוויי
וירג'יניה וולף, ממעצבי רומן 'זרם התודעה' מדגישה בספר זה את הדראמה הפנימית, המתרחשת בליבם ובמוחם של הגיבורים — פעילות נפש שאינה כפופה לחוקי הזמן והחלל. 'היא היתה הסופרת המקורית והחדשנית ביותר של דורה'.

אורלנדו
'הבדיחה של בוקר ה־8 באוקטובר 1927, הפכה לאחד הספרים הרציניים ביותר של הספרות האנגלית בת התקופה.' הדברים מתרחשים בפנטאסיה פרועה ושלוחת־רסן, כשהמחברת חותכת תקופות, עידנים ומלכויות ועורכת קפנדריות היסטוריה משובבות נפש.

השנים
ההגדה לבית פרג'יטר, מגוללת את פרשת חייהם, יסוריהם וחורבנם של בני המשפחה במשך חצי מאה. ב'השנים' מנתחת וירג'יניה וולף את אשר קורה ליחיד בחברה משתנה. זהו דין וחשבון על אהבה ויסורים, תשוקה ותיסכול על רקע של חברה שוקעת.

הגלים
'הישגה הגדול ביותר של וירג'יניה וולף'. אמר סטיבן ספנדר על ספרה 'הגלים'. הספר מלא עוצמה ועושר דימויים. תחושות, רגשות ותפיסות באות וחולפות במהלך הסיפור כעונות השנה, כגלים, סמל לפעימת החיים של היקום.

בין המערכות
ספרה האחרון של וירג'יניה וולף שהתפרסם חודשים אחדים לאחר מותה, נחשב לאחת מיצירותיה החשובות ביותר — הוא לוכד ביום קיץ אחד בבית־כפר אנגלי, ערב פרוץ המלחמה, את מהלך ההיסטוריה האנושית, את רציפות החיים ואת האדם כנושא מורשת העבר.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

אוניברסיטת בר־אילן
המכון ליהדות ולמחשבה בת־זמננו ע"ש קוטלר

זה עתה הופיע הספר
מחצית האומה
עיונים בתרבות ובמעמד של יוצאי המזרח בישראל
בעריכת שלמה דשן

הספר מבוסס על סמינר שהוקדש לנושא "מזרח ומערב בישראל". המאמרים עוסקים בהיבטים של מעמד חברתי ודתי, בבעיות של חינוך ממלכתי וממלכתי־דתי, ביצירה ספרותית ותרבותית, ובהיבטים של חלכתיים ושל שיטות לסדר תורה.
מחיר הספר ־.18 ש"ח
מחיר הנחה לרגל התופעה, למזמינים ישירות מהמכון: ־.15 ש"ח יש לתוספי ־.2 ש"ח לספר דמי אריזה ומשלוח.
הכתובת להזמנות: המכון ליהדות ולמחשבה בת־זמננו ע"ש קוטלר. ת.ד. 1544, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52115 טל: 352113־03

האוניברסיטה הפתוחה

כנס בנושא
מקורות דוברים ודוממים בהיסטוריה היוונית העתיקה

17:00 יו"ר: גב' דבורה בהר"ל
פרופ' בנימין שימרון
"משמעות המושגים: היסטוריה ועובדה היסטורית"
הקרנת סרט:
"אתונה — תור הזהב"
פרופ' בנימין שימרון
"המקור הדובר (המקורות הכתובים) בהיסטוריה היוונית"
18:30 הפסקה
18:45 ד"ר משה פישר
"המקור הדומם (הממצא הארכיאולוגי) בהיסטוריה היוונית"

הכנס יתקיים ד' י"ב בשבט תשמ"ז 11 בפברואר 1987, באולם ההרצאות, האוניברסיטה הפתוחה רח' קלאוזנר 16 רמת־אביב

הכנס מתקיים במסגרת הקורס "יוון הקלאסית" של האוניברסיטה הפתוחה
— הציבור מוזמן —

להשכרה משרדים
בבנין חדש
במרכז ת"א, רח' פרץ 6
- החל מ־150 מ"ר עד 700 מ"ר
- חלוקה לפי דרישת השוכר
- טלפונים, חניה, מעלית
- כניסה תוך חודשיים

לפרטים נוספים לטלפן:
03־262894, 03־370827, 03־378732.

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

صورة عن الاصل

صكنا من الاجل

טומאה מידבקת

אין צורך להרחיק את עדותנו עד איראן חומייני. הנה הם לנגד עינינו, הפונדמנטליסטים היהודים — בדמותם של הרב דוד גרוסמן ממגדל העמק (ב"ערב חדש") והראשון לציון, הרב מרדכי אליהו (בדיה). הרב גרוסמן מיוסר בדרכו, משפיל עיניים, מסביר למראיינו שבספר הזוהר כתוב במפורש, כי מלאך המוות סובב לו בין האבלים, וכשהוא רואה עירבוב של נשים וגברים, הוא קם וקוטל ביתר שאת. והזיון כזה ממש ראו עיני הקטלניות במגדל־העמק. ובשל כך אירעו מקרי־מוות רבים, של אנשים שנפטרו טרם זמנם. כדי להסיר את רוע הגזירה, הלכו יהודים טובים, בדקו מזוזות והגיעו למסקנה שיש למלא מה שהיה נהוג בישראל במשך דורות.

"הציבור", אומר הרב גרוסמן בתמימות של תלמיד חכם, "הציבור ביקש ואני יישמתי". כלומר, כבר היו דברים מעולם. והנה נוכח המתקפה עליו, נסוג הרב והוא כמדיש שיצאה מפיו מלה וחצי־מלה על טומאת נשים; אדרבה. הרי נמצא כתוב, שחביבה עליו אשתו כגופו. כגופו ולא כגופה, חס וחלילה. אבל זה פרט קטן. אמנם הוא ממלמל משהו לתוך זקנו, על נשים בנידתן, אבל בא הראשון לציון, הרב מרדכי אליהו, ומצ־ריק בהתלהבות את הפסק של הרב מגדל העמק, עכשיו כבר אין מסתפקים בבדיקת מזוזות פגומות, אלא מתעסקים בנשים טמאות.

לא רחוק היום, שהרבנים הנ־כבדים ימצאו בספר הזוהר, או בכל ספר אחר, שאסונות באים על ישראל מפני שנשים מה־לכות חשופות ברחוב, וגברים אינם ממלאים אחר תרי"ג מצ־וות, וילדים אינם חובשים כי־פות, ומה לא בעצם.

בינתיים לא יועילו כל הה־כחשות. מעמדה של האשה ביהד־ות, ככבל דת אחרת, הוא נחות. יש מי שרואה בהן יצורים טמאים. עכשיו מתברר גם שזו טומאה מידבקת. לא יועילו לרב גרוסמן כל ההכחשות, ההסברים והפלפולים הוסרים, מה חשב, ומה התכוון לומר, מה נעשה ביוזמתו, ומה נאלץ ליישם. דברים אלה נאמרים, לאחר שפסק ההלכה שלו עלול לפגוע בו ובישיבות המתקיימות על קופת הציבור. אני לפחות שמ־עתי את הדברים במו אזני, ב"ערב חדש". פסק ההלכה אכן יושם במגדל העמק, ומאז אין מלאך המוות מחולל בהלוויות שם.

הפעם אין זו לדעתי פגיעה בנשים בלבד ולא על כך נטושה המלחמה. אלה פניה של קנאות דתית נוסח חומייני, התוססת מכבר ועכשיו עלתה אל פני השטח.

הרב דוד גרוסמן

הרב מרדכי אליהו

יש עתיד לנישואין

נפלא מפני הכיצד מי שהחליט להוריד את "זוג או פרד", ומטעמים מקצועיים — כאילו היה בתכנית אפילו סימן קלוש של מקצועיות — לא הכיר בצד מועד בעובדה הגלויה שאין מקום לתפלות זו על המסך. קשה להבין מה דוחף זוגות נשואים, שפיים לכאורה, לש־מש שפני־ניסיון ולהיטפש לפני קהל צופים גדול למדי, ומדוע אינם מסוגלים לעמוד בפיתוי זה.

התכנית אינה חלילה תולדה של רעיון מקורי, ויש כמנ־כנתה בארצות אחרות. אבל שם לפחות היא משעשעת ומצחיקה, וכפי שרואה לי, ככל הנוגע ל"זוג־נישואין" — הולכים שם עד הסוף, כלומר עד לחדר המיטות. שמואל שי מרמז על זה פה ושם, אבל בהומור של פיל בין שמי־כות פוך.

אצלנו שליט בתכנית טעמה של תפלות. היא משהו שאינו חלב ולא בשר, לא חם ולא קר, לא מתוק ולא מר. מין פארווע סר טעם. ואפילו אין היא נגועה בוולגאריות, כפי שהאשימוה (אלא אם כן וולגאריות זהה בעיני רבים לתפלות ואדיר־טיות) הכל בה מגוחך ו"עליליד". מגוחכים הזוגות הנשואים המו־פיעים כראוי וכיאות לכוכבי טלוויזיה, במיטב מחלצותיהם; (אחת אף הכשה לראשה כובע לבד וראתה כמו קטע לא־מצלה מסיפור אחר).

הזוגות נרגשים ורציניים עד לאימה — מביסים את השע־שועון כביכול — ומצטיידים כאילו גורל נישואיהם תלוי בתשובות לשאלות המטופשות. הזוגות אינם מתעצלים, ומציגים באולפן את כישוריהם הנעפיים — מפוחים, מרימים משקולות, מתעמלים ומה לא. אף יש בת־כנית מיקום בזוד לגבר מכאן, ולאשה מכאן. הרב גרוסמן היה יכול להעניק לה חסות. כל אחד יודע את מקומו בבית ובמשפחה. ולמראה העיניים המעריצות של בני הזוג תולים זה בזה, דומה שנשקפי עתיד מזהיר למוסד הנישואין.

המנחה שמואל שי נראה כשוטר־תנועה, שברגע האחרון לפני ההופעה שאל לו חליפה. אך מה לעשות והופעתו מ־גושמת, אנטי־טלוויזיונית. הוא מנסה להיות חביב ומשעשע, מפריח בדיחות שאני מחפשת את עוקצן — לשווא. בתוצאה צפינו מדי שבוע. תודה לאל, הנה, אמנם במאוחר, הגיעו למסקנה שיש להוריד את התכנית מטעמים מקצועיים — בלשון עדינה. עכשיו לפחות נצחק עד לדמעות למראה הסדרה האנגלית "מישהו מטפל בך". שם יודעים להיות גם וולגאריים, אבל תמיד משע־שעים ומצחיקים.

סימני־דרך בחיי משוררת

הניסיון לחשוף קשר ישיר ובלתי־אמצעי בין פרטים ביוגר־אפיים, יום־יומיים, בחייה של המשוררת דליה רביקוביץ', לבין שיריה, שהופיעו לאחרונה ב־ספרה החדש, "אהבה אמיתית", מועד מתחילתו לכישלון של אינטרפרטציה. הראיון אתה נר־שא אופי אישי — אמנם מכובד בחלקיו — אבל הוא מחמיץ את השירים.

דליה רביקוביץ' מעידה לירון לונדון, ולא פעם, שכנראה לא הבין את משמעותו של שיר זה או אחר, שהוא קורא ומפרש כסימן־דרך משמעותי בחייה הפרטיים. אך לונדון אינו נרתע. נאמן לעצמו, הוא ממשיך במה שמצטייר לו כמלאכת חשיפה אינטליגנטית. אבל כדי לחשוף וליצור קישורים גלויים או סמויים, ולעמוד במפורש על השפעת הביוגראפיה של המ־שוררת על שיריה, אין טעם להשוות אותה לאולפן "סוף צי־טוט"; הרי לשם כך יש צבא של מבקרים־מפרשים, וכל אחד מהם יעשה בשירים כבתוך שלו.

משוררים וסופרים כותבים את מה שיש להם לומר, ולא מתפקידם לתת פרשנויות ל־יצירתם. ודאי שמשוררים ו־סופרים טובים אינם מרוחים על חוויותיהם האישיות, היישר מן המטבח או מחדר הילדים. ה־דברים עוברים זיכוך וסינון. שירה אינה תרגום ישיר של מחשבות, רגשות וחוויות. ו־בוודאי לא אצל משוררת מ־חושבת, מעודנת ומתוחכמת כ־רביקוביץ'.

אבל לונדון, כדרכו, אינו מוותר. הוא מנסה לדלות מפיה פרטים ביוגראפיים משמעותיים כביכול, וקובע בעצמו ששני מאורעות מרכזיים השפיעו ב־עשר השנים האחרונות על התימאטיקה החדשה של שירה: הולדת בנה עידו, שהוא כיום בן תשע, ומלחמת לבנון. כאילו דבר אינו מתרחש בחייה הפני־מיים של המשוררת, כאילו תגובותיה מיידיות, אם בעדנה אם במחאה.

קשה מאוד לנחש אם דליה רביקוביץ' אמנם מאושרת מ־חשיפה זו. היא מאוד חביבה ואדיבה — לרגעים אפילו חביבה מדי. לונדון מצליח להעלות אותה על פסים אישיים־פרטיים, אולי גם בניגוד לרצונה. היא מסכימה עם לונדון — אם כי איני משוכנעת שהניסוחים ה־פסקניים שלו הם לרוחה — כי כמשוררת, בולטת בקאריירה שלה נטייה של אנטי־שליחות. היא מנסה לחזור ולהדגיש שלשירה מקום משני בחייה, העיקר הם החיים עצמם, וגם אם היא קוראת שירים של אחרים, אינה יודעת ואינה משו־כנעת בנחיצותה של שירה בכלל. גם לא היתה רוצה שבנה — כאשר היא מדברת עליו, משו־תגות הבעקרטניה — יהיה משורר. מפני ששירה היא עדות "לרגישויות, שמוטב שלא יהיו".

רגישויות אלו דווקא אינן נחשפות בדרשית, גם אם היא מדברת על תחושת מאיימות, על בדידות, על ידידים. הדברים נשארים סתומים למדי.

דליה רביקוביץ' היא לכל הדעות משוררת מקובלת מאד, אהובה ומובנת גם למי שאינו בקהל קוראי שירה מובהקים. לדברי לונדון, היא "מושכת העיצה" ואינה מעוררת חילוקי דיעות חריפים כיונה וולך, שגם על יוזמה המורכבים אתה היא אומרת כמה מלים. משום כך, הדירוג של גדולה — ניסוח מהיר בעיני — אינו חשוב לה אם כי קשה להאמין שיוצר המקיים די־אלוג עם קהל, מיקומו אכן בה חסר־חשיבות בעיניו.

היא מספרת על הפרופסור ברוך קורצווייל ז"ל, שהקדישה לו אחד משיריה. הוא היה כעין דמות־אב בחייה. אלה סיפורים מעניינים לכשעצמם, אבל אין בהם לתת נקודת־מבט שונה ומחודדת על שירה. לשירים עכשיו קיום נפרד מן האשה־האם, ואין הם עוד רכושה הבלעדי, האינטימי. הם כמו ניתקו ממנה. אולי זו הסיבה העיקרית לכך שבתום השיחה, אף ששרדה בה אווירה נעימה ותרבותית, ואין ספק שלונדון נמנה על מעריצי רביקוביץ', נחלתי אכזבה.

דליה רביקוביץ': ראיון אישי, מכובד בחלקיו, אבל מחמיץ את השירים

לא ראויים להיות הורים

ילדים מוכים, הם דבר ש־הדעת אינה סובלתו, מה גם שמרבית מקרי ההתעללות ה־אכזריים בילדים נעשים בידי הוריהם. נראה לי שהחברה סוב־לנית מדי כלפי הורים אלה, ומנסה להבין מה שאינו ניתן להבנה. לא רק שהיחסים על מעשים אלה לוקחים בחסר, ולעתים גם אינם מגיעים ליעדם, אלא יש מי שמנסה להבין את המניעים ואת הבעיות הנפשיות שדחפו הורים לאלימות כלפי ילדיהם, עד לגרימת נכות גו־פנית ונפשית.

לאחר הקרנת התכנית, ב־מסגרת "מבט שני", סופר כי הורים מכים צילצלו למספר הטלפון שהופיע על המסך; הם רואים עצמם קורבנות של ממש, כמו הילדים המוכים. בתכנית הופיעה אם שסיפרה בלשון עילגת ופרימיטיבית כיצד בת־חילה נהגה בילד הלא־רצוי בע־דינות; כלומר, רק בחבטות. מכות חוריקת־חפצים. אך רק לאחר ששמעה כי שיקר, שרפה את פיו וידיו, בסכין לוהט. אם מקומה של אשה זו אינו בבית־הסוהר, הרי הוא במוסד מיוחד. אין מקום לרחמים כלפיה — היא ידעה מה היא עשתה.

יש רתיעה להוציא ילד מוכה מן המסגרת המשפחתית המקו־רית. אפשר להבין שבמקרים אלה צצות בעיות קשות, אבל למרות הדיעות המלומדות של מומחים למיניהם, איני רואה כיצד אפשר להשאיר ילד מוכה בבית שבו מתעללים בו. למרות כל התיאוריות והנטייה המוסרה להבנה ולרחמים, עלינו להודות שיש אנשים, שאינם ראויים ואינם מסוגלים לגדל ילדים. תפקידה של החברה להוציא את הילד מידיהם ולמסור אותו לאי־מוץ — לאנשים המשתוקקים לילד, ומסוגלים לחנכו ולאהוב אותו.

כתבתו של ערן פטנקין היתה מדהימה ומזעזעת, עוררה כעס אין־אונים. פטנקין הוא בימאי בעל רגישויות דקות, היודע כיצד להימנע מלגלוש לסנטי־מנטאליות ולדברנות יתר ולשמור על חוש מידה נכון. יש לקוות שההתעניינות בנושא התכנית אינה חד־פעמית, אלא יהיה לה המשך.

ילדים שיש להם הכל

אמנם דוד בלס לא נתן במ־תנה נחש לשמעון פרס, ליום הולדתו, אבל אם להתייחס לאד־פנה החדשה, מסתבר שמאחורי השעון התמים־לכאורה — ה־סתתר נחש ארסי ותוקפני. לא נחש מבית הגביע כנחשים שגי־דולם נעשה אופנה, והם תופסים מקום כחיות־בית. הנחשים שבו לא רק את לבם של אופנאים תאבי חידושים סנסציוניים, אלא נתפסו להם גם ילדים מבתים טובים; אלה הילדים שכפי שד־כינו ללמוד ב"כלבוטק" כבר יש להם הכל — גם מחשבים המקרינים ציורי פורנוגראפיה פשטנית וישירה. (לא ידעתי אם נקלעתי לתכנית טלוויזיה מן השורה, או לטלוויזיה בכבלים, המשדרת סרטים כחולים).

ובכן ילדים אלה שיש להם הכל, מגדלים עכשיו נחשים להנאתם. לדברי מומחים, קל לגדל נחשים. הם רק חונקים וטורפים כמה אפרוחים בשבוע. מזה מרנין לב וחינוכי מאד — לא פחות מן הסרטים הפורנוגר־אפיים במחשב. אמנם הנחשים שכיכבו בכתבתו של חנן עזרן, "כמבט" של ליל שבת, אינם נראים מושכים במיוחד, אבל נחשים הם נחשים, וגידולם אולי מעיד על מגדליהם. איש מבין המרואיינים לא הצליח להסביר את סוד קסמם החלקלק של הנחשים.

להקרין את הסרט

ג'ק גרפיין, בימאי ומפיק ידוע בתיאטרון ובקולנוע, יל־דותו ונעוריו עברו עליו במחנה ריכוז. כל בני משפחתו — כמאה מספרם — נספו שם. הוא גורס שהנקמה אינה תשובה, התשובה רק האמת. כמספר הניצולים מן השואה, מספר הגישות והדיעות. מי שלא חווה על בשרו את הזוועה הנוראה מכל, קשה לו לחוות דיעה.

גרפיין לוחץ את ידו של האיש שהיה האחראי הישיר לרצח בני משפחתו. ההסבר שלו אינו מתקבל על הדעת. דומה שהוא ברוחם של פסיכולוגים ויועצים למיניהם, המטיפים ה־שכם והערב לאהבת אדם, או משהו ברוח לכך.

במשך הראיון ב"זה הזמן", הוקרנו קטעים מרשימים מן הסרט שעשה, ובו הוא חוזר לזירת הרצח. אני תוהה מדוע עלינו להסתפק תמיד בריכוזים. כאשר הטלוויזיה הישראלית צר־יכה לראות לה לחובה להקרין סרט כזה ולהקרינו. ואולי ה־מדיניות היא להלעיט אותנו בשעשועים מפוקפקים, מתוך ידיעה שהלחם אוזל?

תלמה מחדשת

מרק עם טעם ובלי מלח

בשורה מתלמה:
סוף סוף יכולים גם הנמנעים ממלח להנות ממרק טעים טעים.

לבריאות.

תלמה

מכתבים למערכת הארץ

על חרבנו ועל מזוזתנו

ראש המועצה המקומית נתיבות מציע לשנות את שם העיירה ל"נ־תיבות באבא סאלי".

הליבראל, שלמה להט, ראש עיריית תל־אביב, מציע לחייב תלמי־דים חילוניים לחבוש כיפות בשיע־ורי תנ"ך. לפי אותו היגיון, אולי נחייב את עובדי העירייה לבוא לעבודה בשטריימלים ובקפוטות?

רבני מגדל העמק פסקו שיש להרחיק נשים מלוויות, כסגולה נגד אסונות.

"המאורות הגדולים" במשרד ה־פנים, אשר בעקביות מעוררת חלחלה גוררים אותנו לעבר ימי הביניים, מבקשים ששעון הקיץ ייגמר לפני תום חודש אוגוסט. גם את הטבע אתם רוצים לשנות? לסיים את הקיץ בשיאו?

אנו נמשיך לשתוק, נשתלב במרחב המזרח תיכוני ונהיה עוד איראן אחת. נהפך במהירות למדינה דתית לאומנית קנאית וחשוכה שהיה על חרבה ועל מזוזה.

ההיסטוריה, שממנה אנו מתע־קשים לא ללמוד דבר, מוכיחה שחיים כאלה לא יכולים להימשך זמן רב.

חיים קפין
הרצליה

"הישגו" של חת

גם המאמר הראשי של "ה־ארץ" מן ה־22 בינואר, "אין למנות את מאיר חת לירד בל"ל", וגם כתבתו של אריה לביא, מציינים את מחדליו של מאיר חת, מי שהיה המפקח על הבנקים, בעניין בנק א"י בריטניה, ב־1974. "הישגו" של חת בפרשה זו בולט במיוחד, לאור האמור במאמרו של מרדכי צבי ב"הארץ" מה־14.1: לא היתה הצדקה לסגירתו של הבנק, רכושו של הבנק מומש וכל נושיו פורעו.

צפניה קהלאני
הרצליה

הקפאת מחירים–בדיחה

בשנת 1986 עלו תעריפי קופת־חולים ב־65 אחוזים; האינפלציה גבוה מפני 40 אחוז יותר; מחירי הבגדים שרציתי לקנות היו גבוהים ב־60־100 אחוזים ממחירי הבגדים בחורף הקודם. כך נראתה הקפאת המחירים בשנת 1986 — ולא מניתי אלא מקצת המחירים ה"מוקפאים".

עכשיו אומר שר־האוצר ש"צריך להמשיך את הקפאת המחירים". איזו בדיחה גרועה.

שר־התקשורת (היושב בממשלתו של שר־האוצר) כבר העלה את תעריפי שירותיו; בקופת חולים כבר הודיעו לי שהתעריפים יעלו; מחירי הנסיעה באוטובוסים, כבר נודע, יעלו ב־30 אחוזים וזוהי רק ההתחלה.

מרגלית זכאי
תל־אביב

קשר נואל

אחת מ"שלוש השאלות על הצפה" ששאל ד"ר עודד קו־יב ("הארץ" 1.2) מופנית לח"כ אברהם שפירא שצידד בהסדר מניות ה־בנקים.

לידיעת הכותב: שפירא צידד בהסדר לא בתוקף תפקידו כיו"ר הוועדה המייעצת של בנק ישראל, אלא כחבר ועדת הכספים. הת־ערבותו באה למנוע הפסד כספי גדול לרבים מאוד מתושבי ישראל שהשקיעו את כספם במניות ה־בנקים בעידוד ממשלתי. ועדת הכספים אישרה, בשעתו, את הסדר המניות.

כל ניסיון לקשור קשר כלשהו בין פרשת הפיצויים ליפת ובין פרשת הסדר מניות הבנקים — הוא נואל ולא מתקבל על הדעת.

אריה פרנקל
יועץ תקשורת
לח"כ הרב א. שפירא
הכנסת, ירושלים

הלל יפה: חשד מבוסס

נתן דהבניין מגדיר כ"הפקרות" את הדברים שנתתי להם פרסום, בדבר מצב התמותה ואי הסדרים בבית החולים הלל יפה ("הארץ" 2.2).

השורות התלונות נמסרו הן למשרד הבריאות והן למשטרה הרבה לפני הפרסום. בתקשורת בעניין זה שבלעדיה הרבה בדיקות וחקירות אינן מגיעות לתכלית ול־עומק — והוגשת חשיפות בל"ל רק מוכיחה.

הדברים שמסרתי, הנוגעים ל־שיעור התמותה בבית חולים זה קשורים ליחס התקציבי המעוות בין תרופות וחומרים רפואיים לבין ציוד אחזקה. הסכנה כי הכוונה הנגיבות דרך תקציב האחזקה, וגריעת תק־ציב מרפאי החולים עלול להגדיל תמותה, אינה מופרכת ויש לבדוקה לכל הדעות.

ח"כ רן כהן
הכנסת, ירושלים

אגרת חינוך גם בישיבות

יש לצפות שעם הטלת אגרת חינוך על אזרחי ישראל שהרבה, לכל הדעות, חילונים הנושאים בכל חובות המדינה (צבא, כפייה דתית, שיפוט רבני וכו'), תוטל גם אגרת חינוך על הישיבות.

הפעולה תהיה כמובן אפקטיבית, אם זו לא תהיה עילה לתוספת נוספת של סובסידיות מצד הגופים הדתיים.

שמואל ה. ברקוביץ
תל אביב